

600 TL İR.D.V.

COZUM

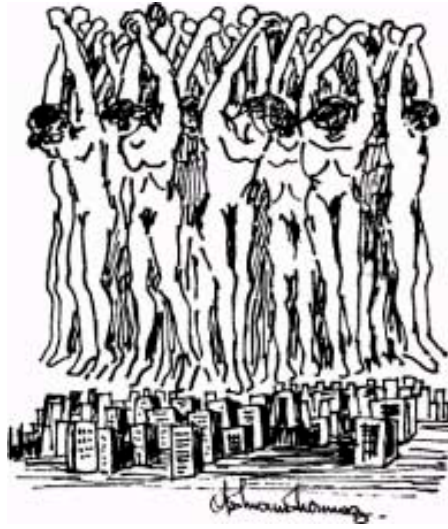
BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE

Yıl: 1 Sayı: 7

12 EYLÜL

Sahibi: Metin YAVUZ
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Çelik MALKOÇ
Yönetim Adresi: Çatalçeşme Sokak No: 46/9 Çağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 512 89 49
Dizgi: Maraton Dizgievi **Film:** Delta
Grafik
Baskı: Yeni Doğu Veb Ofset: 575 39 09
Kapak Baskısı: Boğaz Ofset
Yurtiçi Abone: 6 Aylık 3000 TL./1 Yıllık 6000 TL.
Yurtdışı Abone: Yıllık 40 DM.
Ankara Bürosu: Rüzgarlı Sokak Eser İşhanı 14/191 - ULUS
Dağıtım: Hürriyet Holding

İÇİNDEKİLER

Siyasal Tutsaklık ve Sınıf Mücadelesi	1
Politik Tutuklular ve Ailelerinin Mücadelesi Üzerine	2
Beden Beden Ördük Safları	3
Alman Heyetiyle Yaptığımız Görüşme.....	8
TAYAD'tan Gelişmeler.....	9
Şiir.....	11
Adalet Bakam Oltan Sungurlu'ya Açık Mektup.....	12
Metris'te Bir Bayram Günü.....	14
Cezaevlerinden Fotoğraflar	20
12 Eylül'ün Dünyü-Bugünü ve Reformizmin Günahları	21
Devrimci Mücadele ve Anti-Faşist Mücadele.....	31
Türkiye-AET İlişkileri	40
Kendini Kurtarmanın-Bir Yolu: Mültecilik.....	46
Yaygınlaşan Grevler ve Devrimci Görev	49
MİGROS İşçileri Kazanacaktır.....	51
Genel Hizmet-İş Kolu ve Genel Hizmet-İş Sendikası	52
Deri İşçilerinin Mücadelesi Lokavtı Kırdı, Mücadele Yükseliyor	54
Devlet Malzeme Ofisi'nde Grev	57
Maden-İş'den Otomobil-İş'e Metal-Metalürji İşçilerinin Mücadelesi.....	60
Okuyucu Mektupları	63

ÇÖZÜM'DEN

Sevgili okurlarımız;
Bu sayımızı da kamuoyunun gündemindeki güncel konulara ayırmaya çalıştık. Her ne kadar Özal iktidarı hazırladığı yapay gündemlerle kamuoyunun gözünü bağlamaya çalışsa da, dipten gelen dalga, bu yapay gündemi zorladı. Hayat pahalılığı, grevler, cezaevi sorunları basınımızın manşetlerinden inmeyen konular oldu.

Bu sayımızda ağırlıklı konular, cezaevi sorunları, Tutuklu Hükümlü Ailelerinin mücadelesi ve şu anda süren ve yeni başlayan grevler oldu.

12 Eylül'le birlikte Türkiye Sol'unun Avrupa yolunu tutanları çoğalmıştı. Ülkeye dönme isteğinin çeşitli düzeylerde dile getirildiği ve hükümetçe de günah çıkararak dönmenin yollarının açıldığı günümüzde, "mültecilik" sorununu sayfalarımızda değerlendirmeyi uygun gördük.

Gelecek, geçmişin objektif değerlendirmesi üzerine oturacaktır düşüncesiyle, bu sayımızda '75-80 döneminin kısa bir değerlendirmesine yer verdik.

Önceki sayılarımızda yer darlığı nedeniyle değinemediğimiz AET sorununu ele aldık.

İTÜ tarihinin birinci bölümünü geçen sayımızda tamamlamıştık. İkinci bölümünü dergimizde yayınlamıyoruz. Tamamını, önümüzdeki yayın döneminde Çözüm Yayınları'ndan broşür halinde yayınlamaya çalışacağız.

Çok sayıda aldığımız okuyucu mektuplarının hepsinin dergimizde yayınlanmasının mümkün olmadığını sanırsız okuyucularımız da takdir eder. Ayrıca, yayınladığımız mektupların da özünü koruyup kısaltarak yayınlıyoruz. Her zaman olduğu gibi, haber ve yorumlarınızla beraber mektuplarınızı bekliyoruz. Mektuplarınızı yayınlayamamak da, tek tek yanıtlamaya çalışacağız. Bu nedenle, mektuplarınızda açık isim ve adres belirtmeniz gerektiğini belirtelim. İsminizin dergimizde yayınlanmasını istemediğiniz koşullarda, adınız bizde saklı kalacaktır.

Biliyorsunuz, sürekli yayınların dağıtımı, holdinglerin tavrı nedeniyle sorun olmuştu. Geçen sayımızda 35 dergi ile birlikte açıklamamızı okumuştunuz. Bir önceki sayımızdan itibaren, zorunlu olarak, Hürriyet Holding ile dağıtımımızı yapıyoruz. Bu gelişim, dergimizin ülke çapında dağıtımının genişlemesini de beraberinde getirdi. Dağıtımın hem daha yaygınlaşabilmesi, hem de düzenli olabilmesi için okuyucularımızın yardımcı olmasını istiyoruz. Talep olan yerleri, miktarları ile birlikte bildirirseniz, bayilere ulaştırmada bu talepleri kıstas alacağız.

Tüm bunların yanında, resim, fotoğraf, desen, grafik vb. becerilerinizi mektuplarınızda iletirseniz, dergimizin zenginleşmesine katkıda bulunmuş olacaksınız.

Abone kampanyamızın sürdüğünü de hatırlatalım.

Dostça selâmlar...

SİYASİ TUTSAKLİK VE SINIF MÜCADELESİ

Siyasal tutsaklık olgusu, Türkiye gün-
deminde her zaman olmuştur; anti-em-
peryalist, anti-faşist devrimci sol güçler
oligarşiyi iktidardan alaşağı edinceye
kadar da gündemdeki yerini koruyaca-
ktır. O halde oligarşiye karşı -şimdiki
halde oligarşinin temsilcisi Özal-Evren
iktidarına karşı- sınıf mücadelesi yaşı-
nın her alanında çeşitli biçimlere bür-
rünerek sürdüğü gibi, tutsaklık koşul-
larında da -cezaevlerinde de- bütün şid-
detiyle sürmüştür; sürecektir. Devrim-
ci siyasal tutsaklara karşı mevcut ikti-
darlar tarafından, her dönem baskı ve
yıldıрма politikasıyla birlikte işkence ve
insanlık dışı uygulamalar reva görül-
müştür, insanlık dışı uygulamalar ve iş-
kenceler, ülkede adeta iktidar sahiplerin-
in aynası görünümünde örmüştür. Bu-
na karşın devrimci siyasal tutsaklar,
devrimci onurlarını -her şeyden önce de
insanlık onurlarını- korumak amacıyla,
devrimci inançlarından ve devrimci gö-
revlerinden taviz vermeden, bu çerçe-
vede bulundukları mevziden bir adım
bile gerilemeden hücre hücre ölümleri
göğüslemek dahil, her türlü işkence ve
baskıya karşı fedakarca direnmişler-
dir, sınıf mücadelesinin zindanlardaki
yürütücüleri olmuşlardır. Ölüm orucu
direnişleriyle 12 Eylül rejiminin zindan-
larında başkaları gibi -reformist, reviz-
yonist, oportünistlerin birçoğu gibi- bo-
yun eğmenin, teslimiyetin, tükenişin,
kaçkınlığın, secdeye durmanın manifes-
tosunu değil, direnmenin, ayakta kal-
manın, devrimci kimliği korumanın ma-
nifestosunu yazmışlardır.

12 Eylül askeri rejimi ile birlikte, bu
rejimin yarattığı zindanların (askeri ce-
zaevlerinin) konumu ve yükleneceği
misyonun önemi her zamandakinden
daha farklı örmüştür. Devrimci siyasal
tutsakların, demokrat ve ilericilerin re-
habilit edilip sözümona toplama(!), da-
ha doğrusu mevcut sermayenin rejimi-
ne kazandırılacağı birer toplama kampı
olarak düşünüldüğü planlanmıştır.

Daha 12 Eylül'ün ilk gününden baş-
layarak askeri rejim, ilerici, demokrat
ve devrimci sol güçlerin planı doğrul-
tusunda teslim alma yolunda adımlar
atmış önemli mesafeler katetmişti. Ta-
bi bu durumun yaratılmasında işkence-
nin ve baskının ne kadar rolü olduysa,
bunun kadar reformist-revizyonist di-
renmeyen anlayışlarla oportünist anla-
yışlarında o kadar rolü oldu demek ya-
nış bir değerlendirme olmaz.

12 Eylül sonrası yaşananlar, o gün-
leri yaşayanlar ve bugün hâlâ ayakta

olanlar tarafından bütün çıplaklığıyla
biliniyor. Kimlerin ve hangi güçlerin -
yurt dışına kapağı atıp mültecileşenler
de dahil -daha başından askeri rejime
teslim olduklarını, oligarşi önünde vecd
içinde secdeye durup, alınlarını
yere vurarak şişirdikleri unutulmadı.

TKP, TİP, TSİP ve benzeri gibi refor-
mistlerin gündeminde genelde direnme
diye bir sorunları olmadığından, 12 Ey-
lül gibi rejimlerin dayattığı tutsaklık ko-
şullarında işkenceye ve insanlık dışı uy-
gulamalara karşı, direnmeleri sözkonu-
su olamazdı; kaldı ki, daha ilk günden
direnmeden teslim oldular ve bu duru-
mun -sosyalistlik adına trajik komik ola-
cak ama- teorisini bile yaptılar!

Yalnız reformistler mi, daha başka-
ları da Mamak ve benzeri yerlerde re-
formistlerin durumuna düştüler. Onlar
kadar açık olmasa da (ne de olsa kendi-
lerini reformistlerinden farklı
görüyorlar, gerçekte ise cezaevi
mücadelesi çerçevesinde onlardan
hiçbir farkları olmamasına rağmen)
koşulların olumsuzluğu öne
sürülerek direnmemeyi, siyasi
davayı inkârı -hiçbir haklı yönü
olmamasına rağmen- ellerinden
geldiğince haklı çıkarmaya çalıştı-
lar. Ne ki, ne reformistler, ne de onla-
rın durumlarına düşen oportünistler ar-
tık şunu çok iyi bilmelidirler ki, diren-
memenin, boyun eğmenin devrimci te-
orisi olmaz.

İçinde bulunduğumuz şu günlerde de
Sağmcılar'daki siyasi tutsakların baş-
lattığı süresiz açlık direnişi, hızla diğer
cezaevlerine yayıldı. Dışardaki dina-
mikler hareketle geçirdi. Kamuoyu dik-
katlerini cezaevi gerçeğine, işkence ve
baskı olduğuna çekti. Cezaevlerini tar-
tışma gündemine soktu. Özal-Evren ikti-
darının "ülkeye demokrasiyi
yerleştirdik" vari demogojik konuşma-
larının birer yutturmacadan ibaret ol-
duğunu gösterdi.

Sınıf mücadelesi, cezaevlerinde çe-
şitli biçimlere bürünerek kendisini or-
tayakoymaktadır. Yani reformistlerin
ve kimi oportünistlerin anladığı gibi,
tutsaklık, sınıf mücadelesinin bittiği ya
da başka bir deyişle inkıtaa uğradığı
yerler değildir. Hele sınıf mücadelesin-
den kaçmanın teorisinin yapıldığı yer-
ler hiç değildir.

12 Eylül rejimi, sınıf mücadelesini bir
dönem için geriletmış olsa da, kelime-
nin esas anlamıyla devrimci mücadele
her dönem sürdü. Bazen baskının, iş-
kencenin en yoğun olduğu zindanlarda
yankılandı, dışardaki mücadeleye ivme

kazandırdı; kimi kez de dışarda yankı-
lanıp cezaevlerini hareketlendirdi.

Yalnız, sınıf mücadelesinde cezaev-
lerinin önemini vurgulayıp geçmek tek
başına gerçeği bütünüyle koymamak
olur. Oysa Oligarşinin zindanlarında sür-
mekte olan devrimci mücadelenin, bir
de analar, babalar, eşler ve benzer cep-
hesi var. Son eylemlerde de görüldüğü
gibi, mücadelenin ailelerle ilgili bölümü
yadsınamaz bir öneme sahip. Zira bi-
zim gibi yeni-sömürge ülkelerde siyasi
tutsaklık olgusu, hem siyasal tutsakla-
rı, hem de onların dışardaki ailelerini
(ana, baba, eşlerini vb.) kapsıyor. Birin-
den birini ayırmak, mücadeleyi güdük-
leştirir.

Şüphesiz tutsaklık koşullarında mü-
cadelede belirleyici olan devrimci tut-
saklıktır. Bu tutsaklar sürdürdükleri
mücadeleye ailelerini ortak ederek, on-
ların politize olmalarına yol açmakta-
dırlar.

Cezaevleri önlerinde devrimcileşen
aileler, hemen her gün çocuklarını zin-
danlarda çürüten rejimle karşı karşıya
germekte, çoğu kez onlarla çatışma du-
rumunda kalmaktadırlar.

Arjantin'de askeri-faşist cuntaya
karşı, Plaz de Mayo meydanında topla-
nan anaların anıları, dünya kamuoyu-
nun belleğinde hâlâ tazeliğini koruyor.
Faşist cuntanın işkenceyle yok ettiği ev-
latlarının akubetlerinin ne olduğunu so-
rup durdular. Arjantin denilince akla
ilk gelen "beyaz başörtüleri" ile simge-
lenmiş analar oldular.

Sınıf mücadelesinde siyasi tutsaklı-
ğın önemini, devrimci mücadelenin par-
çası olduğu gerçeğini kim yadsıyabilir.
Onursuzluğu, kişiliğin yok edilmesini kim
savunabilir! Direniş kalesi durumunda-
ki Metris ile, yedi yıldır "askerlik
yapıyoruz" diyen düşüncenin savunul-
duğuboyun eğmiş Mamak'lıkı maynı
ke-feye koymaya cesaret edebilir!..

Sınıf mücadelesi tutsaklık
koşullarında da sürer; onu sürdürmek
gerekir. Yedi yıllık Metris gerçeği
bunu fazlasıyla göstermiştir.
Direnmenin, sınıf mücadelesinden
kaçmanın, bahanesi olamaz.
Koşulların kendisi, sürdürülen
mücadelenin biçimini belirler. Tabii,
herşeyden önce, bu mücadeleyi her ko-
şul altında sürdürüp sürdürmemeye ni-
yetli eğilimlerde aramak gerekiyor. Şa-
yet direniş onuru Metris'te yaşatılmış-
sa, bunun esas nedeninin "devrimci sol
güç"ün, doğru devrimci çizgisinde ve
onun pratiğinin uygulamasında olduğu pe-
şinen kabul edilmelidir.

POLİTİK TUTUKLULAR VE AİLELERİNİN

MÜCADELESİ ÜZERİNE

Ülkemizde cezaevi sorunu, döneme ve bölgeye bağlı görece değişikliklerle birlikte, hep varoldu. Ancak, son aylarda, referandum, erken seçim, işçi grevleri gibi birinci dereceden güncel sorunlarla birlikte kamuoyunu ve çeşitli çevreleri sürekli meşgul eder bir hal almasının tesadüfî bir durum olmadığı da açık.

Sınıf mücadelesinin gelişimine koşut olarak, cezaevlerinin sayısının, içlerinde yaşayan insanların sayılarıyla birlikte yükselmesi, artık yadırganmayan bir durum. Her türlü demokratik kıpırdanmayı en acımasız yöntemlerle bastırmaya çalışan; iktidar, ceza ve tutuklevlerinde de en demokratik, en insanca hak ve özgürlükleri sonuna kadar kısıtlamayı "hakkı ve ödevi" olarak görüyor. Öyle ki, doğal koşullarda "talep" olmasını bile düşünemeyeceğimiz türden, hava alma, sağlıklı beslenme, okuma yazma gibi haklar, cezaevlerindeki insanların "talepleri" olarak açlık direnişlerine, ölüm oruçlarına konu olabiliyor.

Bugünlerde, gazetelerde sürmanşetten yer alan, aydınların, çeşitli kuruluşların harekete geçmesine neden olan cezaevi sorunları yeni midir ki, duyarlılık, bu boyutta ancak böyle bir döneme denk düşebilmiştir? Cezaevlerindeki sorunların, 12 Eylül rejimi ile birlikte en üst boyutta varolduğunu, artık sağır sultan da biliyor. Yedi yılı aşan süreden bu yana, ölüm pahasına sürdürülen cezaevi direnişleri adeta direnişçilerin ve ailelerinin bu sorunlar çemberinde yalnız kalmalarına dönüşmüştü. "Demokrat" çevre, baskı-işkence karşısındaki tutukluları ve yakınlarını "inatçı" suskunluklarıyla yalnız bırakıyorlardı. İcazet çemberini kıramayan "aydınlarımız", "demokrasiye dönüş" çıgıllıkları ve nispi demokratik kıpırdanmaların gündeme gelmesiyle birlikte, sorun-sahipçikmeye, duyarlılıklarını göstermeye başladılar.

Bugüne dek, Özal iktidarının, baskı, işkence, demokratik hakların gaspı, hayat-pahalılığı gibi halk kitlelerini yakından ilgilendiren sorunları hasıraltı edip, erkenseçim, referandum gibi biko-

nuları ön plana çıkararak dikkatleri, hep başka yöne çekmesi, bir anlamda gündemi kendisinin belirlemesi, ürün veren, başarılı bir politikaydı. Bu basanda önemli bir pay da, Özal iktidarının sunduğu yapay zorlama gündeme dört elle sarılarak iktidarın oyununa gelen "demokrat" basınıma ve "aydınlarımız" aitti.

Özal İktidar'ının yoğun çabası, "demokrat" kesimin aymazlığı ile birleşince, baskı-işkence, cezaevleri, işçi sorunları, hayat pahalılığı, grevler, toplu sözleşmeler, bir süre, hem de uzunca bir süre gündem dışı ya da gündemin çok gerilerinde kaldı. Ne var ki, içerde ve dışarda yoğun direnişlerin, örgütlenmenin günden güne gelişmesiyle birlikte sözkonusu sorunlar yeniden kamuoyuna mal edilebildi.

"Burada gözden irak tutulmaması gereken yan, '80 sonrası yerleştirmeye çalışılan direnme geleneği ile, cezaevlerinin artık dışarıdan kopuk olmayan mekanlar haline dönüştürülmüş olmasıdır. Bugüne dek, gerek basınımda, gerekse de görsel ve yazısal sanatın her dalında cezaevleri dertli, karamsar, umutsuz, süre doldurup dışarı çıkmayı bekleyen, üstelik dışarıdaki geleceğine de umutsuz ve karamsar bakan kişilerle dolu yerler olarak işlendi. Bu imajı bugün de belli oranlarda sürüyor.

Oysa 80' sonrası Türkiye Cezaevleri bu kalıbı büyük oranda aşmış durumda. Cezaevlerini sınıf mücadelesinin bir parçası olarak gören devrimci bakış açısı ile işkencelere, baskılara, kişilik-sizleştirme çabalarına sürekli direnen devrimciler, politik mücadeleyi bu alanda da yükseltmeye çalıştılar. Bu mücadele, salt yaşam koşullarının iyileştirilmesini hedeflemekle yetinmedi, yaşam koşullarının insanca bir hale getirilmesi, verilen önemlibir hedefi elbette. Ancak, bundan daha az önemde olmayan diğer hedef, devrimci kişiliği yok etmeye, devrimci onuru ayak altına almaya, korkak, düzen uşağı birer kişi haline getirmeye yönelik politikayı boşa çıkarmak, devrimci kişiliği korumaktı.

Özal'ın güncel gerçekleri gözden uzak tutma politikası, içerde ve dışar-

da yoğun bir birlik içinde süren mücadele sonucu parçalandı. Bu mücadelenin belirleyici dinamikleri en başta şüphesiz cezaevlerinde sonu ölümlerle bitebilecek ölçüde kararlılıkla ve kelimenin en geniş anlamıyla kahramanca yürütülen kavgadır. Trajik boyutları olsa da, boyun eğmezliğin simgesi olarak insanların kendi bedenlerini ortaya koyabilmeleri, yükselen bu dalganın belirleyici iç dinamiğidir. Buna koşut olarak, dışarda da oğullarını yalnız bırakmayan, bu yalnız bırakmayışın bedellerini fazlasıyla ödeyen, bunu kamuoyunda yasak savunma türünden boy göstermelerle değil, ete-kemiğe bürünmüş bir tepki olarak dile getiren üstelik bunu daha ağır geçen 7 yıllık süreçten beri örgütlü sürdüren -tutuklu ailelerinin yürüttüğü mücadele ile birlikte aydınlarımızın ve uluslararası demokrat kamuoyunun desteği de, bu mücadelenin dış dinamiğini oluşturdu.

Bunun yanında düzeltilmesini temenni ettiğimiz bazı yanlış yaklaşımlara da kısaca değinmeden geçemeyeceğiz. Böylesine önemli bir sorun da en geniş ilerciler demokrat-devrimci çevrenin ilkel, örgütlü bir birlikteliği gerekirken, "aman birilerinin peşinden gitmeyeelim", "onların ekmeğine yağ sürmeyeelim" türünden ipe sapa gelmez mantıkla ve gerek içerde, gerek dışarda mücadelelerinin gerisinde kalmanın psikozu ile "İstanbul hatırası" türünden, çektirilen fotoğraflarla sağda solda boy gösterildi. Oysa, bu alanda yedi yılın uğraşının sonucunda, çileler çekerek ve son eylemlerde de yöneticilerinden üyelerine kadar çok sayıda unsurlarının yerlerde tekmelenerek saçlarından sürüklenerek şubelere götürüldüğü, tartaklanarak cezaevlerine konulduğu yasal-demokratik örgütlülük vardı.

TAYAD şeklinde biçimlenen bu demokratik örgütlülük, yürüttüğü mücadele ile kamuoyuna mal olmuştur. Bu maloluşu, polisiye spekülasyonlarla, kara çalmalarla yok saymak yerine tüm devrimci -demokrat kesim-cezaevleri ile ilgilenme sorunları varsa- bu örgütlülük içinde ilkeli birliktelik yollarını aramalıdır.

BEDEN BEDEN ÖRDÜK SAFLARI

*İnsan eğer görevlerin var İlk görevin
dünyaya ısıtılar bulmaktır Zincire
vurulmuş kır zincirlerini özgür
yaşanmayan hayat bulamlaştır*

Nihat BEHRAM

'80 sonrası cezaevlerindeki istemler, koşulların insanlık dışı olması, siyasi kimlik ve onura yönelik uygulamalardaki turmanış, dört duvar gerisinde direnen ve canı pahasına mahkemelerde dile getiren tutsaklarca yıllardır dile getirildi, getirilmeye devam ediyor.

Yaşanan süreçteki her olumsuzluk, ülkenin ekonomik, sosyal, politikher sorunun da farklı farklı biçimlendi. Cezaevleri de her süreçte ayrı bir yere sahip oldu. Siyasi tutuklularda cezaevleri gerçeğinin gönüllü aktarıcılarıydılar her zaman.

Ülkede yaşananları, yaşadıklarından ayrı tutmaksızın günbegün direnişleriyle, beden beden ördüler safları...

Sıkıyönetim ilanından sonra askeri cezaevlerinde bulunan siyasi tutsakların "siyasi tutuklu" değil, asker tutuklu oldukları vurgulanarak işkenceler yapıldı. Baskılar, yıldırıcı, caydırıcı programlar hayata geçirildi. Cezaevlerinde öncelikle de Metris'de yükselen direniş sesi, "siyasi tutuklu" bulunduğu ve insanlık onurunun işkenceyi yeneceği idi.

Evet, sıkıyönetim kaldırıldı. Askeri cezaevleri ve mahkemeler hâlâ yürür-lükte... Sivil cezaevleri koşulları da daha olgunlaşınca müdahaleleri ve çö-zümleri gerektiriyor.

Bu nedenle ister sicil'de (E Tipi, Kapalı, Özel Tip) isterse askeri cezaevlerinde olsun siyasi tutsakların getirdiği talepler ancak ve ancak açlık grevleriyle kamuoyunda yankılanıyor.

Talepler her bir cezaevinde artma veya eksilme göstermekle beraber, şöyle sıralanabilir:

- Siyasi tutukluluk hakkı,
- Tek tip elbise (TTE)'nin kaldırıl-ması,
- Savunma hakkı, telefon dinlenme-sine son verilmesi, açık avukat ziyare-ti, her türlü, savunma belgesinin veril-mesi, aynı dava tutuklularının bir ara-ya getirilmesi,
- Kelepçelerin insanca ve önden bağlanması sevk arabalarının insanca düzenlenmesi, uzun yol şevklerinde zin cire vurmanın kaldırılması,
- Askeri cezaevlerinin kapatılması,

mahkemelerin sivilce devredilmesi,

— Her türlü işkence ve baskıya son verilmesi,

— Hücresel tipi cezaevlerinin kapatıl-ması, idam hükümlülerinin müşahede bölümlerine atılmasına son verilmesi,

— Keyfi sürgünlerin kaldırılması,

— İşe bedelinin arttırılması,

— Ziyaret saatlerinin uzatılması,

açık ziyaretlerin sık ve uzatılarak ya-pılması,

— Tutuklu ve hükümlülerin temsilci liğinin yasallaşması,

— Keyfi infaz yakmalara son veril-mesi,

— Cezaevlerine çeşitli müzik aletle-ri, radyo-teyp alınması, spor ve kültü-rel faaliyetlerin tutuklu ve hükümlüle rin isteğini uygun biçimde olması,

— Ziyaretçilerden yiyecek ve ilaç alınması,

— Hükümlülerin istedikleri cezaevle-rine gidebilmeleri için tercih sunulma-sı, ailelerinden uzak yerlere gönderil-mesinin son bulması,

— Ziyaretçi kısıtlamasının kaldırıl-ması,

— Kitap, dergi ve yasak olmayan her türlü yayının alınması,

— Havalandırmanın gün boyu olma-sı...

İşte tutsaklar yıllardır bu taleplerini dile getirdiler, yılmadan mücadele et-tiler. Mücadele tutsak aileleriyle geliş-ti, canlandı, yankılandı... Ancak tutuklu ve hükümlü aileleri de sahip çıkmanın, tut-sakların dışarda gözü, kulakları ve de sesi olmanın bedellerini ödediler. Ha-karet gördüler, işkence gördüler, takip edildiler, işbirliğine zorlandılar, gözal-tına alındılar. Yerlerde sürüklenen re-simleriyle basında manşet oldular ve şimdi de TUTUKLANDILAR...

Direnenler, bu geleneğin yaratılma-sını paylaşanlar bir tarih yarattı. Ve bu tarih hak edenlerce anlatılacak mutla-ka.

Cezaevlerinde yedi yıldır süren bas-kı tırmanışları, Açlık Grevleriyle, Ölüm Oruçlarıyla karşılanıyor, direnişler ce-zaevlerine sürüyor, insanlık onuru ko-runuyordu.

8 Temmuz'da başlayan İstanbul Sağ-

malcılar süresiz açlık grevi, B-1 koğu-şundaki 24 siyasi tutukluyla başlıyor, sonradan yeni katılımlarla direnişçiler 50'yi buluyordu.

30 gününü tamamlayan direnişçiler soluklanırken, Ertuğrul Mavioglu (Ye-ni Çözüm eski Yazı İşleri Müdürü), Mehmet Aslan, Ali Aslan, Naif Çiftçi, Recep Keleş, Ahmet Yücel, Hürrem Yıl-maz, Açlık Grevini (AG) sürdürerek 45'li günleri aştılar.

Yedi tutuklunun Süresiz Açlık Grevi (SAG)-sürerken, 31 Temmuz 1987'de 9'u tutuklu, 53 tutuklu ve hükümlü tek-rar AG'ne başladılar Sağmalcılar'da.

Dergimizin eski Yazı İşleri Müdürü Ertuğrul Mavioglu süresiz açlık grevin-de...

İstanbul Sağmalcılar Cezaevi'nde sü-ren açlık grevinin süresiz açlık grevi ekibinde yer alan Ertuğrul Mavioglu, 87 yılında ikinci açlık grevinin yaşıyor.

Ertuğrul, gözaltına alındığında İstan-bul 1.Şube'de 15 günlük açlık grevi ya-parak işkenceleri protesto etmişti. Gay-rettepe'de yaşadığı insanlık dışı günler sona ermemiştir.

Nasıl devrimci gençlik'in mücadele-sinin önünde yer aldıysa, cezaevinde de daha beşinci aynıdayken insanca yaşa-ma mücadelesinin önünde yer aldı Er-tuğrul.

Talepleri: siyasi temsilcilik hakkının verilmesi, TTE'nin kaldırılması, sevk zincirinin kaldırılmasında düğümleniyordu. Cezaevleri inançların sarsılmaya çalışıldığı, insani değerlerin çiğnenildiği yerlerdi. Tutsaklara düşense, yıkılmadan ayakta kalabilmek, insanca yaşamı örgütlemekten vazgeçmemekti.

Sağmalcılar'daki siyasi tutuklularca başlatılan direniş dalga dalga Türkiye cezaevlerini sardı.

13 Temmuz 1987'de Malatya Cezaevindeki 246 tutuklu süresiz açlık grevine (SAĞ) başladı. Taleplerinin çoğunun kabul edilmesiyle biten Malatya açlık grevi 15 gün sürdü.

"İslahı kabil olmadığına karar verilebilirler..."

Basın mensupları, Gaziantep özel tip cezaevinde siyasi temsilci İbrahim Haf-ta ile konuştu.

"Cezaevindeki başlıca sorunumuz insanca yaşama koşullarına aykırı uygulamalara neden olan tüzük ve yönetmeliklerin değiştirilmesidir. Bu yüzden açlık grevi yapıyoruz. Bu tüzük ve yönetmelik uygulamaları ile bizleri yaşamdan soyutlamak istiyorlar. En doğal haklarımız ve ihtiyaçlarımıza ilişkin isteklerimizin karşısına her zaman yönetmelikler dikiliyor. Kitaplarımız içeri alınmıyor, okumamıza, yazmamıza, sorunları iletmemize ve anlatmamıza karşı çıkılıyor... kitaplarımızı engelleme, kötü yemekler, ziyaret yasakları, mektuplaşma ve haberleşme yasakları da başka türlü işkencedir. Bize burada uygulanan yöntemler kişiliğimizi zedelemeye yöneliktir..."

Bursa Cezaevi'nde 17 siyasi hükümlünün başlattığı AG'i yeni katılımlarla 400'e yükseliyordu.

23 Temmuz'da Eskişehir'de başlayan AG'ni Mamak'ta 13, Mersin'de 100, Er-zincan'da 184, Çanakkale'de 152 siyasi tutsağın başlattığı AG'leri izliyordu.

Çanakkale Cezaevi'nde siyasi tutuklular, Adalet Bakanı'na "Gerçekleri tersyüz etmeye çalışan sözleriniz ve ailelerinize karşı olan kaba davranışlarınızı protesto ediyoruz" diyordu açık mektuplarında.

Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nde 5 Ağustos '87'de başlayan AG'ni 140 siyasi tutuklu kamuoyuna şöyle duyuruyordu: "...Hayati organlarımızı tehlikeye

atarak, sakat kalmayı, Ölümü göze alarak anlatmak istediğimiz şey, bizim de insanca yaşamaya, hakaret, dayak olmaksızın nefes almaya haklarımızın olduğudur..."

Erzincan 2 Numaralı Özel Askeri Cezaevi'nde başlatılan AG ardından tut-sakların yakınları ve avukatlarıyla görüşmeleri yasaklanıyordu.

Sinop Kapalı Cezaevi'nde başlayan AG'nin basın açıklaması elimize geçtiği sıralarda, Burdur Cezaevi'ndeki 5 siyasi hükümlü, AG ile eylemleri destekliyordu.

AG'lerin ilk günlerinde Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, "ölürlerse ölsünler" derken, yaygınlaşan AG'lere her gün yeni bir açıklama yapmak zorunda kalıyordu.

13 Ağustos gazetelerinde Sungurlu; "...tutuklu ve hükümlüler ile bunların ailelerinin başlattıkları AG'lerinin nedenlerinin başında yer alan TTE giydirilmesi ile diğer disiplin tedbirlerinin 12 Eylül döneminde Evren'in talimatı üzerine uygulamaya konulduğunu..." söylüyordu.

Tutsak aileleri ise, yıllardır yaşadıkları acılarının yüreklerinden taşmasına kulak vererek; "...Metris'te dört yakınınızın ölümüyle sonuçlanan Ölüm Orucunu (ÖO) yeniden yaşamak istemiyoruz. Aynı zorlukları, aynı acıları, anne babalar olarak yaşamak istemiyoruz..." diye sesleniyordu.

Cezaevi kapılarından, Başbakanlığın, Cumhurbaşkanlığının kapılarından geri döndürülen aileler, Sağmalcılar Cezaevi önünde 3 günlük AG'ye başladılar.

Başvurulan makamlardan ses çıkmıyordu, ne var ki, günlerdir süren AG'leri karşısındaki duyarsızlığın tersine, bu kez AG'leri ile yakından ilgileniliyordu. Bugüne kadar meydanlara taşan AG'lerine gösterilmedik ilgiyle karşılanıyordu tutsak aileleri.

Genç, yaşlı demeden yerlere sürüklenerek gözaltına alınıyordu 19 tutuklu yakını. İnsanlık dışı koşullar protesto etmeye, yakınlarının isteklerinin yanında yer almaya hakları yoktu. Onlara düşen görev, yüreklerinin derinlerinde duydukları acıyı kendilerine saklamak, paylaşmak ve de SESSİZ kalmaktı. Yulardır yaratılmaya çalışılan sorunlara, sıkıntılara, baskıya, teröre ses vermeyen toplumun parçası olmalıydılar. Hak ve özgürlüklerin kullanımı, çizilmeye çalışılan dar çerçevenin içinde olmalıydı. Bu dar çerçeve içinde kalan kırıntılara "hak ve özgürlük" demeye de, düzen sözcüklerinden başka kimin dili varabilirdi ki?

"Olaylara kayıtsız kalamayacaklarını" belirtmenin ödülü belliydi günümüzde. 14 tutuklu yakını tutuklanarak Sağmalcılar Cezaevi'ne gönderiliyordu. "Cezaevlerindeki kötü uygulamalara son verilmesini" istemenin karşılığı: "Siz de daha bir yakından yaşayın bu kötü muameleleri" şeklindeydi.

Bir cezaevinde yaşananlar diğerinden geri kalmıyordu. Çanakkale Cezaevi'ndeki "kadrolu" köpeklere mahkumların yiyeceklerinin verildiği ileri sürülüyordu. Bu konuda müdürden sonra ifade veren infaz koruma memuru Cafer Kocamış;

"Cezaevimizde bulunan kurt köpeklerinin bakımı benden sorulmaktadır. Bu hayvanların bakımı ayrı birfasıldan karşılanmaktadır. Hüküm/ülerin işesiyle hiçbir ilgisi yoktur. Bugüne kadar da hüküm lülerin işesinden istifade ettirme dim. Bu köpekler protein ihtiva eden et, süt ve yumurta ile beslenmektedir. Oysa hükümlünün ye meğinde, günlükiaşenin düşüklüğü nedeniyle böyle bir malzeme bulunmamaktadır. Bu nedenle hükümlünün yemeğinden istifade et tirmemiz mümkün değildir. Köpeklerimizin günlük harcaması, hükümlülerin çok üstündedir..." (Hürriyet, 22 Ağustos 1987)

Bu ve benzeri türden, yoruma yer bırakmayacak kadar açık uygulama ve demeçlere karşı protestolar protestoları izliyordu. Adalet makamlarınca istemlerine yanıt verilmemesini ve tutuklu yakınlarının tutuklanmasını protesto için çeşitli cezaevlerinden gelen 50 tutuklu yakını, Ankara Güvenpark'ta türküler söyleyerek AG'ne başlıyordu. Polislin zorlamalarına rağmen direnişlerini kararlaştırdıkları gibi iki gün sürdüren Güvenpark'taki aileler, cezaevlerinde kaybedilen yakınları için saygı duruşunda bulunarak eylemlerini bitiriyorlardı.

Sağmalcılar Cezaevi'ndeki direnişi desteklemek üzere Edip Akbayram, Sadık Gürbüz, Yaşar Kemal, Adalet Ağaoğlu, Müştak Eranus, Tank Akan... cezaevi önüne gelerek idare ve ailelerle görüşüyor, diğer yandan siyasi tutuklu-

ların sorunlarını incelemek için Türkiye'ye gelen Federal Almanya Yeşiller Partisi delegeleri "AG. yapan yedi kişi hayatlarını kaybederse, bunun tek sorumlusu TC Adalet Bakanlığı'dır" açıklamasını yapıyorlardı.

Destekler geliyor, 21 adın, ortak açıklamayla baskıları kınıyordu.

46 gündür süresiz açlık grevini sürdüren Yeni Çözüm dergisi eski Yazı İşleri Müdürü Ertuğrul Mavioglu, Devrimci Gençlik önderi Mehmet Aslan, Hürrem Yılmaz, Recep Keleş, Ahmet Yücel, Naif Çiftçi hastanede basın mensuplarını kırmızı pazubentleriyle karşıladılar.

Direnişçiler adına konuşan Devrimci Gençlik önderlerinden Ertuğrul Mavioglu, yarı saat kadar süren basın bildirisini okudu. Direnişi ve nedenlerini anlattı. "Dayak, işkence olmaktan çıktı, psikolojik baskı temel işkence oldu" dedi.

Sağmalcılar'da B. 1 koğuşunda kalan siyasi tutuklular adına gazetecilerle şö-rüşen Ali Bugün ve Mesut Demirel, "iki şey için direniş yapıyoruz: Siyasi onurumuzu korumak istiyoruz, insanca yaşamak istiyoruz" dediler.

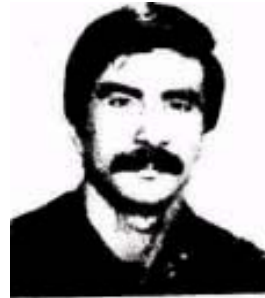
AG'i yapanlardan siyasi tutuklu Nihal Aslantürk ile sivil tutuklular sorunları dile getirdiler. Siyasi tutuklu kadınlar kendilerine siyasi koğuş açılmasını istediler.

Bir Türkiye haritası çizilip de direnişteki cezaevleri işaretlendiğinde, ülkemizi saran baskı, işkence ve karşılığında yükseltilen onurlu mücadelenin parlıtlı renkleri haritayı baştanbaşa kaplayacaktı.

Mücadelesiyle tüm gençliğe örnek olan Devrimci Gençliğin önderlerinden Mehmet Aslan, örnek tavrını cezaevindeki süresiz açlık grevinde de gösterdi.

Dergimizin, Çağdaş YOL dergisiyle birlikte düzenlediği basın toplantısı.

10 Ağustosta, Sinop Cezaevi'nde, tüm cezaevlerindeki açlık grevi gelişmeleriyle birlikte, süresiz açlık grevi başlıyordu. Sinop Kapalı Cezaevinde bulunan Garbis Altinoğlu'nun bu konudaki mektubunu aşağıda aynen aktarıyoruz...

Biz Sinop Kapalı Cezaevi'nde bulunan 5 siyasi tutuklu ye hükümlü (PKK davasından Ahmet Öğretmen, Mustafa Çepik, Salih Sezgin ile DHB davasından Garbis Altinoğlu) 10 Ağustos'ta AG'ne başladık. Bu eylemin temel hedefleri:

- Egemen sınıfların ideolojik ve siyasi baskısının bir simgesi olan TTE'nin kaldırılması.
- Siyasi tutuklu ve hükümlülerin bir birlerinden ayrı yerlerde tutulmasına son verilerek tek bir koşu konmasıdır.

Tabii bu eylemimiz, TTE'ye ve diğer gerici ve anti-demokratik uygulamalara karşı diğer cezaevlerinde sürmekte olan mücadelelere karınca karınca bir destek verilmesini de amaçlıyor. Koşullarını yeterince bilmediğimiz ve kendileriyle haberleşemediğimiz müşahade dedeki 6 siyasi ile koşullardaki diğer 4 siyasinin bu AG'ne katılıp katılmayacaklarını bu aşamada bilemiyoruz. Eylemimiz, cezaevlerindeki devrimcileri ideolojik olarak çürütme politikasının bir aracı olarak TTE'yi ve onları adi mahkûmlar arasına dağıtıp tecrit ederek depolitize etmeye çalışan idarenin bu uygulamalarını esas hedef almakla birlikte, cezaevindeki diğer gayri insanı ve keyfi uygulamaları da protesto etme ve ortadan kaldırmanın yolunu açma amacını da güdüyor. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

- Sağlık hizmetleri çok yetersiz. Hastalık taraması yapılmıyor. Cezaevi doktora 4 aydır askerde ve revire yenisi gelmedi.
- Cezaevine ilk gelen herkes belirli bir süre çok küçük ve ışsız hücrelerde konuk(!) ediliyor.
- Yemekler miktar ve kalite yönünden yetersiz. Kantinde ise bayat, kalitesiz ve pahalı mal satılıyor. Çeşit çok az.
- Mantıksız yasaklar var. Örneğin; ayna, krem, elbise askısı, çamaşır man dalı yasak. Koşullara permatik verilmediği için herkes zorunlu olarak berberde traş oluyor.
- Cezaevi bünyesindeki çocuk ıslahevinde kalan çocuklar zorla ve sembolik bir ücretle hah, mobilya, ayakkabı,

ciltçilik, dikim vb. atölyelerinde çalıştırılıyorlar. Bu angaryadan cezaevinin kasasına her yıl çok büyük meblağlar girmektedir.

Yaşamın her alanında olduğu gibi cezaevlerinde de ileriye doğru atılan, atılmak istenen her adım zor mücadeleleri ve çeşitli özverileri gerektirmiştir ve gerektirecektir. Yolumuza, bu gerçeğin bilincinde olarak devam edeceğiz.

Garbis ALTINOĞLU

*Gecikerek de olsa elimize
geçen Bursa E Tipi Cezaevi
siyasi tutuklularının
kamuoyuna açıklamasıyla
birlikte cezaevindeki sağlık
sorununun somut örnekleri
olan hükümlülerin sağlık
durumlarının listesini*

DEMOKRATİK KAMUOYUNA AÇIKLAMA VE ÇAĞRI

Yeni bir açlığın içindeyiz:

Buna bilinçle karar verildi, kararlılıkla sürüyor, Kuşkusuz ki bu kararlılığı dost da, düşman da bilir...

...Ne aç kalmak, ne de sakat kalmak istemiyoruz. Ölmek hiç değil!.. En demokratik haklar ve istemler temelinde insanca yaşamın koşullarını yaratmak gerektiğine inanıyoruz. Hepsini bu!.. Bu bağlamda süresiz açlık direnişimiz keyfi bir tercih değil. İnsanlık dışı uygulama ve koşulların dayattığı ve kaçınmadığımız bir zorunluluktur. Çok uzun bir süre yetkili makamlarla görüşerek, Adalet Bakanlığı'na ve Cumhuriyet Savcılığı'na dilekçeler yazarak, gerektiğinde karavana boykotu, kısa süreli açlık grevleri yaparak durumu anlatmaya çalıştık, anlamak istemediler.

...Birlikmiş ama çözülmesi için hiçbir adım atılmamış sorunlarımızın uzun listesini yapmak mümkün. Ve ülke koşullarında sarsıcı boyutta gasp edilmiş insan hak ve özgürlüklerinin sadece bir kısmını dile getiren bu sorunlardan artık soluk alamaz duruma getirilmiş insanların, her türlü tehtide, baskı ve işkenceye boyun eğmesi beklenemez diyoruz.

...Ülkemizde, somut gerçekliğin dayatıcılığıyla da toplumsal duyarlılığının yoğunlaştığı ve muhalefetin ivmelendiği, demokratik hak ve özgürlük sorunlarının can alıcı noktalarından olan ce-

zaevlerinin bu gerçeğine, başka cezaevlerinde direnişi sürdüren arkadaşlarımıza ve bizim haklı tavır alışımıza, demokratik kamuoyunun, basının, ilgili kuruluşların daha boyutlu destek ve ilgilerini bekliyoruz.

..."yasak"ları protesto etmek isteyenler olursa, onlara B.Brecht'in şu iki dizesini armağan(!) ediyoruz...

"VE HİÇ OLMAZSA UTANSIN DİYORUZ SEYİRCİ KALANLAR..."

Sağlık durumları bozuk olan arkadaşlarımız!

Şanlıbey Alabay- Kanseri teşhisi ile ameliyat edilmiş. Diyet uygulanmıyor... Bir anlamda ölüme terk edilmiştir. Bir çok doktor raporuna karşın...

Kazım Yıldırım- Ciğerinde leke var ve su toplamış. Tekirdağ mahkum hastanesine sevk bekliyor, diğer arkadaşla aynı durumda.

Kemal Coşkun- Verem. Çok uğraşmamıza rağmen ancak bir yıl sonra (Çok ilerlemiş safhasına getirilerek) Tekirdağ mahkum hastanesine gönderildi.

Ayhan Aykaç- Verem teşhisi, aynı durumda.

Muharrem Burgaç- Bağışsak ve mide hastası diyet alamıyor.

Nurettin Azman- Ciğer ameliyatlı, ciğer alerjisi olmasına rağmen 1 yıldır hastaneye sevk edilmedi, diyet uygulanmıyor.

Hasan Karakütük, Salim Taş, Abdülhamit Karadavut, Kazım Yıldırım, Ali Ekber Pektaş, Hamit Atlı (aynı zamanda ciğer hastası), Muzaffer Çengil; bu arkadaşlarımızın mide ülseri, sindirim bozuklukları var. Bakımsızlığa bile lekeyle olarak terk edilmişlerdir.

VAZGEÇMEYEN

*Ezinçten, öfkelerden Süzerekten
yaşamı Savrulurken gençliğimiz
zamana Hiç vazgeçmeyen bir şey
var Damarlarımızı zorlayan
kavgada insanı ağlatacak kadar
Hüzünlü ve kendiliğinden Kaya
diplerinde bitiveren Kır çiçekleri
gibi Ve gözlerini yumup Ateşten
bir gülü düşlemek gibi işkencede
ölesiye umut vurgunu öylesine
beyaz sevdalı işte Sanki bir iç
çekiş Serzenişsiz katlanılan bir
sancı Sevmek kadar anlamlı
Direnmek kadar soylu Ve ecelsiz
ölümler kadar acı... Ruhan
Madenci*

Yıllardır her türlü baskıyı ve işkenceyi dışardaki yakınları ile birlikte sırtlayan siyasi mahkumlarımız, Aydın ve sanatçı çevrelerden gerekli ilgiyi bir türlü göremiyordu.

Son günlerde aydın ve sanatçı çevrelerinde az da olsa bazı duyarlı gelişmeler oldu... Bunlardan biri; bazı Aydınlarımızın katılımıyla Sağmalcılar Cezaevi'ne gidilmesi ve idare ile görüşlmeye çalışılmasıydı.

Tüm bu gelişmelerden sonra, bu ziyareti gerçekleştirenlerle, bir duyarlılık çerçevesinde bir görüşme yapmayı gerekli gördük.

Yaptığımız bu görüşmeyi aynen aktarıyoruz.

Sayın.....

- Son günlerde kamuoyunu yoğun biçimde ilgilendiren "cezaevleri sorunu" ile ilgili olarak sizin de somut girişimde, katkıda bulunmanızı, duyarlılığınızı zorlayan etkenler nelerdir?

- Bu duyarlılık, bugüne dek neden bu boyutta somutlanmadı?.. Bu konuda önümüzdeki süreçte de yapmayı düşündüğünüz şeyler var mı? (Yönetici çevreleri zorlama, aydın çevreden kişi ve kurumlarla ortak somut girişimlerde bulunma, cezaeviyle bağlantılı faaliyet yürüten kişi ve kurumlara somut destek vb.)

- Sekiz yıla yakın bir süredir ölüm pahasına süren cezaevleri direnişleri, bu süreç içinde sanatımıza aynı boyutta yansımadı. (B u durum sanatın her dalı için geçerli) Yansıdıysa da, ya yaşananın çok gerisinde kaldı, ya da Ahmet Altan, Latif Tekin, Sinan Çetin gibi kişiler tarafından gerçekler tersyüz edilerek yansıtıldı. Bu konularda düşünceleriniz nelerdir? Düşüncelerimizi paylaşıyorsanız, söz konusu durumun aşılması için somut olarak üzerinize düşen görevleriniz neler olduğunu düşünüyorsunuz? Neler yapacaksınız?

ZİHNİ ANADOL (YAZAR)

— Genellikle insan haklarına aykırı olduğu için karşıyım. Ayrıca içerde genç çocuklarımız, yurdumuzun genellikle emekçi halkımızın özürlüğü kavuşması için ölüm-kalım savaşı vermektedirler. Bu bakımdan bir aydın, bir yazar olarak onların yanındayım. Ve benim gibi düşünen tüm yurtseverleri bu gençlerimizin yanında olmaya çağırıyorum.

-12 Eylül artık bir yerde halka vur-

duğu gemi tutamaz hale gelmiştir. Çünkü Türkiye'de uyanık aydın halk kesimi başkaldırmasını bilmiştir. Hem öyle ki şimdiye kadar görülmedik biçimde uyanışa doğru yönelmektedir. Tabiatıyla bunun en büyük nedeni ekonomik kriz ve durmadan ilerleyen dünya olaylarıdır. Ben şahsen Yazarlar Sendikası onur üyesi olarak ve İnsan Hakları Derneği üyesi olarak örgütime bir takım öneriler götürüyorum.

— Şimdi çok güzel bir halk deyimimiz var, insanın pisi nimete gider, yiğiti külfete gider. Tabiatıyla külfete giden yiğitlerde toplumsal sanatımızı yapacak, ötekiler ise nimete gittikleri için utançlarından tam karşı yönde itirafçı nite-likte beş para etmeyen varakpareler karalayacaktır.

Ve genel olarak bu yaşımda, ki 70'e yaklaşıyorum; çocuklarımızın, yani çocuklarımızın güzel, bu mutlu eylemini sırtım tenesire gelinceye kadar destekleyecek ve yanında olacağım. Sizlere de konuşma imkânı verdiğimizden sevgilerimi sunarım.

SADIK GÜRBÜZ:

— Kısaca söylemek gerekirse "insana saygım" derim. İnsana saygı duyan bir kişi onu insan eden unsurlardan ayrı düşünemez. O'na insan gibi davranılmasını istemek benim de insan olmam nedeniyle kendime saygım gereğidir.

— Bu duyarlılık bugüne dek tüm sanat edebiyat çevresinde sürekli anlatıldı ve bu boyutta getirildi. İnsanlar içerdeki uygulamalardan haberi olmadan karşı çıkamazlar. Hükümetler halkın temsilcilerinden oluşur. Halkın karşı çıktığı uygulamalar içinde bulunan bir hükümet, halkına ihanet içinde demektir. Buna da herkes dur demelidir, diyecektir.

— Özeleştiriler verdiklerini zanneden, o günleri karalamakla kendilerine bugünlerden çıkar bekleyenler, bugünler geçtikten sonra utançlarıyla yalnız kalacaklardır.

Açlığın Fizyopatolojisi

Dr. İldeniz KURTULAN

İnsan kendi kendini yiyen, tüketen bir organizmadır. Yani bir insan durup durduğu yerde sürekli harcanır, tükenir. Bir insan hiçbir şey yapmamak koşuluyla bir gün boyu 1590 kalori harcar. Buna ufak tefek hareketler eklenirse iki keskinlikle eklenir, yutkunma gibi, görmek, sinek kovalamak ve benzeri gi-

bi hareketler yapınca bu tükenen enerji yaklaşık 2000 kalordur. Düşünün, kurşına bir lokma besin girmeyen bir insan... Nasıl mum gibi gözler önünde eriyip gittiğini.

Açlık grevi bir direniş türüdür. Dış görünümüyle edilgin bir direniş türü. Ama aslında bana göre oldukça etkili ve onurlu bir direniş türüdür. Çünkü paha biçilmez özveriler ister. Sonunda insan çok büyük yitimlerle karşı karşıya gelmektedir, eğer bu direniş sonunda ölmemişse.

Ölüm ne zaman mı gelir? Genellikle kişi açlık grevine girmeden önceki ağırlığının beşte ikisini yitirince ölür. Bu da ortalama (şekersiz ve tuzsuz) bir açlık grevinin 45. gününde olur. Şekerli ve tuzlu su içmek bu direnişi bir süre daha uzatır.

Açlığın başlangıcında, yok olan besinin özel dinamik etkisi ortadan kalktığı için faaliyette bir düşüklük meydana gelir. Bununla birlikte, temel metabolizma değişmez ve açlık sırasında hemen hemen sabit kalır. Beden ısı 0,3-1 derece santigrad düşer. Kuvvet yitimi, sinir bozuklukları, baş dönmeleri, halüsinasyonlar, zeka sapıtmaları uzun

süren açlıklarda görülebilen olaylardır.

Açlık döneminde metabolizma değişmez dedik. Yani insan organizması yaşamını sürdürebilmesi için gereken belirli maddelere gereksinimi var. Kimi yaratıklar gibi kış uykusuna yatmaz insan. Gereksinimleri bilindiği gibi proteinler, yağlar ve karbonhidratlardır. Yalnız bunlar mı? Hayır, bunlara vitaminler ve mineralleri de eklemek gerekir. Bu temel maddelerden yoksun kalmak yaşamla bağdaşmaz. Küçük bir örnek vereyim. A vitamini yağda eriyen bir vitamin çeşididir. İnsan yağ yemiyorsa, A vitamini yoksun demektir. A vitamini olmazsa görme olayı gerçekleşmez. Önce gecekörlüğü başlar, sonra göz pınarları kurur ve saydam tabakada ülser demlenir yaralar açılır ve körlük meydana çıkar.

Açlığın fizyopatolojisini cilt cilt yazsanız kitaplara sığdıramazsınız. Çok kısa olarak şunu belirtmem gerekir. İnsan vücudunda dört hücre ya da doku türü var ki, sürekli yenilenir. Deri, tüy, kıl, barsak döşemesi ve kandaki alyuvarlar. Hepsisi bir yana, sadece Alyuvarları ele alalım. Aç insanda yenilenemeyecektir. Çünkü yapısında demir minerali içerir. Alyuvarların kandaki sayısı hızla düşecek. Öyleyse dokulara oksijen taşınmaz, tüm hücreler ve tüm organizma ölüme mahkum olar.

ALMAN HEYETİYLE YAPTIĞIMIZ GÖRÜŞME

Ülkemiz cezaevlerinde uzun bir süredir devam eden açlık grevleri sadece ülkemizde değil, yurtdışında da yankılandı. Avrupa'nın değişik ülkelerinde ve şehirlerinde ülkemiz cezaevlerinde süren açlık grevlerini destekleyen çeşitli eylemler yapıldı, komisyonlar kuruldu. Almanya'da kurulan komisyonlardan biri de yerinde incelemelerde bulunmak için Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği'nin (TAYAD) çağrısı olarak ülkemize geldi. İki milletvekili, bir doktor, bir gazeteci, bir avukat, bir işçi ve bir tercümandan oluşan bu komisyon, ülkemizde çeşitli girişimlerde bulunarak cezaevlerine ilişkin çalışmalarını tamamladılar. Yaptıkları bir basın toplantısı ile ülkemizde bulunuşlarının nedenlerini açıklayan heyet geriye dönmeden önce dergimize yaptıkları açıklama ile düşüncelerini ve izlenimlerini şöyle belirttiler:

Ülkenizde 12 Eylül 1980 tarihinde faşist bir ihtilalin gerçekleşmesi, NATO ve Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından tepki ile karşılanmıştı. Ekonomik açıdan düşünüldüğünde, Milletlerarası Para Fonu, bu olayın gerçekleşmesinde rol oynamıştır. Federal Almanya'nın da bu konuda çok önemli rolü olduğunu söylemeliyiz. Sizin de yakından bildiğiniz gibi, darbeden önce, Türkiye'deki ekonomik ve politik düzen o kadar incelmış, sivrilmişti ki, uluslararası yatırımlar korkulacak duruma düşmüştü. Bu, sosyal düzeni ve yaşamı da derinden etkiledi. Milletlerarası emperyalistler, yatırımlarını ve politikalarını kaybedecekleri korkusuna düştüler. Özellikle İran'da anti-emperyalist gelişmeler ve emperyalizmin oradaki gücünü kaybetmesi, askeri strateji ve politik tutumdan Türkiye için önemli bir rol oynadı. Türkiye'yi kontrolde tutabilmek amacıyla, emperyalistler ve Türk faşistleri birlik oldular. Askeri ihtilali hazırladılar ve gerçekleştirdiler. Sosyal ve politik direnişleri düşük tutabilmek için, binlerce kısımlı hapisanelere atıldılar. Ve oradaki her sosyal ve politik gelişmede basın da dahil tüm kamuoyunu susturdular.

İhtilal, Türkiye için, emperyalistlerin askeri stratejisi ve politikasını kontrol altında tutabilmeleri amacıyla, uzun vadeli bir plan olarak yapılmıştı. Önceden kararlaştırıldığı gibi, demokrasiye adım adım, yani yavaş yavaş gidilecekti. İhtilalden sonra ortaya çıkan bazı sosyal ve politik aksamalar ve düzensizlikler Avrupa ülkeleri tarafından değişik yorum ve eleştirilere neden oluyordu. Fakat Kenan Evren, sosyal ve ekonomik problemleri bir bir ele alıp diğer ülkelerle temasta bulunuyordu. Özellikle Almanya ile bu temaslar sık sık yapılıyordu. Fakat cuntadan demokrasiye geçmek kolay değildir ve bazı aşamalardan geçmek gerekir. Bu olaylar sırasında Almanya solu, Türkiye'deki faşist olayları ve gelişmeleri herkese açıklamayı denedi. Türkiye solu ve Almanya solu, dışardan faşistlere karşı birlikte tavır almasını bildiler.

Türkiye ile Almanya Ticaret Bakanlığı arasında geçen görüşmelerde Türkiye'deki işsizlerin ve Türkiye Kültürünün Almanya tarafından işçi olarak kabul edilmesini Türkiye'nin Almanya-

dan talep ettiğini açıklamak isterim. Tabii ki bu Türkiye'deki sosyal bir patlamayı azaltmak ve önlemek amacını taşıyordu. Buna karşılık Almanya'da da işsizliğin artması sonucu işsizlerin ve Türkiye Kültürünün Türkiye'ye gönderilmesi sözkonusu olabilir. Sonuçta bunlar da Türkiye hapisanelerine atılacak. Türkiye'deki cezaevlerine gelince: Dünya İnsan Haklarını Koruma Kanunlarına göre tamamen ters düşen uygulamalar ve baskılar defalarca kamu kuruluşlarına ve basına bildiriler halinde geliyordu. Avrupa Güvenlik Kurulu'nun görevlendirdiği heyet birkaç kez Türkiye'ye geldi. Cezaevlerindeki baskılardan örnek verilirse, bildiğim kadan ile zorla ifade imzalatmalar, avukat tutma hakkı vermeyip savunmasız bırakma, mahkemeye verilen itiraz dilekçelerinin dikkate alınmaması, her zaman olduğu gibi işkence yapılması vb. bütün bunlar yurtdışında çeşitli ülke ve şehirlerde yapılan gösterilere neden oldu. Basına ve çeşitli kamu kuruluşlarına duyuruldu. Nitekim son günlerde yapılan açlık grevi de bu gerçeğin bir ürünüdür.

Alman Heyette dergimizin İstanbul bürosunda görüştük.

TAYAD'TAN GELİŞMELER...

Tutsak ailelerinin günümüze değin destekleri cezaevlerini kamuoyuna maletmekteki çabaları artık biliniyor. Bu nedenle sadece son günlerdeki gelişmelere değinelim.

Cezaevlerindeki sorunlarla ilgili olarak her gittiğimiz yerde engellemeler oldu. Tutsakların taleplerini belirttikleri dilekçeleri yanıtızsız bırakılıyordu. Sorunlar ilgili makamlara aktarılıyordu, ancak ya cezaevi idaresi keyfi yasak koyuyor ya da devlet mercileri hasıraltı ediyor. Bizler de gelişen bu uygulamalarda TAYAD olarak çözüm sağlanması için çaba sarfediyorduk. İlgili mercilerin cezaevlerinde yaşananlara karşı kör ve sağır olması, bugün yaygınlaşan açlık grevleriyle çözüm bulmayı getirdi. Neden Açlık Grevleri? Çünkü tutsaklar dilekçelerle, sözlü ve yazılı olarak idareye, mahkemeye sundukları sorunlardan cevap alamadılar. Çünkü ilgililer insanca bir yaklaşımdan uzaktılar.

Ve 8 Temmuz'da Sağmalcılar'da ve Malatya Kapalı Cezaevi'nde başlayan AG'ler, günlük basını da meşgul etmeye başladı. Talepler incelendiğinde; ne lüks oteller ne de cezaevini yönetmek gibi haklar istenmiyordu; insanca yaşam koşulları, sivil giysiye resmiyet kazandırılmasıydı istenen.

Adalet Bakanı günün koşullarını gözardı edip, '81'de kararlaştırılan tüzük ve yönetmelikte ısrar ediyor. '80'li yıllardaki baskılanma ve yaptırımlarda yasallığı sağlamak için acele alınan kararlar bugün gene karşımıza çıkıyor.

Malatya Cezaevi'nin 15 güne yakın AG sonrası, taleplerin çoğu kabul edildi. Sağmalcılar'da cezaevi idaresi daha katı ve olumsuz yaklaştı. Bu arada başta güvenlik sorumlusu MUSTAFA NACAK ve kimi subayların sadece dış güvenlikle ilgili olmadığı da kanıtlandı. Geçmişte Bayrampaşa Askeri Cezaevi II'de işkenceleriyle meşhur! Mustafa Nacak, sivil cezaevinin korumasındaydı! Ve ilk dayak ve baskılar, dış güvenliği ilgilendiren mahkemeye, hastaneye gidiş gelişteki uygulamalarda kendini gösterdi.

TAYAD ilgili yerlere sık sık müracaat etti. Ama yanıt yoktu. En son AG başladığında düzenli olarak cezaevi idare-

si, savcılık, İstanbul Valiliği ve Adalet Bakanlığı'na müracaatlarını ısrarla yaptı. Sonuçsuz kalan girişimlerine İstanbul'da gene devam etti. Başbakanla görüşmek istediler, kabul edilmedi, "işim var" dedi. Ama yurda nasıl döndüğü hâlâ tartışma konusu olan Cem Karaca gibi biriyle bir saati aşkın görüşme yaptı. Cezaevlerindeki binlerce insanın sorunlarına gözlerini kapadı. Cumhurbaşkanlığına müracaat edildi. Yol kesilmeye çalışıldı, polis engelledi. Cumhurbaşkanlığı da kabul etmedi.

Tutsakların her geçen gün yükselen süresiz Açlık Grevleri, destek açlık grevleri kamuoyunun ilgisini çekti. Tutsak aileleri ise, dilekçelerden başlayarak, ilgili makamlarda diyalog aramak uğraşlarına cevap alamayınca protesto biçimlerini tartışmaya başladılar. Protestolarını yükseltmek, tavır almak, kayıtsızlığın, duyarsızlığın bir an önce ortadan kaldırılmasını sağlamak için biraraya geldiler. Gözaltına alınmayı, dövülmeyi, hakareti göze aldılar. Gözdağı vermek için tutuklanabilecekleri aralarında konuşuldu ve çocuklarına sahip çıkmanın onuruyla, yapılacak her türlü haksız uygulamalara karşı direnişin yükseltilmesine karar verdiler. Sorunlar cezaevinde geliştiğine göre yapılacak protesto biçimleri cezaevi önünde olmak zorundaydı. Protesto, Sağmalcılar Cezaevi'ndeki siyasi tutsaklardan yedisinin AG'yi SAG'ne dönüştürerek sürdüreceği 3 Ağustos günü yapılacaktı. Ancak kimi insanların ailelerin ör-

"Dolayan acılarsa, katliamlarsa halkı
Eriyorsa binlerce insan karanlık
hücrelerde
Ağlamaktan yanıyorsa gözleri anaların
Yolu yok kurtuluşun isyanı
seçmedikçe"
Nihat BEHRAM

gütlü yapışma karşı hazırsızlığı, Ankara'da hemen oturma grevini başlatmalarına neden oldu. TAYAD olarak zamansız ve programsız olarak oturmayı reddettik. Nitekim alelacele alınan tavır, polisin müdahalesi karşısında dağıldı. İsrarlı davranılmadı.

İstanbul'da 7 kişinin hastane koridorlarında sürüklenerek tüberkülozlu koğuşuna gönderilmeleri tepkiyi yoğunlaştırdı. Üstelik Hipokrat yemininde bulunmuş başhekimin "elimde silah olsa hepsini tararım" demesi, ailelerde sabır bırakmadı.

1 Ağustos'ta TAYAD'ın kendi yaptığı basın toplantılarına ek olarak, İstanbul Reklam Ajansı'nda Çağdaş Yol ve Yeni Çözüm'le birlikte toplantı yapıldı. Dernek üyeleri yoğunlaşan baskılar karşısında kayıtsız kalınamayacağını, cezaevlerinde yaşanan gerçeklerin insanlık onuruna sahip olanları da ilgilendirdiğini ve ortak protestoya çağırдықlarını vurguladılar.

Saat 15.00'te Sağmalcılar Cezaevi'nin önünde toplandı. Basına 3 günlük AG'ye başlandığı açıklandı. AG'nin anlamını ifade eden yazılar yazıldı. Cezaevi idaresinin şüursuz davranışı, polisin gelmesiyle arttı. Çevik kuvvet ve siyasi polis, ailelere dağılmalarını söyledilerse de, aileler kararlı olduklarını ve ayrılmayacaklarını haykırdılar. Protestolarındaki haklılığa polisin cevabı anaları, eşleri, yalanları saçlarından sürükleyerek gözaltına almak oldu. Bu arada cezaevi dış güvenlikteki bir ast-

Sağmalcılar Cezaevi'nde TTE'yi yakma eylemine Alman Heyet'i de katıldı

subay, polisin saldırısını görüntülemek isteyen bir dergi muhabirine silah çekecek kadar kendinden geçiyordu.

TAYAD olarak tepki anında gösterildi. İlgili yerlere telgraflar çekildi. Basın açıklamalarının ardından topluca siyasi polise Gayrettepe'ye gidildi. Gözaltına alınanların durumlarının öğrenilmesi sağlandı, oradan Eyüp Savcılığı'na gidildi. Pazartesi günü ise DGM önünde toplandı. Yakınlarımızla, ailelerimizle içice olmanın dayanışmasını gösterdi. DGM'de bile siyasi polis bu dayanışmaya müdahale etti. Ancak bizlerin kararlılığını hiçbir güç engelleyemedi. Hele hele çocuklarımızı, yakınlarımızı işkence yapan ve şimdi bizlere uygulayanlara karşı tek bir yürek, tek bir yumruk olacaktık, olduk da...

Cezaevi kapısında direnen ailelerimiz, 3 günlük AG'yi gözaltında ve cezaevinde de sürdürdüler. Tutuklanan ailelerimiz yavrularına, yakınlarına sahip çıkmanın kararlılığını dört duvar arasında da gösteriyorlar. Dayanışmaları, saygıları, sevgileri, yaşam koşulları ortada, bir tavırla tüm kamuoyuna sergileniyor.

Ailelerimizin tutuklanmasına ilişkin tepkilerimizi, basın açıklamalarının yanında AG bitene değin her gün cezaevine giderek gösterdik.

Dernek üyelerimiz, tutuklanmayı protesto ve cezaevlerindeki sorunlara acil müdahaleyi talep eden çelenk'i 2 Ağustos'ta Valiliğin önüne bıraktılar. Aynı anda TAYAD dergilerle birlikte basın toplantısı yapıyordu. Bayramın birinci günü cezaevi önüne gidip tutuklanan ailelerimizi sorduk. 2 saate yakın cezaevi idaresinin engellemesine rağmen oturduk. İkinci gün SHP'ye gittik. Bayramlaşma dolayısıyla 100'ü aşkın demokrat vardı. Tutuklanan ailelerimize ve cezaevlerine olan kayıtsızlığı eleştirdik, SHP'den duyarlı davranmasını talep ettik. DYP, DSP ve Refah Partili yet-

kililerle de (bayramlaşma dolayısıyla SHP'de bulunuyorlardı) aynı şekilde konuşuldu. Üçüncü gün Ölüm Orucunda ölen evlatlarımızın mezarları ziyaret edildi. Dördüncü gün ise tutuklanan ailelerimizin görüşüne gidilerek elele, gönül gönüle ortak bir dayanışma sergilendi.

Bayram boyunca Eskişehir ve Gaziantep'teki üyelerimize AG önerisi götürüldü. Ve Ankara'daki oturma eylemindeki kararsızlığın ve sonucun olumsuzluğunu da yok etmek için Adalet Bakanlığı önünde 2 günlük AG yapmaya karar verildi. Anadolu'daki ailelerin deneyimsizliği ve ilk kez bir protesto için biraraya gelişin eksikleri yaşındıysa da sonuçta beraberce aşıldı. Ancak Mamak'lı ailelerin edilgen, kararsız tavırlarının gözlemlenmesi, Mamak'taki yakınlarının da direnişlere ne kadar katkısı olduğunun etkisiydi diyoruz.

Aileler bir gün önce Ankara'ya geldiklerinden dolayı siyasi polis ve çevik kuvvet, Adalet Bakanlığı önünde güvenlik aldığından, açlık grevine Güven Park'ta devam edildi. Polis ısrarla dağılınmasını istedi. Park'taki herkesi boşalttı, aileleri yalnız bırakmaya çalıştı. Deneyimsizlik sonucu bazı aksaklıklar olsa da polisin engellemesine direnildi. öldürseler de ayrılmayacaklarını, çocukların her an ölümle burun buruna olduğunu, bu nedenle AG yaptıklarını vurgulamaları üzerine, polis aldığı yoğun önlemleri gevşetti. Ailelerimiz her gün kaldıkları eve geliş gidişlerde elele kolkola yürüyerek dayanışma gösterdiler. Halktan 1000'e yakın imza toplandı. Ve kamuoyunun ilgisi daha yoğun olarak cezaevlerine çekildi.

SHP ve İnsan Hakları Derneği yetkili ve avukatları, ailelerin dağılmasını, yasadışı eylem yaptıklarını belirterek demokratça dayanışma ve cezaevlerinde yaşanan gerçeklerden ne derece uzak olduklarını sergilediler. Yer so-

rununda dahi destek göstermediler. Özellikle de bayram olması, yetkili kimse olmaması esnasındaki bu dayanışmadan yoksunluk, tüm kamuoyunca bilinmelidir.

Ailelerimizin kararlı tutumu, bugün olayları farklı ve objektif bir gözle incelenir hale getirmiştir.

15 Ağustos tarihinde derneğin ilk genel kurul toplantısı yapılırken, kimi insanların aynı saatlerde farklı yerlerde basın toplantıları düzenlemesi, derneğin genel kuruluna katılımı düşürmeyi de amaçlıyordu. Genel kurul, yaşanan tüm sorunların ağırlığına rağmen güzel geçti. Almanya'dan gelen delegasyonun (2 milletvekili ve işçi, avukat, doktor, gazeteci) toplantıya katılımı, dayanışmanın güzel bir örneği idi. 50'yi aşkın yurtiçi ve yurtdışından mesajlar geldi. Birbirini tanımayan ama en onurlu kavganın, kararlılığın uğrışında olmak isteyenler mesajlarla bizimle birlikte oldular. Genel kurula çağrılan kimi D.K.Ö. ve aydınların temsilci göndermemesi ve mesaj dahi iletmeleri kafalardaki soru işaretlerini netleştirdi.

Alman heyetinin gelmesiyle birlikte basma bilgi aktarıldı. Daha sonra heyet cezaevleri yetkilileri ve SAG'daki kişiyle görüşemeyince, protesto için cezaevi önüne 7 karanfil bıraktılar. 20 Ağustos Çarşamba günü ailelerle ortak TTE maketi yakıldı ve Türkiye'de yaratılmaya çalışılan dayanışmalara ek olarak Alman delegasyonla ortak protesto yapıldı.

Evet, tarih cezaevleri gerçeklerinin yanında artık ailelerinin de direnişlerini yazacaktır. Her uğraşta, her kavgada olduğu gibi kararlı, aktif ve bilinçliliğini yaşatanlar kazanacaktır. Doğru yükseltilecek bir mücadelenin, kararlılığın öncülüğünü yapan ailelerimiz, demokrat kamuoyunun desteğini de alarak Alman delegasyonla ortak bulmaları zorlayacaktır.

TAYAD kurulduğu günden bu yana, uğraşlarındaki birlikteliği genişletmek istemiştir. Cezaevlerinde beden beden örülen saflara, cezaevi dışında da beden beden örülerek katılınmasını istemiştir. Bugün bu dayanışma duygulan içinde çağrılar yapılmaktadır.

Çağrımız, insan olan herkesedir.

Çağrımız, demokratlara, insan onuruna sahip çıkanlardır.

Çağrımız, cezaevleri dışındaki dayanışmayı yükseltecek kararlı insanlardır.

Bu çağrı temelinde TAY AD ve YENİ ÇÖZÜM olarak imza kampanyası başlattık. Bu, "Tutuklu ve Hükümlülere insanca yaşam" dilekçesi biçimindedir.

HER YÜREK BİR BARİKAT

Gülümseyişinle delinen kapkara gecede
Kuruldu dar sokak köşelerinde barikatlar Her
barikat ardında soluk yüzler Ve heyecan
ritmiyle titreyen dişler Elde patlamaya hazır
yürekler Bir bekleyiştii uzun sürdü Her saati
bir yaş aldı götürdü Ama değdikçe birbirine
omuzları Yürüyordu cesaretin kervanı

Sonra kırbaçlanan gün ışığı sükun etti
Kesildi ruhların dili
Demir çiğnemiş ağızlarda işlendi türküler Bir
saldırı, bir püskürtü bir saldırı, bir püskürtü
daha Ve böyle işlendi gerçeğin zemini kanla
Sonra yine çatılara ay çöktü Kurşun yüklü
sevdalanyla, Pencerelelerinden göründü
kadınlar El çırpılar, Ezgiler söylediler Ve
indiler barikatlara Alev aldı,
saraydan ve kalastan, merdivenden ve elektrik
direğinden, çocuk arabasından ve ne
bulunmuşsa ondan bundan sundan barikatlar.
Alev aldı dudaklar iç içe kenetlenmiş eller
Ilık kan ve ter kokan tenler Zaman çift
bedenlerde soluksuz durdu. Bir gün ya da bir
yıl Bir saat ya da bir asır Devam etti şiddetin
iki taraflı sesi Çöktü barikat Kuruldu barikat
Hangi sokaktan atıldıysa Yan sokakta doğdu
hayat

Ve sessizlik.
Sessizlik aldı yerini sokaklarda
Kalmadı barikatlar
Karaya döndü kan rengi duvarlar da.
Geçmiş zaman temsilcileriydi kazanan
O gün ya da şimdilik.

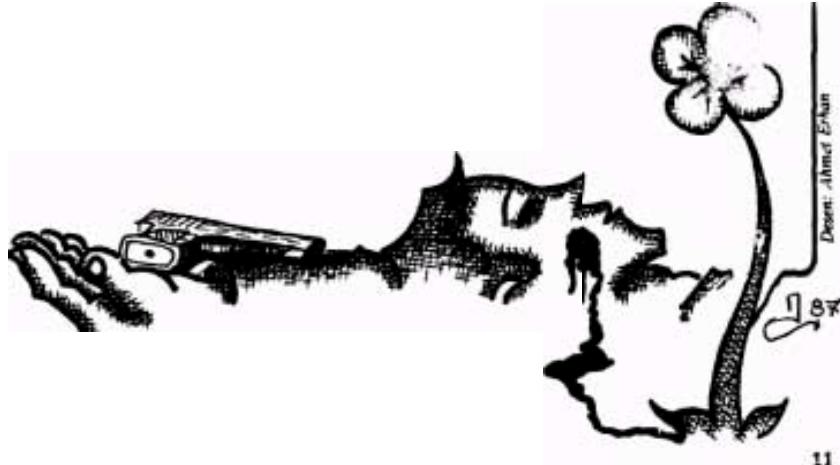
Ve yıllar geçti Uzun uzun
yıllar Biraz da zaman
değiştii

Birden değil,
yavaş yavaş ve derinden esmeye başladı yel.
Gelirken mucur dolu yollardan Atmıştı
koynundaki korkuyu Doldurmuştu tıkabasa
heybesine coşkuyu Dayandı yoksul kapılara
Yapraklar telaşla irkildi Teneke kondular
korkuyla silkindi Kovdu onu yoksullar
Duvardaki kara lekeleri onararak Çok
geçmedi ki dönerken geldiği yoldan,
tutuldu kolundan.

Yoksullardı nefes nefese gelenler
Biraz mahcup
biraz tedirgindi özür dileyenler İşte
o günden sonra

-ya da bu günden-Yine
ay çöktü çatılara Yine
göründü kurşun yüklü
sevdalanyla kadınlar

25 Mayıs 1987 Sağmalcılar.
Mehmet Arslan

ADALET BAKANI OLTAN SUNGURLU'YA AÇIK MEKTUP

Sayın Bakan;
Son günlerde ülkenin birçok cezaevinde, bizlerin de içinde yer aldığı ve giderek yaygınlaşan açlık grevleri eylemleri hâlâ sürüyor.

Bu eylemlere karşı anlaşılabilir bir saldırganlık içindedir. Sürekli demagoji ve karalamalarla gerçekleri gizlemeye çalışıyorsunuz. Ama yaptığınız açıklamalar sizi ele veriyor. Tutsakların sesini ne kadar boğmaya çalışsanız da, cezaevlerinde yaşanan gerçekler bir bir açığa çıkıyor. Artık hiçbir şeyi gizleme olanağı yok. Bu yöndeki çabalarınız boşuna.

Yalan ve demagojileri e gerçeği gizlemeye çalışacağınıza, tutsakların eylemlerine kulak vermeyi hiç düşündünüz mü? Bunca insan neden yaşamını ortaya koyarak açlık direnişi, ölüm orucu yapıyor, neden sakat kalmayı, ölmeyi göze alıyor? Bir gün olsun bunu kendinize sordunuz mu?

Sormuşsunuzdur mutlaka. Ve nedenlerini de çok iyi biliyorsunuzdur. Ama üstlendiğiniz misyon gereği, gerçeği olduğu gibi ortaya koyamazsınız. Koymak istemezsiniz. Çünkü siz, biz tutsaklara yönelik insanlık dışı uygulamaların, işkence ve baskıların sorumlularından birisiniz. Sizin göreviniz tutsakların daha iyi koşullarda insanca bir yaşam sürmesini sağlamak değil, onların siyasi kimliklerini yok etmek, onurlarını çiğnemek olan bir programın uygulanmasını sağlamaktır. Adına "rehabilitasyon programı" diyorsunuz bunun... Allahı pullayıp kamuoyuna yutturmaya çalıştığınız bu programınız ne yazık ki iflas etti. Kabul etmek istemezsiniz de gerçek durum budur. Böyle değil mi? Sayın Bakan. İtiraf edin böyle değil mi?

Siz amacınıza ulaşmak için her şeyi yaparsınız. Bugüne kadar yaptınız' da...

Bizlere yönelik işkence, baskı ve yaptırımların hangi boyutlara ulaştığını artık pek çok insan biliyor.

Sizin için insan hak ve özgürlüklerinin önemi yoktur. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirisine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine, Helsinki Nihai Bildirisine Türkiye'de imza koymuş, ne gam! Türkiye'de her iktidarın bu sözleşmelerin emrettiği vecibeleri yerine getirmek yükümlülüğünü taşıdığını siz de gayet iyi bilirsiniz ama, işinize gelmeyince bunlara niye uyasınız değil mi? Çünkü siz her şeyi yapmayı hakkınız gören bir anlayışın savunucusunuz. Sizin için her şey meşrudur. Yeter ki üzerinize kamuoyu baskısı yapılmassın. Başka engel tanımazsınız siz...

Biz meşru olmayan uygulamalara karşı en doğal hakkımızı, direniş hakkımızı kullanıyoruz. Oysa siz bizim böyle bir hakkımıza sahip olduğumuzu yadsıyorsunuz. Sonra da bunlar ideolojik amaçlı eylemler, ülkemizi karalamaya çalışıyorlar gibi bayatlamış nakaratları tekrarlamaya başlıyorsunuz.

Peki sayın Bakan, bir insanın siyasal kimliğine, onuruna saldırı ideolojik amaçlı değil midir? Bunu yapan sizler değil misiniz?

Evet her eylemin ideolojik özü vardır. Ama bizim ideolojimiz sizinki gibi insan onuruna saldırmayı değil, cezalandırmayı değil, korumayı emrediyor; işkencecileri korumayı değil, cezalandırmayı emrediyor ve doğal olarak siz nasıl ideolojiniz doğrultusunda hareket ediyorsanız, biz de ideolojimiz doğrultusunda hareket ediyoruz.

Ama ülkemiz bizim eylemlerimizle karanlanmıyor sayın Bakan... Ülkemiz sizin baskılarınızla, işkencelerinizle, insanlık dışı uygulamalarınızla dünya ka-

muoyu tarafmdan kapkaranlık görülüyor. Bizim eylemlerimiz, bizim direnişimiz bu karanlığın ortasında parıldayan bir aydınlık sadece.

Bizler ülkemize dünya kamuoyunda bir saygınlık kazandırmaya çalışıyoruz. Bizler halkımıza zalimlerden korkmayı değil, onlara karşı koymayı, direnmeyi öğretiyoruz. Bizler insanlık onurunu tutsallık koşullarında bile çiğnetmemek için büyük fedakarlıkları, acıları göze alıyoruz, hatta bu uğurda seve seve canımızı feda etmekten çekinmiyoruz.

Ya siz sayın Bakan! Siz ne yapıyorsunuz? Siz hiç hayatınızda açlık grevi yaptınız mı? Günlerce haftalarca aç kaldınız mı? İsterseniz Türkiye'yi iyi tanımak için bir defa da siz deneyin açlık grevini sayın Bakan, görelim sizi...

Hiç kimse durup dururken günlerce, haftalarca, aylarca keyfinden aç kalmaz, kalmak istemez. Bir insan sakat kalmayı, ölmeyi göze alarak insanlık onuruna sahip çıkma fedakarlığını yükleniyorsa, o zaman düşünmelisiniz, hem de bir kere değil, bin kere... Evet bin kere düşünmelisiniz. Yaşamı güzelleştirmeye çalışan bizler, herkes kadar yaşamasını severiz ve nasıl yaşanması gerektiğini de biliriz, bundan şüpheniz olmasın...

Diyorsunuz ki "hak böyle aranmaz". Ya nasıl aranır? Bugüne kadar size gönderilen sayısız şikayet dilekçelerine bir göz atıp baktınız mı acaba? Ailelerimizi dinleme zahmetinde bulundunuz mu? Dinlemediyseniz dediklerini yapma gereğini duydunuz mu? Tüm bunları yapmadan, nasıl kalkan da "hak böyle aranmaz" diyebilirsiniz? Eğer hak aramanın başka yolu varsa, lütfen gösterin de öğrenelim... Gelecek sefer belki böyle hareket ederiz.

"Bunlara hangi şartları temin ederseniz edin, eylemler sürecektir" diyor-sunuz.

Hayır sayın Bakan! Doğru söylemi-yorsunuz. Bugüne kadar neleri yaptınız da bizim eylemlerimiz bitmedi? Söyle-yebilir misiniz? Cezaevlerinde ne gibi iyileştirmeler yaptınız da biz eylem yap-maya devam ettik? Açıklayabilir misiniz?..

Örneğin;

— Tek tip elbise uygulamasına son verdiniz de;

— Siyasi tutukluluk hakkımızı kabul ettiniz de;

— Tutukladığınız ailelerimizi ser best bıraktınız da;

— İnfaz yasasını hükümlüler lehine değiştirdiniz de;

— Savunma hakkımızın önündeki en gelleri kaldırdınız da;

— Siyasi kimliğimize ve onurumuza her türlü baskı ve saldırılara, işkence ve yaptırımlara, keyfi uygulamalara son verdiniz de; işkenceci cezaevi so- rumluları hakkında soruşturma açıp gö- revden aldınız da;

— Bizlere insan onuruna yaraşır bir yaşam olanağı sağladınız da;

Biz eylemlerimize devam mı ettik sa- yın Bakan!

Hayır, bunların hiçbirini yapmadınız siz. Siz 12 Eylül'ün baskı ve işkencele- rini devam ettirmekten öte bir şey yap- madınız. Ve maalesef yapmaya yanaş- mıyorsunuz. Eylemlerimiz de bu yüzden sürüyor zaten... Bunu siz de biliyorsa- nuz, biz de... Ama siz kamuoyunu yanılt- mak için, her türlü beyanı vermekte hiç- bir sakınca görmüyorsunuz. Bu yüzden beyanlarınızın gerçeklerle ilgisi yoktur. Kamuoyunda aleyhinize oluşan tepkile- ri nötralize etmek için manevra yapıp duruyorsunuz.

Yok böyle değil diyorsanız, o zaman bir deneyin isterseniz. Bu taleplerimi- zi yerine getirin, Türkiye'de baskı ve zulme, işkenceye son verin, bunu yap- mak için çaba gösterin bakalım, neler değişecek...

Eylemlerimiz sizi çok endişelendirmiş sayın Bakan! Endişelendirmiş ki "ceza- evi idaresi mahkumlara bırakılamaz" diyorsunuz... Oysa bu endişeniz çok yersiz. Telaşa kapılmanıza da gerek yok. Zindancılık bizim yapabileceğimiz bir iş değildir. Ve bunun heveslisi de de- ğiliz. Heveslisi olanlar zaten o hiyerar-

şinin en üst koltuklarını işgal etmiş du- rumda. İstemeyiz, bu tür görevler biz- den uzak olsun...

Ama şunu da bilmelisiniz ki, cezaev- lerinin astığınız astık, kestiğiniz kestik, insanların kişiliksizleştirildiği, horlan- dığı bir şekilde yönetilmesine asla razı gelmeyiz.

Bizim çeşitli uluslararası sözleşme- lerden doğan haklarımız vardır. Sizden istediğimiz bu haklarımıza saygı göster- menizdir.

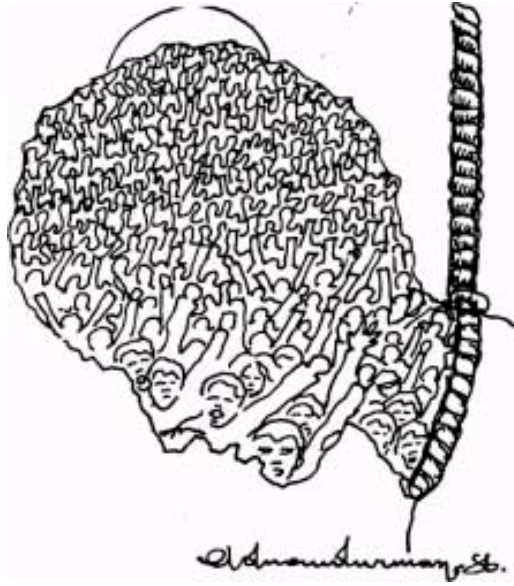
Biz haklarımızdan hiçbir zaman vaz- geçmedik. Onları siz gaspettiniz, şimdi gaspettiğiniz haklarımızı geri istiyoruz.

Varsın "kuştüyü yataklar, kuru tüzümler" sizin olsun. Biz onları istemi- yoruz. Biz insanca, insan onuruna ya- raşan bir yaşam istiyoruz. Siyasi kim- liğimizin ayaklar altında çiğnenmesini istiyoruz.

Geçmişte de bunun için DİRENDİK, bugün de bunun için DİRENİYORUZ...

17.8.1987

Metris'ten Devrimci Sol Davasından
Bir Grup Politik Tutuklu Adına
BEDRİ YAĞAN

METRİSTE BİR BAYRAM GÜNÜ

(11 AĞUSTOS 1987)

İbrahim BİNGÖL

İki yıl oldu ki, bayram denilince Metris'te açık görüş gelir akla ilk. Direnişin ürünlerinden biri olarak 45 dakikaya sığdırılan birbirine hasret duyguların kavuşması, acıların sevinç ve mutluluğa boğulması gelir. Düşmana inat direnişin sevinçleri, mutlulukları ellerde, gözlerde, sözlerde rengarenk laci-vertsiz giysilerde, görülen duyulan her şeyde sindire sindire yaşaması gelir. Birbirine kenetlenen büyüdükçe büyüyen sevgilerden örülmüş sevinç, mutluluk yumağının topluca direnişin ortak özverisinin fotoğraflara yansımaları gelir...

Bayramlarda kucak kucak sevgi taşınır içeriye. Saklanmış, kimseye sunulmamış sıcak mı sıcak sevgiler. Kimseyle paylaşılmamış acılarla yoğrularak biriktirilmiş özelemler taşınır. Binbir çile, binbir umut, yeşil bir dal, kırmızı bir çiçek taşınır. Elvan elvan çiçekler, resimlerle büyüyen sevimli mahzun çocuklar taşınır. Hep güzel şeyler, iyi şeyler taşınır içerdekine. Acılar mı, hiç hissettirilmez, özlemi büyüdükçe güzelleşen sevdalar, oğlunun, kızının kokusu burnunda tüten analar, babalar koşa koşa taşınır, ille de dostların direnişlerinden bayrak bayrak selam taşınır...

Bütün bu duygular bir 45 dakikalık bu anda kucaklaşır. Ayrılıklar, özelemler, acılar, çekilen nice çileler bu 45 dakikada da olsa sevincin görülmeye değer en güzeline dönüşür. Ellerde, yanaklarda, o birbirine söylemek için aylarca gözlenen sözlerde ayrılıkları unutturan konuşmalar yaşanır. Acılar bir an olur gözlerden dudaklara, sabırsız heyecanlara yansıyan sevinç selinin önünde sürüklenir'gider. Kimi zaman yılların acılarının akıttığı gözyaşları, bu kez mutluluğu boşaltır göz pınarlarından.

Bayramlarda dışarıya içeriye koşar gelir, içerisi dışarıya... Bir an parmaklıklar gelir, duvarlar yıkılır, özgürlük bu birleşimde doyusya koklanır. Tel örgülere takılan, sevdigine dokunamayan ellerde, sözcükleri dinlenen ve çekingen-

liği taşıyan sözlerde, o umudu hep bölünen gözlerde engelsizliğin rahatı, huzuru yaşanır. Diller özgürce konuşur, gözler umudunu bölmez, eller sevdiklerine kavuşur geleceğin kapısını aralar burada.

Bayram 45 dakika da olsa, dışarıyı yaşatır, özgürlüğün, umudun, geleceğin kapısını aralar burada...

Bayramlarda kucak kucak sevgi taşınır içeriye. Saklanmış, kimseye sunulmamış sıcak mı sıcak sevgiler. Kimseyle paylaşılmamış acılarla yoğrularak biriktirilmiş özelemler taşınır, Binbir çile, binbir umut, yeşil bir dal, kırmızı bir çiçek taşınır. Elvan el-

Saat 14.00'ü geçiyor. Duygularımız, düşüncelerimizle harmanlanmış, tatlı bir heyecanın ürpertiyle gidip geliyor voltada... Bir açık görüşe sığdırılabilecek duygu, düşünce, isteklerimizin listeleri sohbetimize yansıyor. Ziyaret öncesi havayı yaşıyoruz... Sabırlı gözükmekte, bütün duygularımızı saran heyecan sabır dinlemiyor. Açıkça sevinçimiz, dışarıyla birleşme mutluluğumuz dorukta. Ne olursa olsun gem vurulamaz duygular bunlar. Aynı havayı bizden çok daha fazla ailelerimizin yaşadığını biliyoruz. Gece gözlerine uyku girmeyen yakınlarımızın, kalkıp sabahın köründe cezaevi kapısında 45 dakikalık mutluluk için çile dolduruyordur şimdi. Onların kavgası ve umut yeri burası. Yıllarca bizim için, bizim insanca yaşayabilmemiz, ezilmememiz, horlanmamamız için bu kapının önünde çile doldurdular. Açlıklarımızda açlığı ya-

şadılar. Dövdük, yerlerde sürükledik, onlar bunu duvarların ardında karada, yağmurda, cehennem sıcaklığında, terleri gözyaşlarına karışarak, yüreklerindeki bir yanık gibi hissettiler. Aylarca, yıllarca bu kapı yüzlerine örtük kaldı. Tel örgüler ardından bile bizlere bir kez bakmaya yıllarca hasret kaldılar. Cezaevi ve hastahane kapılarında yattılar kalktılar, coplandılar, dipçiklendiler, süründürüldüler ama bizlerle birlikte yaşamayı sürdürdüler. Bizim acılarımızı paylaştılar. Biz direndik, onlar da direnmesini, bizlere sahip çıkmasını öğrendiler. Bizler içeride, onlar duvarların ardında 12 Eylül zindanlarının acı, gözyaşı dolu yıllarını olduğu gibi yaşadılar. Şehitlerimiz, onların yüreklerinden de bir şeyler koparıp götürdü. Sessizliğin, suskunluğun ortasında Taksim Anıtı'nın çevresinde bir direniş anıtı oldular. İşkenceler, baskılar, tehditler onların da yaşamlarının içine girdi. Zindanlarda aynı havayı birlikte kokladığımız oldu. Biz direndik, onlar direnmeyi öğrendi. Direnmeyi, haksızlıklara, adaletsizliklere boyun eğmiş insanlara öğretmeye başladılar, özverileri topluma mal oldu. Biz onların onuru, onlar bizim onurumuz oldular. Paylaştık her zaman bu onuru, onları paylaşır gibi. Şimdi 45 dakikalık mutluluğu, sevinci paylaşacağız. Güzellikleri, sevgileri, en güzel duyguları kardeşçe bölüşeceğiz.

Hayır, buruk bir sevinç yaşatmama-ya kararlıyız, dışarıyı, özverinin en güzelini, direnişi bizlere taşıyanlara. Hayır, onları buruk, umutsuz göndermeyeceğiz bu görüşten. Onlara açlık grevine başlayacağımız müjdesini vereceğiz. Onlar bunu çoktan hakettiler. Bizler için, bizleri daha iyi, daha insanca yaşatmak için açlığa yattılar, yerlerde saçlarından sürüklenerek sürüklenerek polis otolarına doldurulup, siyasi poliste yıldırılmaya çalışıldılar. Tutuklandılar. Zindanlara atıldılar. Hayır, ne yıldılar, ne sustular, ne de kendi kabuklarına çekilip kendi başlarının çaresine bakma-

ya kalktılar. Açlıkları zindanlara da taşıdılar. Hep bizim için, bizim daha iyi, insanca yaşayabilmemiz için direndiler. Resimleri çıktı gazetelerde, başları dik, gözleri apaydınlık. Zindanları aydınlatmaya gidiyorlardı. Gururumuz, onurumuzdu bu resimlerde konuşan duruşları, bakışları... Onlar bizler için, bizlerin siyasi tutukluluk hakları için her türlü özveriyle hiç kimseden hiçbir şey beklemezsizin atıldılar öne. Onlar bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçası, insan hak ve özgürlüklerinin kararlı savunucuları, haksızlıklara, adaletsizliklere karşı direnen tutukluların dışarıdaki en güçlü sesi, soluğu, direniş potansiyeli oldular. Yürüdüler üzerine zindan karanlıklarının, baskıların, yasakların üzerine.

Direnişlerde yoğunlaşıyor, direnişler yaratıyorlardı. Bizden aldıkları direniş ruhu ve coşkusunu taşıyorlardı. Bunun hakkını vermeye çalışıyorlardı.

Diğerleri gelmesede en geç Cumar-tesi biz başlayacağız. Açlıklarına bu kez biz açlıklarımızla destek olacağız. Açlıklar büyüyecek, büyüyecek, yeni açlıklar doğuracak. Tek tipli, sevk zincirli, insan onuruna leke süren, siyasi kimliğe düşman resmi zindan politikasının karşısına açlıklarımızla dikileceğiz. Onların bütün rezilliklerini, alçaklıklarını, insanları aşağılama ve insanlıktan çıkarma yöntemlerini açlıklarımız rezil rüsva edecek tüm insanlığa, insanlığa yargılayacağız onları...

Açlıklarımızla düşecek maskeleri. Dalga dalga yayılan açlıklarla iktidarın zindan politikasını sarsmamak, yıkmalıyız.

Açlığa başlayacağımızın müjdesinin onlarda yaratacağı sevinç görmek için içimiz içimize sığınmıyor. Biliyoruz, eskiden olsa üzülmürler, gözleri sel olur akardı. Sakat kalacağımızdan, hastalanacağımızdan, hatta öleceğimizekden yana yakıla dem vururlardı. Ama ya şimdi? Direnişimizin ortaklığının bilincini kazandıklarından bu yana, AG'leri onları üzüyor, onları ağlatmıyor. Onlar da bu işin içinde, bizler gibi yaşıyorlar çünkü! Biz ne hissediyor, ne yapmak istiyorsak, bu onları da sarıyor çünkü! Hatta bu kez önümüze bile geçtiler açlıkta. Bizi utandırdılar. Ah şu statükocu solcularımız, nasıl da elimizi kolumuzu bağladı, nasıl da oyaladılar bugüne kadar bizi. 7 aydır bir açlık grevi kararı çıkartmak için neler yapmadık. Sabır taşı olsa çatlardı. Siyasi haklarımız için, TTE ve baskılara karşı başlatacağımız kampanyada geç bile kalmıştık. Ama hayır! Gelseler de gelmeseler de biz başlayacağız. Bıçak kemiğe dayandı. Onların küçük hesaplarına daha faz-

Desen: Ahmet Erhan

la tahammülümüz yok! Bizler için, he pimiz için, tüm siyasi tutsaklar için açlığa başlayıp tutuklanan ailelerimizin serbest bırakılmasını taleplere koymak istememize bile karşı çıkanlarla, daha nereye kadar birlikte yürüyebiliriz ki? Sonra, bizim için onca özveri gösteren ailelerimizin yüzlerine nasıl bakarız? Bırakalım siyasi olmayı, ahlaki açıdan bile bizler için tutuklanan insanlara yanlarında olduğumuzu göstermemek nasıl olur da vicdanımızı sızlattırır? Her direniş öncesi aileleri Ankara'la ra, devlet kapılarına koşturmak ve ka muoyunun dikkatlerini cezaevlerinde çığnayan insan hak ve özgürlüklerine çekmek için fetva üzerine fetva çıkar tanlar, bugün nasıl oluyor da tutuklanan ailelerimiz karşısında duvar kadar kör ve sağır olabiliyorlar? Bu ne vur dumduymazlık, bu ne ikiyezülülük, bu ne sübjektiflik! Onların bu duyarsızlıkla rı aileler karşısında bizlerin yüzlerini kızartıyor... Yüzlerce kilometre uzakta bir Mersin Cezaevi kalkıp tutuklanan aileleri desteklemek, onlara güç vermek için AG'ne başlıyor, biz yanbaşımızdaki insanları bunun için harekete geçi remiyoruz. Hayır, hayır, bunu nasıl olur da kabul edebiliriz? Hayır bu suçta da ha fazla ortak olamayız. Voltada gidip geliyoruz. Sohbetimizin

neşesinden saatlerin nasıl geçtiğinin bile farkında değiliz... Saat 15.00'i geçiyor. Saate bakmasak sohbetin akışı bizi daha çok saatler ileri götürecektir. Saat sohbetimizi aralıyor. Hayret ve merakımızı gizleyemiyoruz.

— "Birinci ziyaretçi grubu gideli bir saati geçti, hâlâ neden gelmedi? Bu işte bir iş var!" Daha ne olabileceğinin üzerine fikir yürütmeye kalkmadan, koridorlardan, havalandırmalara taşan sloganlar merak ve hayretimizi gideriyor. "Ziyaret hakkımız engellenemez!" sloganına biz de katılıyoruz, slogan korusu büyüyor, cezaevini sarıyor. Sloganların ardı arkası kesilmiyor. Sloganlar "Metris'te keyfi yönetime son!" sloganlarıyla bütünleşip, kapı, mazgal vurmalarıyla daha üst bir öfkenin ifadesine dönüşüyor. Öfkeler öfkelerle ekleniyor, daha da büyüyor. Sloganların yetersizliğini, mazgalların birbiri ardına patlatılması dolduruyor. Mazgalların birbiri ardına patlamalarının telaş ve tedirginliğini askerlerin ne yapacağını bilmez bir şekilde şaşkın şaşkın koridorlarda sağa-sola koşuşturmasından anlıyoruz. Cezaevi isyan havası yaşıyor. Öfkemiz mazgalların patlamasıyla duyulmuyor, taşkın bir sele dönüşüyor. Ok yaydan çıktı. Cezaevi Müdürünün daha gelir gelmez keyfi emirlerle üzerimi-

ze yürümesinin patlaması bu. Önce kitap alımından başlayan keyfilikleri, açık ziyaretimize kadar uzanınca, biriken öfkeleri kim, nasıl gemleyebilir ki! Hayır, mazgalların patlaması öfkelerimizi dindirmiyor.

Öfkemiz koridor camlarına yöneliyor. Elimize ne geçerse, demir, taş sopa giriyoruz koridor camlarına. Askerlerdeki telaş ve tedirginlik korkuya dönüşüyor. Tüm koridorların kapılarını kapatıp, arkalarına bakmadan kaçıyorlar. Tek bir subay ve asker gözüküyor ortalıkta. Cezaevinde inisiyatif elimize geçiyor. Öfkemiz fışkırıyor. Duvarlara, tel örgülere, parmaklıklara yöneliyoruz. Elimizden gelse yıkıp parçalayacağımız bu köhnemiş zindanı. Başına yıkacağımız egemenlerin. Durulmuş değiliz. Öfkemizi haykırarak muhatap arıyoruz şimdi karşımızda. O her şeyi emirlerle çözebileceğini sanan padişaha, karşısında ki kulları olmadığımızı bağırarak istiyoruz suratına suratına. İçimizden geçenler sloganlaşıyor. Sloganlarımızla yoluyoruz öfkemizi... "...Yarbaydan hesap soracağız!". Sloganlarımız ziyaret havalandırmasından gecikmeden yankı buluyor. Çok geçmeden askerler, karga tulumba, arkadan kelepçeli olarak ziyarettteki arkadaşları koşullarına getiriyorlar. Korkularından koridordan eğilerek geçmeye çalışıyorlar. Öfkemizin ateşi daha da fırlıyor. Arkadaşlarımızın operasyonla, zorla ziyaret havalandırmasından çıkarılmasına kızgınlığımız üst koridor camlarına fırlattığımız taş görevi gören şeylerde buluyor ifadesini. Askerler orada kalıyor, koşulların kapısını açıp arkadaşları içeri koymaktan korkuyorlar. Neredeyse yıkılacakmış hissi verecek kadar güçlü dövülen kapılara el süremiyorlar. O kapıların ardındaki öfke, onları oldukları yere mihliyor... Tehtid yağmuru altında şaşkın, ara koridorda bekliyorlar. Yeni bir kararla arkadaşları alıp idare bloğuna gidiyorlar. Sloganlar, tehditler, bağırımlar altında jet hızıyla geçiyorlar koridorlardan. Gazabımızın bir yerlerine bir şeyler yapabileceğinden öylesine ürkmüşler ki, bir an önce koşulların oyduğu bloklardan idare bloğuna atıyorlar, hemen ara kapıları kapatıyorlar. Evet bugün bizim günümüz. Bütün kurulu düzeni alt üst edeceğiz cezaevinde. Öfkemizin gücünü neler yapabileceğimizi göstereceğiz o yarbaya. Kim olduğumuzu anlayacak! Tık-tık'lar çalışıyor, patlak mazgallardan hatlar gidip geliyor. İsyan büyüyor. Bayanlardan gelen Tık-tık'lar koşullara konulamayan arkadaşların hücreye konulduğunu bildiriyor. Bu haber öfkemi-

ze öfke katıyor, sloganlarımız daha gürleşiyor, isyanımızı haykırıyor. "Hücreler bizleri yıldırılmaz!" Hayır, bu kadar keyfilikten sonra bütün bu yaptıklarımız öfkemize su serpmiyor. Henüz dolu doluyuz. Beklenen karar geliyor. Havalandırmaları ne olursa olsun boşaltmayacağız. Direneceğiz, gerekirse yumruk yumruğa dövüşeceğiz. Çıkamayacağımız havalandırmalardan. Bizim egemenliğimizde olacak, biz özgürce gündüz, gece dolaşacağız havalandırmalarda. Sayım vermeyeceğiz... Sayımı böyle havalandırmalarda voltalarken, bir köşeye çekilmiş sohbet ederken, otururken, yatarken alacaklar sayım düzenine uymayacağız, onlara istedikleri gibi sayım vermeyeceğiz. Keyfiliklerinin karşılığını fazlasıyla ödettireceğiz onlara, cezaevinin bizim varlığımızı, direnişimizi, gücümüzü hesaba katmadan yönetilemeyeceğini bir kez daha kafalarına kazıyacağız...

İdare keyfiliklerine son verene kadar bu isyanımız sürecektir. Bedeli neyse ödeyeceğiz. Bedeli neyse ödeyecekler. Planınız karar. Sözümüz söz.

Fiili durum, her şey apaçık ortada. Ayakta isyan halindeyiz. Kararlar hızlı çıkıyor, patlak mazgallardan aynı hızla her yere ulaşıyor. Koşullarda kalanlar da sayımı nerede duruyorlarsa hiç istiflerini bozmadan orada verecekler. Havalandırma bizim. Koşullar bizim. Artık havalandırmalarda ve koşullarda her şeyiyle düzen bizim elimizde. İdare varolan sınırlı inisiyatifini de kaybetti. Hâlâ idare bloğundan, bizim işgalimizin sürdüğü bölümlere tek bir subay gelebilmiş değil. Tek tük askerler, koşullara kadar eğilip geçiyorlar koridorlardan. Susmuyoruz, hem yürütürüz, hem sloganlarımızı haykırıyoruz. "Hücreler bizleri yıldırılmaz!", "...Yarbay'dan hesap soracağız!"

İdare keyfiliklerine son verene kadar bu isyanımız sürecektir. Bedeli neyse ödeyeceğiz. Bedeli neyse ödeyecekler. Kararımız karar. Sözümüz söz. Şimdi öfkemize sevinç karışıyor. Burnumuzu sırtmek için kılıç kuşanmış emir yağdıran yarbaya, boyunun ölçüsünü alacak ya, öfkemiz sevinçle harmanlanıyor. Biz

ne albaylar, ne yarbaylar, ne işkenceciler, hem de ABD'de eğitim yaptığını söyleyenlerini gördük burada. Ama direnişlerimiz hepsine boyunun ölçüsünü aldırdı. Arkalarına bakmadan çekip gittiler. Biz direndik, hâlâ direniyoruz. Kim oluyor da o yarbaya keyfi emirleriyle direnişlerle kazandığımız bu yaşamımıza burnunu sokuyor.

Voltalıyoruz, susmuyoruz. Sloganlarımızı haykırıyoruz. "Hücreler bizleri yıldırılmaz!" Yetmiyor sloganlar. Korka korka neredeyse yere sürünerek geçen askerlere haykırıyoruz.

- Nerde yarbayınız? Gelsin de cezaevindeki düzeni ne hale sokabileceğimizi görsün.

- O padişah değil, biz de kullan değiliz. Biz siyasi tutuklularız. Keyfi emirleriyle, bizlere dış geçireceğini sanıyor sa yanılıyor.

- Söyleyin gelsin! Sizleri öne sürmesin! Neden karşı çıkmıyorsunuz bu keyfi emirlere. Sizleri kullanıyor. Açıyoruz ağzımızı, yumuyoruz gözlerimizi, subayların işkencecilerinden girip, burada yaptıkları ahlâksızlıklardan çıkıyoruz.

Volta öfkeyle yürüyor, sloganlar birbiri ardına sürüyor. "Metris'de keyfi yönetime son!" Kararıyız. Öfkemiz taşıyor. Mutlaka dize getireceğiz o yarbayı! Öfkemizin seli bütün keyfi emirlerini önüne katıp götürecektir. Yumruklarımız sıkılı. Hücreye keyfi adam almak neymiş görecektir. Göstereceğiz onlara. Metris'deki direnişin nelere kadar olduğunu. Daha bunları tartışır, öfkemizi büyütürken, idare keyfilikte ilk geri adımını atıyor. Hücredekilerin, koridorlardan geçişini izliyoruz. Bu, keyfiliklere isyanımızın zaferinin ilk adımı. Onlar bir adım geri attı, direnişimiz bir adım ileri. Sevinç bir anda gözlerimize, dudaklarımıza yayılıyor. Dillerimizden dökülüyor. İlk raund bizim. İsyanımız ilk başarıyı beklenenden de erken getirdi. Bu cezaevi tarihinde ilk; hücre cezasının uygulamaya konup üzerinden gün geçmeden kaldırılışı. Bu öfkemizin isyanını yumuşatmak için zorunlu çaresizlikten doğan bir manevra. Bizi koşullara sokmaya, isyanımızı frenlemeye yönelik bir oyun. Hayır, başlayan bir isyan sonuna kadar, gideceği yere kadar götürülmeli. Başarısına gölge düşürülmemeli.

Kararımız karar, sözümüz söz. Havalandırma bizim. Havalandırmadan çıkmıyoruz. Sayım vermeyoruz. Akşam yemeğini almıyoruz. İdareyle artık tek bağımız çay. Sadece çay alıyoruz...

Elimizdeki bütün olanakları sonuna kadar kullanıp isyanı genişletiyoruz. Yürütürüz keyfiliklerin üstüne üstüne...

Bir asker öylesine çekine çekine içeri girip girmeyeceğimizi soruyor. "Hayır!" korusu yükseliyor havalandırmadan. Askere boynunu büküp gitmekten başka yapacak iş yok. O bir elçi ve eli boş dönüyor. Hücredeki getirilmesinin isyanımızı yumuşatmadığını, sonuna kadar gideceğini anlatıyor bu mesaj...

Şimdi soluklanan, açık ziyarete çıkamayan hücreye alınan arkadaşların anlattıklarına kulak veriyoruz...

- "Biz yedi kişi ziyarete girdik. Bizim aileler geldi. Dışarıda ailelerin, 12 yaşından büyük çocukları, ikinci ve üçüncü dereceden akrabaları ve çiçekleri almanlaları nedeniyle ziyarete girmediklerini öğrendik. Bizim aileler "Biz Anadolu'dan uzaktan geldik, onun için bu tavıra katılmadık. Girdik." deyince hemen ailelerimize gidip diğer ailelere katılmalarını söyleyip ayağa kalktık, ziyareti kestik ve ailelerimizi geri gönderdik. Ve duyduğunuz sloganları atmaya başladık. Yarbay'ın bu keyfi uygulamasına bizim değil ailelerimizin tavır alması, direnmesi ve ziyarete girmemesi doğrusu yüzümüzü kızarttı. Kendimize okuduğumuz bin katı laiiyeti statüko-cu solcularımıza okuduk. Yarbay'ın acık ziyaretle ilgili keyfiliklerine tavır koyalım önerimiz, Adli Müşavirliğe yazılacak bir dilekçeyle nasılda geçiştirilmişti. Şimdi sıra bizdeydi. Ailelerimizin yeripde ve zamanındaki bu haklı çıkışları bizden karşılık bulmalıydı. Ailelerimizle görüşene kadar ziyaret havalandırmasından çıkmama kararı aldık. Direnişi ziyaret havalandırmasınca taşıdık. Ne yapacağını şaşırın subaylar, önce 1. Ordu'nun Recep Ergun imzalı açık ziyaretle ilgili emrini gösterdiler ve emri uyguladıklarını, yapacak bir şey olmadığını söylediler. Bu emir kendi hazırladıkları tüzüğe (*) ters düştüğü için yasal değildi. Ayrıca bu noktada aylarca göremediğimiz yakınlarımız o kadar yoldan, p kadar masraf yapıp geldikten sonra bizimle görüştürülmemesi, önlerine bir "yarbayın teklifi, üzerine onaylanmış emirle cezaevi kapısından döndürülmesinin bizce hiçbir meşru ve haklı yanı olamazdı. Bunu ne insanlığı-mız, ne ahlaki törelerimiz kabul ederdi. Ne olursa olsun ailelerimizle görüşmeden burayı terk etmeyeceğimizi, zorlarsa direneceğimizi yüzlerine haykırdık. Havalandırmayı kendiliğimizden boşaltmamızı beklediler. Üsteğmen Örmeci birkaç kez tehditli uyarılar savurdu. Çıkmayacağımızı anlayınca, önde havalandırmaya girip masa ve sandalyeleri alıp götürdüler, sonra asker sürüsünü üzerimize saldı-

lar. Biz de en köşeye çekilip kolkola girip direnişe geçtik. Sloganlarımızı haykırdık. Çeke çeke, bizi kopartmaya çalıştılar. Tek tek çekip koparttıklarını ayaklarını yere bastırmadan çekip götürüp kelepçelediler. Her birimizi havalandırmanın bir köşesinde tutarken tek tek alıp, karga tulumba, zorla, ite kaka, sürükleyerek koğuşlara götürmeye - çalıştılar. Daha sonra vazgeçip doğruca hücrelere götürdüler. Yolda yarbayla karşılaştık, veryansın ettik, ağzımıza ne gelirse söyledik. Tek tek hücreye götürülmemizi söyledi, başka tek sözcük çıkmadı ağzından. Karanlık hücrelere kelepçeli atıldık. Bunun için bayanların "tıktıklarına" yanıt veremedik. Protesto için sürekli kapıları dövdük, "hücreler bizleri yıldırılmaz" sloganını attık. Aradan çok geçmeden başçavuş geldi. Ona

**"Türkülerimizle
isyanlarımızı
şenlendiriyoruz
isyanımız şenliğe
dönüşüyor.
Direnişimiz,
isyanımız türkü oluyor
dillerde, keyfiliklerin
ahlaksızlıkların her
türü bayağlığın,
insana aykırı olanın
üzerine."**

açlık grevine başladığımızı, hücreden çıkartılana kadar sürdüreceğimizi, koğuşlardan sürahi ve bardak istediğimizi söyledik. "Biz koğuşlar tarafına gide-medik ki sizin isteklerinizi yerine getirelim" diyerek şaşkınlığını ve tedirginliğini ifade etti. Niçin hücreye atıldığımızı, kaç gün kalacağımızı sorduk, kelepçelerimizin açılmasını istedik. "Hücre cezası yok, birazdan çıkaracağız, kelepçelerinize de açtıracağım" dedi. Çok geçmeden kelepçelerimizi açtılar ve biraz sonra da badiğinin gibi hücreden çıkartıp koğuşlara getirdiler. Dışarıda kendini bilmez küçük beyinli birisi bütün enerjisini harcayarak ailelerin ziyarete girmeme direnişini kırmak için yirtınıyormuş. Aileleri ziyarete girmeye zorluyor, direnen aileleri olay çıkartmakla suçluyormuş. Eh! Eylem kırmak hep içinde olmuyor, dışarda da, aileler içinde oluyor demek... Ailelerimiz aynı uygulama olursa direnişi yarın da sürdüreceklerini, ziyarete girmeyecekleri haberini göndermiş..."

Direnış sürüyor, gelişmeleri bolca volta sohbetlerinde değerlendiriyoruz. Metris bugünleri de mi görecekti? Bir yıl önce Metris'ten tahliye olan birine bu olanları anlatsak, yemin billah etsek inanmaz. Metris'te zincirlerinden boşanmış bir özgürlük havası soluyor, havalandırmalarda alaca karanlık basarken. Havalandırmalar bizim. Havalandırmalarda ilk kez güneşin batışını alacakaranlığın üzerimize doğuşunu izlemek ne güzel! Ne güzel, göğefalarımızı kaldırıp parmaklıklar olmadan yıldızları saymak! Akşamın dik esintisini voltalarken yüzümüzden geçtiğini hissetmek! Ne güzel gündüz havalandırmalarını gece havalandırmalarına çevirmek, baskıya, keyfiliğe isyanımızı doya doya haykırmak!

Günün yorgunluğu çıktıkça, voltanın tadını doya doya akşam karanlığında çıkardıkça koğuşlardan aldığımız battaniye, minder ve yastıkların üzerine bırakıp kendimizi, coşku ve sevincimizi bugünün üzerine tartışmalarda zevkle paylaşıyoruz. Direnişimizin gücünü böylesine gösterdiği bir gün daha yaşanmadı Metris'te. İdarenin bu kadar acizleşip, çaresizleşerek bizim yarattığımız fiili durum ister istemez kabullendiği bir gün daha yaşanmadı Metris'te. Metris'te varolan disiplin zincirinin son halkaları da isyanımızın öfkesine dayanamadı, parçalandı... Camlar paramparça, mazgallar açık. Havalandırmalardan direnişçi kalabalıkların neşeli, hoş tartışmalarından çıkan sözcükler yükseliyor. Bir koğuş duvarıyla engellenemeyen, gürül gürül patlayan kahkahalar havalandırmalarda direnişi yankılıyor. "Neşemiz sıcak, kan kadar sıcak, delikanlıların rüyalarında yanan o an kadar sıcak" dizeleri direnişimizin içini ne güzel anlatıyor!

Hayır, bu kadarla kalmamalı coşku olup fişkıran sevincimiz, tırmandıkça tırmanmak isteyen neşemiz, isyanımız daha çok şeyler haykırmalı. Kaşıklarımız, taburelerimiz sloganlardan kısalsa da coşkusu saklayamayan seslerimiz birleşiyor. Türkülerimizle isyanımızı şenlendiriyoruz, isyanımız şenliğe dönüşüyor. Direnişimiz, türkü oluyor dillerde; keyfiliklerin, ahlaksızlıkların, her türlü bayağlığın, insana aykırı olanın üzerine. Türkülerimiz neşemiz, sevincimiz, Metris'te-kalan disiplin ve keyfi uygulama kırıntılarını silip süpürmeyi isteyen sözlerimiz... Bir halaya durmadığımız, havalandırmaları düşün yerine çevirmediğimiz kalıyor. Günün yorgunluğu, seslerin gırtlakların isyanı olmasa havalandırmalar elele, kolkola kenetlenmiş direnişin halayına da tanık olacak. Direniş halaylarda disiplinin

surlarını dövecek. delik deşik edecek. Hepimizin içinden geçen ortak ses "yıkılsın Metris'te zulüm yaşasın özgürlük."

Saatler sevinçler, coşkular, direnişten haykırışlar, kararlı voltalarda akıp gidiyor. Saatler zindan maratonluğunu aşılıyor, kendisini kaptırıyor sevinçlere, coşkulara...

Çayların biri gidiyor biri geliyor. Koğuşlardaki yaşam havalandırmalardaki isyana karşıyor. Camdan cama sohbetler, camlardan havalandırmaya dönüyor. Çaylar yudumlanırken, isyandaki böyle sohbetlerin tadı başka oluyor... Böyle günleri geceleri taşımak, bir güzel sindire sindire direnişe ayrılmış sohbetlerde çayları yudumlaya yudumlaya yaşamak; Metris'te bundan daha güzel düşünülebilir mi? İki buçuk yıl havalandırmada voltalayamamanın, hepsinin hepsinin acısını çıkarıyoruz. Geçmiş acılarımızı da mutlulukların potasında direnişimizi haykırarak eritiyoruz.

Saat sabahın dördü, kafalar yanyana düşüyor. Omuz omuza yanyana direnişçiler tek bir vücut, günün yorgunluğunu uykuya akıtıyor, yarını daha dinç, daha dinamik karşılamaya hazırlanıyorlar.

Bizleri boydanboya yıkayan günün ilk ışıkları isyanımızı selamlıyor. Serin nemli sabah yeli yüzlerimizi tatlı tatlı okşuyor. Havalandırmada yatmanın ve günü karşılamamanın bütün doğallığını olduğu gibi yaşıyoruz. Yıllardır özlem duyduğumuz bu doğallıkta uyanmanın hazasını bedenlerimizin her hücresinde duyuyoruz.

Hakların direnerek kazanıldığına, adaletsizliklerin, haksızlıkların, keyfîliklerin, bütün adilliklerin direnerek geriletildiğine bir kez daha direnişlerde yaşayarak tanık oluyoruz. Direniş süt Umana Metris idaresini Metris'te isyanımızın borusu ötüyor. İsyânımızın bayrağı havalandırmalarda dalgalanıyor. Buraya direnerek geldik, daha ileriye hep direnerek, dövüşe dövüşe, her safhanın keyfîlik ve baskının bedelini ödeye ödeye gideceğiz. Böyle direnişlerle siyasi tutsaklık haklarımıza mutlaka erişeceğiz.

Ama "Sibirya"dan patlak mazgallardan ağızdan ağıza uçarak gelen yeni haberler ve kararlar biraz midemizi bulandırıyor. Sevincimize burukluk, coşkumuza solukluk katıyor. Gece idare, geçmişten beri diyalogculuğu ve uzlaşmacılığı ile tanınan bir davadan tutukluların temsilcisini çağırıp görüşmüş. İdare bilir kiminle görüşeceğini. Hedefini yine tam on ikiden vurmuş. İdare Metris'te bu temsiliye bilinen, yıllar-

dır temcit pilavı gibi öne sürülen nakaratları tekrarlamış yine. "Devrimci Sol'cuların peşine takıldınız. Kampanya kampanya diye diye Devrimci Sol'cular sizleri peşinden sürükleyip götürüyor." Yine aynı böl-yönet taktiği, yine aynı kişiler üzerine yöneltiliyor. Evet sonuç, ceğiz, çağızlara bağlanmış. Yarbay son olarak "üçüncü dereceden akrabaları almaya çalışacağım" diyerek keyfiyetini sadece biraz yumuşatmış. Ama bu diyalog, statükocu solcularımızın içine kurt düşürmeye, onları bu taktiğin çevresine yanaştırmaya başlamış olacak ki, onların cephesinde bir yumuşama, gevşeme başlamış. Yeni "Konsey kararı" bu havayı yansıttıyor: Ziyarete çıkılacak, 3. dereceden akrabalar alınmıyorsa ailelerle görüşülmeyecek, ziyaret havalandırması terk edilmeyecek orada direnişe geçilecek, bir kişi direnişçilere haber vermek için geri yollanacak.

Buraya direnerek geldik, daha ileriye hep direnerek, dövüşe dövüşe, her safhanın keyfîlik ve baskının bedelini ödeye ödeye gideceğiz. Böyle direnişlerle siyasi tutsaklık haklarımıza mutlaka erişeceğiz.

Havalandırma hareketleniyor, isyan yansıtan havasına kavuşuyor. Eller yüzler yıkanıyor, kahvaltıyla çaylar yudumlanıyor. 3'lü, 5'li tartışma yumağı voltalar gidip geliyor.

Saat 9.00'a yaklaşıyor. Sabah sayım saatinin geldiğini gösteriyor. İdarede hareketlenme var. Üst ve orta kattan onlarca asker cezaevine akıyor. Sayım kararımız aynen geçerli. Gelsinler nasıl sayabiliyorlarsa sayınlar. Ne voltamızı keseceğiz, ne yerimizden doğrulacağız... Hayret ilk kez sessiz ve suskun yürüyor sayım ekibi. Ne "bir...ki...üç...dört" diye yırtınırmasına haykıran asker seslerine, uygun adım postal vuruşları eşlik ediyor. Sadece sessiz, suskun yeşil elbiseliler parmak uçlarına basıp, bizi ürkütmeden korkarcasına sayım almaya çalışıyorlar. Havalandırma kapısı açılıyor. Girebildiği kadar tedirgin ürkek asker kalabalığı başlarında bir başçavuş havalandırmaya giriyor. Kim nasılsa zerrece istifini bozmadan işini sürdürüyor. Öylesine, ayak üstü sayılıyor. Birbirini ite ite, üst üste askerler geldikleri tedirginlikle havalandırmayı terk ediyor. Bir arkadaş dayanamıyor içinden geleni haykırıyor:

— "Siz değil yarbayınız gelsin alsın sayımı!"

Dakikalar akıyor, saatleri akıtıyor, saat 10.00'u buluyor. Ziyaret listeleri okunuyor. Ziyarete çıkacaklar havalandırmalardan ve koğuşlardan toplanıyor. Ziyaret kervanı yola çıkıyor. Koridorda önümüzden geçen ziyaret kervanını isyanımızın coşkusuyla uğurluyoruz. Konseyin kararını bir kez esnemenin uygulamalarını haykırıyoruz. Onların coşkuları bizimkini, bizimki onları kucaklıyor. İsyân coşkumuz büyüdükçe büyüyor. İsyân sürecektir. Ateşi Metris'teki bütün keyfîlikleri yakıp kül edecek. Ayaklarımız voltada, dillerimiz isyanı konuşuyor, gözlerimiz koridorlarda, kulağlarımız ziyaret havalandırmasında. İsyânın ateşi her yanımızı sarıyor, isyanımızın yeni boyutunu yaşıyoruz. Direnişimizin ürünlerini sevinçle devşirmeyi bekliyoruz: Moramız pupa yelken.

Voltada akıyor saatler, direnişten direnişe taşıyor bizleri. Ziyaret kervanı dönüyor. Hiçbir olay olmadığına göre idare bir adım daha geri attı derken, yanıldığımızı haykırıyor ziyaretten dönenler. Kızıyoruz, bağırıyoruz.

— "Peki neden ikinci üçüncü dereceden akrabalarla görüştürülmediğiniz halde görüş yaptınız, direnmediniz, ora da kalmadınız?" Verilen yanıt bizi beynimizden vuruyor!

— Konsey kararı: Yalnız birinci dereceden akrabalarla da olsa ziyarete çıkılacak..."

Kızgınlığımızdan ziyarete çıkanlara lanet yağdırıyoruz. Bu kararı alanlara, bize iletmeyenlere lanet yağdırıyoruz, öfkemiz statükocu solun egemenliğindeki konsey kararlarına yöneliyor. Bu direnişi kırmak, isyanı zayıflatmak için idarenin ekmeğine yağ süren bir karar. Nasıl böyle bir direniş potansiyelini hırdaca harcarlar? Nasıl bu direnişi, isyanı gemlemeye, geri çekmeye çalışırlar? Bu ne cüret, bu ne cesaret, bu ne kendini yaralama! Bizim kızgın haykırışlarımız, sağa-sola savurduğumuz öfkemiz, susmamacasına yağdırdığımız lanetler arasında ziyaret kervanları idarenin dediğine boyun eğmeyi kabul ederek birbiri ardına ziyarete gidip geliyor. Voltalarımız kızgınlık ve öfkeyi götürüp getiriyor. Her birimiz sözcük değil bu karara ateş püskürüyor. Çok geçmiyor, ziyarete çıkanlardan haberler engelsiz geliyor. Şimdi konsey kararına fazla sasımıyoruz. Direnişi kırma cezaevi dışından aileler arasında başlayıp içeriye yansıyor. Dışarda eylem kırıncılar çoğalmış. Reformizm kılıfına bürünmüş, direnişi kırmak için.

felaket tellallığı, dedikodu almış başını yürümüş. Eylem kırıcılar içlerindekini kusmuşlar...

— "Bunların çocukları yıkıcı-kırıcı, aileleri-de onlar gibi hareket ediyor. Polis bize teşekkür etti, onları tutukladı. Onlara uymayın, başınıza iş açarlar. Bunlar olay yaratmak için bahane ararlar..."

Üye oldukları derneğin adına hiç yakışmayan, bu kendilerini aklarken polise hedef gösteren tavırlar nasıl olur da içeride yankısını bulmakta gecikir? Bu mesajı alan statükocularımız nasıl olur da daha dün gece aldıkları kararı bozmakta dışarıdaki eylem kırıcılarının kararına uymamazlık ederler? Zaten onlar bu işe zoraki sürüklenmediler mi? Bu kararı bozölak onlara dert mi? Ama bu direnişi biz değil dışarda aileler başlattı, onların kararına yapılan bu saygısızlığın hesabını nasıl verecekler? Kan beynimize sıçıyor. Bu kez konseye isyan ediyoruz, idarenin yapmadığını, bu koşullarda yapmasına olanak bulamayacağını biz kendi kendimize yapıp ona hediye ediyoruz. Nasıl buna isyan edilmez? Nasıl buna lanet yağdırılmaz?

Utanmasak ağlayacağız. Bu kadar mantıksız bir karar nasıl olur da bizim de elimizi kolumuzu bağlar? Nasıl oldu da biz de bu kararın peşinden sürükleniriz? Bir kez daha utandırılıyor. Bizim ailelerimiz ziyarete girmiyorlar, direnişi kendi çaplarında sürdürüyorlar. Kararlılıklarını bir kez daha gösteriyorlar.

Voltalar bir ateş topu gibi gidip geliyor. Kızgınlık ateş saçıyor! Sözcüklerimiz yakıyor. Duygularımız patlıyor, önüne geçemiyoruz. Voltada eylem kırıcıları lanet yağıyor. İçerdekileri de dışardakileri de, hiçbirini ayırt etmiyoruz. Siyasi literatürün lanet haznesini alabilirdiğine zorluyor.

Voltamız gidip gelir, kızgınlığı taşırsan, bir başçavuş nabız yoklamak, tavrımızı öğrenmek için temsilci bir yoldaşımızı koridor camından konuşmaya çağırıyor, diyalog başlıyor.

— "...bu tavrınızı sürdüreceksin misiniz?"

— "Yarbayın keyfi davranışları sürdükçe, üçüncü dereceden yakınlarımızla görüşme izni çıkmadıkça isyanımız sürecektir..."

— "...bu işi gelin başka türlü çözün.. Aileleriniz gitsin adli müşavirle görüşüp bu işi bağlamaya çalışsın. Gelin bu eylemden vazgeçin..."

— "Başçavuşum, bu iş adli müşavirlik işi değil. İnaniyoruz, ailelerimiz bu konuda dediğinizi de yapmıştır. Bura-

da yasadışı keyfi bir uygulama var. Bu yarbay kesin cezaevini karıştırmaya, burada olay çıkarmaya gelmiş. Elinizde tüzük var, dün size de gösterdik. Orada üçüncü dereceden akrabalarla görüş yapılacağı yazıyor. Bu adam kendi kafasından yasadışı iş yapıyor. Bu yasadışı uygulamalarına sızı de alet ediyor. Sizi, bu askerleri kullanıyor. Neden hiçbiriniz bu keyfi emre karşı çıkmıyorsunuz? Yasalar buna engelken sessiz kalıyorsunuz. Anayasa bile buna izin vermez. Anayasaları, yasaları savunsanıza. Bu sizin vatandaşlık göreviniz."

— "O iş başka..."

— "Yok başçavuşum! O kendisini paşah bizi de güdeceği kulları sanıyor. Sizi de bize saldırtıyor, bu keyfi emirlerini uyguluyorsunuz, kullanılıyorsunuz. Görüyorsunuz o geldi geleli cezaevinde olaylar başladı. Bütün bu olayların baş sorumlusu o. Bu adam bu cezaevi ne bilinçli gönderilmiş. Hayır! Ne o paşah ne de biz güdülecek kullarıyız. Biz nelerini gördük. Bir Adnan binbaşı vardı. Bize yapmadığını bırakmadı. Ama iş tediği hiçbir şeyi yaptırmadı bize. Ruh hastası olup çıktı, ismini dağlara taşlara yazdı, ölüm fobisine kapıldı. Kışladan çıkamaz oldu. Sonra çekip gitti Kıbrıs'a. Ne işkence uzmanları, ne CIA'nın okullarında eğitim görmüşleri geldi bu işkence merkezine, ismini duymuşsunuzdur, bir binbaşı Muzaffer Akkaya vardı burada. 2 yıl kan kusturdu buradaki siyasi tutsaklara. Ne oldu? Onun da adını yazdı dağa taş, onlar ca dilekçe hazırladık hakkında. İşken cecinin ipliğini pazara çıkardık. Biz yine buradayız ama, o arkasına bakmadan çekip gitmek zorunda kaldı. Çok değıl, bu yarbay da boyunun ölçüsünü alacak? Bizi, kim olduğumuzu tanıyacak! Biz burada 4 şehit verdik, onlarca sakatımız var. Gerekirse onlarcasını yine veririz."

— "Tamam bu tavrınızı öğrenmeye geldim. Bunlara karışmam..."

— "Yok başçavuşum bu işler sizleride, şu yanındaki askerleri, üniformalı işçi köylü çocuklarını da ilgilendiriyor. Veriyorlar yukarlardan emir, salıyorlar sizleri bizim üzerimize. Bu gençlere ahlaksızca, adice işler yaptırıyorlar. Bizi bu halk çocuklarıyla karşı karşıya bırakıyorlar. Yarın bu keyfi emirleri uyguladığınızda birimize bir şey olduğunda o yarbay değil, siz mahkeme önüne çıkarılacaksınız. Bak Mamak'ta İlhan Erdost'un ölümünden üç askerle bir başçavuşu sorumlu tutup, yargıladılar. Ne oldu, o emri veren cezaevi, müdürü elini kolunu sallaya sallaya geziyor.

Başçavuşum! Bu devlet adamı kullanır kollanır sonra fırlatıp atar, sahip bile çıkmaz. Bakın Necdet öztörün'a, ne oldu? Özal nasıl harcaıverdi..."

— "Tamam...dediklerinize yukarıya ileteceğim. Benim elimden başka bir şey gelmez..."

— "Tamam başçavuşum! Sizi de uyarıyoruz, bu adamın aleti olmayın. Onun keyfi, yasadışı emirlerine karşı çıkın!..."

Tavrımızı öğrenen başçavuş gidiyor. Çok geçmeden geri geliyor. Aldığı haberleri getiriyor.

— "Dediklerinizi ilettilim. Yarbay "ben emri uyguladım, 2. ve 3. dereceden akrabalar görüş yapamaz. Zaten ziyarete çıkılıyor" diyor. Arkadaşlarımız görüşe çıkıyor. Gelin bu tavrınızdan vazgeçin!"

— "Ne yapıp yapmayacağımıza biz karar veririz. Direnişimiz, isyanımız sürecektir..."

Bu konuşmaların üzerinden çok geçmeden bizi çılgına çeviren karar geliyor. Yeni gelen kararda tam vurgun yapıyoruz. Bu "genel karar" direniş kırıcılığından öte, direniş düşmanlığının ta kendisi. Konsey, bizim tüm muhalefetimize rağmen isyana son verme, havalandırmalardan içeri girme kararı almış. Yarbayın keyfilikleri üzerine toplanmış öfkemizin hepsini oradan çekip bu karara, bu kararı almada pay sahibi olan siyasetlere yöneliyoruz. Bir eylem ancak tam da idarenin yapmak istediği gibi böyle kırılabilir. Bir direniş potansiyeli ancak böyle söndürülebilir, Metris'te tarihe geçecek ve zaferi götürecek bir eylem ancak böyle yenilgiye götürebilir.

Havalandırmada bir tek kişi söylediklerini kontrol etmiyor, lanetlerini savuruyor konseyde kararı olan eylem kırıcılarına. Havalandırmayı lanet sözcükleri işgal ediyor... Kızgımız, üzgünüz, böyle bir isyana dönüşen direnişin kırılmasını hazmedemiyoruz... Dünnün bütün sevinçleri bir anda yok olup gidiyor... Bu halde kızgınlığımızı, öfkemizi askerlerin bile duymasından çekinmeyerek giriyoruz koşullara... Bir anda suskunluk, sessizlik dünnü isyanın üzerine bir kara bulut gibi çöküyor...

Bir bayram açık görüşü onca sevinç ve mutluluğu, tüm güzellikleri ancak böyle kırılabilir...

Buruk, tatsız bir ziyaret oldu... Söyleyeceklerimizi bile unuttuk. Sinirli, gergin halimizi ailelerden gizlemedik, bir çoğu "neden sinirlisi ne oldu? sorusunu sormaktan kendini almadı..."

Ve sabah açlık direnişine başladık...

Metris'te, tutuklu ve hükümlülerin sözcüsü seçilen Dev-Sol davasında yargılanan Bedri Yağan, cezaevini gezen gazetecilere şu açıklamaları yaparak genel istekleri sıraladı:

"Siyasi tutukluluk hakta tanınmalıdır. Aynı davadan olanlar bir koğuşta toplansın. Tutuklu ailelerimiz serbest bırakılmalıdır. Tek tip elbise uygulamasına Türkiye genelinde son verilmelidir. Cezaevlerinde işkence yapanlar hakkında dava açılmalı, bu kişiler görevden alınmalıdır. Savunma hakkı önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Avukat görüşleri kimse tarafından dinlenmemelidir. Savunmayla ilgili tüm belge ve kitaplar içeri alınmalıdır, infaz yakma uygulamalarına son verilmeli, infaz yasası tutuklu ve hükümlüler lehine değiştirilmelidir. Sıkıyönetim mahkemeleri feshedilmeli, davalar yeniden ele alınmalıdır. Yeni çıkarılan askeri cezaevleri yönetmeliği kaldırılmalı, tutuklular lehine bir yönetmelik hazırlanmalıdır. Piyasada çıkan her türlü yayın içeri alınmalıdır. Ayda bir açık görüş olmalıdır. Cezaevlerinde insanca yaşam koşulları sağlanmalıdır. Temsilcilik kurumu kabul edilmelidir. Havalandırma günboyu ve her gün olmalıdır. Radyo ve enstrümanlar içeri alınmalıdır. Kelepçeler arkadan değil, önden vurulmalıdır. Görüşlerde herkes ana diliyle konuşabilmelidir."

12 EYLÜLÜN DÜNÜ-BUGÜNÜ VE REFORMİZMİN GÜNAHLARI

Semih DEMİR

12 Eylül'ün 8. yılına giriyoruz ve Türkiye Sol'unda 12 Eylül üzerine yazılanlar hâlâ bitmedi. Bu gidişle pek biteceğe de benzemiyor. Bunu doğal ve gerekli buluyoruz; elbette siyaset yaptığını iddia eden herkes, böylesine önemli bir konuda görüşlerini ifade edecek, değerlendirme yapacak; tartışmalar olacaktır.

Yazılarda, demeçlerde sıkça tekrarlanan; 12 Eylül'ün Amerikan emperyalizmince tezgahlanmış, insanlık dışı bir terör rejimi olduğudur. Hemen herkes bu noktada birleşiyor. Ama ya ötesi?..

Bunun ötesinde söylenenlere yakından bakıldığında, siyasetin bu kadar basite alınmaması gerektiğini düşünmek elde değil. Söylenenlerin tarihsel gerçeklere ve somut olaylara aykırı olmamasının yanında dile getirdiği derslerle de emekçi halkın mücadelesine katkıda bulunması, bu değerlendirmelerin-görüşlerin gerçek değerini belirleyen kıstaslardır. Oysa bugün, yaşananları az-çok bilen birçok insan, söylenenlerin çoğu karşısında "Bunlar ne zaman olmuş!" diye hayrete düşmekten kurtulmıyor. Hatta yazılanlardan bazılarınun altındaki imzayı görmeden oligarşi adına mı, Sol adına mı söylendiğini anlayabilmek hayli güç.

12 Eylül, Türkiye sınıflar mücadelesinde önemli bir dönemeçse ve bizler bu önemli dönemeçten emekçi halkın kurtuluş mücadelesine katkıda bulunacak dersler çıkarmak istiyorsak, hayalcilik-

ten ve grup çıkarıcılığından kurtulmalıyız. Belki bunlarda ısrar etmekle geçici bir dönem için size inanan bazı insanlar bulabilirsiniz, ancak gerçeklerin üstünü uzun süre örtmek mümkün değildir. Mücadele bir süre sonra yüzünüzü açığa çıkarır ve en büyük darbeleri yine o aldattığınız insanlardan yeriniz.

Emekçi sınıflar adına siyasal mücadele yürüttüğünü söyleyip burjuva siyasetçiliğinin iplerinde cambazlık yapanların hiç de az olmadığı bir ortamda, yerine getirilmesine inandığımız öncelikli görevlerin bir parçası olarak görüyoruz bu hatırlatmaları.

Evet, 12 Eylül'ü anlamamız büyük önem taşıyor, ama iyi anlamamız için her şeyden önce kendimizi ne 12 Eylül sabahının paniğine, ne oligarşinin demagojilerine, ne de "demokrasi" aldatmacasına kaptırmamız gerekiyor. 12 Eylül'ü nedenleri ve sonuçlarıyla bir bütün olarak ele alabilmek, gerçeğe en yakın değerlendirmesini yapabilmek ve ondan sınıflar mücadelesinin yararına dersler çıkarabilmek, sınıfsal bakış açımızı, yani diyalektik materyalizmi kendimize rehber edinmekle mümkündür.

12 MART-12 EYLÜL

12 Eylül'ün nedenlerini anlayabilmek, Türkiye'nin emperyalizmin bir yeni-sömürgeci olduğunu, sürekli milli kriz içinde olduğunu kavrayabilmekten geçer. Şayet bunları kavrarsak 12 Eylül'ü

nedenleriyle, sonuçlarıyla kavramamız zor olmayacaktır.

Bu temel verilerle 12 Mart'tan itibaren Türkiye'de yaşanan gelişmeleri ele alıp bunları 12 Eylül'e kadar getirmemiz gerekiyor. 12 Eylül'ü 12 Mart'tan (hatta 12 Mart öncesinden) ve 12 Mart sonrası yaşanan gelişmelerden koparıp 3-5 generalin iradesine bağlayamayız.

12 Mart, Dünya çapında emperyalist sistemin yaşadığı krizin ülkemizde yarattığı etkilerle, oligarşi içi çelişkileri-işbirlikçi tekkelci burjuvazi lehine çözmek ve yükselen sınıflar mücadelesini bastırmak amacıyla tezgahlanan bir açık faşizm dönemidir.

1950'lerden ve özellikle '60'lardan sonra hızla gelişen ve ekonomik hayatta egemen olan işbirlikçi tekkelci burjuvazi, zaten '61 hareketinin getirdiği başta anayasa olmak üzere sosyal ve siyasal kurumlarla tam bir çelişki halindeydi. 1965'ten sonra bu kurumlar fiilen işlemez hale getirilmişse de, alt ve üst yapı arasındaki bu çelişki özellikle bir kriz ananda egemenliğini koruması ve çıkarları doğrultusunda gerekli tedbirlerin alınması açısından büyük problemler yaratıyordu. '61 hareketi devletin çeşitli kurumlarında cılız da olsa etkinliğini sürdüren küçük ve orta burjuva unsurlar da dahil tüm kalıntılarıyla silinip atılmıyordu. Sosyal-siyasal alanda faşist kurumlaşma tamamlanmış, tüm toplum zapt-u rapt altına alınmalıydı. Yularca sonra ortaya çıkan gerçekler, egemen sınıfların bu amacı-

m açıkça gözler önüne sermiştir, 12 Mart'ın en üst sorumlularının abından yapılan açıklamalara şöyle bir göz atığımızda, 12 Mart yönetiminin programıyla, 12 Eylül yönetiminin programının hemen hemen aynı olduğu rahatlıkla görülecektir.

"12 Mart, dünya çapında emperyalist sistemin yaşadığı krizin ülkemizde yarattığı etkilerle, oligarşi içi çelişkileri işbirlikçi tekkelci burjuvazi lehine çözmek ve yükselen sınıflar mücadelesini bastırmak amacıyla tezgahlanan bir açık faşist dönemdir."

Ancak 12 Mart bu programını çok sınırlı olarak hayata geçirebilmiştir. Gerek işbirlikçi tekkelci burjuvazinin zayıflığı, gerekse devrimci mücadelenin 12 Mart yönetiminin faşist yüzünü çok çabuk açığa çıkarması, bu operasyonu tamamlanamamış bir operasyon olarak kalmaya mahkûm etmiştir, özellikle THKP-C'nin yürüttüğü mücadele, egemenlerin hedefine ulaşamamasında stratejik bir rol oynamıştır. Bu mücadele ile reformcu, Atatürkçü ve Demirel'e karşı görünümüyle, halkta, hatta reformist sol Ue küçük burjuva aydın ve demokratlarda büyük bir umut yaratan 12 Mart'ın ilk hükümetlerinin maskesi düşürülmüş, gerçek yüzü açığa çıkarılarak ham hayaller yıkılmıştır. Kendi iç sorunlarını çözmeden ertelemek ve halk güçlerine yönelmek zorunda kalan oligarşi, baskıcı terörist yüzünü açığa vurmuş, "Balyoz Harekatı" gibi tarihe mal olan sindirme operasyonları başlatmak zorunda kalmıştır. Böylece 12 Mart yönetiminin karşısında muhalefet cephesi genişlemeye, gelişmeler egemenler için tehlikeli bir rotaya girmeye başlamış, ordunun daha fazla yıpranmadan devreden çıkarılması kaçınılmaz olmuştur. Oligarşi içi çelişkilerin çözülmesi ve küçük burjuva reformistlerle oligarşi arasındaki nisbi dengenin bozulması, siyasal istikrarı da alt-üst etmiş, altı ayda bir hükümetler değişmeye başlamış, 14 Ekim 1973 seçimlerine kadar doğru dürüst bir hükümet dahi kurulamayarak istikrar adına gelen 12 Mart, daha beter-bir istikrarsızlık yaratmıştır.

22

12 Mart operasyonu, başardıkları ve başaramadıklarıyla egemen sınıfların birçok sorununu geleceğe devrederken, 12 Eylül'e kadar uzanan 74 sonrası sürecin karakteristik özelliklerini de belirtmiştir. Bunları kısaca özetlersek:

— 14 Ekim 1973, 12 Mart'ın sonu saydır, ancak bu tarih hiçbir zaman 12 Mart'ı zorlayan krizin hafiflediğinin işareti olmamıştır. Ekonomik-siyasi kriz devam etmekte, emperyalist sistemin de süren krizi bu durumu daha da ağırlaştırmaktadır, işbirlikçi tekkelci burjuvazi durumunu biraz daha kuvvetlendirmiş olsa da, oligarşi içi çelişkiler çözülmemiş olarak durmakta, bu sürekli bir siyasi istikrarsızlık kaynağı olmaktadır.

Silahlı mücadeleyi sürdüren devrimci örgütler fiilen dağıtılmış, yenilgiye uğratılmış, ilerici-devrimci kişi ve örgütler üzerine yoğun bir baskı ve terör uygulanarak pasifize edilmiştir. Ancak bunların yanında ML devrimci hareketin verdiği doğru ve kararlı mücadele Ue büyük bir potansiyel yaratması ve halk kitleleri nezdinde prestij kazanmasının önüne geçilememiştir. Ortaya çıkan bu potansiyel gerçekten büyüktür ve doğru bir rotada örgütlendiğinde düzenin geleceği için tehlike oluşturmaktadır. Nitekim "73 sonrası pasifikasyonun kırılmasıyla fiilen açığa çıkan bu potansiyelle sınıflar mücadelesi daha da yükselmeye ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

Kendi içinde daha da ayrıntılandırılabileceğimiz bu gelişmeler karşısında oligarşinin çözüm yolları ise pek fazla değildir. Ekonomik krizi atlamanın tek yolu emekçi halkın üzerindeki sömürüyü katmerleştirilebilmektir. Ancak tüm yönleriyle teşhir olmuş ve tepkilerin odağı durumuna gelmiş bir baskı döneminden (12 Mart) yeni çıkmış olunması bizim gibi ülkelerde sömürüyü arttırmak için gerekli zemini oluşturanın temel yolu "zor" ögesinin istenildiği gibi kullanılması engellediği gibi, emekçi sınıfların kendi haklarına sahip çıkma mücadelesi de adım adım gelişmektedir. Kısaca oligarşinin, doğrudan resmi güçlerle pasifikasyonuna yönelik yüksek dozajlı bir saldırıyı göze alması mevcut koşullarda pek mümkün değildir.

Diğer yandan bir çığ gibi büyüyen devrimci potansiyel, kısa ve uzun vadede en önemli sorun olarak kendini her geçen gün daha çok hissettirmektedir.

Oligarşi bu gelişmeler karşısında geleneksel polis baskısının yanında, özel olarak iki önleme başvurdu. Bunlar, Ecevit CHP'sinin ve sivil faşist hareketin devreye sokulmasıydı. Bu iki önlem

le mevcut potansiyel ve halkın yükselen mücadelesi, iki yönlü kuşatma altına alınarak yok edilmek amaçlanıyordu. Bir yandan çözülmesi gereken sorunların en büyüğü olan 71 ML devrimci mücadelesinin yarattığı geniş potansiyel CHP potasında toplanarak eritilecek, diğer yandan bu potaya sokulamayan kesimler ise sivil faşist terörle sindirilecekti.

Açıktır ki, bu durumda proletarya ve devrimcilik adına, arenada dolanan her hareketin izleyeceği politika, bu araçları etkisiz kılmak ve oligarşinin oyununu bozmak üzerine şekillenmeliydi. Bu da CHP'nin sahtekarlığını geniş bir şekilde halka teşhir etmeyi, düzeni değiş-timenin değil korumanın aracı olduğunu göstermeyi, faşist hareketin terörüne karşı ise devrimci şiddeti çıkartarak halk üzerindeki pasifize edici etkisini kırmayı ve faşist odakları dağıtmayı gerektiriyordu.

"Ancak tüm olumsuzluklara karşın devrimci çizgiyi gerçekten savunanlar da yok değildi. Bunlar sınıflar mücadelesinden bir an bile kopmadan, teorik-pratik gelişimleri oranında örgütlenmeye ve sürece müdahale etmeye çalışıyorlardı."

Oysa reformist sol ve sol yelpaze içinde yeralan geniş bir kesim, tam aksi bir politika izliyordu. Mücadeleden tek anladıkları tıpkı oligarşinin yapmaya çalıştığı gibi, CHP'nin kuşuruna takılıp, halka verilmeye çalışılan sahte umutları pekiştirmek, sivil faşist saldırılar karşısında mevcut demokratik mevzileri terkederek halkı faşistlerle karşı karşıya bırakmaktı. Demokratik mevzileri terketmenin "faşistleri resmi güçlerle karşı karşıya bırakarak iki düşman gücü çatıştırmak" gibi dehşetengiz gerekçeleri de bulunmuştu. Devrimci hareketin 71'de fiziki yenilgisinin yarattığı olumsuzluklar ve 74'te içinde bulunduğu dağınkılık, bunlara daha rahat at oynatacakları bir ortam da sağlamıştı. Ortada büyük bir potansiyel vardı, fakat bu potansiyeli örgütleyecek bir yapı yoktu. Devrimci hareketten arta kalanların bir kısmı yenilginin yarattığı yılgınlık içinde ihanete sürüklenmiş, devrimci düşünce ve pratiğe küfrederek kadar düşkünleşmişken, bir kısmı

ise daha tehlikeli bir yol izliyor, çoktan terkettiği devrimci görüşleri savunuyor görünerek potansiyeli çarçur ediyordu. Ortaya öyle bir tablo çıkmıştı ki, dünya kadar "anarşist, terörist" diye saldırıdıkları devrimci önderlere kahramanlık menkıbeleri düzmeye başlayan geleneksel ref onnizm Ue aradaki farklılıklar silikleşmeye, ortadaki potansiyel kapanın elinde kalır duruma gelmeye başlamıştı.

İşte bu ortamda, örgütsüz de olsa 71'den aldığı perspektifle devrimcilerin silahlı direnişine rağmen, faşist hareket demokratik mevizileri işgal hareketini genişletebilmiş, CHP üstlendiği misyona ilişkin '77'lere kadar gerçekten belirli bir işlev görmeyi başarmıştı. Ecevit'in "Ne Ezilen, Ne Ezen, İnsanca Hakça Bir Düzen" vb. demogojik sloganları bir süre için emekçi halkı sahte umutların peşinde koşturup düzen sınırları içinde tutabilmişti. Bırakalım emekçi halkı, Sol'un büyük bir kesiminin bile gölgesine sığınıp tek kurtuluş veya basamak(!) olarak görüp peşinde koştuğu bir dönemde, Ecevit'in bu başarıyı sağlaması gayet doğaldı.

Ancak tüm olumsuzluklara karşın devrimci çizgiyi gerçekten savunanlar da yok değildi. Bunlar sınıflar mücadelesinden bir an bile kopmadan teorik-pratik gelişimleri oranında örgütlenmeye ve sürece müdahale etmeye çalışıyorlardı. '78'lere gelindiğinde ise proletaryanın bağımsız hareketi olarak arenadaki yerlerini almışlardı. Bu yıllara gelindiğinde, CHP'nin iktidar deneyleriyle sahtekârlığının bizzat pratikte ortaya çıkmış ve halk kitlelerince görülmüş olmasıyla, sivil faşist harekete karşı mücadele daha bir önem kazanmıştı. '78-79'lara gelindiğinde Ecevit'in halk kitleleri nezdinde "umut" olma niteliği kalmadığı gibi, ona bel bağlanmış her türlü sağ reformist çizginin de soluğu tükenmiş, mücadelede etkinliği silinmeye yüz tutmuştu. Sürec ML'lerin lehine geliyor, her geçen gün devrimci hareket daha geniş kitlelerle kucaklaşıyor, kadrolaşma ve örgütlenmede ileri mesafeler katediyor, yükselen mücadele sağ-reformistleri bir kenara fırlatılıp atıyordu. Bundan sonra faşist hareketle, solun ve halkın sindirilmesi oyununu bozmak da fazla uzun sürmedi, öyle ki, devrimci mücadelenin şiddetli darbeleri karşısında faşist hareket aman dileyip oligarşiden bir an önce resmi güçleri devreye sokmasını isterken, sivil faşist saldırılara karşı halk kitlelerinde saflaşma da derinleşmiş ve milli kriz süratle bir iç savaşa doğru derinleşmeye başlamıştı. Yani her iki si-

lah da ters tepmiş, oligarşi ipleri elinden kaçırmıştı.

'79 yılı ve sonrası artık oligarşi açısından ne pahasına olursa olsun bu durumun önüne geçmek için yeni çareler aramayı iyice dayatıyordu. Oligarşi mevcut yöntemlerle ne ekonomik krize ne çare bulabiliyor, ne de sınıf mücadelesinin yükselmesini önleye biliyordu. Devlet kurumları iyice dejenere olmuş, halk burjuva politikaları ve partilerinden nefret etmeye başlamış, siyasi kriz had safhadaydı. Ekonomik krize çare olarak geliştirilen IMF patentli 24 Ocak kararlarının bu şartlarda hayata geçirilmesi ve sonuçlarının göğüslenilebilmesi şansın hemen hemen hiç yoktu. Sivil sıkıyönetim, sıkıyönetim, resmi güçlerin artan işkence ve katliamları gibi bu

"Devrimci mücadelenin şiddetli darbeleri karşısında, faşist hareket aman dileyip oligarşiden bir an önce resmi güçleri devreye sokmasını isterken, sivil faşist saldırılara karşı halk kitlelerinde saflaşma da derinleşmiş ve milli kriz süratle bir iç savaşa doğru derinleşmeye başlamıştı."

şartlarda başvurulabilecek her türlü yöntem denenmiş, bir çare olamamıştı. Diğer yandan emperyalist sistemin krizi de derinleşmiş, emperyalist güçler de bir müdahaleyi dayatmaya başlamışlardı. Özellikle, emperyalizmin Ortadoğu'daki jandarması İran Şahı'nın ve gözde müttefiki Afganistan'daki gerici yönetimin devrilmesi, Ortadoğu'daki emperyalist çıkarları koruyabilecek güçlü ve istikrarlı bir Türkiye'yi ve emperyalizmin her dediğini yaptırabileceği her yönetime olan ihtiyacı zorunlu hale getirmişti.

Gelinen noktada tek bir çare vardı: Orduyu devreye sokmak, tam bir baskı-terör rejimi altında devrimci mücadeleyi sindirerek krizi atlatmak için gerekli tüm sosyal-siyasal-ekonomik önlemleri süratle hayata geçirmek... Oligarşi geçmiş deneylerden çıkardığı derslerle de bunun hazırlıklarını en iyi şekilde yapmış, 12 Eylül'ün 12 Mart gibi tamamlanamamış bir operasyon olarak kalmaması için işi baştan sıkı tutmuştu.

12 EYLÜL VE SOL'UN DURUMU

12 Eylül'ün gelir gelmez neler yaptığını uzun uzun anlatmaya, çözümlemeye pek gerek yok. Kısaca şöyle özetleyebiliriz: Emekçi halkın tüm ekonomik demokratik-siyasal haklarını baskı ve terörle ortadan kaldırmak, devrimcilerle karşı tam bir katliam politikasını yürürlüğe koymak; emperyalizm ve işbirlikçi tekellerin çıkarları doğrultusunda gerekli her türlü sosyal-siyasal-ekonomik önlemleri almak...

Bu misyonlarla yüklü bir rejime karşı sessiz kalmamak, emekçi halkın mücadelesini yükseltmek tüm devrimcilerin en başta gelen göreviydi kuşkusuz. Ancak Türkiye Solu'nun büyük bir kesimi geleneksel mücadele kaçkınılığının en uç örneklerinden birini veriyordu. Devrimciyim diyen her örgütün 12 Eylül'e karşı nasıl mücadele edileceğini düşünmesi, bu konuda emekçi halka somut çözümler önermesi gerekirken, Türkiye solunun hemen birçoğunun aldığı ilk karar geri çekilme kararı oldu. Birçoğu bu kararlarını fiili olarak örgütlenmeyi dağıtmak, sempatan ve militanlarına başlarının çaresine bakmayı öğütlemek, halkı mevcut yönetimle başbaşa bırakarak, Avrupa yollarına düşmek olarak uyguladı.

Proletarya adına üstlendiği misyona uygun davranan ve kendi anlayışı doğrultusunda tutarlı bir tavır belirleyerek, tüm kamuoyuna değişik çağrılarda bulunanlar, ne yazık ki çok azdı. Örneğin 12 Eylül'ün ilk haftasında yayınlanan bir bildiride, 12 Eylül'ün 45 milyonluk halkı yenemeyeceği haykırılarak şöyle bir çağrıya yer veriliyordu:

"Tüm halfamız, işkence-katliam ve terörle her türlü hakkının ortadan kaldırıldığı, insan onurunun, Kürt ve Türk halklarının ulusal onurlarının hayasızca çiğnendiği bu faşist diktatörlüğe karşı diş diş mücadele etmekten başka yol yoktur." "Baskı, terör, işkence ve yoksulluk düzeninden kurtulmanın yolu birlik ve mücadeleden geçer." "Ancak geri çekilme veya mücadele ifadesini bulan temelden farklı bu iki çizgi bir yana, 12 Eylül'e karşı ancak kara mizah konusu olabilecek tavırlar da sergileniyordu. Örneğin TKP'nin durumu bu açıdan çok ilginçtir:

12 Eylül'ü "Askersel Devirge" olarak gören, faşist nitelmesi yapanlara tavır alarak eleştiren TKP şöyle diyor:

"TİP, TSİP, Kürt Devrimci Demokratları cuntaya karşı konum alıyorlar. Partilerine yönelik saldırılara karşı göğüs germeye ve örgütlenmeye çalışıyorlar. Ama bu parti ve gruplar cuntayı faşist

olarak nitelemekte, varolan çelişkileri ve savaşım olanaklarını göremiyorlar, geniş demokratik güçleri birleştirebilecek esnek bir tutum takınmıyorlar. Bu parti ve gruplar cuntanın Türkiye'de faşist hareketi temsil eden MHP'ye de vurduğunu unutuyorlar."²

Bu alıntıyı irdelememiz gerekiyor. Çünkü TKP ile birlikte biz de değişik yönlerde de olsa burdan çok önemli noktalara varacağız. Öncelikle bir çelişkiye dikkat çekerek başlayalım: Marksizm'den ve proletaryanın devrimci deneylerinden birazcık haberi olanlar bilir ki, bir ülkede faşizm var ise ya da faşizm tesbiti yapılıyor ise ML'ler faşizm karşısında tüm güçleri birleştirmek göreviyle karşı karşıyadırlar. Çünkü faşizm iktidarın sınıf karakterinin alabildiğine daralması, ona karşı olan sınıflar yelpazesinin ise genişlemesi demektir. Bu nedenle ML'ler böyle dönemlerde tüm demokrasi güçlerini birleştirecek azami oranda esnek bir tutum takınırlar. Ama TKP tam aksine faşizm tesbiti yapmanın bu esnekliği göstermeyi engel olduğunu söylüyor. Neden?..

Nedeni çok basit: "Can çıkmadan huy çıkmaz" derler ya, TKP'nin de canı çıkmadan huyu çıkmıyor. Onun derdi demokrasi güçlerini birleştirmek değil, cuntada bile peşine takılacağı bir kanat bulmak. O güne kadar pek kolay şekilde at oynattığı siyasal zeminin yok olduğunu kabul etmek istemiyor. Bunun için zehir hafiye gibi, umudunu ayakta tutacak ipuçları arıyor.

TKP'ye umut veren gelişmelerden birisi; yakardaki alıntıda geçen cuntanın

MHP'ye karşı tavrı... Hadi bu bakar körler için yutulacak bir yem diyelim. Ya şu müthiş tesbite ne dersiniz:

"En gerici emperyalist çevreler, bugünkü koşullardan yararlanarak Türkiye üstündeki baskıları arttırıyor. Bu durum, cunta ile ya da bir kesimi ile emperyalist çevreler arasında ikincil sorunlarda da olsa çelişki yaratabilir. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere Sosyalist dünyanın gücü cuntanın politikasını etkiliyor. Cuntanın Sosyalist ülkelerle işbirliği yolundaki girişimleri, emperyalizmin en saldırgan kesimlerinin politikasıyla çelişkiler taşıyor."

İşte bu çelişki ve Sovyetler Birliği'nin sayesinde "ülkede işçi sınıfı ve ilerici güçlerin savaşımı için daha elverişli koşullar" olacağını bekliyor TKP. Eh cunta içinde Amerikancı kesimlerden yana güçler dışında "Dış politikada realist görüşleri ağır basan şu ya da bu ölçüde de olsa ulusal çıkarları gösteren güçler" de olduğuna göre reformistlere de gün doğmuş oluyor.³

Ama pek yazık, henüz bunlar fiilen ortaya çıkmış değil. TKP'nin hayalinde oluşturduğu sarılacak dal bir türlü ete kemiğe bürünmüyor. O zaman, o güne kadar beklemekten başka çare kalmıyor.

"TKP'nin amacı, halkın, demokrasi güçlerinin ortak savaşımıyla cuntanın devrilmesidir. Ancak cunta rejimine son vermek, bugün için olanaklı değildir. Çünkü bunu başarmak için objektif koşullar bugün henüz yeterince olgunlaşmamıştır. Bu nedenle bu belge, henüz yeterince olgunlaşmamıştır."⁴

Evet, hele bir Sovyetler cuntayı ya da

cunta içinden bazılarını iyice kendine bağlasın, şu cunta içindeki realist ulusalcı güçler, Amerikancılara karşı ayaklansın, böylece işçi sınıfı ve ilerici güçlerin savaşımı için daha elverişli koşullar oluşsun ve hatta cuntayı devirmek olanaklı hale gelsin, TKP'de o zaman mücadele etmeye ve mücadele çağrısı yapmaya hazırdır.

Peki tüm bu hayaller gerçekleşmezse ne olacak?.. Onun da kolayı var, söylenenlerin üzerine bir çizik çekersin, "Amerika'nın baskılarından hoşnutsuzluğunu" keşfettiğin cuntaya, bu defa veryansın edersin. Amerikancılığın; uşaklığından girer, faşistliğinden çıkar-sın! TKP de aynen böyle yapmadı mı?...

Yukarıdaki alıntıların kaynağı olan "Politik durum, TKP'nin tutumu" başlıklı yazıyla henüz işimiz bitmedi.

"Rejimin faşist olduğunu kanıtlayabilmek için en başta onun emperyalizmin en saldırgan kesimlerine dayandığını kanıtlamak gerekir."⁵

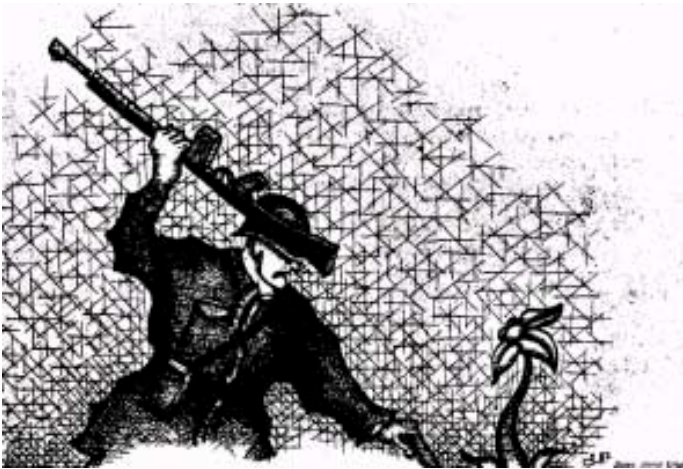
Katliamlar, emekçi halkın tüm ekonomik-demokratik haklarının gaspedilmesi, yüzbinlerce insanın işkenceden geçirilip onbinlercesinin zindanlara doldurulması, işbirlikçi tekellerin yararına 24 Ocak kararlarının uygulanması, Amerikan emperyalizminin bir dediğinin iki edilmemesi, MESS Başkanı Turgut özal'ın ekonomik politikanın başına geçmesi, tekellere katılmayan burjuva kesimlerin batacağını bas bas bağırması... Bunların hiç ama hiçbirisi yeterli kanıt olmuyor TKP için. Kimbilir, belki de yurtdışında bunları görmek, hissetmek mümkün değildi...

Cuntaya kendisiyle ayrı bakış açısında olsa da, terörizme karşı olduğu mesajını da verip, bir avuç teröristin yaptıklarından komünist hareketi karalamak için yararlanmaması gerektiğini belirterek icazet dilemekten de geri kalmadan devam ediyor proletaryanın tek biricik temsilcisi (!).

"Faşist ve Mao'cu teröristler dışında tüm politik tutuklular, işçi ve sendikacılar hemen serbest bırakılmalı, koğuşlarmalara son verilmelidir. Yurttaşlıktan çıkarma kararları kaldırılmalıdır."⁶

O halde demokrasi mücadelesi için, esneklik ve benzeri şeyler adına yaşasın "Mao'cu terörist'lere karşı cuntanın "realist" ve "ulusalcı" kanadıyla bir lik ve tabi cuntayla işbirliğini geliştirerek. TKP'ye gerekli icazeti sağlayacak Sovyetler Birliği'nin girişimleri. Artık mücadeleye ne gerek var!..

İmza ve isimler olmasa bu yazının kim tarafından ve kimin adına yazıldığını anlamak gerçekten pek kolay değil.

Görüldüğü gibi 12 Eylül karşısında solun tavrı farklılıklar, hem de derin farklılıklar içeriyor. Bir kısmı mücadeleyi savunuyor, bir kısmı ise arenayı terk ediyor, daha da ötesi 12 Eylül'den medet umuyor, akıl veriyor.

Mücadele anlayışlarındaki bu farklılıklara temelinde diğer birçok şeyin yanında, bu grupların devlete bakış açısı ve devrim anlayışı yatıyor.

ML'ler, Türkiye'yi sürekli faşizmle yönetilen, emperyalizmin gizli işgali altında bir yeni-sömürge olarak görüyor. MHP ve sivil faşist hareketi bunlara bağlı bir olgu olarak ele alıyor ve barışçıl olmayan mücadele metotlarını esas alıyordu.

Diğerlerinin mücadele çizgisini belirleyen ise sürekli faşizmi kabul etmemeleri, MHP'yi klasik faşist örgütlenmelerden farklı görmeyip devletin dışında ele almaları, yeni sömürgecilik konusunu tüm bağlantılarıyla ortaya koymamalarıydı. Bunlar, barışçıl olmayan mücadele metotlarına duydukları antipati bir yana, barışçıl geçişe varan devrim anlayışlarını savunmaktaydılar.

Burada 12 Eylül açısından üzerinde önemle durulması gereken bir konu ortaya çıkıyor: O da 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadele ve sivil faşist hareketin değerlendirilmesi. Gerek 12 Eylül'ün gerekçeleri arasında olması, gerekse sol'un büyük kesiminin 12 Eylül değerlendirmelerinde önemli yer tutması ve 12 Eylül'deki tavırlarına gerekçe oluşturması açısından anti-faşist mücadele ve sivil faşist harekete bakış açısı oldukça önemli bir konu.

12 EYLÜL -ANTI-FAŞİST MÜCADELE İLİŞKİSİ- "PROVAKASYON" TEORİLERİ

12 Eylül'ün ilk konuşmasında Kenan Evren gerekçelerini, devlet otoritesinin boşlukta olması, "anarşi, terör, bölücülüğün önlenememesi, ülkenin iç savaşın eşiğinde olması gibi noktalarda açıklıyordu. Bunlar derinleşmiş milli krizin ifadesinden başka bir şey değildi aslında.

Oligarşinin önceden beri sürdürdüğü anarşi-terördemogojisi 12 Eylül döneminde daha da hızlanacak, 12 Eylül'ün kullandığı en önemli meşruluk gerekçelerinden birini "can güvenliği" konusu oluşturacaktı.

Terör enine boyuna ele alınacak, nasıl "dış mihraklar tarafından kışkırtıldığı, silah kaçakçılarının bu işlerdeki rolleri" ortaya konulacak ve sınıflar mücadelesi "terör" diye damgalanıp "mahkûm edilecekti". Bu arada 12 Eylül'ün kurtarıcılığının vurgulanması, si-

niflar ve partiler üstü görüntüsünün yaratılması için tüm halk kitleleri nezdinde teşhir olup yıpranan burjuva partilerine ve önde gelen siyasi kadrolara da tavrı alınması ve özellikle sınıflar mücadelesinin doğrudan çatışan taraflarından biri olan MHP'ye -geçici de olsa- vurulması gerekiyordu.

Bu yapılanlarla sadece halk kitleleri nezdinde değil, Sol'un bir kesiminde de 12 Eylül'ün "meşruluğu" sağlandı.

Kafasında böyle bir "meşruluğu" kabullenen Sol'un mücadeleyi sürdürmesi olanak dışıydı. Ancak yine de varlığını göstermek ve tüm sorumluluklardan kurtulmak için suçlular yaratılması gerekiyordu. Süreç böyle işledi ve oligarşinin 12 Eylül terörüne karşı mücadeleyi tatil eden, kendini yurtdışına atan geleneksel reformist sol, mücadele eden güçlere karşı saldırıya geçti.

"Türkiye 12 Eylül 1980'e kasıtlı, çok hesaplı bir biçimde getirildi. On dokuz ilde sıkıyönetim ilan edilmesine karşın, terörizmin gerçekten önlenmesi için çalışılmadı, terzine kışkırtıldı. Silah kaçakçılığı ile ilgili yetkililerin bilgisi dahilinde aldi yürüdü. Eylemciler el altından silahlandırıldı. (...Hapisaneler yol geçen hanına dönüştü. Asker, sivil istihbarat, tüm güvenlik kuvvetleri, sıkıyönetim komutanlıkları terörizm karşısında sanki felce uğramış gibi işlevsizdi-

"12 Eylül sonrası bir kısım sol için mücadele gerçekten bitti. Ama... devrimci hareket, her planda, yurtdışında, yurtdışında, cezaevlerinde vb. uzanabildiği her alandaki mücadeleyi gücü oranında aksatmadan sürdürdü."

ler." (abç)

"...bu kargaşa durumu 11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gece ne sihirdir ne keramet birden değişiverdi. Ve işlemeyen mekanizmalar tıkrı tıkrı işlemeye başlayarak birbiri ardına operasyonlar ve geniş tutuklamalar yapılmaya koyuldu." (abç)

Demirci'lerin Zincirbozan'da iken yayınladığı bildiriyi duyan ya da okuyanlar burada yazılanların benzeri ifadelerle o bildiride de yer aldığını bilirler ama, burada yazılanlar Süleyman De-

mire'e ait değildir. Bu sözler bugün TKP ile birleşme hazırlığında olan TİP Başkanı B.Boran'ın ağzından çıkan sözlerdir.

TİP ile TKP birleşme aşamasında olduğuna ve TİP Başkanı böyle önemli bir konuda hiç de görmezden gelinmeyecek şeyler söylediğine göre, TKP'nin de bu konuda benzer görüşler taşıdığını anlamak pek zor olmayacak.

TKP'nin 1983 yılında yapılan 5. kongresinde çalışma raporunu okuyan TKP Genel Sekreteri H.Kutlu, bu önemli konuda şunları söylüyor:

"Bu dönemde (73 sonrası kastediliyor -Y.Çözüm) Türkiye Solu adına ortaya çıkan, kendilerine ML türünden adlar yakıştıran, **anarko-terörist grupların bireysel terörizmi** (...) küçümsemeyecek olumsuzluk yaratmıştır. Bireysel terör eylemleri yalnızca o dönemde faşist tirmanışın durdurulması, **askersel devirgenin** önlenmesi için yaşamsal önem taşıyan sol güçlerin birliğini önleyici bir etmen olarak kalmadı. Aynı zamanda sol güçlerin yaygınlığını yıprattı. **İşbirlikçi tekkelci burjuvazinin ve ABD emperyalizminin Türkiye üzerindeki planlarına yardım etti**", (abç)

Evet geleneksel reformist sol, 12 Eylül'e bir sorumlu arıyor. Ama ne yazık ki bu sorumluyu, mücadeleyi sürdüren Sol'un içinde arama sevdasına kapılmış. Bu yüzden geçmiş mücadeleyi yerlere vurmakta emperyalizmin ve oligarşinin bir provakasyonu olarak göstermekte, mücadele edenleri de emperyalizmin ve oligarşinin aleti olarak değerlendirmekte bir sakınca görmüyor.

Zaten klasik provakasyon teorisi bu dur. Bu teorinin pratikteki biçimlenmesi ise, mücadele kaçınılmazına tekabül eder. Ülkemizde en ufak bir gelişmedi dahi provakasyon arayan ve yaşamla n boyunca zamanlarının büyük çoğunluğunu "dikkatleri hazırlanan provakasyona çekmek" dışında bir siyasa eylemleri olmayanların sayısı hiç de az değildir. Bugün yayınlanan çeşitli der-gileri şöyle bir karıştırılın, birçoğun da gerek açıktan gerekse dolaylı bu pro-vakasyon teorisinin savunucusunun ya-pıldığını görmekten işten bile değil. Birkaç örnek göstermeye çalışalım:

Yarın dergisinin Haziran '87 sayısında yer alan "Van Cinayeti ve Faşizmin Hesapları" başlıklı yazıda bu senaryo provakasyon teorileri tekrarlanıyor. (Tekrarlanıyor diyoruz, çünkü bu yazı-nın bir önceki sayfasında Behice Bo-ran'la bir röportaj var ve B.Boran yu-karıda bir pasajını aktardığımız bu provakasyon teorilerini geniş olarak anla-tıyor orada.) Yarın'a göre 12 Eylül ön-

cesinde ilerici örgütler faşizmin çok güçlü olduğu bireysel terör alanına yönelmeye çalışılmıştır ve bu da başarılı olmuştur. Yani Yarın'a göre de 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadele terörizmden, bireysel terörizmden başka bir şey değildir.

Ancak Yarın bu kadarla kalmıyor, tutumu bir adım daha ileri götürerek devrimci örgütlere ajan provakatör yerleştirmenin yaygın biri olarak kullanıldığını söylüyor. Mücadeleye karşı duyulan öfke ve kinin de bir ölçüsü olmalı. Ama mücadele geleneğinin olmaması ve tecrit olmanın verdiği korku, tüm değerleri gözden sürebiliyor. Acaba Yarın Dergisi 12 Eylül öncesi anti-faşist mücadeleye damgasını vuracak, bütünü karakterize edecek bir ajan-provakatör örneği gösterebilir mi? Hangi devrimci örgütten çıkmıştır bu ajan-provakatörler ve bu devrimci örgütün anti-faşist mücadeleye bir ilgisi olmuş mudur? Belki de biz bilmiyoruz Yarın'ın yakın olduğu çevreden böyleleri unsurlar çıkmış olabilir kimbilir?

Aslında genel olarak ele alındığında, devrimci örgütlerin içine ajan yerleştirmek konusunda oligarşi başarılı olamamıştır. 12 Eylül'cülerin en çok yakındığı konulardan birinin bu olduğu nasıl görmezden gelinebilir? Türkiye devrimci hareketi pek çok konudaki zaaflarına ve olumsuzluklarına karşın, bu konuda olumsuz bir tablo çizmemiştir.

Evet bu yaklaşım, kestirme ve kolay olduğu kadar sorumluluktan, hesap vermekten ve mücadelenin yüklediği görevlerden kaçmanın "teorik" yoludur. Ancak B.Boran, H. Kutlu gibi reformizmin sözcülerinin, ya da Yarın gibi reformist çizginin savunucularının günahını almayalım, aynı anlayışta olan başkaları da var. Hem de epeyce. Ancak onlar daha değişik hesaplara sahip olduğundan (örneğin H.Kutlu gibi TKP'yi yasalastırmak gibi bir dertleri şimdilik olmadıklarından) daha örtülü tarzda veriyorlar mesajlarını.⁸

Anti-faşist mücadeleye açıkça provakasyon yakıştırmasını yapmaya cesaret edemeyenler dolaylı yollardan "anarşizm", "dar siyasal pratik" vb. türden yorumlarda bulunuyorlar. Anarşizm-terörizm gibi yaklaşımların kimlere ait olduğu ve nereden kaynaklandığı açık bir şey. Yalnız "dar siyasal pratik" diyenlerin neyi kastettiklerini anlamak pek mümkün değil. Eğer bundan kastettikleri taktik esneklikse, faşist hareket ile reformizmin devrimci hareket karşısında düştüğü konumu iyi incelesinler. Ama bunu değil de, H.Kutlu gibi "dar sınıfsal bakış açısı"nı kastediyorlarsa

ve geniş bakıştan yine H.Kutlu gibi "hümanizm, barışçılık, diyalog, birbirini anlama"⁹ türünden oligarşiye mesaj kaygısını da içeren şeyleri anlıyorlarsa, yollar açık olsun deriz. Bir sınıfsal bakış açısı denilince bunlardan çok farklı şeyler anlıyoruz. Ve bakış açımızın proletaryanın bakış açısı olduğunu, gerekli taktik esneklikleri en geniş ittifakları içerdiğini devrimci hareketin tüm geçmişi kanıtlamaktadır.

Bugün tüm provakasyon teorisi savunucuları, anti-faşist mücadelede devrimcilerin düştüğü tek bir provakasyon örneği gösteremezler. Ancak tek tek hepsinin tarihini incelediğimizde, sol içinde izledikleri politika ve bu politikanın sonucu olarak sürdürdükleri sol içi çatışmalarla birçok kere oligarşiye provakasyon zemini hazırladıklarını görürüz. Hiçbiri bunları görmeyenler ve hepsi de Sol'un yenilgisini birlik olmamaya ve birlik olunmamasını da -H.Kutlu'da olduğu gibi- sürdürülen anti-faşist mücadeleye -onların deyimiyle terörizme- bağlarlar. Örneğin tüm bunları söyleyenler, 1 Mayıs 1977'ye hiç değinmezler. Oysa provakasyon aranıyorsa, 1 Mayıs 1977'ye bakılmalıdır. Neden 1 Mayıs 1977'ye bakılmak istenmiyor? Neden o gün takınılan tutum yargılanmıyor? Nedeni basit çünkü işlerine gelmez. Çünkü kendileri kaçınılmaz olarak mahkûm olacaktı da ondan...

1 Mayıs 1977 katliamında oligarşiye katliam zeminini hazırlayan revizyonizm ile oportünizmin sorumluluğu gözardı edilemez. Birbirlerine sosyal faşist-Mao'cu bozkurt diye saldıran bu iki grup sorumsuz bir anlayışla hareket ederek provakasyon zeminini oluşturmuşlardır. 1 Mayıs dışında daha yüzlerce olumsuz gelişmenin hazırlayıcısı olan sol içi çatışmaların sözünü etmek, kimsenin işine gelmiyor, Nasıl gelsin, TKP hâlâ "Mao'cu bozkurtlar" a karşı cuntanın kanatlarıyla işbirliği umarken!.. Onların elerdi başka. Varsa yoksa "anti-faşist mücadele yürütenler emperyalizmin ve oligarşinin oyununa gelmiştir."¹⁰

SİVİL FAŞİST HAREKETİ DOĞRU DEĞERLENDİRİLMELİYİZ

12 Eylül öncesi anti-faşist mücadeleyi sürdürenler, gerçekten emperyalizmin ve oligarşinin oyununa mı gelmişlerdi?

Bizim bu konudaki yaklaşımımız 12 Eylül'ün demogojik saldırılarından etkilenecek değerlendirme yapan reformizmin yaklaşımı gibi olamaz. Biz, konunun daha geniş bir açıdan, siyasi ve tarihi çerçevesinden ele alınarak değerlendirilmesi gerektiğine inanırız...

Yazının girişinde, 12 Eylül'ü doğru çözümleyebilmek için Türkiye'nin yeni sömürge durumunu ve buna bağlı olarak devlet yapısının kavranması gerektiğini belirtmiştik. Çünkü ülkemizde verilen anti-faşist mücadele, bu olgular kavranmadan anlaşılamaz. Anlaşılmadığı için de kalkılıp "terörizmi" diye damgalanmaya çalışılır.

Ülkemizde anti-faşist mücadelenin anlamını kavrayacak, aynı zamanda bizim gibi ülkelerdeki sivil faşist hareketin misyonunun anlaşılmasını da gerektirir.

"Bizim gibi ülkelerde ortaya çıkan faşist hareketler her ne kadar örgütlenme biçimleri, demogojileri, emekçi halka ve devrimci mücadeleye saldırı biçimleri açısından klasik faşist hareketlerle benzerlikler taşıyor olsalar da, temelde emperyalizm ve oligarşinin ona yüklediği işlev açısından klasik faşist hareketlerle ilgisi yoktur."

Bizim gibi ülkelerde -birçoğunun lafta da olsa kabul ettiği- devletin sahip olduğu özelliklerden dolayı klasik bir faşist hareket bulamayız. Her şeyden önce emperyalizm ve oligarşinin böyle klasik işlevlerle yüklü bir faşist harekete ihtiyacı yoktur. Ortaya çıkan faşist hareketler her ne kadar Örgütlenme biçimleri, demogojileri, emekçi halka ve devrimci mücadeleye saldırı biçimleri açısından klasik faşist hareketlerle benzerlikler taşıyor olsalar da, temelde emperyalizm ve oligarşinin ona yüklediği işlev açısından klasik faşist hareketlerle ilgisi yoktur.

Faşist hareketlerin Türkiye gibi ülkelerde belirleyici karakterleri, oligarşiye kitle tabanı hazırlamak ve gelişen devrimci hareketi bastırmaktır. Bu noktada, bizim gibi ülkelerde sivil faşist hareketlerin devlete egemen olması -iktidar olması- hiç mümkün değil midir sorusu çıkabilir.

Önce şunu belirtelim ki, sivil faşistlerin devlete egemen olması bir devlet biçimi değişikliği sonucu olmaz. Olsa olsa daha açık oynayacak bir siyasi kadronun nöbete geçmesi söz konusu olabilir.

lir. Ancak emperyalizm ve oligarşi, faşist hareketin bu şekilde nöbete geçmesini öncelikle tercih etmez. Başka çarenin kalmadığı durumlarda zorunlu bir tedbir olarak bu yola başvurur. Ağâh Oktay Güner'in (keza Türkeş'in de)

"Faşist hareketin devletin gizli kurumlarıyla organik ilişkisi ve işbirliği bugün bilinmeyen bir şey değildir. Bu gerçek, her türlü oportünist-revizyonist sol tarafından anlaşılmadı, faşist hareket devlete şikayet edildi, 'demokratik sisteme' yönelik bir tehlike olarak, 'tırmanan' bir tehlike şeklinde tanımlandı."

"Fikrimiz iktidarda biz içinde" sözleri bu duruma bir örnek sayılabilir. 12 Eylül'ü tüm halk nezdinde yüzleri açığa çıkmış sivil faşist kadrolarıyla değil, yıpranmamış kadroları ile gerçekleştirmiştir. 12 Eylül dönemi bu kadrolarla yürütülmüştür. O şartlarda en yıpranmamış kadroları bünyesinde barındıran kurum ordudur. Kuşkusuz ordunun da yıprandığı ve başka çarenin kalmadığı koşullarda, emperyalizm ve oligarşi sivil faşist hareketi tercih edebilir. Ama bu onun öncelikli tercihi olamaz.

Öte yandan faşist hareket belli bir misyonu yerine getirmesi için ta başından itibaren emperyalizm ve oligarşi tarafından yukarıdan-aşağıya örgütlenmiştir. Faşist hareketin devletin gizli kurumlarıyla organik ilişkisi ve işbirliği bugün bilinmeyen bir şey değildir. Ecevit 12 Eylül sonrası açıklamalarından birinde, Erzurum'da Özel Harp Dairesi Başkanının MHP U başkanı olduğunu öğrendiği zaman nasu şaşırdığını açıkladığında bu gerçeği itiraf ediyordu. Oysa Ecevit'in itiraf ettiği bu gerçek, her türlü oportünist-revizyonist sol tarafından anlaşılmadı, faşist hareket devlete şikayet edildi, "demokratik sisteme" yönelik bir tehlike olarak, "tırmanan" bir tehlike şeklinde tanımlandı.

Özetlersek; Türkiye gibi ülkelerde faşist hareket, devrimci mücadelenin "tehlikeli" boyutlara yükselme eğilimi taşıdığı dönemlerde emperyalizm ve oligarşi tarafından yukarıdan aşağıya örgütlenen, asıl görevi oligarşik devlete

kitle tabanı hazırlamak ve devrimci mücadeleyi terör yoluyla bastırmak olan sivil veya yarı-resmi (Nikaragua, El Salvador, Filipinler örneklerinde olduğu gibi) milis örgütlerdir. Asıl işlevleri devletin resmi kurumlarının müdahalesi için provakasyon ortamı hazırlamak değil, terör yoluyla halk kitlelerini teslim almaktır. Ancak faşist hareket bu görevini başaramadığı zaman devletin resmi kurumları devreye sokulur ve faşist hareket de bunu sağlamaya yönelik bir işlevi üstlenir. Bu olguyu sadece sivil görünümüne faşist hareketlerin söz konusu olduğu ülkelerde görebiliriz. Çünkü yarı-resmi de olsa devletin damgasını taşıyan bir faşist hareketin olduğu ülkelerde, mücadelenin seviyesi oldukça yükselmiştir ve devletin resmi güçleri zaten devrededir.

Türkiye'deki faşist hareketin durumu da bu çerçevenin dışında değildir. Ülkemizdeki faşist hareketin ortaya çıkışı-gelişimi ve sonuçta kazandığı konum bunun kanıtıdır.

Türkiye'de faşist hareket '60'lardan itibaren hızla gelişen ve düzenin icazet sınırlarını aşan devrimci mücadele karşısında örgütlenmiş, emekçi halk ve devrimci örgütlerin üzerine salınmıştır. 71 devrimci hareketi karşısında yeni ve zayıf örgütlenmesiyle pek bir şey yapamayan faşist hareket, 74 sonrası süreçte, bu misyonunu tüm yönleriyle yerine getirmeye çalışır.

"Devrimci hareket, revizyonist-oportünistler gibi faşist terörü oligarşik devletten ayrı görmüyordu ve faşist teröre karşı mücadele ile emperyalizm ve oligarşiye karşı verilen mücadelenin ayrılamayacağını söylüyor."

Faşist hareketin 74 sonrası üstlendiği bu misyon karşısında Sol'un büyük kesiminin üzerine düşen görevleri yerine getirdiğini söyleyemeyiz. Büyük kısmı faşist hareketin saldırılarını provakasyon olarak görüp, ekonomist bir anlayışla kendini sınıflar mücadelesinin dışına atar. örneğin TKP'nin bu dönem için çizdiği politika şudur:

"...Dünya barış güçleriyle omuz omuza vererek, pratik yumuşamanın kazanımlarının askersel yumuşamayla tamamlanması ülkemizin emperyalizme çok yönlü bağımlılığına son verilmesi,

demokratik hak ve özgürlüklerin, işçi sınıfının, geniş emekçi yığınların ekonomik ve sosyal hakları için savaşım oldu."¹¹

Görüldüğü gibi detantı sağlamayı baş görev olarak tespit eden TKP, emekçi halka kan kusturan faşist terörden hiç söz etmiyor. Söz etmemesi de doğal, çünkü faşist teröre karşı mücadeleyi terörizm olarak görüyor.

Tabii ki sadece TKP değil bu anlayışta olan; geleneksel reformist-revizyonist çizginin geneldeki tutumu bu olmuştur.

Ancak Türkiye Sol'u reformist ve revizyonistlerden ibaret değildir. Gelişen bir ML Devrimci Hareket de vardı ve sahip olduğu siyasi çizgi ile hayatın her alanında faşist terörü püskürtmenin-caydırmanın, emekçi halkı faşist demagojinin etkisinden kurtarmanın mücadelesini verdi.

Devrimci hareket, revizyonist-oportünistler gibi faşist terörü oligarşik devletten ayrı görmüyordu ve faşist teröre karşı mücadele ile emperyalizm ve oligarşiye karşı verilen mücadelenin ayrılamayacağını söylüyordu. Mücadele de bu anlayışa uygun olarak biçimleniyordu.

78-79'lar, artık faşist terörün sürdürülen devrimci mücadele karşısında başarısızlığının ortaya çıkmaya başladığı yıllardır. Türkeş'in bu yıllarda örgütteki yığınlaşma ve disiplinsizliğe ilişkin MHP iddianamesinde yer alan değerlendirmeleri, bunun göstergelerinden biridir. Keza yine 78 sonlarında Türkeş, "yetki ve sorumluluğun askeri yönetime devredilmesini" istiyor. Ama kafasını provakasyonla bozan reformist-revizyonist sol, bunu anlamıyor ve hemen faşist hareketin provakasyonu olarak yorumluyor. Oysa bu gelişmeler, artık faşist hareketin uyguladığı tüm teröre rağmen, devrimci mücadelenin yükselmesine ve halk kitlelerinin daha yoğun bir oranda devrimci saflara katılmasına engel olmadığının bir ifadesidir. Devletin resmi kurumlarına "gelin, biz beceremedik" diye bağırışıdır. Gerçekten de 79 sonbaharından itibaren yurt çapında süren çatışmanın ağırlık noktası devletin resmi kurumlarıyla olan çatışma olmuştur.

Anti-faşist mücadelenin yükselmesi faşist hareketi büyük oranda işlevsiz bıraktığı gibi, her türlü reformist-revizyonist solu da sınıflar mücadelesinin dışında bıraktı. Anti-faşist mücadelenin önemini görmeyen ve kabul etmeyenlerin sınıflar mücadelesinin dışında kalması ve izleyici durumuna düşmesi kaçınılmazdı. Nitekim 12 Eylül'e gelindiğinde, Sol'un büyük kesimi izleyici durumundaydı.

Bugün bu izleyici konumlarını kamufle etmek isteyen reformist-revizyonist Sol, anti-faşist mücadeleyi karalamak ve bu mücadeleyi savunup sürdürenleri gözden düşürmek için elinden geleni yapıyor.

Örneğin, anti-faşist mücadeleyi salt öğrenci gençlikle sınırlı bir olgu olarak gösterme çabaları bunlardan biridir. Oysa faşist terör salt öğrenci gençliği hedef almamıştı. Ve anti-faşist mücadele salt bu alana özgü bir olgu değildi. Fabrikalar, okullar, mahalleler ve her türlü yerleşim birimi azgınca süren faşist terörün tehdidi altındaydı ve devrimciler düşen görev bu teröre karşı mücadele etmekte.

"Fabrikalarda örgütlü anti-faşist mücadelenin dışında tutulan işçi sınıfı, bu mücadelenin örgütlü olarak bulunduğu yerlerde katılıyordu. Bugün birçoğunun küçümseyip, dudak büktüğü mahallelerde sürdürülen anti-faşist mücadele işçi sınıfı ve diğer halk katmanlarının katkılımlı ile yürüyordu."

12 Eylül öncesi işçi sınıfının sendikal örgütlenmeleri büyük oranda reformistlerin elindeydi. Reformizm tepeden inme yöntemlerle, çeşitli entrikalarla yönetimlerini eline geçirdiği bu sendikal örgütlenmeleri, ekonomist bir anlayışla ücret-hak mücadelesinin sınırlarına hapsedmişti. İşçi sınıfının bu tip örgütlenmeleri -provakasyon teorileri ile- anti-faşist mücadelenin dışında tutularak, bu büyük güç oligarşinin icazet sınırları dışına çıkarılmamıştı. Ancak buna karşın işçi sınıfı yine de anti-faşist mücadelenin dışında değildi. Fabrikalarda örgütlü anti-faşist mücadelenin dışında tutulan işçi sınıfı, bu mücadelenin örgütlü olarak bulunduğu yerlerde katılıyordu. Bugün birçoğunun küçümseyip dudak büktüğü, mahallelerde sürdürülen anti-faşist mücadele işçi sınıfı ve diğer halk katmanlarının katılımı ile yürüyordu. Çünkü işçi sınıfının villaları yoktu, gecekondu oturanlar onlardı ve her türlü zorluğu olduğu gibi faşist terörü de devrimcilerin örgütlülüğü altında yenmek için mücadele ediyordu.

Bu bölümü kapatmadan birkaç önemli noktayı daha vurgulamamız gerekiyor. Reformizm, 12 Eylül'ün gerçek ne-

denlerini bulmak istiyorsa "provakasyon" saplantısından kurtulmalı ve suçluları anti-faşist mücadelenin dışında aramalıdır. 74 sonrası bu süreçte, emekçi halkı teslim almaya yönelik faşist teröre karşı mücadele, ilerici-devrimci olduğunu iddia eden her grubun görevidir. Bu mücadeleden kaçarak izleyici durumuna düşenlerin, bir tarih edinmek ve bu tarihin gerçek sahiplerini karalamak amacıyla sürdürdükleri kampanya boşunadır. Ve her zaman olduğu gibi hüsrarla sonuçlanacaktır.¹²

79'lara gelindiğinde artık 12 Eylül tipi bir rejim kaçınılmazdı. Bu aşamada görev, 12 Eylül gelmesin diye mücadeleyi tatil etmek değil, gelecek olan baskı rejimini en güçlü şekilde karşılamaya hazırlanmaktır. Böyle bir güç de ancak mücadele içinde kazanılabilir. Mücadeleyi tatil etmek belki 12 Eylül gününü engellerdi, ama 12 Eylül ortamını engelleyemezdi. Mücadelenin tatili halinde sokaklarda, mahallelerde, fabrikalarda, okullarda vb. her yerde askerlerin yerine sivil faşistlerin devriye gezip nöbet tuttuğu bir "12 Eylül'ü yaşar olurduk. Reformist sol bunu hiçbir zaman anlamadı, anlamıyor, anlamak da istemiyordu.

Reformist sol, faşist teröre karşı mücadele etmediği gibi, 12 Eylül'e karşı da mücadele etmemiş ve bu tutumuyla 12 Eylül'ün başarısında pay sahibi olmuştur. Karşısında zayıf bir muhalefet ve direniş bulan 12 Eylül, halk kitlelerine yönelik demagoji ve terörünü engelsiz sürdürmüştür. 12 Eylül'e karşı mücadele yerine baskıdan kurtulmayı amaçlayan ve bu yönde geri çekilmek kararları alıp yurtdışına taşınan reformist sol, emekçi halkı 12 Eylül'ün terör ve demagojisi karşısında savunmasız bırakmıştır. Bunun sorumluluğundan ne provakasyon teorileri ile ne de devrimcilere yönelttiği saldırılarla kurtulamaz.

REFORMİST SOL 1974 ORTAMIM BU KEZ BULAMAYACAK

Yukarıda 12 Mart sonrası Türkiye Sol'unun durumunu ele alırken, yığınlığı ve pasifizmi bayrak edinen reformizmin geliştirdiği taktikleri ve 74 sonrası olumsuzlukların yaratıcısı ve nedeni olduğuna kısaca değinmiştik. 74 sonrası ortaya çıkan potansiyel karşısında reformizmin en belirgin taktiği, geçmiş mücadeleyi siyasi özünden koparıp soyut bir efsane haline getirmek ve devrimci önderleri de birer "kahraman" haline getirerek puan toplamaya çalışmak olmuştur.

Bugün reformizm bu konuda daha dikkatli davranmakta ve 74 sonrasında yaptığı birtakım hatalara düşmemeye çalışmaktadır.¹³ 12 Eylül'e ve sonrasında da bu "derslerin" ışığında yaklaşan reformizm, yaşanmış tarihi ve bu tarihe mal olmuş gerçekleri, istediği gibi yoruma tâbi tutabilmektedir.

Dışında kaldığı mücadeleyi karalamaktan çekinmeyen reformizm, sıra kendi "savaşım"ına gelince yere göğe sığmıyor ve kendi kendine menkıbeler düzmekten geri durmuyor.

Onlara göre 12 Eylül öncesi en doğru mücadele çizgisi, kendi çizgileridir. Ama somut olarak yapılanlar ve sonuçları sorulduğunda cevap yoktur. Çünkü sürece damgasını vuran anti-faşist mücadelenin dışındadırlar. Sayabilecekleri birkaç ekonomik-demokratik eylemdir. Ve bunlar da tabandan işçi sınıfının baskısıyla gündeme gelen, ama reformist önderliklerin budayıp sonuçsuz hale getirdikleri, en az kazanımlarla son verdikleri eylemlerdir.

Sorun biraz derinleştikçe reformizm, 12 Eylül öncesi mücadele edemediğini, görevlerini yerine getiremediğini itiraf etmek zorunda kalır. Bugün bazıları bunu yapıyor da... Ancak bunu yaparken, yine de suçu anti-faşist mücadeleye veya kendi dışındaki sola atarak temize çıkma çabasından vazgeçmiyorlar.

Örneğin H.Kutlu, B.Boran vb. gibilerine göre solda birlik sağlanmadığı için, 12 Eylül rahatça gelmiştir. Ve bu birliğin sağlanamamasının en büyük nedeni "terörizm" dedikleri anti-faşist mücadele ve bunun yürütücüsü devrimciler, yani "bireysel teröristlerdir. Oysa bu birlik çağırkanlarının hepsinin de sol içi çatışmalar konusunda oldukça kabarıp bir dosyalan vardır. Va anti-faşist mücadeleye yönelik bir birliği hiçbir zaman savunamamışlardır. Amaçladıkları masa başı birliklerini 12 Eylül öncesi üç ayda bir kurup dağıtmışlar ve kendi aralarında oynadıkları bu birlik oyununa da devrimcilerin hiçbir olumsuz etkisi olmamıştır. Reformizm bu birlik çabalarının neden başarısız olduğunu açıklamalıdır. Ama altında subjektivizm ve çıkarıcılık yatıyorsa bunu nasıl yapsın? Elbette yapamaz?

Reformizmin 12 Eylül sonrası değerlendirmeleri de mücadele kaçınılmasının gizlenmesine, mücadeleyi sürdürenlerin karalanmasına dayanır. Siyasi arenayı tamamen terk ederek Avrupa yollarına düşen Geleneksel Sol'un bir kesimi, bu konumunu meşrulaştırmak için ülkede verilen mücadeleyi inkâr etmekte, yok saymaktadır. Onlara göre '83-

'84'e kadar ülkede hiçbir ses çıkmamış, kimse mücadele etmemiştir.

Örneğin B.Boran'a göre 12 Eylül sonrasının mücadelesi, demokrasiye geçilmediğinin, partilerin, parlamentonun varlığının demokrasi olamayacağının açıklaması biçiminde olmuştur.¹⁴ '83-'84'lere kadar mücadelenin olmadığını ima eden ve devrimci mücadeleyi S.Demirel'in "Yasaksız Türkiye" mücadelesine indirgeyen bu anlayışın sol adına savunulması ilginçtir.

'83-'84 yılına kadar mücadele olmadığını o kadar çok tekrarlayanlar var ki, neredeyse mücadeleyi sürdürenler kendilerinden kuşulanacak, bizim yaptığımız neydi diye...

Örneğin Çağdaş Yol, 12 Eylül'le birlikte "toplumsal mücadele adeta bıçakla kesilmişçesine" duruvermiş, "ilk iki yıl kitleler çapında ve yasal planda tam bir durgunlukla geçmiştir" diyor.¹⁵

Geçmişte ve bugün siyasal pratikte hiçbir varlığı olmayan ve kendi kendine solun "akıl hocalığı"na soyunan "Gelenek" dergisi için de "hapisanelerde... 1980-1983 yıllarında Türkiye'de derin sessizliğin hüküm sürdüğü dönemlerde hemen her eğilimden siyasiler işte bu konservasyon ortamında onurlu bir biçimde direndiler."¹⁶ (abç)

12 Eylül sonrası bir kısım sol için mücadele gerçekten bitti. Ama ülkedeki sınıflar mücadelesi hiç bitmedi ve söylenildiği gibi, öyle "tam sessizlik", "durgunluk" hiçbir zaman olmadı. Devrimci hareket her alanda, yurtiçinde, yurtdışında, cezaevlerinde vb. uzanabildiği her alanda, mücadeleyi gücü oranında aksatmadan sürdürdü. Gerçekleri görmek isteyen ve birazcık dürüstlüğü olan herkes bunu kabul edecektir.

Varolan bir mücadeleyi kabul etmemek veya cezaevlerinde sergilenen teslimiyet çizgilerini gizleyip herkesi direnişçi yapmak da devrimci mücadeleye bir şey kazandırmaz. Aksine birçok şey kaybettirir. Ama reformizm bu durumdan bir şeyler kazanabileceğim umuyor. "83-'84'lerde gelen "demokrasi"nin kendilerine bunun demokrasi olmadığını söyleme izni vermesine kadar mücadele olmadığını gizlemek için, daha önce hiç mücadele olmadığını söyleyip temize çıkmaya çalışıyor. Cezaevlerindeki teslimiyetçi politikalarını gizleyerek herkes direndi havası yaratmaya ve böylece cezaevlerinin yarattığı prestijden yararlanmaya kalkıyor. Ama nereye kadar?¹⁷

12 EYLÜL BİTTİ Mİ?

12 Eylül henüz bitmedi. Bu hem oligarşinin açısından hem de sol açısından

dan böyledir.

Oligarşi, 12 Eylül'ün açık baskıcı rejimini kurumlaştırmak istemiş ve bu yönde birçok yeni düzenlemeler, kurumlar yaratmıştır. Kuşkusuz ekonomik ve siyasi istikrarsızlık, oligarşinin tüm düzenlemeleri başından itibaren aynı düzeyde ve etkinlikle sürdürmesini engellemekte, iç ve dış etkenler oligarşiyi zor duruma düşürmektedir. Ancak istikrarsızlığın, bağımlı, zayıf ekonomik ve siyasi yapının doğal bir sonucu olarak oligarşinin kendiliğinden 12 Eylül rejiminden vazgeçmesi mümkün değildir. Bunu sağlayacak olan, emekçi halkın mücadelesidir. Ve bu da şimdilik yeterince zorlayıcı olmamaktadır. Bu doğrultuda devrimci örgütlenmelere oldukça büyük görevler düşmektedir.

"12 Eylül emekçi sınıfların üzerinde koyu bir baskı-terör dönemi olarak tarihe geçmiştir ve bu dönem hâlâ sürmektedir. Tüm devrimcilerin görevi; bu baskı ve terör döneminin yarattığı kurum ve düzenlemeleri emekçi halkın çıkarları doğrultusunda düzeltmek, ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Emekçi halk bu yönde eğitilmeli ve mücadeleye seferber edilmelidir."

Bu noktada Sol'un aydınlık bir tablo oluşturduğunu söyleyemiyoruz. Sol'un büyük bir kesimi henüz 12 Eylül fobisinkafasından silemedi. Doğrudan mücadele yerine yine kaçamak yollar seçmekte ve neredeyse tüm stratejisini burjuva fraksiyonları arasındaki çelişki ve çatışmalara göre şekillendirmektedir.

Olaylara bakışta tam bir burjuva yasallığı etkindir. Dolayısıyla emekçi halkın mücadelesinin meşruluğu burjuva yasallığının bürokratik koridorlarına hapsedilmektedir.

TKP-TİP gibileri, oligarşinin icazetini almak için her kapıyı zorlarken ülkedeki mücadelenin ana sınıfları tali plana itilmektedir.

ÖzeÜe reformist sol, mücadele etmek ve meşrulaşmak için oligarşinin iznini beklemekte, mücadelenin yaratıcı gücünü harekete geçirmek yerine bu gücün hareketini engellemek için her gün yeni sorunlar icat etmektedir. Bunlardan biri de, hâlâ ısrarla savunulan-ve her gelişmede öcü gibi emekçi halkın karşısına çıkarılan "provakasyon" teorileridir.¹⁸

Sınıflar mücadelesinde bugün önemsiz bir yer işgal etmesine karşın bu konuda savunulan ve sol'un bir adım ilerlemediğini gösteren bir örnek de mültecilik konusudur.

Yurtdışı mücadelenin önemi inkâr edilemez, kişiler düzeyinde birtakım insanların örgütlü olarak yurtdışına çıkması normaldir, gerekli olabilir. Ancak bu zorunlu durumu her koşulda geçerli ve en doğru tavır olarak sunmak reformizmin mücadele kaçkınılığını meşrulaştırmak yönteminden başka bir şey değildir.

Bugün yurtdışında bulunan mültecilerin hemen hepsi bu durumlarının nedenlerini açıklamaya, meşru göstermeye çalışıyor, ancak B.Boran'ın yaptığını hiçbirini yapmıyor. B.Boran, Görüş dergisi ile yaptığı röportajda, "demokrasi mücadelesi" vermek için yurtdışına çıkmak tek çareydi diyerek en doğrusunu yaptığını savunuyor ve daha da acısı bunun tek alternatifini "hapiste yatma, mahkemede savunma yapma" olarak görüyor.¹⁹ Herhalde o da çokları gibi Selimiye önünde kuyruğa girmek ya da yurtdışına çıkmak dışında üçüncü bir alternatif düşünmemiş olmalı.

B.Boran'ın bu anlayışı değişik biçimlerde de olsa tüm mültecilere egemendir. Bu nedenledir ki, yurda dönmek ve mücadele etmek için hiçbir çaba göstermemektedirler. Gerekçeleri de hazırdır. Onlara göre mültecilerin "dönecekleri şartların yaratılması" (abç) gerekiyor ve bir diğerinin ifadesiyle "dönme ortamı yaratılmadı" deniyor.²⁰

Bunlara göre en önemli sorunlardan biri mültecilerin yurda dönüş ortamını hazırlamaktır, sol bu konuya önem vermemelidir. Yurda neden dönecekler diye sormamız gerekiyor. Eğer mücadele için ise, bunun için Cem Karaca gibi pasaport istemeleri gerekmiyor devrimcilerin. Mücadelenin öne çıkardığı görevleri düşünenler, birtakım fedakârlıkları göze alıp bu görevleri omuzlamaya koşarlardı. Ama onlar omuzlarına yük istemiyorlar, omuzlarda karşılanmak istiyorlar ve bu gidişle de hep bekleyeceklerdir.

Şu anda bu mültecilerin hemen hepsi yurtdışındaki konumlarıyla mücade-

lenin dışında ve gereğince yararlı olamaz durumdadırlar. Ki böyle bir durum olmasa, zaten dönmek durumu olmaz. Bugün yurtdışında devrimci mücadeleden yüklediği görevleri omuzlamış insanlar da vardır ve bunların ülkeye dönmek, orada kalmak diye bir sorunu yoktur. Esas sorunu olanlar, orada herhangi bir özel görevle bulunmayan, salt 12 Eylül'ün baskı-terörüyle veya bunun psikolojik baskılanmasıyla yurtdışına çıkmış olanlardır. Gerek Taner Akçam'ın gerekse Mihri Belli'nin söyledikleri onların hangi psikoloji içinde olduklarını çok iyi ortaya koymaktadır.²¹ Tabii kaçınılmaz olarak birçoğu yozlaşmış, Avrupa'da çeşitli anti-Marksist akımların etkisi altına girmiş, ülkedeki mücadeleye ilişkin herhangi bir kaygı taşımayan insanlar durumuna düşmüşlerdir. Bu konuları sürdürükçe daha da kötü durumlara düşeceklerini söylemek kahinlik olmaz. Onlar için tek kurtuluş, ülkedeki mücadeledir ve bu mücadele kimseden pasaport sormuyor.

Bunun dışında 12 Eylül her yenilgi döneminde olduğu gibi, ideolojik-siyasi inkârları körüklemiş burjuva idealist görüşler yaygınlaşmıştır. Kişisel düzeyde de dikkate alınması gereken bir konu olmasına karşın, bu yenilginin sonuçları ideolojik-siyasi anlamda asıl etkisini siyasi gruplar üzerinde göstermiştir.

12 Eylül'ün hemen sonrası oldukça etkili duruma gelen ve açıktan savunulan "sivil toplumcu" anlayış ve ideolojiler bir süre sonra mücadelenin etkisiyle etkisini kaybetmiş gibi görünse de, yenilgi ortamı yarattığı tüm burjuva ideolojileri gibi "sivil toplumculuk"da örtülü olarak çeşitli siyasal grupların ideolojik çizgilerine sızmış ve yerleşmiştir. Bunun en büyük etkisi de, tüm solda birdenbire ortaya çıkan "demokrasi" havariliğini ve "burjuva hümanizmi" gibi ilginçliklerdir.

Sonuç olarak 12 Eylül emekçi sınıfların üzerinde koyu bir baskı-terör dönemi olarak tarihe geçmiştir ve bu dönem halen sürmektedir. Tüm devrimcilerin görevi; bu baskı ve terör döneminin yarattığı kurum ve düzenlemeleri emekçi halkın çıkarları doğrultusunda düzeltmek, ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Emekçi halk bu yönde eğitilmeli, mücadeleye seferber edilmelidir.

Diğer bir görev de, 12 Eylül öncesi ve sonrası mücadele kaçkını teori ve pratikleriyle emekçi halkı oligarşinin baskı ve terörüne teslim edenlerin teşhir edilmesi, halktan tecrit edilmeleridir. Önümüzdeki süreçte bu görevleri yüklenmemiz gerekiyor.

DİPNOTLAR

1 Devrimci sol iddianame, 1st. sky.com. askeri savcılığı, 23 Ağustos 1981, syf: 128-136

2 TKP, TKP işçinin sesi, TKP Devrimci Kanat, iddianame, 1st. sky.com. ask. savcılığı, 1982, syf: 85-89

3 Agk

4 Agk

5 Agk

6 Agk

7 "Sol'un üç kaçak lideri hesaplaştı", Milliyet, 30.7.1982

8 "Gündem Sorunu" Mayıs Dergisi, Haziran 1987, syf: 3

9 Milliyet, 16 Mayıs '87

10 Buraya kadar verdiğimiz tüm örneklerde aynı tema işleniyor. Hemen hepsi de anti-faşist mücadeleyi emperyalizm ve oligarşinin oyununa gelmek, bu mücadelede kanını-canını verenleri de emperyalizm ve oligarşinin aleti olarak değerlendiriyor. Bu noktada üslubumuzdan şikayetçi olanlara sormak istiyoruz: Başta H.Kutlu ve B.Boran olmak üzere mücadeleye ve bu uğurda canını-kanını veren devrimcilere, bu şekilde saldıranlara, küfredenlere ne denilmesi gerekiyor? Bu yapılanların, üst lenilen rolün siyasi literatürde bir adı vardır ve o adı koymak gerekir. Bu seferlik bu adını koyma işini üslubumuzu eleştirilere bırakıyoruz. Yalnız, bu işi yapan "yaşlılık" veya "utkân geleneği" gibi gerekçelerin ardına sığınılmasın. Plehanov da çok yaşlıydı; Alman KP bugün TKP gibilerinin kafalarında yarattıklarından çok daha gerçek ve köklü bir "mücadele geçmişi"ne sahipti. Ancak tüm bunlar ne Plehanov'u, ne de AKP'ni kurtarabilirdi.

11 TKP'nin 83. kongresinde H.Kutlu'nun konuşmasından.

12 Emekçi halka karşı sivil güçlerle saldırı ve teslim olma politikası egemen sınıfların her zaman kullandıkları bir yöntemdir. Bu yöntem ülkenin somut durumuna göre değişik biçimlenebilir. Örneğin, 1905 devrimi öncesi Rusya'sının çok daha farklı koşullarında ve değişik bir biçimde ortaya çıkan "Kara Yüzler"le ilgili RDSIP 3. kongre kararları, ML olduğunu iddia edenler için önemli dersler içerir: "...Hükümetin (...) Kara Yüzler denilenleri örgütlemekle ve halkın genel olarak gerici, binçsiz, ya da ırkçı, ya da dinsel düşmanlıklarla gözü dönmüş unsurlarını devrime karşı kıskırtmakta olduğunu, gözönünde bulunduran RSDIP 3. kongresi, partinin bütün örgütlerini (...) Kara Yüzler'in genel olarak hükümetin yönettiği bütün gerici unsurlara karşı silahlı direnmeyi örgütlendirmeye çağırıyor." (Lenin, iki Tak-tik) (abç)

Reformistlerin provakasyon gözlükleriyle bakarsak, 1905 devrimi öncesi Bolşevikler de oyuna gelmişlerdir, çünkü onlar da 1903'te yeniliyor.

13 Bu konuda en açık ve yüzüstü davrananlardan biri TKP'dir. Ve en detay noktaları kadar sinsice hesaplar yapmakta, politikalar çizmektedir. Yukarıda alıntılar yaptığımız "politik durum ve TKP'nin tutumu" başlık, 1982 tarihli yazıda bunlar söyleniyor: "karşı devrimci öz taşıyan terörist eylemlerde bulunanları, uğradıkları bu baskılardan ötürü kahramanlaşan onları öne çıkaracak bir ajitasyon, işçi sınıfının bilincini bulandırır. Bu nedenle onlara karşı uygulanan insanlık dışı yöntemlere (idam, işkence, insan avı...) karşı çıkmak ama, tek tek kişileri kampanı ya konusu yapılmamalıdır." (abç) (TKP, TKP/L.Sesi, TKP Devrimci Kanat, iddianame syf: 37)

Evet, TKP '71'den çok "özülü" dersler çıkarmış ve 12 Eylül'ün hemen ertesinde '81'in ilk aylarında 12 Eylül'e karşı direnenleri "karşı-devrimci öz taşıyan eylemler"le suçluyor ve gelecekte başına bela olmaması için saflarında bir kemikleşme yaratmak istiyor, halka bu konuda olumsuz (kendisi için olumlu) mesajlar yolluyor.

14 Bkz. Görüş, Temmuz '87, sy: 8

15 Çağdaş Yol. Temmuz '87, sy: 6-7

16 Bkz. Gelenek, Temmuz, Ağustos 87, sy: 47

17 Reformist TKP, TiP vb. taraftarları 12 Eylül zindanlarında utanmazca teslimiyet politikası izlerken ve direniş mevzisinde "Bağımsız" denen apolitik-yılğın unsurlarla birlikte yaşarken, yayın organlarında, radyolarında "Yoldaşlarımız cezaevlerin de direniyor" diye nara atıp, direniş güçlerinin büyük özveri ile yürüttüğü mücadeleye sahip çıkılmak istendiği hafızalardan silinmeyecektir. Kuşkusuz sadece TKP'ye çok karşı olan ama özde onunla pek farkı olmayanlar da var. Yeri geldiğinde onlar da anlatılacaktır. Direnen devrimciler her yerde olduğu gibi, cezaevlerinde de mücadelenin sürdürdüğü mesajını vermişlerdir. Direnişin olmadığı yerlerden de mesajlar çıkmıştır tabii ki. Ama bu mesajlar ezilmişliğin, yenildiğin, yılğınlık yayan mesajlardır. Kinlerin direniş, kimlerin yılğınlık mesajları verdiği bugün bilmiyor artık.

18 Gerek Yarın dergisinin Haziran '87 sayısındaki "Van Cinayeti ve Faşizmin Hesapları" yazısı, gerekse Gün dergisinin Şubat '87 sayısındaki "Mücadele Söylentilerinin Ardında Yatanlar" yazısı, bu provakasyon mantığının sergilendiği örneklerdir. Her iki yazıda da oligarşinin provakasyonlarına gelinmemesi çağrısı yapılmakta, ortaya çıkan sorunlar karşısında mücadele değil, sessizlik, uslu durmak, oyuna gelmemek önerilmektedir.

19 Bkz. Görüş, Temmuz 87

20 Ahmet Kaçmaz, Görüş, Temmuz '87, sy: 7

21 Bkz. YeniGündem, s: 62. Taner Akçam'la röportajı

DEVRİMCİ MÜCADELE VE ANTI-FAŞİST MÜCADELE

"Ellerinden geleni yaptıkları halde gericiğin direnmesi, burjuvazinin ihaneti ve yığınların bilinçsizliği yüzünden çabalan boşa gidecek olursa proletaryanın temsilcilerini kimse suçlayamayacaktır. Ama eğer sosyal demokrasi kazanmaktan korktuğu için, burjuvazi-nin yüz çevirmesi kaygısıyla hareket ettiği için demokratik devrimin devrimci enerjisini azaltacak olursa ve devrimci ateşi söndürecek olursa, herkes ve her şeyden önce de sınıf bilincindeki proletarya kendisini suçlayacaktır." (Lenin, iki Taktik)

70'li yıllarda, o güne kadar Türkiye Sol'una hakim olan reformist geleneğin aşılması ve sınıf mücadelesinin yeni bir nitelik kazanmasından bu yana, Türkiye devrimci hareketi iki önemli yenilgi süreci yaşamıştır. Sonrasındaki gelişmeler üzerinde önemli etkilerde bulunan bu kesitler, sol yelpazede kaçınılmaz olarak geçmiş tartışmaları gündeme getirmiş, bu merkezde süren bir ideolojik mücadele belirli bir süre etkinliğini korumuştur.

Bu esasen Sol'un gelecek mücadelelere daha etkin bir şekilde hazırlanması ve geçmiş pratiği hakkında halka hesap vermesidir. Ama-ne yazık ki, bu gün 12

Eylül öncesi sürece ilişkin ortaya atılan birçok görüş, böyle bir sorumluluktan uzak, halka ve devrimcilere hesap sorma mantığıyla ortaya sürülmektedir.

Sorumluluk duyanların zaten bunca yıl beklemek diye bir sorunları olmamıştır. Bunlar; inkarcılığın yurtdışına taşınmaların, yığınların revaçta olduğu, halka ve kendine güvensizliğin, "bu dönemde mücadele edilmez", "başaramayız", "geri çekilme" teorilerinin yapıldığı yıllarda, bir yandan geçmiş mücadelelerini değerlendirip, hata ve sevaplarıyla halka açıklarken diğer yandan

Gencay OZANOĞLU

teröre rağmen tutsaklık, işkence ve ölümler pahasına mücadeleyi sürdürmeye, kitleleri yeniden harekete geçirmeye çalışmışlardır.

Bugün ortaya sürülen görüşlerin çoğunda ilk göze çarpan böyle bir sorumluluk ve anlayıştan tamamen uzak olmalarıdır. Ne tesadüf ki, 12 Eylül başlarında kaçış teorilerini üretenler de, 12 Eylül öncesi savundukları mücadele taktikleri pratikte iflas etmiş olanlar da yine bunlardır. Her şeyden önce kendi pratiklerini önlerine koyup halka sonuçlarını açıklamaları gerekirken, hiç değilse bu konuda bir çaba göstermeleri gerekirken, resmi tezlerle uyum

içinde, bir süreç ve o süreç damgasını vuranlar karalanıyor, ya da yok sayılıyor. Kitlelerin yavaş yavaş politize olmaya başladığı sırada geçmiş değerlendirmesi adına, adeta devrimci demokrat kamuoyunun hedefi bulandırılmaya ve kaos ortamı yaratılmaya çalışılıyor.

Kimilerince, değerlendirme, inkarcılık ile karıştırılıyor. Kendileri gibi geçmişini inkâr etmeyenleri eleştiriyor. Kuşkusuz bazılarının geçmişini inkâr etmesi gerekiyor. Ama bu olumlu bir inkâr olduğunda bir anlam ifade eder. Oysa inkarcılık kendisiyle birlikte her şeyi inkâr etmek, ya da 12 Eylül'ün yarattığı sağcılışma ve pasifikasyonun katalizörlüğünde daha çok batağa saplanmak şeklinde karşımıza çıkıyor.

Kimileri, geçmiş, "öncü" teorilerinin "küçük burjuva maceracılığının" iflasıdır diyor. Ve "biz demiştik", "uyarmıştık" bilmişlikleri ile devam ederek defalarca iflas etmiş "bilmişliklerine" rağmen, bir türlü vazgeçemedikleri akıl hocalığını sürdürmenin meşru hakları olduğunu ispata çalışıyorlar.

Bütün bunlar biraz yakından irdelendiğinde görülecektir ki, 12 Eylül öncesine karşı açıkça ve içten içe bir nefret dile getirilmekten, değerlendirme adına bu tarihsel kesitin üzerinden atlanmaktan, yok sayılması gerektiğini ispata çalışmaktan başka bir şey yapılmamaktadır. Yani kısaca, geçmişte sınıf mücadelesi karşısında sergilenen sorumsuzluk, yine sorumsuzlukla yarılanmaya çalışılıyor.

Örneğin bir kuşaklar teorisi yaratılmaya çalışılıyor. '68 kuşağı deniyor, '77 kuşağı deniyor, '87 kuşağı öngörülüyor. Bir yandan bunların üzerine sosyal siyasal çözümlemeler getiriliyor, diğer yandan, bunlar arasında duygusal, psikolojik bağlar dışında bir ilişki olmadığı savunuluyor. '68 kuşağından kısmen sempati ile söz edilirken, '77 kuşağı gühah geçisi ilan ediliyor ve '87 kuşağının antipati temelinde şekilleneceği varsayılıyor. Zaten şemayı kurunca dilediğini yok etmek son derece kolaylaşıyor i Sonra iş kimin nasıl ezilip yok olduğunu anlatmaya kalıyor. Teoriyi yapanın neden yaşadığına ise her ne hikmetse hiç değinilmiyor. Aslında "geleceği" ortaya çıkartmak, teorisini yapmak adına tam bir ilkelik sergileniyor. Şöyle doğdu, böyle yaşadı, böyle öldü, ruhuna fatiha... Ama teoriyi yapan yaşıyor, ona kulak verin... İşte "gelecek" in geçmiş değerlendirmesinin en özlü ifadesi budur.

Mücadeleyi ve mücadelenin ortaya koyduğu gerçekleri çarpıtarak ya da inkâr ederek gerçeklerden yakayı kurtarmaya çalışanların bir yere varamayacakları açıktır. Sadece kendi siyasi çıkmazlarını derinleştirebilirler. Ancak bu onlara karşı mücadelenin gereksiz olduğu anlamına gelmez.

Bugün 12 Eylül öncesine karşı kötüleme kampanyası açanların başında oligarşi geliyor. Bunu anlamak zor değil. 12 Eylül öncesi emekçi kitlelerin politikasyonu ve sınıf mücadelesi ülkemiz tarihinde görülmemiş boyutlara çıkmış, milli kriz.alabildiğine derinleşmiş, egemen sınıf iktidarı tüm kurumlarıyla tam bir dejenerasyona uğratmıştır.

Peki oportünist ve revizyonist ne oluyor? Statükonun bozulması, sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi onların da pek hoşuna gitmeyen şeylerdir. Ayrıca 12 Eylül öncesi sınıflar mücadelesi bu politikanın tam bir iflasını sergilemiştir. Ucuz suçlamalarla bu dönemin üstünden atlamalarının ve '69'lu, '70'li yıllarda sonuçlanmış tartışmaları yeniden piyasaya sürmelerinin altında yatan gerçek budur.

"Somut pratik görevler somut koşullarda belirlenir. Bu akıldan çıkarıldığında, geçmişte izlenen, şu veya bu politikalarla ilgili somut koşulları dikkate almadan,yapılacak her tespit içi- boş- bir laf yığını olmaktan öteye gitmeyecektir."

Kendilerine sol yelpazede yeni yer arayanlara gelince, bunlar zaten kendilerinden önce her şeyi yanlış göstermek durumundadır.

Burada sof unumuz geçmişin övgüsü nü yapmak değildir. Gerçekleri bir kez daha vurgulamak, bugünün görevleri ne ışık tutucu tarzda, geçmiş mücade lenin ayırt edici özelliklerini ortaya koymaktır. Özellikle süreci çarpıtanların böyle bir süreç yaşanmamış gibi davranmaya birikimini-yadsıyanların dik katini çekmek, sağlıklı bir tartışma platformunun yaratılmasına hizmet etmek tir.

Tarihsel gerçekleri çarpıtmak, yok saymak, kimseye bir yarar sağlamaz. Bunun üzerine oturtulan siyasi taktiklerin ne halka, ne de kendine yararı

olur. Herkes öncelikle kendi pratigini değerlendirmeli, başkalarını öne sürerek sorumluluktan kurtulma sevdasından vazgeçmelidir. Hata ve eksiklikleri örtmek, saklamak yerine açıkça gözler önüne sermek, bunların üzerine cesaretle gitmek ve özeleştiril silahını elden bırakmamak; kendine ve halkına güvenen herkesin uygulaması gereken yöntem budur.

Yöntem Üzerine Birkaç Söz

"Marksizm, bizi sınıflar ilişkisinin ve tarihin her anının somut özelliklerini en doğru, aslına en uygun ve objektif olarak doğrulanabilir, denetlenebilir, bir hesabını yapmaya zorunlu kılar. Biz Bolşevikler, bu kurala bilimsel temele dayanan bir siyaset bakımından mutlaka zorunlu olan bu kurala, her zaman sadık kalmak zorundayız." (Lenin, Nisan Tezleri)

Eğer tarihsel olaylara doğru bir yaklaşımda bulunmak istiyorsak, kullanacağımız yöntem yine budur. Bilimsel yöntem, yer, zaman ve koşulların hesaba katılmadığı koşulları reddeder. Aksi yaklaşımla ortaya konulacak görüşler, olaylar ve olgular karmaşıklıktan, eklektiklikten, saçma sapanlık ve rastlantılar yığını olmaktan kendini sakınamayacaktır.

Görünüşte kimse diyalektik materyalist yöntemi reddetmemekle beraber, pratikte materyalizm yerine idealizmin, diyalektik yerine metafiziğin uygulandığı burjuva dünya görüşün egemen olduğu toplumlarda bolca görülür. Sınıflar mücadelesinin çıkarları yerine, dar pragmatik grup çıkarları ön plana geçirildiğinde ise bu başvurulması kaçınılmaz bir ikilyüzlülük olmaktadır.

Bu nedenledir ki, sık sık yöntem sorunu üzerinde durmak gerekiyor.

Bugün bu her zamankinden daha çok önem taşımaktadır.

12 Eylül yönetimi bir yandan sivil hareketi zor yoluyla sindirme ve fiziki tasfiye etmeyi sürdürürken, diğer yandan ideolojik saldırılara da özel önem vermiş, giderek genişleyen şekilde sınıf mücadelesini yanlış yollara kanalize ederek düşünce tohumları ekmiştir. Yoğun baskı ve katliamlarla yürüten "barış ve kardeşlik" demogojisi bunun en çarpıcı örneğidir. Bu demogoji en geri halk kitlelerinden, en bilinçli kesime kadar çeşitli dozlarla etkisini göstermiştir. Onca hayal kırıklığına rağmen bugün hâlâ yasallıktan, barış ve kardeşlikten söz edenlerin varlığı bu tahrifatın derinliğini gösterir. Bu tahrifatı en aza indirmek, ancak ona karşı kararlı bir mü-

cadele vermekle mümkündür. Yaşanan yenilgi yılları, hemen daima felsefi bozgun yılları olmuştur. Küçük burjuva saf-larda yeniden keşfedilen felsefi idea-lizm inkarcılık, düşünsel tahribat, sus-kunluk ve yasakların hakim olduğu yıl-larda içten içe sistemleşmiş kurumlaş-mış, ilk fırsatta "Marksizmi savunma" bayrağı alfanda piyasaya sürülmüştür. Ortaya sürülen yeni buluşların, teorik düşlerin altında bu bozgunu görmek zor değildir ve bunların hepsi sonuçta yı-ğınlarla hedef şaşırtmak, devrimci mü-cadele isteklerini köreltmek, ortalığı bu-

**"Bizim gibi yani sömürge
ülkelere gelince,
burjuva
demokrasisini ikame
edecek ve yaşatacak olan
bu şartlardan hiçbiri
yoktur. Ülkede demokrasi
bilinci ve güçleri zayıftır.
Açık-faşist dönemlere
geçişte nisbi demokratik
hakların korunması için
ciddi bir tepkinin
gelmemesi bunun en
bariz örneğidir."**

landırmak noktasında birleşmektedir.

Somut pratik görevler somut koşul-larda belirlenir. Bu akıldan çıkarıldığın-da, geçmişte izlenen şu veya bu politi-kalarla ilgili somut koşulları dikkate al-madan yapılacak her tespit içi boş bir laf yığını olmaktan öteye gitmeyecektir.

Çünkü objektif olguların, yığınların ve sınıfların talep ve hareket biçimle-rinin yerini niyetler alacaktır. Ele alı-nan süreçte, çelişkinin pratikteki görü-nümü nedir? Politik platformda ifade-sini nasıl bulmaktadır, çatışmalar han-gi merkezde odaklaşmaktadır. Bu mer-kezde yoğunlaşan mücadelede, kim na-sıl bir tutum takınmakta, neden buna ge-rek duymaktadır? Öncelikle cevap aranması gereken sorular bunlardır.

Geçmiş politikalar böyle kendi nes-nelliği içerisinde ortaya konulduğunda, sorunun sanıldığı kadar karmaşık olma-dığı görülecektir. Bugün kötüleme ka-mpanyasını sürdürenlerin yüzlerce say-falık yazılarına rağmen, devrimcilere yönelik saldırıların da birkaç cümlede ifadesini bulduğu anlaşılacaktır. Orta-ya atılan eleştirilere kısaca "niçin hal-kın önüne devrimci bir politika, devrim-ci bir alternatif koydunuz? Niçin halkı

umutsuzluk ve şaşkınlık içinde burjuva fraksiyonların birinden diğerine koş-maktan alıkoymaya çalıştınız? Son de-rece ağır bedelleri ödemeyi gerektiren kitleleri faşizme teslim etmeme ve can güvenliği talebine niçin sahip çıktınız? denilmek istenmekte, gelecekte yine ay-nı sorumsuz davranışlar için meşru ze-min oluşturulmaktadır.

Kuşkusuz ki, bunun ilk şartı, geçmi-şi bugüne bakarak yargılama hastalı-ğından kurtulup kendi koşulları içinde ele almak ise, ikinci şartı da, o tarihsel dönemin nesnel ve öznel şartlarını ye-terli ölçüde kavramış olmaktır. Bu ise çok yönlü ve özellikle içten bir gözlemi gerektirir. Yani o dönemin sınıflar mü-cadelesi pratiği içinde yer almış olma-yı gerektirir. Pratikten kopuk üretilen teori, görünüşteki tüm tımturaklılığına rağmen önemsiz bir teoridir. Soyut, içi boş bir laf yığınıdır. Kimileri bu anla-yışı, ideoloji düşmanlığı gibi ucuz suç-lamalarla mahkum etmeye çalışsa da tersine anlatılmak istenen ideolojiye karşı saygı ve sorumluluğun gereğidir. Devrimci teori ve yöntemler bilinmek is-teniyorsa, devrim eylemine katılmak ge-rekir. Yoksa örnek gösterilen "Birikim" vb. gibi, nereye varılacağı açıktır. Böy-leleri gözler önünde süren savaşın hoş-görülebilir bir açıklamasını yapmayı basarsa bile, devrimci pratiğin önünü aydınlatacak bir teori üretmekten, doğ-ru taktik ve sloganlar ortaya koymak-tan her zaman yoksun kalacaklardır. Çünkü nesnel olaylara yaklaşımda, ide-oloji tek başına yeterli değildir. Ideolo-jinin prizmasından geçireceğimiz süreç hakkında edindiğimiz bilgiler objektif, sağlam bilgiler ise çok yönlü bilimsel bir gözleme dayanıyor ise, ancak o zaman sağlıklı bir tahlil yapmış ve geleceğe ilişkin saptamalara ulaşmışız demektir.

1975-1980 YILARININ ÖZNEL NESNEL KOŞULLARI NEDİR?

Biliriz ki, egemen sınıflar, halkı bas-kı altında tutmak için iki yol geliştirmiştir. Birincisi, zor, şiddet, kan dökücülük ve işkence vb.de ifadesini bulan açık te-rörün yöntemleri, ikincisi ise, yalan, dalkavukluk, ikiyüzlülük, sahte vaatler, sus payı, sadakalar ve işe yaramaz im-tiyazlar vb. ile sınıf egemenliği ile sö-mürüyü gizleyerek, halkı iknayı esas alan yöntemlerdir.

Bunlardan birinden diğerine geçiş-ler, ikisinin değişik zamanlarda kendi-ne özgü bileşenler içinde uygulanması gündeme gelebilir. Bunu tayin eden, halk kitlelerinin mücadelesi ve egemen sınıfların içinde bulunduğu sosyal, si-yasal ve ekonomik koşullardır.

Tek ilkesi daha çok kâr olan tekelsel kapitalizm, ekonomik hayattaki tekeli-ni siyasal hayatta da uygulamak, halk kitlelerini son sınırına kadar sömüre-bilmek için, daima birinci yöntemi kul-lanma eğilimindedir. Bu nedenle ser-best rekabet döneminde rekabetin zo-runlu bir sonucu olarak liberalizm ve demokratik ilkelerin yerini tekelsel dö-nemde siyasal gericiilik ve faşizm eği-limleri almıştır. Tekelsel kapitalizmin bu özlemi gerçekleştirmesine engel olan tek güç vardır artık: Halk kitlelerinin demokrasi bilinci, örgütlülüğü ve müca-delesi... Bugün bellibaşlı emperyalist kapitalist ülkeler de siyasal demokrasi yaşıyor ve daha ileri mevziler kazana-biliyorsa, bunun temel nedeni budur. Bu mücadele ve bilinç olgusu, burjuva-ziyi, krizin alabildiğine derinleştiği, ta-viz verme olanağının kalmadığı, halkı ikna gücünü yitirdiği koşullar olmadık-ı sürece birinci yönetime başvurmaktan alıkoymaktadır. Yani ancak açık terör

**"Sömürge ülkelerin içinde
bulunduğu bu koşullar
demokrasi sorununu,
anti-emperyalist, anti-
oligarşik halk devrimi ile
çakıştırmıştır. Egemen
sınıf iktidarını tasfiye edip
halk demokrasisini
kurmadan burjuva
demokrasisi anlamında
biçimsel bir
demokrasiden söz etmek,
bu ülkelerde sadece bir
hayaldir."**

yöntemi, bir son çare ve zorunluluk ola-rak gündeme gelmektedir. Bizim gibi ye-ni sömürge ülkelere gelince, burjuva de-mokrasisini ikame edecek ve yaşata-cak olan bu şartlardan hiçbiri yoktur. Ülkedeki demokrasi bilinci ve güçleri zayıftır. Açık faşist dönemlere geçişte nispi demokratik hakların korunması için ciddi bir çabanın olmaması, halk-tan ciddi bir tepkinin gelmemesi bunun, en bariz örneğidir. Egemen sınıflar, sü-rekli sosyal, siyasal ve ekonomik kriz hüküm sürdüğü için, sömürü çıkarları-nı demokratik koşullarda sürdürebilecek durumda değildir. Mevcut sömürü ve baskı düzeni karşısında halk kitlele-rinin memnuniyetsizliğini açık baskıcı yöntemlerle nötrale etmek zorunda-dır. Öyle ki, son derece gerici yasalar dahi bunun için yeterli olmamaktadır.

Resmî ağızlar, her ne kadar yasalardan söz etse de, genel olarak kendi belirlediği yasaların dışında yöntemlerle hükümünü sürdürmektedir. Yasadışı faşist gelenekler kurumlaştırılmış ve herşeyin üzerinde tutulmuştur. Yasa tanımazlığı egemen sınıflar kendileri için tartışılmaz bir kale saya gelmişlerdir. Sömürge ülkelerin içinde bulunduğu bu koşullar demokrasi sorununu, anti-empyrialist, anti-oligarşik halk devrimi için çakıştırmıştır. Egemen sınıf iktidarını tasfiye edip halk demokrasisini kurmadan burjuva demokrasisi anlamında biçimsel bir demokrasiden söz etmek, bu ülkelerde sadece bir hayaldir.

"Gelişen kitle muhalefetine kontrol altında tutulmasında, reformizm tercihi de gözardı edilmemekle beraber, sivil faşist terör, emekçi halka karşı uygulanan politikanın merkezi noktasını oluşturmuştur."

Empyrializm bu ülkelerde resmi baskı güçlerini (polis, istihbarat teşkilatı, ordu... vb) doğrudan denetim altında tutmaya ve bu işlevlerine göre örgütlenirip yönlendirmeye özel bir önem vermiştir. Ancak açık terörcü yöntemlerin her devletin niteliğini kısa sürede açığa çıkarması kaçınılmaz olduğundan, hem de faşizmin ayaklarını basacağı bir kitle tabanı zorunlu olduğundan, resmi güçler dışında yan-resmi ve gayri-resmi milis örgütlenmeleri de geliştirmektedir. Hemen her yeni sömürge ülkede örnekleri görülen bu tür yapılar, devletin niteliğinin kitlelerden gizlenmesinde ve sınıf mücadelesinin terörle bastırılmasında önemli işlevler görmüştür. Görünürde bağımsız, ama gerçekte devletin resmi güçleriyle içiçe hareket eden bu milisler ile yukarıda yine pentagona bağlı resmi militarist örgütlenme, sömürge ülkelerde egemen sınıflar iktidarı ve uygulanan faşist politikanın belkemiğini oluşturmaktadır. Çeşitli süreçlerde, bunlardan biri veya diğeri halka uygulanan baskı, terör ve sindirme politikasının uygulanmasında ön plana geçmektedir.

İşte 75-80 dönemine damgasını vuran egemen sınıflarca arenaya sürülen sivil faşist örgütlenmelerle olan çatışmalar. Ülkemizde kökeni 1935-40'lı

yıllara kadar varır. Sivil faşist örgütlenme, çeşitli safhalardan geçerek, '60'lı yılların sonlarına doğru MHP çatısı altında organize bir faşist kadro partisi haline dönüştürülmüş, 12 Mart'ta gelişmesi ve yetkinleşmesi için tüm olanakları sağlayarak resmi güçlerin çekilmesiyle ortaya çıkan boşluğu doldurmak üzere, arenaya sürülmüştür. Gelişen kitle muhalefetine kontrol altında tutulmasında, reformizm tercihi de gözardı edilmemekle beraber, sivil faşist terör, emekçi halka karşı uygulanan politikanın merkezi noktasını oluşturmuştur. Süreç esas olarak bu merkezde ele alınan geçici taktik manevralarla aşılmaya çalışılmıştır.

Egemen sınıfları böyle bir taktiğe iten, '60'lardan sonra giderek palazlanan işbirlikçi tekellerin, 27 Mayıs hareketinin getirdiği ortamı tamamen tasfiye etme, oligarşi içi çelişkileri kendi çıkarına yeniden düzenleme, karakteriyle tam bir uygunluk gösterecek şekilde ekonomik, sosyal ve siyasal düzenlemeleri gerçekleştirmek için başvurduğu 12 Mart darbesinin tamamlanmamış bir operasyon olarak kalması ve bunun yolaçtığı sonuçlardır.

12 Mart darbesiyle yapılmak istenenlerin 12 Eylül programının hemen hemen aynısı olduğu bugün açık seçik ortaya çıkmış, kamuoyuna yansıyan belgelerle sabitleşmiştir.

Böylece 12 Mart'ta egemen sınıflar açısından birçok sorun geleceğe aktarılırken toplumsal muhalefette kısa sürede kendini açığa vurmuştur. Bu durumda aynı politikada ısrar, kitlelerde zaten yoğun olarak oluşan resmi güçlere karşı antipatiyi derinleştirmekten radikal dönüşümlerin gerekliliği bilincini geliştirmekten başka sonuç doğurmazdı. Yani egemen sınıflar, en istenmedik durumu elleriyle yaratmış olurlardı. Bu nedenle, resmi baskı aygıtının toplumsal muhalefete karşı karşıya gelmesinin önlenmesi, onun dışında görünümü bir terörle toplumsal muhalefetin bastırılması en uygun yol olarak belirlenmiştir.

Özet olarak 75-80 sürecinde egemen sınıfların politikası kendi genişliği içinde iki merkezde odaklaşıyordu.

1) Esas olarak, terör korku ve sindirmeyle toplumsal muhalefeti bastırmak, yukardan aşağı açık terörcü bir diktatörlüğe kitle tabanı yaratmak için sivil faşist hareketin devreye sokulması.

2) Buna rağmen gelişen sol potansiyelin kontrol altına alınması için bir emniyet sübabı olarak reformist görünümü CHP'yi yedekte tutmak...

73 seçimlerine sol sloganlarla giren

CHP, örgütsüz potansiyeli kendi potansiyelinde eritmesine rağmen, 14 aylık hükümet döneminde bütün prestijini yitirdi. CHP ilk kez 70 mücadelesinin açığa çıkararak somut olarak gözler önüne serdiği, halkın düzen değişikliği talebini istismar ediyordu. Fakat olgunlaşmamış da olsa sürekli milli krizin yaşadığı bir ülkede bırakalım bu talebe cevap vermeyi, en sıradan sosyal demokrat uygulamaları bile gerçekleştiremeyeceği kısa sürede ortaya çıktı. İkinci kez iktidara geliş ise, bundan çok daha farklı bir platformda gerçekleşecek, oligarşinin çıkarlarını savunmaktan başka bir misyonunun olmadığı çok daha açık bir şekilde gözler önüne serilecekti. Bu yıllar, faşist terörün halkı iyiden iyiye bezdirdiği, kitlelerin can güvenliğinden başka bir şey düşünemez hale geldiği yıllardı. Öyle ki, halk adeta "CHP gelsin bizi faşistlerden kurtarsın da başka bir şey istemiyoruz" diyordu. Ama, CHP bu en masum talebe bile kullarlarını tıkamış, sivil sıkıyönetim uygulamaları, "anarşiye karşı istikrar tedbirleri, olağanüstü hal yasaları" vs. uygulamalarla, oligarşinin açık terörcü yönetim özlemine cevap veren ve onun alt yapısını oluşturan bir program benimsemişti. CHP'nin ortaya arığı bütün bu formülasyonlar, 12 Eylül yönetiminin işlerliğe kavuşturulacaktı.

"Faşistlerin kitle katliamına yönelmesi, resmi güçlerin daha çok devreye girmesi, aynı zamanda egemen sınıfların sivil faşistler üzerine kurulu politikasının süratle iflasa doğru gittiğini de gösteriyordu."

İlk yıllarda faşist terörün başlıca hedefi gençlikti. 70 mücadelesinin en yoğun bir şekilde gençlik saflarında potansiyel bulması ve bizim gibi ülkelerde gençliğin taşıdığı dinamizm ve faşist hareketin kadroya ihtiyaç duyması, bunun başlıca nedeniydi. Ama gençlik, geçmiş mücadeleden aldığı perspektifte, kendiliğinden ve dağılmış da olsa, bu saldırılara militanca karşı koymaya çalışıyordu. Böylece sivil faşist güçlerle alt düzeyde başlayan çatışmalar, süreç içerisinde, resmi güçlerin de desteğiyle gençlik kesimini de aşarak toplumun her kesimini sarmaya başlamış, kitlesel bir karaktere bürünmüştür. Örgütlen-

mesini ilerlettiği oranda devrimcilerin iradi müdahalesinin de bu yaygınlaşmada önemli payı olmuştu.

74'deki CHP iktidarının peşinden devreye sokulan ve 78 sonlarına kadar süren I. ve II. MC iktidarı dönemi, faşist saldırılar iktidarın desteğinde tam bir tırmanışa geçmişti. Artık hayatın her alanı faşist saldırıların baş hedefiydi. Faşist işgal, üniversitelerden mahallelere, fabrikalara, köylere ve kentlere kadar uzanmıştı, ancak bir yandan faşist saldırılar sürerken, diğer yandan halk buna karşı duyduğu tepki ile sola sempati besliyor, devrimciler pratik için de yavaş da olsa faşist teröre karşı koyma konusunda yetkinleşiyor, örgütlenmelerini ilerletiyorlardı. Faşist hareket giderek kitle katliamlarına yöneldi. Ayrıca resmi güçlerle sivil faşist güçlerin baskıları da daha çok içice koordineli bir hal alıyordu, özellikle resmi güçlerin açıktan devreye sokulması için son hazırlıkların yapıldığı 1980 yıllarında bu iççelik kimseden saklanmadan, açıktan açığa uygulanıyordu. Maraş katliamında, resmi güçlerin katliamcıları bırakıp halka ve devrimci güçlere karşı saldırıya geçmesi, Ordu-Fatsa operasyonları vb. bunun en bariz örnekleriydi.

Kitle katliamı ilk kez, gizli-açık, resmi-yarı resmi güçlerin katılımıyla gerçekleştirilen "1 Mayıs 77" katliamıydı. Bunu 16 Mart 78'de Üniversite katliamı takip etti. 78 sonu ve 79 sonrası ise, tüm Anadolu çapında çok daha organize ve kapsamlı katliamlara sahne olacaktı. Sivas, Malatya, Maraş, Elazığ, Çorum gibi illerde gerçekleştirilen soykırımlarda yüzlerce insan katledildi.

Faşistlerin kitle katliamına yönelmesi, resmi güçlerin daha çok devreye girmesi, aynı zamanda egemen sınıfların sivil faşistler üzerine kurulu politikasının süratle iflasa doğru gittiğini de gösteriyordu. Özellikle 78 sonları 79 başlarından itibaren egemen sınıflar açısından ekonomik ve politik kriz alabildiğine derinleşmiş, halk kitlesinde memnuniyetsizlik ve sivil faşistlere karşı nefret yükselmiş, sürece daha iradi müdahalelerde bulunabilecek örgütlenmeler gerçekleştiren devrimci güçlerle sivil faşistler arasında çatışmalar yoğunlaşmıştı. Egemen sınıflar yönetemez duruma düşmüştü. Derinleşen egemen sınıflar arası çelişkinin politik platforma yansımaları sonucu düzen partileri uzlaşmamakta, hükümetler, koalisyonlar birbirini izlemekteydi. Ekonomi, tarihin en bunalımlı sürecine girmiş, işsizlik, yaşam koşullarının zorluğu ve hayat pa-

halılığı had safhaya çıkmıştı. Siyasi partiler ve parlamento iyice yıpranmış ve halkın gözünden düşmüştü. Emperyalizmin ve oligarşinin ekonomik çıkmazına çare olarak geliştirilen 24 Ocak Kararları'nı bu koşullarda uygulamak ve buna karşı halkın tepkisini mevcut baskı politikası ve onu hayata geçiren güçlerle uygulamak olanaksızdı. Ayrıca emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarları da militarist bir yönetimi zorunlu kılıyordu. Böylece 12 Eylülle oligarşi, militarizmin üstünde yükselen açık terörü "yeni" bir politikayı devreye sokmuş bulunuyordu.

1975-1980 yılları düzene karşı halk muhalefetinin de Türkiye tarihinde görülmemiş boyutlara çıktığı yıllardı. 70 mücadelesi emekçi halk için uyarıcı işlev görmüş, düzene karşı potansiyel memnuniyetsizlik, çeşitli biçimlerde kendini açığa vurmuştur. Emekçi kitlelerin ekonomik-demokratik mücadelesinde belirgin bir yükselme vardır. "Doğu'da canlanan ulusal talepler, sosyalizmden önemli ölçüde etkilenen ve sürece denk düşen mücadele biçimlerini benimseyen örgütlenmeleri ortaya çıkarmıştır. Ancak soldaki dağınıklık ve sivil faşist terör bu potansiyeli sivil faşist harekete karşı şekillenen sol bir potansiyel olarak şekillendirmiştir. Sivil faşist saldırılar yaygınlaştıkça, bu po-

tansiyel de yaygınlaşmış, can güvenliği talebi halk kitlelerinin baş talebi haline gelmiştir, özellikle oligarşinin böl-yönet mantığı gereği, sivil faşist saldırıların alevi kesime yönelerek, sünni kesimi faşist demagojiye açık hale getirmeye çalışması, alevi kesimin bugün kitleler halinde sola ve devrimcilerle birliğe yönelmesi sonucunu doğurmuştur.

Eğer bir politika belirlenirken, herşeyden önce, kendi dışımızda sınıfların durumu, ülke koşulları ve buna koşut çeşitli aşamalarda şekillenen egemen sınıfın politikalarını dikkate almak gerekiyor ise, 1975-80 yıllarında devrimcilerin mücadelesini değerlendirirken, öncelikle açık-seçik ortaya konulması gerekenler bunlardır.

Ama bu da tek başına yeterli değildir, halk güçlerinin, devrimci hareketin kendi iç durumunun da dikkate alınması, olmazsa olmaz bir koşuldur.

Soruna bu acıdan yaklaştığımızda karşı karşıya bulunduğumuz tablo ise, bir yanda zorlu yıllardaki mücadelenin politik kazanımları, teorik-pratik deney ve tecrübe birikimi, diğer yanda bir yenilgi sonrasında örgütsel anlamda yaşanabilecek en olumsuz koşulların birleşimidir.

Ülkemizde ilk olarak 1970'li yıllarda sol harekette egemen olan elli yıllık re-

formist gelenek aşılmış, sınıf mücadelesi doğru bir ideolojik-politik çizgiye kavuşmuştur. Kısa sürede pratikte doğruluğunu kanıtlayan bu çizgi, izlenecek yolun ne olduğunu da hiç kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde göstermiştir. Emekçi halkta, demokratik ve sol kesimde geniş bir potansiyel yaratan bu mücadele, 12 Mart sonrası Türkiye devrimci hareketinin ana kaynağı olmuştur.

Ancak hareket fiziki olarak yenilmiş, kadroları egemen güçlerce yok edilmiştir. Geride kalanlar yenilginin kafalarında yarattığı bozgunla hareketin bittiği psikolojisine kapılmış, kimisi yeni arayışlar içine girmiş, kimisi yıllanmış oportünist-reformist tezleri yeniden keşfetmiş, kimisi ise daha sinsî ve tehlikeli bir yol seçerek geçmiş savunuyor görünümü altında içten içe hareketin politik, ideolojik görüşlerini uzun sürede tasfiyeye yönelmiştir. Geline nokta tam bir kaos ortamıdır. '70 mücadelesi nedir, ne değildir, bugün alacağı biçim vb. gibi tüm sorular ortada durmaktadır.

Örgütsel dağınıklık, tecrübeli-insiyatıflı kadroların yokluğu, sağlam sol gruplaşmaları ve bölünmeleri de beraberinde getirmiştir. Doğru devrimci çizgiye dıştan yönelen şiddetli saldırılar yanında, içten de teorinin dejenere edilmesi ve bulandırılması, işi daha da içinden çıkılmaz hale sokmuş; gizli tasfiyecilik, hareketin ve kitlelerin örgütlenmesi, anti-faşist mücadele, parti sorunu gibi hayati sorunları meçhul bir geleceğe ertelemiş, siyasi mücadeleyi örgütlemek yerine günlük işlerle vakit öldürme ve hareketin içindeki samimi militanları oyalama yolunu seçmişti.

Baştan beri potansiyelin yoğunlaştığı gençlik hareketi içinde yer alan devrimciler, tüm dezavantajlarına karşın, faşist saldırıları göğüslemek için, kitlelerin ekonomik-demokratik taleplerine sahip çıkmak için zorunlu olarak bir araya gelip politika saptamak ve kitlelerin mücadelesini yönlendirmek durumunda kaldılar. Bir yanda teorik siyasi kaos ve kargaşa vardı, diğer yanda alabildiğine geniş potansiyelin ileri götürülmesi ve dayatan mücadele...

78 sonlarına kadar sürece müdahale yerine kendiliğindencilik ve oportünizm mücadeleyi örgütleme, devrimci teoriyi saçılma çabaları hüküm sürdü. Genç önderler ve militanlar, mücadele, öğrenme, kavrama ve kavratma süreci beraber yaşayarak olumsuzlukları aşmak durumundaydı. Bunun başka yolu yoktu. Ya inkarcıların, da-

va kaçınlarının peşine takılarak, gelişen devrimci hareketler, kitle eylemleri ve faşist saldırılar karşısında "provakasyon" edebiyatı yapıp kitlelerin sorunlarına uzak, dergi çıkarmaktan başka bir şey bilmeyen, mücadeleye ve halka yabancı bürokrat-tanzimat tipi aydınlar olacak, ya da cesaretle ileri atılıp varolan devrim deneylerini Türkiye koşullarına göre değerlendirecek, parti-örgüt-ideolojik mücadele, sürece müdahale ve halka önderliği bizat hayatın içinde zenginleştirerek öğrenecekti. Ancak 178'den sonra bir perspektifle örgütlenme ve mücadele ile bu konuda doğru adımlar Bulabilmiştir.

Devrimci hareket yaygın bir kitleleşliğe ve doğru bir taktiğe sahip olmasına karşın, siyasi arenada örgütlü olarak yer almasının gecikmesi ve baskı koşullarının sürdüğü ortamda ideolojik ayrışma ve netleşmenin yaşandığı koşullarda kitlelerin somut taleplerine sahip çıkarak ileri atılmak devrimci görevdi...

Parti niteliğinde veya o düzeyde bir örgütlülüğe sahip olmamak, birçok olumsuzluğu ve eksikliği beraberinde getiriyordu. '78'lerdeki önemli bir sıçramanın yapılması da henüz yeterli örgütlülüğe kavuşmak anlamına gelmiyordu. Tüm bunlara karşın, faşizmin halkı teslim alma programını bozmak için mücadele etmek gerekiyordu. Hiçbir devrimci örgütlülük gökten zembille inmeyeceğine göre, bunun ana yolu genel olarak mücadele, örgütlenme, öğrenme prosedürünü takip etmekten geçmekteydi.

Zamanla yarışmak gerekiyordu. Devrimci hareket süreci kendi denetimlerinde yönlendirmek için hızla ve cüretle ileri atılmak zorundaydı. Her devrimci örgütlenme, kendi nesnel ve öznel koşullarında mücadele içinde kendi evrimini tamamlamak zorundadır. Devrimci harekete de, anti-faşist mücadelenin sürecin temel halkasını teşkil ettiği koşullarda bu evrimi gerçekleştirmek hayatın dayattığı görevdi.

İşte 1975-80 yılları üzerine kalem oynatılacaksa, "anti-faşist mücadele" halkası yakalanmadan yapılacak tespitlerin havanda su dövmekten öteye gitmeyeceği bilinmelidir.

Reformist sol da gençlik üzerine yığınla söz söylenmesine karşın, tıpkı oligarşi gibi gençliğe güvensiz olup bolca nasihat edebiyatı yaparak gençliği küçümsemektedir.

Reformist sola göre, neredeyse her şeyi ve tek doğruyu artık nesli tükenmiş birkaç yorgun savaşçı bilebilir. Gençlik deneyisizdir, tecrübesizdir, macera-

ya açıktır vb., vb... nitelendirmeleri sıralayıp dururlar. Bu yorgun savaşçılar dünya devrimci hareketi üzerine de vaaz vermeyi çok sevmelerine karşın bu devrimlerde en önemli rolü oynayan, yöneten, savaşan insanların yaş ortalamalarını söylemek, nedense hiç akıllarına gelmez...

Gençliğe yabancılaşmış yaşlılarımızın birazcık dinamizm, atılganlık ve mücadele ruhu almaları Türkiye devrimci hareketinin yararına olacaktır. Gençliğe yabancılaşmak ve onu horlamak özünde değişimi kabul edememek ve statükoculuğu savunmaktan kaynaklanan bir düşünce yapısının sonucudur.

Genç kadrolara güvenmeyen devrimci hareketlerin geleceği yoktur... Kendilerini ne kadar çok bilge görürlerse görsünler, şimdiye kadar olduğu gibi hayatın gerisinde kalmaya mahkumdurlar.

'70'lerde olduğu gibi, 1975-80 sürecine de geleneksel solun çok ürktüğü ve horladığı bu yeni kuşaklar damgasını vurmıştır.

Yorgun savaşçılar her nedense '80 sonrasını hiç sözkonusu etmemektedirler. Oysa dağlarda, sokaklarda, zindanlarda, idam sehpalarında, işkencede, direnen, mücadele eden, ölen genç insanlar hiç tükenmedi. Mücadele hiç durmadı. Ama anlıyoruz. Yaşlılarımız gençlerle birlikte değillerdi. Neredeydiler ve ne yapıyorlardı acaba?!

DOĞRU DEVRİMCİ TAKTİK VE OPORTÜNİZM

Emperyalizmin yeni sömürgesi olan ülkemizde, toplumsal sürecin kaçınılmaz doğrultusu, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-oligarşik demokratik halk devrimidir. Hiçbir güç bu gelişimi engelleyemeyeceği gibi, bu sürecin üzerinden atlayarak toplumu daha ileri bir aşamaya getirmeyi başaramayacaktır.

Devrimciler bu amacı asla gözardı etmeden, somut gerçeklere dayanan bilimsel bir yöntemle tespit edilmiş, belirli bir stratejiden hareketle ve diyalektik bütünlük içinde, günün koşullarına uygun taktiklerle siyasi, ekonomik-demokratik ve ideolojik mücadeleyi-örgütleyerek halkı bu doğrultuda seferber etmeye çalışırlar.

Bu taktiklerin doğru bir şekilde saptanması, sürece damgasını vuran öznel ve nesnel koşullarda halk kitlelerinin ön plana çıkan çelişkilerini objektif ve kesin bir doğrulukla saptamayı gerektirir. Bir anlamda taktik mevcut süreçte kitlelerin ön plana çıkan çelişkilerinin çözümünü için uygulanabilecek bir programın tespit edilmesidir. Ancak böyle bir

anlayışla emekçi hali bilinçlendirilerek politize edilebilir ve siyasi iktidara karşı yönlendirilebilir.

1975-80 yıllarında devrimci taktik, yukarıda belirlediğimiz koşulları dikkate almak, faşist teröre karşı caydırıcı ve kitleleri etki altına almasını engelleyici bir mücadeleyi ve bu mücadele içerisinde doğru devrimci teorinin çarpıtılmasına karşı ideolojik mücadele vererek kadrolaşmayı ve örgütlenmeyi sağlayarak partiyi yaratma görevini içermektedir...

Bu koşullarda, halkın can güvenliği talebini gözardı etmek, faşist saldırılara karşı mücadele etmemek, kitleleri faşizme teslim etmek ve onlardan tecrit olmak demekti; sınıf mücadelesini reddetmek, kitlelerin taleplerinin tümünü kendiliğindencilğe bırakmakla özdeşti. Nitekim bu görevden kaçanlar, ya birer birer kitlelerden tecrit olmuş, ya da yer yer ve zevahiri kurtarmak anlamında da olsa, bu savaşa girmekten başka yol olmadığını kabul etmek zorunda kalmıştı.

Kim ne derse desin, "sol"daki gerçek saflaşma da kendini bu eksende gösteriyordu. Pratikte resmî ve sivil faşist teröre karşı mücadele anlayışlarındaki farklılık dışında ikinci, üçüncü derece-

den meseleleri ön plana çıkaranlar, tartışmaları bu tür eksenlere çekmeye çalışırlardı ya anti-faşist mücadeleden kaçışlarını ve taktiksizliklerini gizlemek isteyenler, ya da suni bölünmelerden çıkar umanlardı. Bu subjektivizm, anti-faşist mücadelede önemli tahribatlara yolaçtı. Faşist terör karşısında önemli bir potansiyeli atıllaştırdı. Sol içi ilişkilerde dejenerasyon, çatışmalar veya gerçek birlikler yerine çıkar birliklerinin oluşmasına neden oldu. Bugün herkesçe tespit edilen "sol"un bunalımının başlangıcı (Bu bunalımı genele maletmek herkesi kendi gibi görme hastalığıdır. Aslında bunalım, oportünist-revizyonist Sol'a aittir.), bu subjektivizmin açığa çıktığı faşist terör karşı oportünist politikaların (ya da politikasızlıkların) iflas ettiği 1978 sonrasına kadar dayanır. Her gün daha çok dayatan anti-faşist mücadele karşısında kaçacak yer bulamayan, politikaları iflas eden, kitleden tecrit olmaya başlayan oportünist sol'da, bu çıkmazı aşmak için sol içi çatışmalara yönelmek başlıca yöntem olmuştu. Yanlışla yanlışla çözüm arandığı, gerçek çözümün doğru siyasi hat, doğru mücadele anlayışına yönelmekle olacağının anlaşılacak istenmemesi veya hâlâ eski politikada körü körüne ısrar, çıkmazı giderek yozlaşma ve

çöküşün eşiğine yaklaşıyordu. 12 Eylül, bu konuda erken, doğumun vesilesi oldu. Yoksa bugün tüm yönleriyle gözler önündeki bu bunalım, daha o günden kaçınılmaz hale gelmiştir. 12 Eylül öncesine bu saflarda duyulan antipatinin en önemli nedenlerinden biri, bu iflası tekrar yaşamaktan duyulan korkudur. Ama ne yazık ki, aynı anlayışlar bugün de değişmemiştir. Bu anlayışlarla bugüne ilişkin çizilen politikalarda kaçınılmaz olarak yeni iflaslar, yeni hayal kırıklıkları ve bunalımlar yaratacaktır.

Anti-faşist mücadelede sol güçlerin izlediği taktikler ve bu taktiklere yön veren anlayışlar en genelde iki başlık altında toplanabilir:

1- Ülkemizde burjuva anlamda bir demokrasinin varolduğu anlayışından hareketle, sivil faşist hareket ve devletin biçimi arasında nitelik farkı görürler.

2- Sivil faşist hareket, devletin niteliği ve egemen sınıfların merkezî politikası arasında bir çelişki görmeyenler, dolayısıyla halkın can güvenliği talebi ne doğrudan sahip çıkma ve bu doğrultuda bir politika izlemeye çalışırlar.

Reformist ve revizyonist anlayışlarca ileri sürülen birinci görüş:

Bunların halkın can güvenliği talebine sahip çıkma, bu doğrultuda bağımsız bir politika tespit etme diye bir sorunları olmamış; devletle faşist hareket arasında doğacak bir kışırmaya umut bağlamışlardır. Sivil faşist harekete karşı mücadeleden anladıkları tek şey, devleti faşist hareketin üzerine sevk edici yasal düzeyde ajitasyon ve propaganda yapmak "masum Öğrenci, emekçi ve devrimcileri" katleden faşistlere karşı halkın vicdanında nefret duygulanı yaratmaya çalışmaktır. "Faşizme geçit yok" sloganlarıyla sorunu salt ajitasyon ve propaganda düzeyinde ariti-MHP bir mücadeleye indirgemekte ve CHP kuyrukçuluğunda ifadesini buluyordu bu görüş, CHP'nin halk için bile umut olmaktan kısa sürede çıkması, vurucu faşist kadroların bizzat devlet denetimindeki kamplarda eğitilmesi ve bunun kimseden gizlenmemesi, resmî ve faşist terörün son derece koordineli saldırıları, adeta görmezden geliniyor, gerçekler kavranmak istenmiyordu. Faşistlerin, devletin en üst yetkilileri tarafından "güvenlik kuvvetlerinin yardımcısı" ilan edilmesi bile bunun için yeterli olamıyordu, olamazdı da. Çünkü bir kez gerçekleri görmemek için yemin edilmişti. Revizyonizmin tek istikrarı her dönem bu yeminine sadık kalmasıydı.(2)

Bunlara göre MHP'ye aynı yöntemle karşılık vermek provokasyona gelmekti "anarşizm"di... Resmî güçlere karşılık vermek ise, neredeyse karşı devrimcilikle özdeş tutuluyordu. Yapılacak tek şey, faşist güçlerin saldırı hedefi seçtiği alanları boşaltmak, sivil faşistlerle resmi güçleri karşı karşıya bırakmaktı. Anti-faşist mücadelenin yoğun olduğu bu alanlardan bu kaçış, "İşçi sınıfına gitmek" sloganıyla perdeleniyordu. "İşçi sınıfı" diye diye, işçi sınıfının diğer halk güçleriyle dayanışması baltalanıyor, bu güçlerin devrimci potansiyeli yadsınıyordu. Faşist hareketin niçin bu alanları hedeflediği hiç düşünül-müyordu. Hiçbir direnme çabası gösterilmeden faşistlerin önu gönüllü olarak boşaltılıyordu, adeta hedeflerine bir an önce varmaları isteniyordu.

Öz olarak bu politika karşısında emekçi halkın can güvenliği talebine çözüm aramak için bir burjuva fraksiyonundan diğerine koştuktan ya da faşist terör karşısında teslim olup onun kontrolü altına girmekten başka çaresi yoktu. Kimi yılgınlıkla faşist hareketin etki alanına girerek onun demogojilerine angaje olacak, kimi reformizmde çare arayacak, kimi devlete umut bağlayacaktı. Kitlelere layık görülen şaşkınlık, umutsuzluk, karamsarlık ve teslimiyetti...

Revizyonizm, kitlelerin can güvenliğine gerçek anlamda sahip çıkan devrimci bir alternatif ortaya koymayı düşünmek bile istemiyordu. Şiddete dayalı mücadelenin dayatması, esasında onu da şaşkına çevirmişti. Devrimcilik adına "işçi sınıfına gitmek" adına, burjuva fraksiyonlarının kanatları altına sığınma ve ondan medet umma anlayışı söz konusuydu. Anti-faşist çatışmalar yaygınlaştıkça bu kişilsiz, anlayış daha ileri boyutlara ulaşacaktı. Çünkü sınıflar mücadelesinin en evrensel kuralı; ya zora karşı zorla, yasadışılığa karşı yasadışı mücadelelerle karşı koymak, ya da teslimiyetti... Bu başka yolu yoktu.

Şimdi hem faşist hareketle devletin bağlantısını, hem CHP'nin reformizm sahtekârlığını kitlelere göstermek ve kavranmasını sağlamak yerine aksini mesajlamakla, sivil faşist hareketin yolunu düzlemek ve oligarşinin merkezi politikasına hizmet etmekten başka bir şey yapılmadığı açık değil mi? Revizyonizm, ne kadar tersini iddia ederse etsin, 75-80 yıllarında izlediği politika objektif olarak tastamam bu amaca hizmet etmiştir. Bu ayıp, geçmişe karşı ucuz kötülleme kampanyalarıyla gizlenemez.

Bu politikanın iflas etmesi ve kitlelerden tecrit olması için o yıllarda fazla beklemek gerekmemiştir. Faşist hareketin saldırıları hayatın her alanına yayıldıkça, CHP'nin sahtekârlığı açığa çıkıkça ne işçi sınıfı demogojisiyle kaç-

"Oportünizm, görünüşte kitlelerin can güvenliğı talebine sahip çıkmayı savunuyor, faşist teröre karşı aktif bir mücadeleden yana olduğunu söylüyor, ancak pratikte kitlelerin kendiliğinden mücadelesinin peşinden sürüklenen pasif direniş çizgisinin ötesine geçmiyordu."

cak yer kalmış (3), ne de CHP'nin anti-faşist güçler arasında yer aldığını inandırıcılığı kalmıştır. Revizyonist politika için sonuç: İflas, açmaz ve bunalımlardır...

İkinci başlık altında topladığımız sol güçlere gelince; bunlar 71'de "şiddete karşı şiddet" temelinde bir mücadele bayrağı açan yapıların potansiyeli üzerinde yükselen güçlerdir. (4)

Faşist saldırılar önüne barikat kurması ve giderek 80'li yıllara doğru fa-

şist işgallerin kırılması, faşist hareketin teşhir edilmesi ve nihayet oligarşinin bu silahının ters teptirilmesinde bu güçlerin hepsinin payı vardı. Ancak bunların arasında oportünist anlayış ve taktikler geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu cephede yer alanları da, kendi içinde, oportünist anlayış ve devrimci çizgi olmak üzere ikiye ayırmak gerekiyor.

Oportünizm, görünüşte kitlelerin can güvenliğı talebine sahip çıkmayı savunuyor, faşist teröre karşı aktif bir mücadeleden yana olduğunu söylüyor, ancak pratikte kitlelerin kendiliğinden mücadelesinin peşindön sürüklenen pasif direniş çizgisinin ötesine geçemiyordu. Program ve plandan yoksun, sınıf mücadelesi genel karakterinden kopuk, günlük politikalar etrafında şekillenen bir mücadeleydi ortaya konan... Bu anlayışı giderek çeşitli biçimlerde teorileştiren bu yapılar anti-faşist mücadeleyi MHP'ye karşı günlük mücadele içine hapsedtiler. Her zaman güçlü olan egemen sınıfların işine gelen pasif savunma çizgisi, savaşın en ilkel kurallarını bile gözardı ediyordu. Böyle bir anlayışın faşist terörü caydıramayacağı, terörün kitleler üzerindeki psikolojik etkisini ortadan kaldıramayacağı, yaygın anti-faşist potansiyeli edilgenleştirip atıllaştıracağı açıktı. Faşistlerle çatışmalar kitleleşip yaygınlaştıkça, onun ihtiyaçlarına cevap veremez duruma gelecekti. Kitlelerin hedefini muğlaklaştıracak, resmi sivil faşist güçler arasındaki koordinasyonu ve içiçeliği kavra-

malarını zorlaştıracaktı. Kısacası mücadelelerin ileriye doğru her adımında, bu politikanın da çıkmaza girerek iflas etmesi kaçınılmazdı. Nitekim öyle oldu, özellikle faşist hareketin katliamlara yönelmesi ve resmi güçlerin kademeli olarak devreye sokulması, bu safalarda da bunalımın başlangıcı oldu. Yeni arayışlar, ayrılmalar ve sol içi çatışmalara yönelmeler sağa sola yalpalamalardan, revizyonist cepheye gönüllü yazılmaya varıncaya kadar, yeni konumlar belirlenmeye başlandı.

Devrimcilere gelince, tüm örgütsüzlüklerine rağmen, daha başlangıçtan itibaren, gücünü emperyalizm ve oligarşiden alan faşist teröre karşı mücadeleyi faşizme ve emperyalizme karşı halka dayanan maddi bir güç çıkarma anlayışıyla hareket ettiler. Sivil faşist harekete karşı demokratik devrim mücadelesinden ayrı görmeyerek, aktif bir mücadele çizgisini hayata geçirmeye çalıştılar. Ancak bu anlayışa sahip olmalarına rağmen, 78'lere kadar saflarda var olan örgütsüzlük, ideolojik keşmekeş, kadrosuzluk, kendiliğinden! tarzda da olsa tüm ülkede faşist teröre karşı açılan aktif mücadele cephesinin örgütlü, iradi ve programlı mücadeleye dönüştürülmesini engelledi. Halkın can güvenliğini sağlarken, faşist hareketle oligarşi ve emperyalizm bağlantısını MHP'nin oligarşiden bağımsız olmadığı bilincini halka vermek, bu doğrultuda halkı örgütlerken diğer ekonomik-demokratik ve politik taleplere de sahip çıkmayı ihmal etmeyerek ve tüm bunları siyasal iktidar mücadelesi doğrultusunda yönlendirecek zenginlikte bir programı hayata geçirecek örgütlenme ve kadrolara duyulan ihtiyaç her geçen gün kendini daha çok hissettiriyordu. 78'lerden sonra eksikliklerine rağmen, kendiliğindenciliğin aşılması, halkın temel talebine cevap verecek sürece uygun örgütlenmeler yaratılarak, böyle bir programla hayata geçirilen mücadele ile, faşist harekete önemli darbeler indirildi. Manevra kabiliyeti daraltıldı. Halk kitlelerine umut ve moral verildi, kitlesellik hızla gelişti ve giderek oligarşinin sivil faşist hareket üzerine kurulu politikası geri tepmeye başladı. Oligarşi bundan doğan boşluğu doldurmak için resmi güçleri daha çok devreye sokmak zorunluluğu duydu. Bu defa iflas eden oligarşinin taktiği. Resmi güçler açıkça devreye girdikçe devletin sivil faşistlerle olan ilişkileri daha net açığa çıktı ve oligarşinin sağ ve sol demogojisi etkisizleşmeye başladı. Resmi devlet terörüne karşı gelişen mücadele, egemen sınıflar

icin daha büyük açmazları beraberinde getirecektir.

Bu mücadelede sivil faşist hareketle, devletin içiçliği ve ayrılmazlığının tüm çabalara rağmen yeterince halka kavratılmaması, oligarşinin yedekte tuttuğu militarist güçleri devreye soktuğu, '80'li yıllardaki militarizmin sağ ve sol demogojisinin kısmen de olsa etkinlik kazanmasında önemli rol oynamıştır. 12 Eylül'ün can güvenliği talebine sahip çıkma demogojisi, sınıf mücadelesinin ivmesinin düşmesinde etkili olmuştur. Ama yazının başındaki, Lenin'den yaptığımız alıntının içeriğiyle soruna baktığımızda; halk 78 yılına kadar tüm eksikliklerine rağmen somut ve güncel talepleri uğruna yüksek bir enerji, coşku ve kararlılıkla mücadeleyi sürdüren, örgütlü ve idari müdahale yıllarında halk yararına bu mücadelede, önemli siyasi sonuçlar elde eden ve gerekse yığınlık, pasifizm, inkarcılık, mücadele kaçkınlığının revaçta olduğu '80'li yıllarda savaş alanını bir an bile terk etmeyen devrimcilerin değil, her dönem mücadeleden uzak durma, yalpalama ve kararsızlığı ile tanınanların yakasına sarılacaktır. Halk kendi talepleri uğruna kararlılıkla mücadeleyi sürdürenleri sempati ve desteksiz bırakmamıştır. 78-80 yıllarındaki anti-faşist mücadele halka malolmuş. Önemli bir deney birikimidir. Bugünün devrimci güçlere yüklediği görevleri doğru bir şekilde kavramak, bu sürecin üzerinden atlamakla değil, onun birikimlerine sahip çıkmakla mümkündür... Yorgun savaşçılarımız, Türkiye devrimci hareketi tarihinde dinamizm, atılganlık ve kendi özgücüne güveni getiren, 60 yıllık revizyonist geleneği yıkan, 20 yıllık en parlak ve görkemli tarihimizi unutturamayacak ve devrimci hareket geçmişten daha nitelikli ve güçlü bir biçimde gelişecektir.

(1) 12 Mart sonrası halk kitlelerinin mücadelesindeki yükselişi kavramak, kitlelerde her zaman varolan düzene karşı memnuniyetsizlik potansiyeli ve bunun açığa çıkmasında 70'li yıllardaki devrimci mücadelenin oynadığı rol gözardı edilirse, mümkün değildir. Bunları veya bunlardan birini gözardı edecek her tesbit, yüzeysellikten ve anti-bilimsellikten kurtulamayacaktır. Nitekim 'Gelenek'in 5. sayısında 77 kuşağı üzerine değerlendirme yapan yazar, birçok noktada düştüğü çıkmaza, bu noktada da düşmekten kurtulamamaktadır. Gelenek yazarlarına göre '68'lerden sonra sınıf mücadelesine müdahale eden ve 70'lere damgasını vuran gençlerin, sınıf bilincinin çok gerisinde olmalarına rağmen yaptıkları müdahaleye halk kitlelerini derinden sarsmaları ge-

niş sempati ve "düzen değişikliği" talebi uyandırmaları bir paradokstur. Bu gerçekten dogmatik kafa yapılarının kavrayamayacağı bir durumdur. Çünkü paradoks gerçeğin kendisinde değil, değişen zaman ve koşullarla, dogmatik kafa yapılarının kavrayışsızlığı arasındadır. Bu nedenle yazar, "paradoks" çözümlemeye çalışırken, bilimsellikten daha çok uzaklaşıyor. Herkesi yüzeysellik ve teorik derinlikten yoksunlukla eleştirirler, kendi teorik derinliğinin çapını da ortaya koymuş oluyor. Çözümleme çok basiti "Ö güne dek duyulmamış, görülmemiş etki yaratan" gençler, halkın içinden gelen tahsilli, bilgili insanlar oldukları için, halkın duygularını harekete geçirme avantajları nedeniyle bu etkiyi yarattılar... (Her ne kadar bu belirleme yapılırken "nedenlerden biri" kaydı konuşmuşsa da, başka bir nedenden söz edilmediğine göre, tek belirleyici olarak ele alınmıştır.) Sorunu bu kadar basitleştiren Gelenek yazarı, her halde şu soruların cevabını da düşünmüş olmalıdır: Sınıf mücadelesinde halk bu denli etkiliyen stratejik ve taktik görüşleri formüle edip pratiğe geçirenler, nasıl "sınıf bilincinin çok gerisinde" olabilir? TİP, MDD veya 60 yıllık TKP içindeki insanlar halkın içinden çıkmamış mıydı, aynı niteliklere sahip insanlar bu hareketlerde yer almıyor muydu ki onlar böyle bir etkinin onda birini yıllar süren mücadeleleriyle yaratamadılar? Yoksa bu gençlerle onların propagandasını yaptıkları şeyler arasında bir fark mı vardı? Bunların hepsi de aynı niteliktelerde insan malzemesine sahip olduklarına, aynı idealin propagandasını yaptıklarına göre, kerameti "bu gençlerin" kitlelere ulaşmada kullandıkları yöntem ve mücadele taktiklerinde aramak gerekmiyor mu? Sorular uzatılabilir. Ama sonuçta hepsinin cevabı tek cümlede ifadesini bulacaktır; Halk kitlelerinde düzene karşı varolan potansiyel memnuniyetsizlik ve bu memnuniyetsizliği açığa çıkarmakta uyarıcı işlev gören mücadele yöntemleri... (2) Bugün bu gerçekler, bizzat oligarşinin mahkemelerince tescil edilmiş ve kamuoyuna sınırlı da olsa yansımış olmasına rağmen üzerinde yükseldiği başlıca demagoji "sağa da sola da karşıyız" sloganı olan 12 Eylül döneminde faşist harekette aklanması için her şeyin yapılmasına ve bir çok faşist kadronun bugüne kadar görülmemiş ölçüde resmi kurumlarda istihdam edilmesine rağmen hâlâ aynı yemine sadık kalanlara kuşkusuz kitleler layık oldukları değeri biçecektir.

(3) Sınıflar mücadelesinin alabildiğine yükselen bir çizgide ilerlediği o dönemlerde yurtdışına taşınmak kuşkusuz sıradan bir deme krat için bile ayıplanan bir şey olurdu.

(4) Bu potansiyel üstünde yükselen, ama sol fakocu bir anlayışı savunan grupların, kitlelerin taleplerine sahip çıkmak diye bir programları hiçbir zaman olmadığı için, bunlardan ayrı tutuyoruz. Bunların mücadelesinin değerlendirilmesi konumunun dışında kalmaktadır.

TÜRKİYE-AET İLİŞKİLERİ: DEMOKRASİYE GEÇİŞİN Mİ, YOKSA EMPERYALİSTLERLE DAHA SIKI BÜTÜNLEŞMENİN Mİ YOLU AÇILIYOR?

A.Nihat GÜVEN

Geçtiğimiz aylarda hükümsün, AET'ye tam üye olunması konusunda yaptığı başvuruyla birlikte, AET konusu kamuoyunda tekrar güncellik kazandı. Burjuvazinin çeşitli temsilcilerinden sol çevrelere kadar uzanan geniş bir yelpaze içinde farklı yaklaşımlar beklentiler ortaya konuldu. Kimilerine göre AET-üyeliliği ihracat ve serbest dolaşım kapılarını açacak, dom bolluğu doğacak. Kimilerine göre de, "demokrasi"nin yolu açılmak zorunda kalacak ve daha hızlı biçimde "Avrupa"lılaşacaktır!..

Hükümetin attığı yeni adımla, yıllardır tartışılan üyelik konusunun tekrar gündeme gelişinin, kuşkusuz somut ve sürece ilişkin nedenleri var. Ekonomik ve siyasi olarak iki başlık altında toplayabileceğimiz bu nedenler; tarihsel gelişim ve egemen sınıfların nesnel durumuyla birlikte ele alınmalıdır. Yoksa nesnel temeline oturtmadan, güncel politikalar çerçevesinde gündeme gelen bir sorunmuş gibi değerlendirme, hiçbir şeyi açıklamış olmayız.

Egemen sınıfların AET üyeliliği istemi, neden ve hangi koşullarda gündeme gelmişti? Bunun için biraz gerilere gidip gelişmelere başlangıç tarihinden itibaren değinmek gerekiyor.

Genel olarak 1947-49'lara kadar emperyalizme karşı siyasal bağımsızlığını koruyabilen Türkiye'de, bu dönemle birlikte palazlanarak tekelsel nitelik kazanmaya başlayan sermaye güçlenir, emperyalizmle -işbirlikçi karakterde- bütünleşme ihtiyacı duyması (başka deyişle buna zorunlu kalmaları) ve özel olarak yaşanan konjüktürün etkisiyle, emperyalistlerle bağımlılık ilişkilerini hızla geliştirmeye başlar. Ayrıca dış konjüktür açısından sürece paralel bir gelişme de; ABD emperyalizminin sistemin başat gücü olarak- yeni pazarlara yerleşme, egemenlik ve sömürü alanlarını genişletme çabaları içinde

bulunmasıdır. Bretton Woods Anlaşmasına bağlı olarak IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası emperyalist kuruluşların ortaya çıkışı, Marshall ve Truman Doktrinleri, NATO'nun kuruluşu... bu politikaların somut-pratik sonuçları olarak ortaya çıkar. Bu politikalar gereği, Türkiye'ye "elini uzatan" emperyalizmin elinin boş kalmadığını görerek hızla egemenlik ilişkilerini, yerleştirmeye başlar. Artık Türkiye emperyalizmin yeni-sömürgeci olma yolunda ilerlemektedir.

DP iktidarı döneminde, "Küçük Amerika" olma ve "her mahallede bir milyoner yaratma" düşleriyle yukarıdan aşağıya çarpık kapitalistleşme hızla geliştirilir. Emperyalizmin sermaye ihracı ve teknolojiyle her yeri kaplayan lüks tüketim mallarıyla, yaşam biçimi ve kültürel değerleriyle toplumun her hücrelerine nüfuz etmeye başlaması; halk kitlelerinin gözünü boyamaya yönelik sahte refah ve mutluluk tablolarıyla sürdürülür. Bu şekilde süren emperyalizme bağımlılığın ve yeni sömürgecilik ilişkilerinin doğal(zorunlu) ve mantiki sonuçları ise, kısa sürede ortaya çıkmaya başlar. Egemen sınıflar, iç ve dış kaynak ihtiyacı başta olmak üzere çeşitli açmazlarla karşılaştıkça emperyalistlerle zorunlu olarak daha sıkı ilişki ve bütünleşmeye, onların dayattıkları programlara ayak uydurma yoluna gidilir. Bu doğrultuda gündeme gelen yeni adımlardan birisi de AET'ye üyelik için başvurulmasıdır.

Türkiye, AET'nin kuruluşundan iki yıl sonra (Yunanistan'ın başvurusunun hemen ardından), 31 Temmuz 1959'da üyelik için başvurur. Bunun ardından Türkiye ile AET arasında 12 Şubat 1963'te Ankara anlaşması imzalanmış ve 1 Aralık 1964'te yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen amacı, "Türkiye ekonomisinin gelişmesini, Türk halkının yaşam koşulları-

nı ve iş bulma düzeyini dikkate alarak, tarafların ticari ve ekonomik ilişkilerini sürekli ve dengeli biçimde güçlendirmektedir. Bu amaca ulaşılması için, AET ile gümrük birliğine ilke olarak (aşamalı) geçilmesi ve bu arada, Türkiye'nin ekonomik politikalarını, AET'nin ekonomik politikalarına yakınlştırılması öngörülmektedir. Türkiye hazırlık, geçiş ve son dönem olarak adlandırılan dönemlerin sonunda AET'ye tam üye olabilecektir." (Türkiye Ekonomisi Y.Kepenek S.334)

Ortaklık anlaşmasının bu maddelerini okuyan ve gerçeklerden yeterince bilgisi olmayan birisi, görüldüğü gibi, "Türkiye'yi çok seven yardımsever bir kuruluşla" karşı karşıya bulunduğumuzu sanabilecektir. Emperyalistlerin yaldızlı sözlerle söyleyerek Türkiye'ye dikte ettirdikleri ve işbirlikçi egemen sınıfların da, sevinçle ellerini ovuşturarak karşıladıkları bu anlaşmanın sonuçlarını, emekçi halkımız en ağır biçimde hissedecek, bedeli onun sırtına yükleneyecektir. Kısacası amaç maddesinde yer alanlar, emperyalistlerin Türkiye'de daha da yoğunlaştıracakları sömürünün gizlenmesine, halkımıza şirin gösterilmesine hizmet ediyordu.

Bu anlaşma işbirlikçi egemen sınıflar açısından on yıllar gündemde tuttukları "Batılılaşma" kompleksini tatmin etme ve ekonomik olarak da kendilerini daha fazla sağlama alma noktasında oldukça sevindiriciydi. Dönemin başbakanı İ.İnönü'nün imza töreninde yaptığı konuşma (12 Eylül 1963), bu sevinçlerini ve verdikleri önemi göstermesi açısından oldukça ilginçtir: "Beşeriyet tarihi boyunca zekâsının vücuda getirdiği en cesur eser olan AET, hiç şüphe yok ki, dünyanın müstakbel nesillerine bırakılacak zengin miras olacaktır. Bugün Türkiye'yi ebediyyen Avrupa'ya bağlayacak olan anlaşmayı imzalamış bulunuyoruz. Bu birlik tarihi ve coğra-

fi icaplardan doğmaktadır." (Türkiye'nin Düzeni D.Avcıoğlu)

Görüldüğü gibi çarpık-cılız bir kapitalizm üzerinde ayakta durmaya çalışan Türkiye işbirlikçi tekeli burjuvazisi, ülkeyi emperyalistlere peşkeş çekeceği ve birlikte sömürülebilecekleri için tam bir bayram sevinci içindedir!..

63 Anlaşmasının ardından, beklenildiği şekilde, hazırlık dönemi ancak uzatmalı biçimde tamamlanabilir. 10 Ocak 1973'de yürürlüğe giren "Katma Protokol" ise, geçiş dönemi koşullarını düzenlemekteydi. Katma protokole göre AET, Türkiye'den aldığı sınav mallara uyguladığı gümrük vergilerini tümüyle kaldırıyor, ancak pamuk ipliği, pamuklu dokuma ve (yün) halı üzerindeki vergileri bu kuralın dışında tutuyordu ki, buradaki uygulama, AET tekellerinin Türkiye gibi ülkelerle anlaşmaya nasıl baktıklarını tipik biçimde sergilemektedir. Görüntüdeki serbestlik, ancak kendi çıkarlarına hizmet ettiği ve azami kârlılığı sağladığı ölçüde ve ancak kendileri için serbestliktir. Türkiye'nin sınav ürünlerde, AET tekelleriyle rekabet koşulları bulunmadığı için, bu alanda gümrük vergilerinin tümünden kaldırılması kendilerine hiçbir zarar vermeyecek, tersine Türkiye pazarına daha fazla yerleşmelerini sağlayacaktır. Tekstil gıda gibi emek-yoğun nitelikli ve Türkiye gibi ülkelerde -işbölümü gereği- görece gelişme olanağı bulabilen sanayi dallarında ise, vergilendirme ve kota sınırlamaları sürdürülerek, kendi tekellerinin zarar görmesi engellenebilmektedir. Ki mevcut ekonomik-siyasi eşitsizlik ve bağımlılık ilişkileri gereği, bu tablo hemen her alanda ortaya çıkmaktadır.

Katma protokol, AET emperyalizminin derinleşen krizi ve ortam sorunlarıyla birlikte, mevcut şekliyle bile "fazla masraflı" olmaya başladığı için, 1978'de askıya alınır. AET ülkelerinde yaşanan ekonomik krizin gittikçe boyutlanması; Türkiye'nin yıllardır gündemde tuttuğu üyelik talebinin sürekli geciktirilmesi ve genelde soğuk bakılmasında rol oynar. Mevcut anlaşma prosedürüne göre, ilişkilerin, gittikçe sıkılaştırılmaları ve engellerin azaltılması gerekirken, sürekli geciktirici yönde adımlar atılır ve yeni engeller çıkartılır, örneğin daha önce 1980 başlarında, Türkiye'nin tam üyelik için başvuracağını açıkladığı bu dönemde, AET ülkeleri de T.C. vatandaşlarına "vize" uygulaması getirerek, ilişkileri daha da yokuşa sürmekten çekinmezler.

Ve nihayet, 12 Eylül dönemiyle sağlanan "istikrar" koşullarında, -1987

Nisanında - kesin üyelik için tekrar başvurulur. Bu kez AET emperyalistlerinin yaklaşımı, geçmişe oranla ve görünüşte daha "sıcak"tır. ANAP hükümetinin tam üyelik başvurusunun, nedenleri ve zamanlaması konusunda ekonomik ve siyasi temelde yoğunlaşan etkenlerin rol oynadığını belirtmiştik. Ekonomik nedenler, yukarıda değinilen çarpık kapitalist gelişim ve emperyalizmle daha sıkı bütünleşme sürecinin ortaya çıkardığı somut ihtiyaçlar kapsamında gündeme gelirken, siyasi nedenler olarak da içeride bir kısım muhalefet güçlerini nötralize edebilmek ve "istikrar" görünümü yaratabilmek sayılabilir. Öte yandan, çeşitli güçlüklerle karşı karşıya bulunan işbirlikçi tekeli burjuvazi, tüm isteklerinin ABD emperyalistlerince karşılanmadığının/karşılanmayacağını farkındadır. Kredi, yardım v.b. çeşitli beklentiler noktasında ABD'den her istediğini elde edemeyişleri, oligarşiyi AET emperyalizmiyle daha fazla yakınlaş-

"AET üyeliği, ülkemizin -cılız da olsa- varolan sanayileşme ve gelişme dinamiklerinin, uluslararası tekellerin çıkar planlarına bağımlı kalınması, geleceğinin ipotek altına sokulmasıdır."

maya itmektedir. AET'yi, bu noktada ABD'yle ilişkilerde denge unsuru olarak değerlendirmek amacı da güdülmektedir. Nitekim ABD ile ilişkilerde birtakım güçlüklerle karşılaşıldığı bir süreçte üyelik başvurusunun gündeme getirilişi, bu olguyu da akla getiriyor.

Bunların dışında oligarşi, esas olarak da, 12 Eylül'le sağlanan "istikrar" ortamını ve çeşitli avantajlarını yitirmeden, bu fırsatı değerlendirme anlayışıyla hareket etmiş ve başvuruyu yapmıştır. Çünkü AET ülkelerinin yıllardır gönülsüz davranmalarındaki ve üyeliği geciktirmesindeki asıl etken; Türkiye'nin "güvenilirlik" ve "istikrar" durumudur. Türkiye "riskli" tanımından uzaklaştıkça, AET emperyalistleri için güvenilirliği artarak ve istedikleri gibi sömürülebilecekleri ortam doğacaktır. Ama bir taraftan da Türkiye gibi ülkelerin genelde sürekli milli kriz içinde bulunmaları; ve de kitlelerin, ancak sürekli kılınan baskı-terör cenderesi içinde tutulabilmesiyle "istikrarın" sağlanabilmekte oluşu, "güvenilir pazar" olma özellikleri-

ni riske sokmaktadır.

Sorunun başka bir boyutu da, Türkiye gibi ülke ekonomilerinin, AET ile tam üyelik ve bütünleşme sürecini gerçekleştirebilmek için, AET tekellerinin çıkarlarına, sömürü politikalarına uygun alt-yapıyı, ekonomik-siyasi organizasyonu ve gelişme düzeyini gerçekleştirebilmiş olmaları koşulunun aranmasıdır. Bu alanlardaki eksiklik sürdükçe, AET emperyalistleri için bütünleşmeden beklenen amaçlar tam gerçekleşmeyeceği için, üyeliği geciktirmiş yoluna gideceklerdir

Öte yandan, ortaklıkla birlikte), gündeme gelecek "serbest dolaşım hakkı", AET ülkelerine, Türkiye gibi ülkelere ucuz işgücü akımına yolaçacak; bu da zaten ciddi kriz içindeki AET ülkelerindeki işsizliği daha da arttıracak ve sosyal muhalefetin yükselmesine yol açarak, çeşitli yeni sorunlar doğuracaktır. Özellikle 80'li yıllarda işsizlik ve enflasyonun bunlara bağ olarak yeni sorunların iyice boyutlandığı biliniyor. Yapılan çeşitli araştırmalar ve yayınlanan resmi istatistikler bunu somut olarak gösteriyor. Böylesi sorunlarla boğuşan AET emperyalistlerinin, bu sorunları daha da arttıracak biçimde, ucuz işgücü akımına kapılarını serbestçe açması pek olanaklı görülmemektedir. Yaşanan krizin başka bir boyutunu oluşturan AET ülkelerinin gerek kendi aralarındaki ve gerekse de ABD ve Japon emperyalistleriyle olan ilişkileri de, Türkiye gibi ülkelerin üyeliğini güçleştirmekte, çeşitli sorunlar çıkabilmektedir. Görüldüğü gibi AET emperyalistleri, kendileri için oldukça kârlı gözükene, bol "ucuz iş gücü konusunda bile istedikleri gibi hareket edememekte, gönülsüz davranmak zorunda kalmaktadırlar.

Türkiye'nin üyeliğine bir başka engel de, AET ülkelerindeki demokratilerici kamuoyu ve proletaryanın gücünün; Türkiye'nin siyasal yapısı ve demokratikleşmesi konusunda, kendi egemen sınıflarına sürekli baskı unsuru oluşturmalısı ki, bu durum, AET ülkelerinin siyasal tercihlerinde önemli bir etken olmaktadır. Başka bir etken de, -uluslararası işbölümü gereği- AET ülkele-rin görece yeri bulunduğu bir kısım sektörlerde (tekstil, gıda, v.b.) ortaya çıkacak rekabet ve pazar daralması sorunlarında odaklanan endişelerdir. Özellikle tekstil gibi Türkiye'nin rekabet olanağının bulunduğu sektörlerde, şimdiye kadar vergilendirme ve kota sınırlaması gibi engellemelerle denge sağlayabilen AET ülkeleri tam üyelik durumunda çeşitli sorunlarla karşılaşacaktır.

Sıraladığımız bu nedenler dolayısıyla, AET emperyalistleri, Türkiye'nin üyeliği konusunda hesap ve uzun süreli gözleme dayalı, aşamalı bir uygulama yoluna gittiler. Ve bu süreçte, Türkiye'den beklentileri, tam doyurucu hale gelmediği için de gönülsüz yaklaşımlarını hâlâ korumaktadırlar. Kısacası, yıllardır AET'ye tam üyelik çabasında olan işbirlikçi tekelliler burjuvazi, bugüne kadar koşullarının elverişsizliği ülkedeki genel siyasi durum ve de AET ülkelerinin kendi çıkarlarını öne çıkaran hesaplı yaklaşımları sonucu gerçekleş-tirilememiştir. Genelde, kendilerine da-ha uzun. vadeli ve sağlam-ge-niş sömürü ilişkileri sağlayacak olmasına rağmen; "çelişki" gibi görünen AET ülkelerinin bu gönülsüzlükleri yanıltıcı olmamaktadır. Şu an zaten, Türkiye'yi geniş biçimde sömürü ilişkileri içinde tutmanın rahatlığı içinde davranmaktadırlar. Bir taraftan da, yukarıda değinilen sorunların çözülmesi çabaları yönünde Türkiye sürekli zorlanmakta, baskı altında tutulmaktadır. Türkiye'yi "tam açık pazar" haline getirme amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Sonuçta gerçekleşecek olan da, kamuoyunda da sık sık esprisi yapıldığı gibi- onların "ortak", Türkiye'nin "pazar" olacağı gerçeğidir.

Burada, AET ile hiç ilişki yokmuş, tam üyelikle bütünleşme sağlanacmış gibi bir yanılgıya düşülmemesi gerektiğine tekrar işaret edelim. Türkiye pazarındaki yabancı sermaye yatırımları incelendiğinde, AET tekellerinin zaten en fazla paya sahip olduğu görülecektir. Söz konusu olan "tam ve güvenilir bir açık pazar" haline getirme amacıdır.

AET ÜYELİĞİNDEN KİMLERİN ÇIKARI VAR:

Egemen sınıfların, AET üyeliğinden umdukları pratik yararları şu şekilde özetleyebiliriz: Pazar büyümesi ve daha geniş ölçekli üretime geçişin sağlayacağı çeşitli avantajlarla (verim artışı, maliyet düşüklüğü v.b.), ekonominin çarpık ve cılızlığından kaynaklanan sorunlar daha kolay aşılabilecek; rekabet olanakları nedeniyle ekonomi (sanayi) daha rasyonel bir yapıya kavuşabile çek, elverişli koşullarda dış yatırım, kredi ve yabancı sermaye olanakları sağlanabilecek, ihracat olanakları genişleyecek, serbest dolaşım sayesinde ucuz işgücü ihracıyla işsizlik azaltılacak ve döviz kaynakları artacak; emperyalistler arası çelişkilere dayanarak, işbirlikçi tekelliler sermayenin hareket olanakları genişleyecek ve avantajları artacak; ve genel-

de Avrupa standartlarına doğru yaklaşan bir çağdaşlaşma ve bu yönde kurumsallaşma sağlanacak, uluslararası güvenirlilik veprestijarttırabilecektir...

İşbirlikçi tekelliler burjuvazi, bu beklentileri doğrultusunda bir an önce üye olabilmek için, her türlü çabayı göstermekten geri durmamaktadır, örneğin genelde emperyalistlerin Türkiye'ye yüklediği askeri-siyasi rolü bile (Orta-doğu'ya yönelik "sıçrama tahtası" ve "Truva Atı" misyonu), Türkiye egemen sınıfları "koz" olarak kullanmaya çalışmakta; "Biz doğu ile batı arasında köprüyüz" diyerek "çıkartılarımızı en iyi biz koruyabiliriz" mesajı verilmektedir.

Yukarıda sıraladığımız amaç ve beklentiler, egemen sınıfların farklı kesimlerinin farklı tercihleri biçiminde yansımaktadır. Genelde işbirlikçi tekelliler burjuvazinin tüm kesimleri, AET üyeliğine taraftardır ve çıkarları böylesi bir ilişkiyi gerekli kılmaktadır. Ancak bu kesimlerin içinde de farklı eğilim kendini belli etmekte; iç pazara yönelik organize olmuş geleneksel tekelliler grupları (Koç, Sabancı...) daha ihtiyatlı ve hesaplı davranmaktan yana gözükmekte, iç pazar kaygısı fazla sorun taşımayan ithalat, ihracat ağırlıklı tekelliler ise hemen üyeliği savunmaktadırlar. Gelenek-sef iç pazar tekellerinin endişesi, üyelikle birlikte koruma ve desteklerin ortadan kalkacak oluşu ve yoğun rekabet koşullarında, eskisi gibi rahat kâr edemeyecekleri gerçeğinden kaynaklanıyor. Bu nedenle AET'ye girişi, daha uzun vadeli, aşamalı ve (kendilerinin rahat ayak uydurabileceği) belirli koşulların gerçekleşmesine bağlı olarak istemektedirler. Ancak bu kesimlerde, özellikle 24 Ocak programıyla birlikte yapılarını dış pazara dönük biçimde zorlayarak, uyum sağlama sürecine hızla adım atmış durumdadırlar. Dolayısıyla tam üyelik konusundaki endişeleri bugün daha da azalmış durumdadır. Gerçekte, Türkiye'deki AET yatırımlarını dikkate alındığında da görüleceği üzere, geleneksel iç pazar tekelleri de yapılarını ağırlıklı AET ile bütünleşme üzerine kurmuş ve geleceklerini de bu stratejide görmektedirler. Genelde Türkiye'deki AET tekelleri ile sermayeyle işbirlikçilik temelinde zaten belli bir bütünleşme gerçekleşmiş durumdadır. Dolayısıyla tam bütünleşmeye ilişkin endişeleri de fazla önem taşımamaktadır. Sadece azami kârlılık ve çıkarlarını daha iyi koruyabilme noktasında tercihlerini belirtmektedirler.

İşbirlikçi tekelliler burjuvazi dışında, dış pazara yönelik faaliyeti (ve kapasitesi) bulunmayan, bütüneşmede devre

dışı kalacak orta ve küçük sanayi kesimleri ise; AET üyeliğinden herhangi bir yarar elde edemeyecekleri için, isteksiz bir tavır içinde gözükmektedirler. Bu konuda tipik örnek olarak, Anadolu burjuvazisi ve esnafın geniş bir kesiminin sözcüsü durumundaki MSP-RP çizgisinin yaklaşımı gösterilebilir. Bu kesimler üyelikle birlikte, korumacılığın da kalktığı rekabet koşullarında, yok olma surecine gireceklerinin farkında olduklarından karşı çıkmakta; birtakım dinsel-kültürel v.b. motifler de işin içine sokularak bu talep dile getirilmektedir. (Haçlı zihniyeti"faizci Batı"...gibi) Özüde tekelliler burjuvazinin çıkarlarının savunucusu olmasına rağmen kitle tabanı açısından küçük burjuvazinin muhafazakar kesimlerinin fanatik-ırkçı temeldeki özelemlerine seslenen faşist MHP (ve uzantıları) çizgisi de; AET konusunda kesin bir tercih belirtmemekle birlikte, karşı çıkan bir tavır içinde olmadığı da gözlenmektedir. ANAP iktidarı da, tekelliler burjuvazinin doktrinci partisi olarak, AET emperyalistleriyle tam bütünleşmeyi savunmak zorunda olsa da; genelde ABD ve islam ilkeleriyle uzun vadeli ilişkilere ağırlık tanıyan ve AET karşısında bunlara öncelik veren bir yaklaşıma sahiptir. Tam üyeliğe kendini hazırlayan sermaye kesimlerini belli ölçülerde rahatsız eden ANAP'ın bu tavır; dayandığı kitle temelini heterojenliği (din motifleriyle hareket eden kesimler çoğu zaman etkili olabiliyor) ve de genelde egemen sınıfların tümünün çok yönlü çıkarlarını gözetim misyonu çerçevesinde açıklanabilir.

Bunların başında; AP-DYP çizgisi, geleneksel iç pazar tekellerinin tipik sözcüsü olması dolayısıyla, bunların çıkarlarına uygun tercih belirtirken; SHP-CHP çizgisi de, yine tekelliler burjuvazinin reformcu eğilim taşıyan kesimlerinin sözcüsü olmaları dolayısıyla, özellikle siyasal bütünleşmeyi öne çıkarak tam üyeliği savunmaktadırlar.

AET EMPERYALİST BİR KURULUŞTUR!

Kabaca niteliğini ortaya koymaya çalıştığımız AET, dünyanın başlıca emperyalist güçlerinden biridir. Dolayısıyla AET tekellerinin varlığı, başka ülkelerin hakların sömürüsü, yoksullaşması ve acıları pahasına varlığını sürdürdebilmektedir. Ki bugün Türkiye'nin, emperyalizme bağımlılığının en güçlü ayaklarından birini AET oluşturmaktadır. Geri bırakılmış bir ülke oluşumu-

zun, her türlü zenginlik kaynaklarının talan edilmesinin, emekçi halkımızın yoksulluk ve sefaletle itilişinin baş sorumlularından birisi AET emperyalistleridir. Ülkemizdeki yabancı sermaye yatırımlarının ve dışarıya aktarılan kâr oranlarının (sömürünün) içindeki, AET'nin payı dikkate alındığında bir gerçek çok daha açık olarak görülebilir.

Bunlar yetmezmiş gibi, AET'ye tam üye olunarak; ülkemiz tümüyle açık pazar, ucuz işgücü cenneti(1), lüks tüketimin ve emperyalizmin yoz kültürünün yaşam kalıplarının egemen kılındığı... "emperyalistler için bir cennet" haline getirilmek isteniyor. Bu nedenle 1963 Ankara Anlaşmasıyla başlatılan süreç, tipik bir bağımlılık ve çağdaş kölelik adımdır. Bu anlaşmayla gündeme gelen ticaret serbestliği, dış ticaret ve devlet tekellerinin kaldırılması, yabancılara serbest ticaret hakkı gibi uygulamaların; Osmanlı imparatorluğu'nun yan-sömürgeleşmesine yol açan kapitülasyonlardan özünde hiçbir farkı yoktur. Aynı bağımlılık, daha ince ve üstü örtülü biçimlerde yine sürdürülmeye çalışmaktadır. AET üyeliği demek, emperyalizme gönüllü teslimiyetin ve ülkemizin tüm zenginlik kaynaklarının, işgücünün vb. peşkeş çekilmesi anlamına gelmektedir.

AET üyeliği, ülkemizin -cılız da olsa- varolan sanayileşme ve gelişme dinamiklerinin, uluslararası tekellerin çıkar planlarına bağımlı kılınması, geleceğinin ipotek altına sokulmasıdır. Bunun bir anlamı da, sadece emperyalist tekellerin çıkarlarına uygun faaliyet yürüten, onlarla bütünleşen ve işbirliği yapan sermaye gruplarının ayakta kalabileceği, orta-küçük sermaye gruplarının tasfiye süreci yaşayacağıdır. Küçük-orta sanayi kesimlerinin yıkım süreci yaşaması yanında, genelde kam-biyo denetimlerinin, zorunlu olarak gevşetilecek oluşu nedeniyle, TL'da fiili olarak konvertibi duruma dönüşecektir. Serbest bir uygulamasının ve ithalattaki patlamanın, paranın değer kaybını azamileştirmesinin pratik sonucu ise; ekonominin tümünden yıkıma uğraması ve emperyalizme bağımlılığın daha da pekişmesi olacaktır. Ki, bunun bedeli de, en ağır biçimde emekçi halkımıza Ödütümeye çalışacaktır.

Diğer yandan "serbest dolaşım" hakkına bağlı olarak Türkiye, AET emperyalistleri için tam bir ucuz işgücü cenneti işlevi görecek; bunlarla birlikte nitelikli eleman ve "beyin gücü" ihracı da gerçekleştirilerek, ülkemizin sömürüsü yoğunlaştırılacaktır. Bu nedenle ortaklık anlaşmasında amaç olarak gösteri-

len, "Türkiye'nin kalkınmasının (sanayileşmenin) sağlanacağı, halkın yaşam koşullarının iyileştireceği..." gibi demagogiler tam bir yanıltmacadır. Emperyalist sömürüyü AET'nin emperyalist niteliğini gizlemeyi amaçlayan göz boyama taktikleridir.

AET'nin kuruluş amacı ve ortaya çıkış koşulları dikkate alınınca da, emperyalist niteliği açıkça görülebilir, AET, Avrupa tekeli sermaye gruplarının ü. Paylaşım Savaşı sonrası içinde bulundukları olumsuz koşullardan çıkabilecek ve diğer emperyalist güçlerle (ABD) rekabet edebilir duruma gelmek, sorunlarına daha kolay çözüm olanakları yaratılabilmek amacıyla oluşturdukları emperyalist bir organizasyondur. Bu özelliği baştan beri değişmemiştir ve bugün de aynıdır.

**"Ülkemizin nesnel gerçekliği; reformlarla, adım adım
"İlerlemelerle"
demokrasiye ulaşmanın önünde, sözü bile edilemeyecek derecede engel oluşturmaktadır. Gerçekte ise emekçi halkımız için demokrasiyi AET emperyalistleriyle girilen ilişkiler değil; tersine emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı yürüttükleri kendi mücadeleleri sağlayacaktır."**

Ve tüm bunlar nedeniyle diyoruz ki; AET gibi emperyalist bir kuruluşla daha sıkı bütünleşme içine girmenin, halkımıza kazandıracağı hiçbir şey yoktur. Tersine daha fazla sömürü, daha fazla yoksulluk, daha fazla baskı, işkence ve terörle karşılaşmasının koşullarının yaratılması anlamına gelmektedir. Tekelci sermaye sözcülerinin, "daha demokratik ve çağdaş olacağız, işçilerimiz hazır ve bol ücretli iş olanağına kavuşacak. İhracatımız artacak..." yollu de-mogojileri de bu gerçeği gizleyemez. Sözünettikleri "demokrasi", halkımız için değil bir avuç egemen sınıf kesimi için söz konusu olacak; halkımıza layık görülen de yine "coplu, süngülü demokrasi" olmaya devam edecektir. Eğer dedikleri gibi, AET emperyalistleri

"demokrasi"yi getirecek ve buna oligarşinin de itirazı yoksa; en basitinden kendileri niye en küçük demokratik hakla bile halkımıza layık görmüyorlar, diye sormak gerekecek!.. Kısacası AET emperyalistlerinin "demokrasi" diye-hele bizim gibi ülkeler için!.. hiç sorunları yoktur. "Bol paralı hazır iş olanağı"nın ne anlama geldiğini ise, yulardır Avrupa kapılarında ucuz kölelik yapan işçilerimiz iyi bilmektedirler. Tekelci burjuvazinin bu demogojile dile getirmeye çalıştığı şey, gerçekte; ucuz işgücü pazarlanması sayesinde hem bol döviz kâşmak, hem de göbeğinden bağımlı oldukları tekelleri memnun etmektir. Ellerini ovuşturmalarının nedeni bu...

Bu noktada emekçi halkımızın gerçekte AET'ye üye olup olmama diye bir sorunu yoktur. Dolayısıyla halkın çıkarlarını savunan devrimcilerin de, egemen sınıflara AET emperyalistleriyle bütünleşmeleri, tercih belirtme diye bir sorunları olamaz. Egemen sınıfların kendi çıkarlarını ilgilendiren, bu konuda halkımızın soruna; her türlü sömürden ve kölelik zincirlerinden kurtulma sorunudur. Bu nedenle diyoruz ki, Avrupa emperyalistlerinin kuruluşu olan AET'ye hiçbir şekilde girilmemeli; tersine var olan bağları da kopartma yolları aranmalıdır.

AET'NİN "DEMOKRASİSİNE TAV OLAN TKP REFORMİSTLERİ..."

Buraya kadar, konuyla ilgili egemen sınıfların gerekli beklentilerini ve amaçlarını ortaya koymaya çalıştık. Ancak üyeliğin; burjuva-liberal eğilimli çevrelerden, bir kısım geleneksel sol çevrelere kadar, geniş bir yelpaze içinde tartışıldığı yan var ki, o da "demokratikleşmeye yol açacağı" beklentisi!.. Demirel'lerin, Ecevit'lerin temsil ettikleri sınıf çıkarlarına ve özel olarak da kendi ideolojik yaklaşımlarına uygun bir "demokrasi" beklentisinde olmaları anlaşılır bir şey... Peki kendisine sol üstelik yılların büyük partisi!- diyen kesimlere ne oluyor? Birdenbire burjuva demokrasisi hayranı kesilmelerini neye yormak gerekir acaba? Avrupa'nın "Avrupa komünizmi"nin- bereketinden mi kaynaklanıyor yoksa?..

5 Nisan 1987 tarihli Güneş Gazetesinde yer alan bir söyleşide, TKP Gene Sekreteri H.Kutlu şunları söylüyor: "Biz nesnel olarak, Türkiye AET'ye girme sin demiyoruz. Ama diyoruz ki; bugün kü ekonomik durumda bu bizim çıkarmıza olmayacaktır(...) Biz Batı kamuo-yuna sesleniyoruz: Türkiye gerçekte AET'ye girmek istiyorsa, Türkiye'de de

mokrası ve insan hakları gerçekleşmelidir!...) **Politik göçmenlerin Türkiye'ye özgürce dönmelerinin koşulları yaratılmalıdır.**" (a.b.ç)

Yılların "deneyimli" mültecilerini böylesine körleştiren, Türkiye gerçeklerinden ve Sosyalizmin en temel ilkelelerinden uzak düşüren anlayış, herhalde basit bir "taktik" olarak yorumlanamaz. Bu gelişimin özü revizyonizme dayanan çok daha köklü nedenleri olmak zorundadır. Ülkemizdeki ve dünyadaki belirleyici çelişkileri yanlış değerlendiren; "emperyalistlerle barış içinde" gerçekleşecek ekonomik gelişmenin sosyalizme doğru ilerlemeyi sağlayacağını savunan(*) sınıf mücadelesinde völantrizmin rolünü ve "sosyalist insan" yaratmayı geri plana iten bu ekonomist-reformist bakış açısı; doğal olarak her şeyi nesnelliğin yasalarına hapsediyor ve kendi dışındaki güçlere bel bağlamayı öne çıkarıyor. Böyle olunca da, Türkiye'deki sınıf mücadelesinin gerektirdiği tutarlı politikalar yerine, "sahibinin sesi" politikaları yol gösterici oluyor! Emperyalizme karşı mücadele etme yerine, onun varlığını-saldırganlığını meşrulaştırıcı ve uzlaşmacı "barışçılık" çizgisi egemen kınıyor. Güç dengelerine göre politika yürütme-yi savunan pragmatizm ve ilkesizlik öne çıkıyor. Yine bu anlayışlara göre, emperyalizm, hemen bugünden yarına yok edilemeyecek somut bir gerçekliktir (ki genel bir doğru), bu nedenle politikalarımızı belirlerken ciddi önem verilmesi gerekir. Böyle denilirken nenden-se; halk kurtuluş savaşlarının, anti-emperyalist mücadelelerinin, radikal

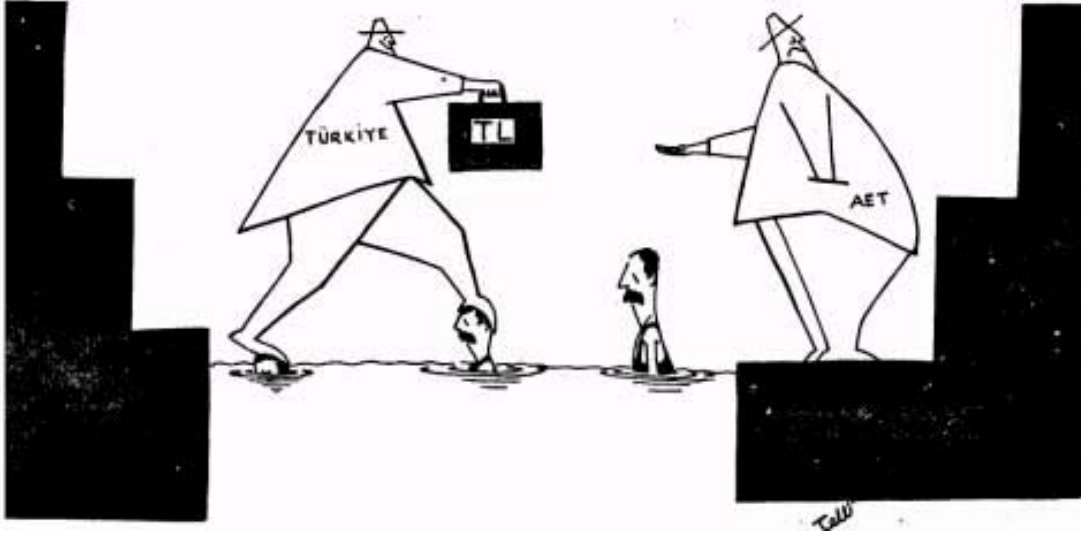
çıktışlarının, daha somut bir gerçeklik olduğu ve bunların esas alınması gerektiği hep gözardı ediliyordu...

Biz ilkesel olarak, Türkiye AET'ye girmesin demiyoruz. Ama diyoruz ki, bugünkü ekonomik durumda bizim çıkarımıza olmayacaktır" derken sergilenen mantık da ilginçtir. AET'nin emperyalist bir kuruluş olduğu kabul ediliyorsa, buraya girmenin emekçi halkımıza hiçbir yarar sağlayamayacağı çok açık değil mi? Tersine, sömürü, yoksulluk ve sefalet daha da artmayacak mı? "Bugünkü ekonomik durumda **bizim çıkarımıza** (a.b.c.) olmayacaktır" derken, kimin adına konuşuyorlar acaba? "Biz"-den kastedilen kim ya da kimler? AET'ye girişin, emekçi halkımızın çıkarlarına temelden aykırı olduğu bilindiğine göre, "bizim çıkarımıza..." diyerek, sermayenin herhangi bir kesiminin sözcüsünün ağızıyla konuşmak "dil sürçmesi" mi acaba? Yoksa burjuva milliyetçiliği yapmayı da mı "yeni görevleri" arasına aldı TKP?! Ya da Avrupa'nın havası-suyu... ne söylediklerini bilemeyecek kadar kendi kimliklerine yabancılaştırdı mı onları?..

"Türkiye gerçekten AET'ye girmek istiyorsa, Türkiye'de demokrasi ve insan hakları gerçekleştirilmelidir!" Evet, önce Türkiye'de "demokrasi" gerçekleştirilirse, AET'ye girmenin başka hiçbir sakıncası yoktur!... "Politik göçmenlerin Türkiye'ye özgürce dönmelerinin koşulları yaratılrsa..." yani TKP yasallaştırılrsa -ah şu yasallık- her şey bir çırpıda hallolur nasıl olsa... Görüldüğü gibi bu huyların, kendi reformcu, pragmatik kafa yapılarında "legalizm" düş-

lerinden başka bir şey yoktur. Tüm faaliyetlerine ve geleceklerine bu düşünce yön vermektedir. AET'ye girmek, ülkemizin ve emperyalizme bağımlılığını daha da arttırılmış, sömürü ve yoksulluk daha da arttırmış hiç önemli değil; nasıl olsa bu sorunlar gelecekte sosyalizmle çözülür!.. Gerçekten bu yaklaşımlarıyla, tekelleri sermayenin reformcu eğilimdeki temsilcilerinden (Ecevit, SHP...) özünde en küçük farklılıklar bile yoktur.

Hayır, diyelim bu istemlerinde haklılar.. Gerçekten burjuva demokrasisi kapsamında, geniş bir demokratik hal ve özgürlükleri yelpazesi, Türkiye gibi ülkelerde olanaklı mı acaba? En başta şunu belirtelim: Sınıf mücadelesi yasalarının herkese öğrettiği en basit doğru; hiçbir hakkın bizzat onu kullanacakların mücadelesi olmadan elde edilemeyeceği, kalıcı ve güvenceli kılınmaya çağı gereğiğidir? **Türkiye'nin demokratikleştirilmesinde, umudunu AET emperyalistlerinin rolüne bağlamak olsa olsa burjuva liberallerinin ve reformistlerin işidir.** Ülkemizin nesne gerçekliği; reformlarla, adım adım "ilerlemekle" demokrasiye ulaşmamı önünde -sözü bile edilmeyecek derece de engel oluşturmaktadır. Gerçekte ise emekçi halkımız için demokrasiyi, AET emperyalistleriyle girilen ilişkiler değil; tersine emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı yürüttükleri kendi mücadelesi sağlayacaktır. Ülkemizde gerçek demokrasiyi ancak, emekçi halkın nihai kurtuluşa ulaşan mücadelesi sağlayabilecektir. Bu yaklaşım, günce boyutta birtakım demokratik hak ve 02

gürlükler-reformlar... için mücadele etmemizi de dışlamaz. Ancak bunlar her zaman, temel görevimize -politik iktidar sorununa- bağlı şekillenmek zorundadır.

Başka bir boyutuyla, bu temel sosyalist ilkeleri bir kenara bırakıp, milliyetçi-reformcu bir anlayışla hareket edildiğinde bile demokrasi umudunu AET ülkelerine bağlamak, halkımız için yine onursuzluğu savunmakla özdeştir. Böylesi bir onursuzluğa devrimciler hiçbir şekilde ortak olamaz. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki "bir başka emperyalist ülkeye karşı" daha iyi "başka bir ülkenin mandacılığını savunmayı" anımsatır şekilde; ABD'ye karşı AET ile bütünleşmeyi ve onun demokrasiciliğine sığınmayı savunmanın, devrimcilikle sosyalistlikle hiçbir ilgisi olamaz.

Peki çoğu solcumuzu, küçük burjuva aydınımızı cezbeden, AET'nin demokrasiciliği nereden geliyor acaba?

Nedenleri sıralarsak, ilk akla gelen, proletaryanın nicel güçlülüğü, bilinç ve örgütlenme düzeyinin, mücadele deneyiminin yükseldiği olmaktadır. İkinci olarak burjuva sınıf ilişkilerinin oturmuşluğu, demokratik hak ve özgürlüklerin değer yargıları ve kurumların... tarihsel olarak kitlelerin kendi mücadeleleriyle kazanılmış ve gelenekselleştirilmiş oluşu sayılabilir. Ayrıca geleneksel işçi aristokrasisi ve görece refah yüksekliğine uygun bir siyasal yapı ihtiyacı burjuvazi için- ortaya çıkmaktadır. Ek bir faktör olarak da İL paylaşım savaşı sonrasında, Avrupa emperyalistlerinin uğradığı yıkım ve kaybı, her an nefesini hissettirmeye başladıkları "komünizm tehlikesi" ve de ABD emperyalistlerine muhtaç duruma düşmelerinin yarattığı güçsüzlük sonucu; kitlelere ödün vererek, daha geri mevzide tutunmak zorunda kalmaları sayılabilir.

Bunların tümünün bileşimi ekseninde, Avrupa ülkelerinde egemen sınıflar sürekli baskı unsuru olan, demokrat-ilerici bir kamuoyu ortaya çıkarmıştır. AET ülkelerinin, Türkiye gibi ülkelere "demokratikleşme" çağrısı yapıp, bu yönde birtakım koşullar öne sürerken, hareket noktalarını bu olgu oluşturmaktadır. Yoksa AET'nin emperyalist tekellerinin, Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelerde "demokrasi" olup olmamasıyla hiçbir ilgileri yoktur. Tersine baskı ve diktatörlük ortamı daha çok işlerine gelir, daha fazla sömürü ve daha fazla kâr ortamı anlamına gelir. Sömürgeleştirdikleri halkların "demokratikleriyle" ne derece ilgili olduklarını fırsat buldukça göstermekten de çekinmiyorlar. Za-

ten! Örneğin; Fransız emperyalizminin, Yeni Kaledonya gibi elinde kalmış sömürgelerinde hâlâ işlemekten çekinmediği insanlık suçları "yeşil barış" gemisini batırması, Çad'daki ve bir kısım Afrika ülkelerindeki sömürgeci politikaları; yine başta İngiltere olmak üzere, emperyalist ülkelerin G.Afrika "demokrasisi"nin nimetlerinden(!) yararlanırken, İrlanda ballanın özgürlüğünü bomba yağdırarak engellerken... Çifte standart uygulamaktan çekinmemesi bu konuda birkaç somut örnektir. Emperyalistler "demokratikliklerini" böyle sergilerken, hâlâ onlara ilgisi olmayan misyonlar yüklemek ahmaklık değil de nedir!

"Bağımsız Türkiye'nin yoluda, başta ABD emperyalizmi olmak üzere, AET'ye saldırgan ABD'ye, IMF ve Dünya Bankası'na askeri paktlara ve ikili anlaşmalara, askeri üslure ve çok uluslu tekellere... kısacası emperyalizmden Kaynaklanan her türlü bağımlılık ilişkisine karşı olmaktan ve mücadele etmekten geçmektedir."

Bugün emperyalizmin bu iki yüzlü tutumunu teşhir etmek, en başta gelen görevlerimizden biridir ve yine bugün vazgeçilmez temel görevlerimizden birisi de "Bağımsız Türkiye" şiarına, devrimciler olarak sıkı sıkıya sarılmak olmalıdır. Ülkemizin her geçen gün daha çok emperyalistlerin boyunduruğuna sokulduğu koşullarda, bu temel ilkeye -anti emperyalizme- sıkı sıkıya sarılmak ve bu yönde mücadele etmek daha da önem kazanıyor. Türkiye'de emekçi halkın gerçek kurtuluşunu sağlayacak değişikliğin, temel hedeflerinden birisi emperyalizm olması; mücadelenin anti-emperyalizm perspektifi olmadan başarıya ulaştırılamayacağına da temelini oluşturur. O halde böylesine önem taşıyan bir konuda, neden anti-emperyalizm bir kenara bırakılıyor? Yoksa "Bağımsız Türkiye" gibi bir sorunları yok mu bu bayların? Legal olabilme ya da "ilerleme" için "geniş cephe" hesaplarıyla anti-emperyalizm bir kenara bırakılamaz. Devrimci ilkel pragmatizme feda edilemez. Bunun

tarihsel sorumluluğu büyüktür. Bizim gibi ülkelerde, bırakalım devrimci olmayı, tutarlı bir demokrat olmanın bile yolu, anti-emperyalist, anti-faşist olmandan geçerken; kendisine "işçi sınıfı partisi" diyenlerin anti-emperyalizmi bilebir kenara atmaktan çekinmemesi oldukça düşündürücüdür. Ve tuttukları yolu, hangi istasyonda noktalanacağını kestirmek de zor olmayacak bu durumda.

Sınıf mücadelesinde esas politikayı, dıştan esen rüzgarlara ve dengelere göre belirlemek yerine kendi ülkemizin özgülü belirlenmek zorundadır. Hele bu "olmazsa olmaz" nitelikte bir konuya daha da önem kazanır. O halde politikamızın ana eksenini anti-emperyalizm oluşturacaksa, işçi sınıfı bilincini savunmaların, görevi de tüm emperyalist kurum ve kuruluşları, saldırgan politikalarını teşhir edip gerçek yüzlerini göstermek ve onları nihai olarak ülkemizden kovmak perspektifiyle hareket etmek zorundadırlar. Bunu yapmamak, bu görevden kaçmak kendi varlığıyla çelişmek olur. Bunu yapmamak bir yana, bir de "emperyalistlerle birlikte yaşama" adına, onların varlığını meşrulaştırmak ve niteliğini değişik gösterecek anlayışlarla hareket etmek ise hiç bağışlanamaz. Ve bu adeta gerçekten işçi sınıfı partisi olup-olmamanın da önemli bir ayrıacıdır.

Kısacası anti emperyalizm ilkesinde, bugün daha da duyarlı olunması gerekmektedir. "Bağımsız Türkiye"nin yolunda başta ABD emperyalizmi olmak üzere AET'ye, saldırgan ABD'ye, IMF ve Dünya Bankası'na, askeri paktlara ve ikili anlaşmalara, askeri üslure ve çok uluslu tekellere... kısacası emperyalizmden kaynaklanan her türlü bağımlılık ilişkisine karşı olmaktan ve mücadele etmekten geçmektedir. Emperyalist kurum ve kuruluşlarla "birlikte yaşama"yı değil, onlara karşı olmayı ve mücadeleyi hedef göstermen, öğretmeliyiz, yığınlara...

Ve bugün AET'ye karşı olmak, emperyalizme karşı olmaktan başka bir anlama gelmiyor. Ülkemizi emperyalist zincirlerle daha fazla sarıp sarmalayacak bu ilişkilere karşı olmalıyız. Demokrat, yurtsever ve ilerici olmanın bile, asgari koşulu, bu görevi benimsemekten geçer. Ve emekçi halkımızın temel çıkarları da emperyalizme karşı olmakta, mücadele etmekte yatmaktadır.

(*) Asıl konumuz olmadığı için, bu tür anlayışların genel dünya görüşlerinin kapsamlı eleştirisine girmiyoruz.

KENDİNİ KURTARMANIN BİR YOLU: MÜLTECİLİK

Servet KURTOĞLU

12 Eylül'ün üzerinden yedi yıl geçti ve Türkiye- Sol'unun büyük çoğunluğu bu dönemi değerlendirebilmiş değil. Genelde eğilim; bu yedi yılın büyük bir kesimini yok sayma ve de 12 Eylül'ün sonrasından, kendisi için en olumlu tarihi temel alarak söz etme. Oysa mücadelenin geleceği açısından, bu sürecin başından (hatta öncesiyle birlikte ele alarak) itibaren olumlu-olumsuz yanların ortaya konularak dersler çıkarılması gerekiyor. Ve bizce, Türkiye Sol'u için en zengin ve yararlı dersler de bu yok sayılan dönemlerde yatıyor. Geçmişini incelemek, değerlendirme sürecinden geçirmek, "dostlar alışverişte görsün" diye yapılmıyorsa, amaç zevahiri kurtarmak değilse, özellikle bu yok sayılmak istenen dönemler üzerinde durmalıdır. Bu anlamda, sol yelpazedeki herkes, her konu ve dönem için açık yüreklilik ve samimi olmak zorundadır. Unutmayalım ki, bizler kendimizi böyle bir değerlendirme-sorgulama sürecine sokmazsak içten içe çürüme ve yeni yanlışlar kaçınılmaz olarak bizi bulacak, sonuçta zarar eden emekçi halk kitleleri olacaktır.

Amacımız bu kısa yazıda Sol'u bir değerlendirmeden-sorgulamadan geçirmek değil. Burada sadece 12 Eylül'de yoğun rastlanılan olumsuzluklardan birine "Mültecilik" sorununa değineceğiz. Henüz kimsenin üzerinde durmadığı, ezilen halka hesap vermediği "Mültecilik". Belki bu konuyu ele almamızdan rahatsız olunacak, "ne gereği var", "şimdi sırası mı" dedirtecek. Bizce geçmişte de olsa "Mültecilik" konusu üzerinde durmalı.

Mülteciliği ele almak gerekiyor. Çünkü kimileri tüm zor dönemleri, örgütsüz ve mücadelesiz atlatmayı gelenek haline getirip olumsuzlukların sorumluluğu-

nu başkalarına yüklemeyi alışkanlık edinmişlerdir.

Ele almalıyız çünkü; düne kadar mülteciliği bir "maharet" olarak sunanların, dünkü ve bugünkü bu "maharet"lerini yarının günahları olarak mücadele edenlerin üzerine yıkmalarını ve suçun sahipsiz kalmasını engellemek gerekiyor.

"Devrimciler her dönem ezilen halkın mücadelesinde üstlendikleri bu sorumluluklardan kaçmamak ve gücü oranında görevlerini yerine getirmeye zorundadır."

Yurt dışını mücadele alanı olarak ele almak gerektiğini düşünüyoruz. Ancak ülkedeki mücadeleye bağlı ve tamamlayıcısı olmalıdır. Yoksa temel alanın tali alanla karıştırılması söz konusu olacaktır. Kaldı ki, yoğun sığınmalara rağmen, yurt dışında olanlarca bugüne kadar gelişen aktif bir mücadele gündeme getirilememiştir. Özellikle 12 Eylül sonrası, Türk Sol'unda yurt dışı, kendini kurtarmanın yolu olarak seçilmiştir.

ZOR KOŞULLARDA "ÜCRETSİZ İZİN" OLMAK: MÜLTECİLİK

Ezilen halktan yana olduğunu ve bu uğurda mücadele ettiğini iddia eden kim sorarsanız, bu mücadelenin oldukça zorlu ve büyük fedakarlıklar gerektireceğini söyleyecektir. Gerçekte de devrimci mücadele toprağı işkence-

zindan ve ölümlerle yoğrulmuş uzun ve engebeli bir yoldur. Bu yola gönül verenlerin yürüdükleri toprak budur. Bunun farkında ve yaşayacak bilinçte olmaya çalışmak yerine, "Ben bu toprağa basmadan bu yolu yürümek istiyorum" demek, "ben bu yolun yolcusu değilim" demekle eş anlamlıdır. Gönül verdiğini söyleyip te, bu toprağa basmaktan çekinenlerin gideceği yer; yolun dönemeçlerinde bulunan ihanet, uzlaşma, statüko, pasifizm bataklıklarıdır. Ve kaderleri ömürleri boyunca bu bataklıklarda çırpınmak olacaktır.

Ezilen halkın kurtuluşu için böyle uzun ve engebeli bir yola başlayanlar, bu yola uygun bir siyasi çizgi oluşturmadıkları; her türlü zor ve baskı karşısında yılmadan mücadeleyi sürdürebilecek bir bilinç ve kararlılığa, halka ve devrime duyulan inanca sahip olmadıkları sürece yer yer ihanete kadar varan yalpalamalardan kurtulamayacaklardır. Bu durum, sömürünün baskı ve zor olmaksızın sürdürülemediği, ekonomik-politik ve sosyal krizin birbiri andına 12 Mart'ları, 12 Eylül'leri getirdiği Türkiye gibi bir ülkede daha da önemlidir. Çünkü bu koşulları olan bir yerde devrimcileri daha ağır sorumluluklar, daha ağır büyük görevler beklemektedir. Ezilen halka siyasi gerçekleri açıklayıp onları bilinçlendirmek, onları örgütlemek, sabırlı ve zorlu bir çalışmayı gerektirir. Yine halkı mücadeleye katmak, devrimcilerle ezilen halk arasında sarsılmaz bir güven ilişkisi oluşturmak yüzyılların eseri olan bu gelenekleri anlayışları ve kafa yapısını yeniden sağlamlaştırmaya yöneliktir.

Devrimciler her dönem ezilen halkın mücadelesinde üstlendikleri bu sorumluluklardan kaçmamak ve gücü oranında görevlerini yerine getirmek zorundadır. Ancak ülkemiz solun-

da böyle bir gelenekten söz etmek biraz zor. Koşulların zorlaştığı, baskı ve terörün arttığı 12 Mart ve 12 Eylül gibi dönemlerde Türkiye Sol'unun başka gelenekleri gündeme gelir. Bunlardan en önemlilerinden biri kendini güvenceye alma, siyasi arenayı terketme ve ezilen halkı oligarşinin sömürü ve baskısı karşısında sahipsiz bırakmak olarak biçimlenen "mültecilik" geleneğidir. Zor dönemlerde Sol'un büyük kesimi koşullar iyileşene kadar kendini sınıflar mücadelesinden izinli sayıyor ve mülteci oluyor. Gerekçesi de hazırdır, bu koşullarda bir şey yapılamaz, kendimizi korumamız, boş yere(!) darbeler yiyip etkisiz hale gelmememiz gerekir. Sanki, halkın baskı sömürü karşısında korunmaya-bilinçlenmeye ihtiyacı yoktur. Sanki mülteci olmakla, gönüllü olarak kendilerini etkisiz hale getirenler onlar değildir.

SOL MÜLTECİ DALGASI VE 12 EYLÜL
12 Eylül'den 12 Mart gibi ve ondan daha azgın bir şekilde süngü ve dipçik zoru ile ezilen halkı katmerli bir sömürü düzeninin tutsağı haline getirdi. Ezilen halkın kurtuluşunu isteyenlerin, bu yolda mücadele edenlerin karşısında ise işkence, zindan ve ölümlerden oluşan kanlı bir kement vardı artık. Kimileri sürekli tepesinde sallanıp boynuna geçmek için fırsat kollayan bu kanlı kementte karşın sömürü ve baskıya karşı mücadelesini sürdürürken, kimileri ise bu kementin gölgesinin bile olmadığı yerlere göç etmeye başladı.

Halkın örgütlü gücüne ve mücadelesine inanmayanlar, kendi özgücüne gü-

venmeyenler, sınıflar savaşının diyalektiğini anlamayanlar için bu göç kadar doğan bir şey yoktur. İçerde kalmak "delilik"tir. Hele hele içerde kalıp hem de mücadele etmek ise, baskı ve zorun artmasına hizmet etmektir. Ne demişti atalarımız: "Yiğitliğin onda dokuzu kaçmak, biri ise hiç görünmemektir." Böyle bir "yiğit"likten kendilerini mahrum etmediler.

"Açıklanması gereken bir şey varsa, bu halkın sessizliği değil, mücadele etmeyen Sol'un sessizliğidir."

Onların baskı ve zor karşısında en güvenceli sığınağın Avrupa demokrasi-leri değil, ezilen halkın bağı olduğunu anlamaları mümkün değildi. Çünkü küçük burjuva aydın geleneği ile yetişmiş ve verilen icazet şuuruları içinde mücadelede bulunmuşlardı, şimdiye kadar. Baskı ve zorun, ondan kaçarak değil, mücadele edilerek altedileceğini belki çok dinlemişlerdi ama, hiç yaşamamışlardı. Onun için de, her koşulda mücadele anlayışlarını pratikte yadsıyarak, savundukları değerlere yüz çevirmişlerdi.

önce birbiri ardına ricat kararları alınmaya başlandı. Ricat kararları "Nev-i şahsına münhasır" yorumlarda faaliyet-sizlik ve yapıların dağıtılması

haline getirilip, Avrupa yollarına düşüldü. (Dipnot 1) Bir kısmı için ise ne ricat kararına, ne de orijinal yorumlara gerek vardı. Onlar yıllardır mülteciliği bir siyasi çizgi haline getirmişlerdi, bir iki önemsiz kararlar aksayan yönlerini yeni gelişmelere uygun hale getirmekte zorluk çekmediler.

Göç bu kadarla sınırlı değildi tabii ki. Açılan yoldan örgütlü veya örgütsüz bir sürü tek tek insan da yürümeye başladı. Devrimcilik iddiasında bulunan binlerce insan can kaygısına düşmüş bir halde Avrupa yollarını aşındırıyordu.

Bir öykünün, bir şiirin, bir konuşmanın, bir şarkının kefaretinden korkan küçük burjuva aydınlar; örgütlü mücadelenin dışına çıkmış, atılmış kararsızlar, dönemler peşpeşe yola dizildiler. Türkiye'de aydınlar içinde onurunu korumada örnek olmuş bir bilim adamı olan İ. Beşikçi'den bir aktarma yapalım, burada. Beşikçi'ye ceza almasının kesinleşeceği günlerde ısrarla dışarı çıkma telkinleri yapanlara karşı onun cevabı açık olur! "Ben bir bilim adamıyım ve gerçekleri söylüyorum, bunun için beni cezalandırmalarını asla meşru görmüyorum. İrkçilerin ceza tehditlerini bilimle karşılayacağım. Dışarı çıkmam için hiçbir gerek yok. Bu konuda ısrar etme". (İhsan Aksoy. Studia Kurdica. No: 1. 3. Yd: 2 Nisan 1985 S.82)

İşin ilginç bir yanı da, mülteciler bu kadarla da kalmadılar. "Biz neredeysek mücadele oradadır" anlamına gelecek bir mantıkla. Ülke içindeki mücadeleye zerre kadar katkısı olmayan "cephe"ler, "Birlik"ler oluşturup fetva verme alışkanlıklarına orada da devam ettiler.

MÜLTECİLİK, OLİGARŞİNİN POLİTİKASINA VERİLEN "SOL" DESTEKTİR

Baskı ve zor varsa, bunun temel amaçlarından biri, örgütlü yapıları dağıtmak, devrimciler ile ezilen halk arasındaki ilişkileri zayıflatıp koparmak ve güveni sarsmaktır. Mültecilik ise, örgütlenmeleri dağıtıp halkla olan tüm bağlantıları kopararak oligarşinin baskı ve zorla amaçladıklarını kendiliğinden gerçekleştirmiştir. Mülteci Sol, kendini bu şekilde sınıflar mücadelesinden tecrit etmekle objektif olarak oligarşinin sınıflar çatışmasını bastırma amacına hizmet etmiş ve bu politikanın başarıya ulaşmasında rol sahibi olmuştur. Mülteci Sol'un arenadan çekilmesiyle oligarşinin hedefleri daralmış tüm güçler bu hedeflere yöneltilmiş ve oligarşi açısından daha rahat ve rizikosuz başarının yolları açılmıştır. Bu anlamda

"Artık açmalı gözünü Kavgada ateşin uzağında duran, Başkası savunurken davasını seyiirci kalan kişi artık açmalı gözünü Katılmamış da olsa kavgaya. Sonunda paylaşacak bozgunu. Bir kenarda durmak falan boş, Ne yapsa kaçamayacak kavgadan. Kendi davası için dövüşmeyen Dövüşecek düşmanın davası için."

oligarşinin 12 Eylül'ün başansında mülteci Sol'un bu rolünün payını da unutmamak gerek. Ve Devlet te mülteciliği engellemeye çalışmayı tercih etmemiş, hatta göz yummuştur. Bir Behice Boran'ın pasaportuyla rahatça dışarı çıkması dikkat'ten kaçmamalıdır.

Mülteci Sol, 12 Eylül'de de geleniğini sürdürerek, devrimcilerin halka güven verme amaçlarını bir kere daha baltalamış, bu konuda sağlanan olumlu gelişmeler geriye götürülmüştür. Geçmişte kendilerine yol gösterenleri yanında görmeyen, bir anda oligarşinin baskı ve sömürüsü karşısında sahipsiz kalan, ezilen halkın özellikle, 12 Eylül'ün deneylerinden sonra, devrimcilere karşı güven duyması daha da zordur. Ve bunun asıl sorumluluğu, mücadele alanını terkeden geleneksel Sol'a aittir.

"Belki işkenceden, zindandan, ölümden uzak kaldılar ama, devrimci mücadelenin zengin deneylerinden ve direniş ruhundan da yoksun kaldılar."

Mülteciler tüm bunlar karşısında savunma psikolojisiyle birtakım şeyler ileri sürebilirler. Örneğin; yurt dışında boş durulmadığı söylenebilir, dağıtılan bildirilerden, yapılan toplantı -gece vb. faaliyetlerden söz edilebilir. Ama bunlar ancak kendilerini aldatabilmenin gerekçesi sayılabilir. (Dipnot 2) Ezilen halk ve mücadeleyi sürdürenler için neyin gerekli ve önemli olduğu açıktı. Mülteci Sol, ne gerekeni yaptı, ne de önemli bir sorunda olumlu bir adım attı. Onlar sürekli minder dışında kalmayı, olup biteni tribünden izlemeyi tercih ettiler. Mülteci Sol, halkı zor koşullarda yalnız bırakma suçunu gizlemek için çeşitli demagogik açıklamalara girişebilir, hatta suçu kendi dışına atabilir. Örneğin; "Halk bizi desteklemedi" gibi saçma bir açıklamayla halkı terketmesini meşrulaştırmaya çalışabilir. Böyle bir açıklama kendi beceriksizlikleri ve sorumsuzlukları için bir kılıf olabilir, gerçekleri açıklamaktan uzaktır. Açıklanması gereken bir şeyler varsa, bu halkın sessizliği değil, mücadele etmeyen Sol'un sessizliğidir. **MÜLTECİLİK SİYASİ İNTİHARDIR**

Olaylara siyasal açıdan bakanlar, karşılarına çıkan tavırları, biçimlerine

aldırmadan, siyasal özülle değerlendirmeli ve bunun karşısında bu tavrı boşa çıkaracak bir politika ile yerini almalıdır. Görünüşe bakılarak yapılan değerlendirmeler, tavırlar yüzeysel kalacaktır. Derinden, ama hızlı akan sürecin dışında kalan sonuçlara varılacaktır. Bu açıdan 12 Eylül'e (Veya benzeri dönemlere) baktığımızda göze çarpan yoğun bir terör ve yoketme kampanyasıdır. Bu kampanyanın sivri ucu da, örgütlü devrimcilere doğrultulmuştur. Bu görünümle hareket etmeye kalkarsak, devrimcilerin üzerine düşen acil görevleri kendilerini korumak sonucunda varılabilir. Ve aynı yüzeyselliği sürdürürsek kendini korumanın en sağlam yolu menzil dışına çıkmaktır. Ve 12 Eylül sonrası, Sol'un büyük kesimi böyle bir yaklaşımla, gelişmeleri değerlendirdi ve menzil dışına çıkmakta zorluk çekmedi.

Oysa, ne oligarşi açısından, ne de devrimciler açısından sorun bu kadar basit değildi. Evet, oligarşinin hedefi devrimcilerdi, ama nasıl? Asıl hedef, devrimcileri siyasal olarak yok etmektir. Fiziki imha bu amaca ulaşmanın araçlarından biriydi. Sol'un politika yapmaz hale getirilmesi, yaptığı politikayla kitleleri örgütleyememesi için oligarşi her yönden saldırdı. Irkçı-gerici ideolojiler temelinde sürdürülen siyasi-ideolojik saldırılar, yalan ve demogojiye dayanan küçük düşürmeyi hedeflemeler ve devrimci düşüncüyü kabul edilmez hale getirme çabaları; işkencehanelerde, darağaçlarında, sokak köşelerinde, kırsal alanlarda, cezaevlerinde sürdürülen terör hep bu saldırı kampanyasını birer aracı olarak kullandılar. Temel hedef bu araçlarla insanları devrimci düşüncelerinden soyutlamak ve bilinçleri kurutmaktı.

Bu durum karşısında Sol'un büyük kesiminin ibret verici tavrı ise, fiziki varlığını siyasal varlığına tercih etmek oldu. Mülteciliği seçenler belki fiziki varlıklarını korudular(!) ama, -ne derlerse desinler- siyasal varlıklarını feda ettiler. Feda edilen salt kendi siyasal varlıkları değildi tabii ki. Sol'un sahip olduğu prestije de darbe vurdular. Mültecilikte ne kazanıldı? Belki işkenceden, zindandan, ölümden uzak kaldılar ama, devrimci mücadelenin zengin deneylerinden ve direniş ruhundan yoksun kaldılar. Gerek kişi, gerekse grup olarak Avrupa metropollerinin her türlü yozluğunu, sapmalarını özümleyip çok az da olsa, var olan mücadeleciler yanlarından da uzaklaştılar. Ülke gerçeklerinden uzak yaşananları yürekte dünyadan geçirilen bir yedi yıl.

ÜLKEYE DÖNMELİK İÇİN İCAZET VEYA AF ŞART DEĞİLDİR

12 Eylül'ün üzerinden geçen yedi yıldan sonra mülteciliğin kimseye yarar getirmediği aksine, sınıflar savaşına büyük zararlar verdiği bir kez daha yaşanmıştır. Ancak mültecilerde bir hareket yok. Çoğunluk -ister bireysel, ister grup olarak- oligarşiden bir garanti bekliyor, bu yönde zemin yokluyor. Bugünlerde, burjuva basınında, bir yandan "mülteciliği siyasal çizgi haline getirenlerin ülkeye dönmek için oligarşiden yasal bir "savaşım alanı" isteğini uslu ve "olgun" havalarda dile getirmesine, diğer yandan mülteciliği yaşam biçimi haline getirenlerin çeşitli yayın organlarındaki nostaljik feryatlarına sık sık tanık olmaya başladık. Tüm bunlar mültecilerin garanti arayışları.

"Özeleştirir bir an önce yurda dönmek ve sınıflar mücadelesinde, yer almakla ifadesini bulacaktır."

Umutlan AET'na veya oligarşi içi ilişkilere bağlamak devrimcilerin tutumu olamaz. Devrimcilerin güvencesi ezilen halkların devrimci mücadelesidir. Bugün mültecilere düşen görev, garanti arayışları yerine, 12 Eylül sürecine yönelik şamimi özeleştirir yapmaktır. Özeleştirir an önce yurda dönmek ve sınıflar mücadelesinde yer almakla ifadesini bulacaktır. Zararların telafisine giden yol bu olacaktır.

Her zaman için, oligarşinin baskı ve zor tehditleri karşısında en emin yer emekçi halkın mücadele alanıdır. Verilen kararlı mücadeledir. Mücadele her türlü yasağa, zorbalığa karşı kendi meşru zeminini yaratıyor, yaratacaktır. Mültecilerin af veya icazete değil, mücadelenin gücüne güvenmesini görmeliyiz.

(DIPNOT: 1)

Esas olarak önderlerin güvenceye alınması olarak şekillenmiştir.

(DIPNOT 2):

Elbette ki, bu tip faaliyetleri reddetmiyoruz. Yapılmalıdır ve yerine göre de belli bir önem taşır. Burada vurgulamak istediğimiz temel mücadele alanını terk etmiş mültecilerin, bu faaliyetleri mücadelenin asıl görevlerinin yerine geçirmelerine göz boyama çabalarıdır.

YAYGINLAŞAN GREVLER VE DEVRİMCİ GÖREV

Generallerin Eylül darbesi ve akabinde oluşturulan sistem ile birlikte, ülkedeki ekonomik, politik, sosyal değişimlerin acı faturası en başta işçi sınıfına çıkarıldı. Onyılların kazanımları bir kalemde silinip süpürüldü. Çığ gibi büyüyen işsizlik ortamında, bir işte çalışabilme şansına sahip olabilen işçilerden, verilen ile yetinmeleri isteniyordu. Yüksek enflasyonun müsebbibi, artan işçilik maliyetiydi. Toplumsal kargaşanın başsorumlularından biri ise; sokağa döken, grev yapan işçilerdi!.. Kısaca hakkını arayan işçi sınıfı, istikrarı bozan başlıca etmen ilan ediliverdi.

İşçilerin haklarını savunmaya çalışan sendikaların kapatıldığı, işyeri temsilcilerinden, sendika yöneticilerine kadar birçok kişinin tutuklandığı, en dinamik unsurların terör şoku ile dağıtılmak istediği, kısaca toplumun bütünüyle zapt-u rapı altına alınmaya çalışıldığı bu dönemi uzun uzun anlatmaya gerek yok. Zira süreç kahramanlarıyla birlikte -bazı görece değişimler içerse de- hâlâ sürüyor. Fakat bir farkla: Gündemde bu kez, Eylül terörünün şok etkisiyle tam da üç maymun türünden "görmez, işitmez, konuşmaz" sanılan işçi sınıfı, kendini mücadelesiyle hissettiriyor. Tüm kısıtlamalara karşın, önüne dikilen yasal dağları aşarak hakkını aramanın yolunu arıyor.

İşte bu şartlarda '80 sonrasının ilk ciddi kitleselliğe ulaşabilen grevi, Otomobil-İş önderliğinde, Netaş işçileri tarafından hayata geçirildi. Kamuoyunun dikkatlerini üzerine çeken bu grevin ar-

dından, Derby işçileri greve başladı. Hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde büyük destek gören bu grevle birlikte, hakim sınıflar; çıkartılmasında kendilerinin önyak olduğu olağanüstü baskı yasalarına, yine kendi adına iktidarda olanların "icraat"larına karşın, grevlerin başlayıp yürütülebilmelerinden tedirgin oldular. Bu tedirginliklerini de her vesile ile hissettirdiler.

Eylül terörünün şok etkisiyle tam da üç maymun türünden görmez, işitmez, konuşmaz' sanılan işçi sınıfı kendini mücadelesiyle hissettiriyor."

Hedefledikleri ekonomik kazanımlara ulaşamasa da, mevcut koşullarda grev yapılabileceğinin birer kanıtı olan bu ilk grevlerin ardından hemen tüm işkollarında sessiz ve derinden kaynaklı huzursuzluk kendini hissettirerek, sarı, hatta faşist sendika yöneticilerini bile tabanın baskılanması altına itti. Bunun en bariz örneği, Seydişehir Alüminyum'daki faşist yöneticilere sahip Türk-Metal'in yapmak zorunda kaldığı grevdi. Farklı hesaplaşmaları içerse de, esas olarak, tabanın derin-

den gelen hoşnutsuzluğunun dile gelmesi olan Seydişehir Alüminyum işçilerinin yürüttüğü grev sürüyor.

Deri-İş kolunda çok geniş katılımı başlatan grev, en son yeni işyerlerinden 850 işçinin katılımıyla daha da güçlenmiş olarak sürüyor. Deri işçilerinin greve başlama biçimleri de, diğerlerinden farklı olarak öfkenin sokağa taşıdığı bir yürüyüşle oldu. Bu arada, uzun zamandır greve hazırlanan Demiryolu işçileri, son anda san sendika ağalarının satışına geldiler. Bunun üzerine, tepkileri yaygın sendikadan istifalar, yönetimi protesto için yemek alma, sendika binaların önünde yönetimi protesto şeklinde oldu. Ve en son Migros işçileri tam katılımı grev gömleklerini giydiler.

Kısaca 12 Eylül'den bu yana, katmerleşen sömürünün ve artan baskının devam etmesine karşın işçi sınıfımız tepkilerini grevlerle dile getiriyor.

Öncelikle, bu haliyle salt ekonomik kazanımları hedeflediği gerçeğini gözden uzak tutmadan, yaygınlaşan grevleri değerlendirmeliyiz. Birçokları, popülist bir mantıkla, mevcut içeriği ile yaygınlaşan grevlere misyonundan fazla anlam yüklemektedirler. Bilinmelidir ki, işçilerin ekonomik talepleri grevlerle karşıansa bile, bu kazanımların etkisi geçicidir. Artan enflasyon, derinleşen ekonomik kriz karşısında kazanımlar eriyip gidecektir.

Kaldı ki, bugün işçiler yeni ka-

zanımlar için değil, gerçekte ta 1963'lerdeki reel ücrete ulaşabilmenin taleplerini gündeme getiriyorlar.

Ekonomik mücadele, sadece sömürüyü sınırlandırma mücadelesidir. Mev-rut sistem içinde, olabilecek en iyi yaşam koşullarını sağlayabilme mücadelesi olarak, ekonomik mücadele, sistemin bütününe yönelik mücadeleler toplamına bağımlı olmazsa, tek ayakla yürümeye benzer. Sömürü düzeninin kaynakları kurutulmadığı, sürece, sistem içindeki olası "iyileştirmeler", kısmi kazanımlar sürekli erimeye mahkumdur. Zaman zaman bunlara işçileri sisteme yönelik mücadelelerden alıkoymak için bir parmak bal işlevi de görürülür. Bu içerikteki grevleri tek mücadele biçimi görüp ona "tapınmak" hatalı davranıştır. Oysa, "grev, bir savaş okuludur... ama savaşın kendisi değildir". Bu gerçeği gözden ırak tutmadan grevlerin gerçek bir "savaş okulu" olması için, onun hazırlık sürecinden sürdürülüşüne ve sonuçlandırılmasına kadar politik bakış açısıyla hareket etmek önem kazanmaktadır.

Sınıfsal bakış açısından uzak, sendikal mücadeleyi ekonomizmin sınırları içerisinde hapsedmek, yalnızca görece iyileştirmelerle yetinmek, işçi sınıfı mücadelesini geliştirmez. Tam tersine, onu scu tahlilde kendisini sömürenlerin kuyruğuna takar. Mevcut düzen içerisinde yaşam koşullarının iyileştirilmesine ça-

lışmak, genel mücadelenin yadsınmaz bir parçası, ama tamamı değil...

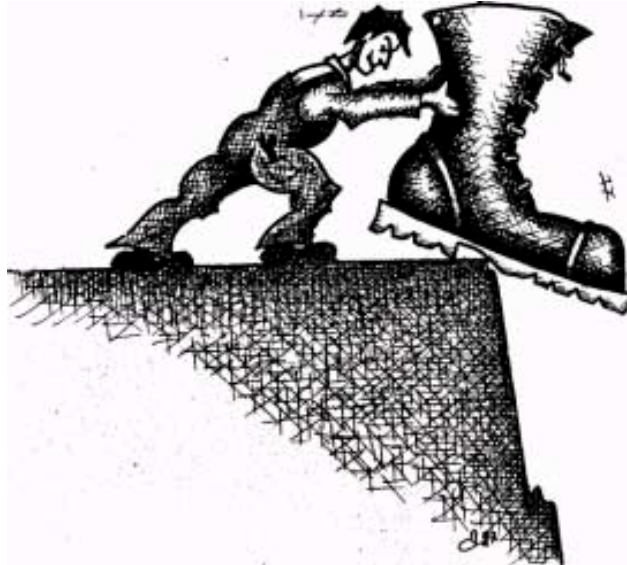
Bugün yükselen grev dalgasına baktığımızda, ekonomik kazanımları hedefleyen bir karakter taşıdığı tartışılmaz bir gerçek. Bu haliyle de olsa, yükselen dalgayı yaratanlar başka sınıf bilinci-ne sahip işçilerdir. Türk-İş'in sendika ağaları tabandan gelen bu baskıyla kar-

"Bu gerçeği gözden ırak tutmadan, grevlerin gerçek bir 'savaş okulu' olabilmesi için, onun hazırlık sürecinden, sürdürülüşüne ve sonuçlandırılmasına kadar politik bakış açısıyla hareket etmek önem kazanmaktadır."

sı karşıyadırlar. Bu durum onların yasak savma türünden bazı tehlikeleri dile getirmelerine yol açıyor. Fakat, "iş" gelip dayattığında Demiryolu-İş örneğinde olduğu gibi işçiyi yüzüstü bırakıp satacakları bilinmemiştir. Bu nedenle bugün Türk-İş içinde birliği sağlamak, ondan medet uman anlayış, karganın kılavuzluğunu baştan kabul eden, akıl atmaz bir aymazlıktır. Sendikal demokra-

sinin olmadığı yerde sendikal birliğin olmayacağı bilinmelidir. Bütün bu nedenlerle; sermaye ve işbirlikçiliği kendine rehber edinmiş, 12 Eylül yönetimine bakanlık vererek, Anayasa'ya "evet" diyerek destek çıkmış Türk-İş'te işçi sınıfının birliğin sağlanamayacağı açıktır. Bu birlik, ancak sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri doğrultusunda işyerlerinde, işkollarında ve tüm ülkede verilecek zor bir mücadele içinde olgunlaşabilecektir. Yaygınlaşan bu grevlerin nihai sonuçlarından biri de, yukarıda saydığımız süreci hızlandırıcı bir faktör oynamasıdır.

Önümüzdeki devrimci görev; hayatın dayatması sonucu yaygınlaşmasının zemini hazır olan grevleri, sınıf mücadelesinin yükseltilmesinde bir araç olarak kullanıp, birer "okul" olarak ondan gerekli dersler çıkarıp, devrimci işçi hareketini kitleleştirilmede yararlanmaktır. Kitle hareketi yaratmada bir dizi engeller çıkacaktır. Bu engelleri aşmada, çerçevesi '82 Anayasası ile çizili yasallığı, sorunu çözücü tek yol olarak görmeliyiz, tam tersine sorun, kitle hareketi kendi doğal mecrasında aktığı oranda çözümünü kolaylaşacaktır. O mecrada 15-16 Haziran'dan Tarih'e, 1 Mayıs'lardan DGM direnişlerine kadar yürüme geleneği olan işçi sınıfımız, bir kez daha, kaybettiklerini kazanmak için yürümek gibi tarihsel bir misyonla karşı karşıyadır.

MİGROS İŞÇİLERİ KAZANACAKTIR!

"Grevimiz yalnızca "ekmek" için değil, ama aynı zamanda demokrasi mücadelesinde bir araç olacaktır."

33 işyerinden oluşan, Koç Holding'in en büyük kuruluşu olan Migros'un 20.8.1987 Perşembe günü başlayan grev nedeniyle Aksaray mağazasında düzenlenen törende binlerce işçi ve istanbul halkının alkışları arasında konuşan Tez-Koop-İş istanbul 3 no'lu Şube Başkan Aynur Karaaslan Migros grevini böyle değerlendiriyordu.

Günlerce başlıyor-başlayacak diye basını meşgul eden, işveren ve sendika temsilcilerinin karşılıklı açıklamalarıyla herkesin dikkatini çeken Migros Grevi büyük bir coşkuyla başladı.

Yalnızca hizmet üretilen bir işkolunda, bir grevin bu denli kamuoyu ilgisi yaratmanın sırrı neredeydi?

Stratejik bir öneme sahip, örneğin metal, maden, petrol ya da taşımacılık işkolunda başlayacak bir grevin, iş öne mi açısından dikkatleri üstünde toplaması doğaldır. Alüminyum piyasasının % 70'ini karşılayan bir Seydişehir Alüminyum fabrikasında başlayan grev gibisi.

Ama Migros için aynı şeyleri söylemek mümkün değil. Migros olmasa da halkın alışveriş ihtiyacını karşılayacak

market ve gıda pazarı bulunmaktadır. Hem de fiyat farkı olmaksızın.

Migros grevini öne çıkaran ve halkın dikkatlerini çeken faktörler başkadır.

Evet Migros işçileri hizmet üretmektedir. Ama bu büro işkolunda bulunan ve "büro personeli" olarak bilinen işçilerin ürettiği bir hizmet değildir. Bu hizmet ağır bir hizmettir. Ve Migros işçisi istanbul halkına güzel, temiz ve kaliteli bir hizmet sunmaktadır. Bu nedenle Migros işçisi ile istanbul halkı arasında kopması imkansız bir ilişki kurulmuştur. Bunun en bariz örneği, grevin başlamasıyla birlikte işçilere verdikleri destek ve dayanışmadır.

Tüm Migros mağazalarının Aksaray, Şişli, Eminönü, Kadıköy gibi halkın kalabalık olduğu, merkezi yerlerde olması, grevin kamuoyunun dikkatini çekmesinde önemli bir etkidir.

Ya Migros'un, Koç Holding'in nakit sorununu çözmesine, banka görevini görmesine ne demeli?

Ama en önemlisi Tez-Koop-İş 3 no'lu şube başkan ve yönetim kurulunun başırlı çalışmasıdır. Sendikal anlayışlarıdır.

Sözleşmenin başlangıç aşamasında, grev uygulamasına kadar her aşamada sendikal demokrasi hakim kılınmıştır.

işçilerin görüş ve önerilerine önem verilmiştir. Sözleşme taslağı en geniş anlamda işçilerin onayından geçmiş, işverenle yapılan her sözleşme görüşmesi anında işçi temsilcilerine, oradan da işçilere aktarılmıştır.

Öyle ki işveren tarafından işçilere ve ailelerine gönderilen mektuplar, arkasına "bu laflara karnımız tok" denilerek gerisin geri postalanmıştır. işçilerin bilinç düzeyi, şubesine olan güven ve destekleri, grevin hayata geçirilmesinde belirleyici etken olmuştur.

Bir eylem, bir hedef doğru belirlenmişse, hedefe giderken tesbit edilecek yol iyi çizilmişse, yolda lazım olacak araç-gereç iyi kullanılabilmişse ve eylem amaçladığı gerçekleri açıklayabilmişse, mutlaka başarıya ulaşır.

"Grevimiz yalnızca 'ekmek' için değil aynı zamanda demokrasi mücadelesinde bir araç olacaktır."

Çünkü 'ekmek' ancak demokratik haklarla güvence altına alınabilir, sürekli kılınabilir."

Bu yalnızca Migros grevinin değil ama, aynı zamanda tüm grevlerin amacı olmalıdır. Bu tesbit Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığıyla, uzlaşmacı-devletçi sarı sendikacılığı ayıran temel kriterlerdir.

GENEL HİZMET İŞKOLU VE GENEL HİZMET-İŞ SENDİKASI

Şöyle bir bakıldığında 72 şubesiyle koca bir imparatorluk Belediye-İş Sendikası. Yalnız bu imparatorluk, işçiler tarafından oluşturulmuş değil. 12 Eylül'ün getirdiği yasal düzenlemelerle oluşmuş bir organizasyon. Daha önce Türk-İş'e bağlı Türkiye Genel-İş olan ve 2821-2822 sayılı yasalarla getirilen milli tip sendikacılıkla birlikte bu işkolunda bulunan sendika ve federasyonla birleşerek şimdiki adını alan Belediye-İş genel anlamda uzlaşmacı-devletçi sendikal anlayışı temsil eden bir sendikadır.

Genel Hizmet-İş ise, Ankara-İzmir-Adana şubeleri ve İstanbul genel merkeziyle küçük bir sendika. Ama 1982 Anayasası'ndan kaynağını alan 2821-2822 sayılı yasaların kısıtladığı sendikal hak ve özgürlüklere sahip çıkan ve demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin! savunan bir sendika.

Belediye-İş'in katlan, hanları, arabaları, paraları ve belediyelerde, bakanlıklarda adamları var. Genel Hizmet-İş'in yalnızca işçi sınıfı mücadelesine bağlılığı ve inancı var.

Belediye-İş, 1 Mayıs İşçi Bayramı'na "komünist bayram" deyip hakim sınıflarla, sermayeyle aynı ağzı kullanırken, Genel Hizmet-İş "Merhaba 1 Mayıs" gecesine iş önlükleri içinde, ellerinde kazma-kürek ve süpürgeleriyle renk katmıştı.

Belediye-İş, şube başkanını tekme tokat döven belediye başkanının yanında yer alırken, ya da en azından şube başkanına sahip çıkmazken, Genel Hizmet-İş işçilerinin geriye dönük hakları için İzmir Belediyesi önünde günlerce açlık grevine gitti.

İş yavaşlatan işçiyi tekmelemekle kendini görevli sayan Belediye-İş'e karşı işçi kıyımını SHP kurultayına götürüp dile getiren bir Genel Hizmet-İş.

Önemli olan görünürde büyük olup giderek koflaşan değil, ilk bakışta küçük olup da giderek büyüyecek, genç ve dinamik olandır.

12 Eylül sonrasında tek konfederasyon, tek tip sendikacılık şeklindeki gerici düzenlemeye karşı direnen DİSK Genel-İş üyelerinin kurduğu Genel Hizmet-İş, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerini benimsiyor. Sendikanın kuruluşundan bugüne kadar amatörce, ama gönüllü olarak çalışmış ve şu anda sendikanın genel mali sekreteri A.Celal GÜNER'le konuştuk ve kendi görüşlerini aldık:

— Sayın Güner, 12 Eylül sonrasında kurulan birkaç sendikadan birisiniz. Yeni yasalarla sendika kurmanın bu denli zorlaştığı bir dönemde bağımsız bir sendika kurmayı neden gerekli görüyorsunuz?

— A.Celal GÜNER: Dediğiniz gibi 12 Eylül sonrasında, kaynağını 1982 Anayasası'ndan alan 2821-2822 sayılı yasalarla sendika kurmak, bağımsız sendikalarla faaliyet yürütmenin birçok zorlukları var. Zaten bu düzenleme binlinçli olarak yapılmıştır. Amaç sendikaları, dolayısıyla işçi sınıfı hareketini de netim altında tutmaktır. Bu nedenle 12 Eylül'de başta DİSK ve bağlı sendikalarla bağımsız sendikalar kapatılırken Türk-İş'in kapısı açık tutuldu. İşçilere Türk-İş'e gitmeleri salık verildi. Yeni yasal düzenlemeler ise Türk-İş'in öne rileri doğrultusunda yapıldı.

— **Bağımsız sendikal örgütlenmenin önündeki engeller nelerdir?**

— **A. Celal GÜNER:** 2821-2822 sayılı sendikalar, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kanunlarıyla getirilen yasal engellerdir. Tek tip sendikacılığın gereklerinden olan % 10 işkolu barajı, idari ve mali denetim, sendika gelirlerine getirilen sınırlama ve "check off" sisteminde yapılan değişiklik, örgütlenme önündeki başlıca engellerdir.

Aynı düzenlemeler 1970'de Demirel hükümeti tarafından getirilmiş. Ancak 15-16 Haziran olayları olarak tarihe geçen şanlı direnişlerle bu yasalar Meclis'ten geçmiş olmalarına rağmen, Anayasa Mahkemesi'nce reddedilmiştir. Aynı düzenlemeler 12 Eylül sonrasında çıkarılan yasalarla gerçekleşmiştir.

— **Bu olumsuzluklara karşı nasıl direniyorsunuz?**

— **A. Celal GÜNER:** Bu zorluklar ancak sınıf bilinciyle aşılabılır. Genel Hizmet-İş işçi sınıfı mücadelesine inanmış bilinçli işçilerce yaşatılır. Genel başkanından sıradan üyeye kadar her kes hiçbir şahsi çıkar beklemeden, bir inanç uğruna gönüllü olarak çalışıyor. Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığıнын eninde sonunda uzlaşmacı-devletçi sendikal anlayışa üstün geleceğine inanıyorum.

— **Sayın Güner, grev dalgası yayılıyor, önce NETAŞ'ın, sonra DERBY ve daha sonra PETROL-İş'in, DERİ-İş'in kitlesel grevleri. Grevlerle bir sonuç alınabilecek mi?**

— **A. Celal GÜNER:** 12 Eylül'den sonra başlayan işçi ücretlerindeki geriye gidiş, bugün dayanma sınırının son safhasına gelmiştir. Bugün asgari ücretin altında çalışan işçiler var. Ne yazık ki bunlar kamu iktisadi teşebbüsü. Yani "devlet baba" artık babalığını yapmıyor, köle çalıştırıyor. Devlet Malzeme Ofisi'nde çalışan işçilerin ellerine geçen net maaş 41 bin TL'dir. Petrol-İş Sendikası'nın yapmış olduğu araştırma-

ya göre, yirmi yıllık bir işçinin sosyal haklarla birlikte eline geçen net maaş 73 bin TL'dir. Keza deri işçileri de aynı durumdadır.

Grevlerin yayılmasını sağlayan objektif şartlar; hayat pahalılığı ve işsizlikle, baskı ve sömürüdür. Ancak burada unutulmaması gereken bir nokta var. Grevler siyasi taleplerle beslendiği ve nihai hedeflere yöneldiği zaman başardı olurlar. Yalnızca "ekmek" için yapılan grevler kısır kalır ve gün gelir işçilere karşı bir eylem haline gelir. Zira her grevden sonra işten atılmalar yoğunlaşır. Örneğin Netaş. Bugün bir işçi kıyımı yaşanıyor. Bu anlamda yalnızca sözleşmelerle ekonomik hak almakla kalmamalı. Grevde, işçilere sözleşmenin kurtuluş olmadığı pratik hayat içinde anlatılmalıdır.

Grevleri hayat pahalılığına, işsizliğe, anti-demokratik baskılara, işkencelere karşı toplumsal mücadelenin yükseltilmesinde bir araç olarak kullanabilmeli. Unutmamalı ki, "ekmek" kavgasıyla demokrasi mücadelesi, birbirinden ayrılmazlar.

— **Sayın Güner, bugün bir "sendikal birlik" çağrısı var. Sermayeye karşı, baskılara karşı işçiler, Türk-İş'te toplanmaya çağırılıyor. Bunun işçi sınıfına yararı nedir?**

— **A. Celal GÜNER:** 12 Eylül'den sonra DİSK ve bağlı sendikalarla bağımsız sendikalar kapatıldı. 1982 Anayasası'yla 2821-3822 sayılı yasalarla hakim sınıflar zaten tüm işçileri bir nevi yasal zorlamalarla Türk-İş'te toplamış durumdadır. Bugün sermayenin de, hakim sınıfların da istediği işçilerin tek konfederasyon, tek tip sendikacılık doğrultusunda Türk-İş'te toplanmasıdır. 1970'te 15-16 Haziran işçi direnişleri ne gerekçe olan düzenlemede, tüm işçilerin Türk-İş'e gitmesi isteniyordu. Sermayeye karşı, baskı ve sömürüye karşı işçilerin birleşmesi isteniyorsa, bu Türk-İş olmamalı. Zaten 1982 Anayasası'na evet diyen de, 2821-2822 sayılı yasalara onay veren de Türk-İş'in kendisi değil mi? Sermayeye hakim sınıflara karşı mücadele, onların denetimin de bir örgüt vasıtasıyla nasıl verilir.

Bence birlik; acil sorunlar ve hedefler konusunda bir mücadele programı üzerinde bir araya gelmektir. Yani birlik mücadelede olmalı, bir yerde toplanmakta değil.

Sendikal birliğin sarı, uzlaşmacı-devletçi Türk-İş'te değil, demokratik-sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri doğrultusunda işyerlerinde işkolunda, tüm ülke çapında ivmesi yükseltilecek uzun bir mücadele içinde oluşacağına inanıyorum.

yorum.

— **Referandumda "evet" oyunun çıkmasıyla emekçi halkın sorunlarında bir iyileşme olacak mı? Başka bir deyişle, bazı ilerici çevrelerin dediği gibi Türkiye'ye demokrasi gelecek mi?**

— **A. Celal GÜNER:** Anayasa'nın yalnızca geçici 4. maddesi değil, tümü bir yasaklar manzumesidir. Yasakları halk koymadı ki, kalkması ya da kalkmaması halka soruluyor. Bunu bir aldatmaca olarak değerlendiriyoruz. Sendikanın bu konudaki görüşü de protestodur. Bu sandığa gitmemek, boş oy vermek gibi değişik şekillerde de olabilir.

Bazı ilerici çevrelerin "evet" kampanyalarını "işçi sınıfı hareketini burjuvazinin peşine takmak, burjuvaziden medet "ummak" şeklinde değerlendiriyorum. Sermaye kesimlerinden birisini tercih etmek ya da desteklemek işçi sınıfının bağımsız siyasi tavırla çelişiyor. Bence sermaye arasındaki iç kavgalara alet olmamak gerekir. Aksine bundan yararlanmak işkenceleri baskıları, sendikal hak ve özgürlükleri üstündeki baskıları teşhir etmek gerekiyor.

— **Sayın Güner. Hayat pahalılığı, işsizlik, işkenceler ve anti-demokratik baskı ve uygulamalar toplumun en başta gelen sorunlarıdır. Sözleşmelerle alınan haklar yüksek enflasyon yüzünden hemen geri alınıyor. Bu durumda ekonomik-demokratik hakları kalıcı hale getirmek için nasıl bir mücadele ile iktidar üzerinde etkin olunur?**

— **A. Celal GÜNER:** 1982 Anayasası hazırlanırken, 1961 Anayasası'nda bulunan demokratik hak ve özgürlükler "lüks" bulunmuştu. Yani, emekçi halk kımız hak ve özgürlüklere layık görülmemişti. "Hak layık olana aittir" kuralından kalkarsak, özgürlüklerimizi elde etmek için mücadele etmemiz gerekiyor. İşin doğrusu da ekonomik-demokratik mücadeleyle elde edilen hak ve özgürlükler, politik mücadele ile desteklenmedikçe kalıcı olamayacaklardır.

Bu anlamda yaygınlaşan grevleri toplumsal mücadeleyi yükseltmede bir araç olarak kullanmak. 12 Eylül'le birlikte topluma hakim kılınan korku, panik ve yılmnlığı aktif bir direnişle kırmalıyız. Tutuklu ve hükümlü ailelerinin başlattığı öğrenci gençlikten sonra deri işçilerinin devam ettiği bu aktif direnme geleneğini tüm çalışma alanlarına hakim kılmadıkça demokrasi mücadelesi hep kısır kalacaktır.

— **Sayın Güner, açıklamalarınız için çok teşekkür ederiz.**

— **A. Celal GÜNER:** Asıl ben teşekkür ederim

DERİ İŞÇİLERİNİN DİRENEŞİ LOKAVTI KIRDI, MÜCADELE YÜKSELİYOR!

24 Haziran 1987 tarihinde Deri-İş Sendikası'na bağlı Kazlıçeşme'deki işyerlerinde başlayan grev, işverenin lokavt ilan etmesine karşı sürüyor. Geçen sayımızda deri işçilerinin grevini yansıtırken, işçilerin birliğinden, kararlılığından söz etmiştik. Bu durum işverenin tüm grev kırma çabalarına karşın sürüyor, deri işçileri daha bir kaynaşiyor ve güçleniyor. Fakat, bu birlik ve kararlılığın, direncin ancak, ilerici, demokrat, devrimci işçi ve emekçi kesimlerinin destek ve dayanışmasıyla ve en önemlisi daha örgütlü ve sınıf bilinçli davranmasıyla yenilmez bir güç olacağını vurgulamak gerekir. Bu konuda Dünya ve Türkiye işçi sınıfı tarihi zengin deneylerle doludur. 12 Eylül sonrasında "yasallık" zeminini aşarak yürüyüş ve mitingler gerçekleştirebilen deri işçilerinin mücadelesine önderlik eden Türkiye Deri-İş Sendikası Beyoğlu Şube Başkanı Erdal Demirkan'la yapmış olduğumuz röportajı aşağıda sunuyoruz:

— Sayın Başkan, NETAŞ ve DERBY ile başlayan petrol, lastik ve kimya işçileri ile yaygınlaşan grev nöbetini bu kez deri işçileri devraldı. Deri-İş Sendikası'nın Beyoğlu Şube Başkanısınız ve şu anda şubenize bağlı ve grevde olan işyerleriniz var. Söyler misiniz toplam işyeri ve grevci sayısını?

— Erdal Demirkan: 24 Haziran 1987 günü 32 işyerinde 1500 işçiyle greve başladık. 30 Haziran'da 117 işyerinde işveren lokavt ilan etti. 14 Ağustos'tan itibaren 85 işyerinde daha greve çıkacağız. O zaman toplam grevci sayısı 3500 olacaktır.

— Uyuşmazlık maddeleri konusunda bilgi verebilir misiniz?

— Erdal Demirkan: Uyuşmazlığa sebep olan 36 maddemiz var. Bu maddelerin birçoğu eski toplu iş sözleşmemiz de var olup eksik yanlarını tamamlamak istiyoruz. Teklif tasarılarını işyerlerinde oluşturduğumuz komiteler hazırladı. Bu çalışmalar salon toplantılarında tüm işçi arkadaşlara açıldı, tartışıldı ve taslak son şeklini aldı. İşveren

eski sözleşmenin aynen kalmasını istiyordu. Hareket noktası Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'in ilke kararlarıydı. Taleplerimiz fazla bir maliyet getirmemesine rağmen işveren TİSK ilkelerinde ısrarla diretti ve hiçbir adım atmadı.

Temel sayabileceğimiz iki maddemiz var. Birincisi; deri işçilerinin sağlığa son derece zararlı, pis, havasız bir ortamda çalıştırılması konusuna çözüm bulup sağlık koşullarına uygun, güvenli bir ortamda üretimin yapılmasını sağlamak. İkinci temel maddemiz ise; 45 saat olan çalışma saatlerini 40 saate indirmek. 40 saat üzerinden çalışmak talebini, sendikaların sözleşmelerdeki ilke kararı olmasını savunuyoruz.

— Toplu iş sözleşmeleri bu ekonomik-politika içinde işçilerin yaşam şartlarını ne ölçüde çözümleyebilir?

— Erdal Demirkan: Mevcut ekonomi-politika içinde işçilerin yaşam şartları salt toplu iş sözleşmeleri ile çözüm lenemez. Bu anlamda sendikalar yalnızca sözleşme imzalamakla kalmamalı ama aynı zamanda politik mücadelede etkinliklerini göstermelidirler.

— Deri işçilerinin grevleri yürüyüş, bir nevi mitingle başladı. 12 Eylül'den sonra toplumun her kesimine çöken korku, baskı ve yığınlık politikasını tutuklu ve hükümlü yakınlarıyla, öğrenici gençlikten sonra aşan deri işçilerinin bu aktif protestosunu neye bağlıyorsunuz?

— Erdal Demirkan: Bazı olaylar kendiliğinden gelişir. Ancak deri işçilerinin bir nevi mitingle başlayan grevi ne de lokavtı protesto eden yürüyüşleri kendiliğinden gelişmemiştir. Bunu sendika içi demokrasi gereği işçilerle sendikalararası dayanışmanın bir ürünü olarak değerlendiriyorum. İşçi sınıfına insiyatif verildiğinde çok daha olumlu gelişmelerin olacağını pratikte gördük. 12 Eylül'den sonra zorlaştırılan çalışma koşulları, yaşam şartlarının çekilmez bir düzeye gelmesi, bugünkü ik-

tidarın başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halkımıza karşı uyguladığı baskı, sömürü ve işkence, deri işçilerine yürüyüş, ve mitinglerin maddi temelini oluşturur, işverenler siyasi iktidardan aldıkları güçle, kullandıkları lokavt silahıyla işçileri korkutup yıldıraraklarını sandılar. Ama deri işçileri yılmadılar, korkmadılar, aksine yükselttikleri mücadele hem işçi sınıfı, hem de yöre halkından büyük sempati ve destek görmüştür.

— Uyuşmazlık konularının başında gelen grup sözleşmelerini açıklar mısınız?

— Erdal Demirkan: Grup sözleşmeleri, işverenlerin işçi sınıfına karşı kendi aralarında oluşturdukları ilke ve prensipleri olan bir nevi ittifaktır. Bu anlamda grup sözleşmelerine hayır diyoruz, işçi sınıfının mücadele temelinde oluşturulacak birliği, bu ittifakı bozacaktır. Buna inanıyorum.

— Bir insanlık suçu olan lokavtın bu denli kapsamlı uygulanması karşısında Türk-İş konfederasyonunun tepkisi ne olmuştur?

— Erdal Demirkan: Avrupa ülkelerinde yasak olmasına rağmen, lokavt işverenlere anayasal bir hak olarak tanınmıştır. Çok acı bir gerçektir ki, Türk-İş de bu Anayasa'ya evet demiş ve bu işlenen suç ortak olmuştur. Gündem de böylesi önemli ve ciddi bir sorun olurken, Türk-tiş ne hikmetse, buna karşı bir kampanya açmak yerine üç beş yasaklı için Türkiye genelinde başlatıldığı kampanyalara milyonlarca lira para harcamıştır. Bu da Türk-İş'in kime hizmet ettiğinin açık bir göstergesi değil midir? Lokavta tepki yine başta deri işçileri olmak üzere İstanbul'da 46 sendika vs sendika şubesi tarafından gösterilmiştir.

— İşçi hak ve özgürlükleri, sendikalar örgütlenme önünde bunca engel varken, bunca baskı ve saldırılar dururken, hayat pahalılığı, işsizlik gibi temel sorunlar gözardı edilip; "işçiler Türk-

— Erdal Demirkan Türkiye Deri-İş Beyoğlu Şube

İş'te toplansın, sendikal birlik olsun diye açılan kampanyanın işçi sınıfının çıkarlarına yararı nedir? Sendikal birlik denince bir yerde toplanmak mı, yoksa bir mücadele programı mı anlaşılmalı?

— **Erdal Demirkan:** Türk-İş'te birlik anlayışına katılmıyorum, bu tamamen bir ilkesizliktir. Yükselen ve gelişen mücadeleleyi saptırmaktır. İşçi sınıfının birliği öncelikle fabrikalardan geçer. Sendikal demokrasinin işlemediği bir yerde birlikten söz edilemez. Sermayeden yana olan Türk-İş'in 12 Eylül'de kapatılmamasının "nedenleri" çok açıktır. Esas alınması gereken işçi sınıfının kendi bağımsız örgütlenmesidir.

— **Sayın Başkan, geçici 4. maddeyle Anayasa'daki diğer tüm yasakların halk tarafından konulduğuna inanıyor musunuz? Yasakları halk koymadığına göre kalkması ya da kalkmamasının halka sorulması halkla alay etmek olmuyor mu? Bir aldatmaca olan referandumda alet olmayı doğru buluyor musunuz?**

— **Erdal Demirkan:** Yasakların halk tarafından konulduğu tam bir demagojidir. Tabii ki referandumlara karşı değiliz. Ama böylesi dayatmacı, dar anlamlı referandumla evet demiyoruz. Bizi ilerici çevrelerde evet denildiğinde demokrasinin geleceği tam bir yanılgıdır. Başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halkımız üzerinde bunca baskı ve yasaklar varken, sendikal hak ve özgürlükler kısıtlanmışken, işkencelerin yoğun bir şekilde devam ettiği bu koşullarda 4 imtiyazlı burjuva politikacısı için yapılan bu referandumla halkımızın yaşam koşullarına hiçbir değişiklik

getirmeyeceği için protesto ediyoruz. Tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesi çiğnenerek evet kampanyası açan Türk-İş'in tavrını yanlış görüyorum. Tamamen üsttekilerin görüşü olup tabanın sesi değildir.

Referandum aldatmacasına alet olmamalıyız. Grevde iki grev gözcüsünden başka üç kişinin bir araya gelmesi yasakken, geçici 4. madde ile yasakları kaldırılması istenen kişilerin mitingler yapması, konuşması, yurt dışına çıkması nasıl bir yasak olduğu da bellidir.

— **Hayat pahalılığı, işsizlik şu anda toplumun en başta gelen en önemli iki sorunudur. Sözleşme ile elde edilen sosyal haklar yüksek enflasyonla geri alınıyor. Bu durumda nasıl bir mücadele ile ekonomik-demokratik hakları kurtarabiliriz?**

— **Erdal Demirkan:** Hayat pahalılığı ve işsizlik kapitalist toplumun kendi ne özgü sorunlarıdır. Bunlara karşı yalnızca ekonomik-demokratik mücadele değil, ama aynı zamanda işçiler siyasi mücadele de vermelidirler. Bugünkü yasalar varoldukça ve bu ekonomik-politika devam ettiği sürece sözleşmelerle elde edilen hakların kalıcı olması düşünülemez. İşçi sınıfı bağımsız siyasi örgütlenmesini gerçekleştirdiği oranda iktidar üzerinde baskı unsuru olabilir. Bunun da yolu mücadeleyi yükseltmekten geçer.

— **Sayın Başkan, açıklamalarınız için çok teşekkürler.**

NOT: Sayın Erdal Demirkan'la röportaj yaptığımızda hazırlık aşamasında olan 85 işveride 14 Ağustos'ta greve başladılar.

İkinci aya giren deri işçilerinin grevleri ilk günkü gibi birlik ve dayanışma içinde sürüyor. Sonunda zaferin deri işçilerinin olacağına inanarak, işçilerin bugüne kadar süren grevlerini ilişkin izlenimlerini, sendikaları ve Türk-İş hakkında düşüncelerini ve işyerlerinde lokavtın kalkmasına ilişkin görüşlerini aldık:

Ali GÜNDOĞDU (Şube Genel Sekreteri):

Bizim sendikamız, bugüne kadar gelişen grevler ve direnişler içerisinde en başarılı örnektir. Bunun nedeni de insanları dönüştürmeyi kendine ilke etmesi ve tabana inebilmesidir. Diğer sendikalarda ise özellikle olayları tabana mal etmedikleri için tabandan kopuk hareket etmişler, hiç başarılı olamamışlardır. Demokrasi vardır, sözleşmeler yapılıyor adı altında, yapmacıklı sözleşmeler yapılmıştır.

1980'den sonra nispi demokratik hak ve özgürlüklere darbe indirerek rafa

kaldırdılar. İşçi haklarını 1987'lerin başında yeniden geri alma mücadelesi verilmiştir. Bu da yapılan grevlerle ortaya çıkmakta. İşçi sınıfı bir taraftan ekonomik mücadelesini sürdürürken bir taraftan da demokratik hakları geri istiyor. Bu belki şu anda zayıf olabilir ama sistemin işçi arkadaşlarını üzerine dayattığı çok zor ve güç koşullar kısa sürede içerisinde bu mücadeleyi genişletip geliştirebiliyor.

Bugüne kadar yapılan en büyük dayanışma gerçek anlamıyla bizim grevimizde sergilenmiştir, inanan insanlar kendilerine bunu görev bilmişlerdir. İstanbul'da şubeler düzeyinde bir erzak yardımı sözkonusu oldu. Dayanışmayı kitleye mal etmek lazım, yapılan bütün yardımlar, işçiler tarafından yapıldı. Başta sendikalar ve daha sonra diğer kesimler bizi yalnız bırakmadı.

Munzur PEKGÜLEÇ

Bugün deri işverenlerinin lokavtı, toplam 117 işyerinde kaldırdığını sendikamıza tebliğ etti. Bu olay birinci anlamda işverenlerin kendi içlerindeki ilişkilerin derinleştiği anlamına geliyor, kendi aralarındaki bir kırılmanın göstergesi oluyor. İkinci neden ise, deri işçilerinin kendilerine karşı bu derece dirençli tavrını beklemiyorlardı. Bir diğer neden ise, Salı günü görüşmede biz bir hata yaptık, ancak kendi iç çelişkilerini göstermeden biz bu hatamızı lokavt kararını kaldırarak toplu iş sözleşmesini samimi bir hava içinde görüşmek istiyoruz demek ve kamuoyuna kendilerini iyi gösterme, hoş gösterme biçiminde olacak. Bir diğer yan ise, grevi 59. günde işçilerin aynı kararlılık, birlik ve beraberlik içinde götürmelerinin işçileri tedirgin etmesi. Kazlıçeşme'deki lokavtı işlevsiz kılan işçilerin direngenliğidir. Önemli olan bugünden sonra de-

ri işçilerinin sürdürmüş oldukları mücadeleyi daha inançlıca götürmelerinde yatmaktadır. Çünkü işverenler, Özellikle Kurban Bayramı sonrasında ellerinde kalan derileri en kısa zaman içerisinde işlemek zorundalar. Aksi takdirde bunların çürümesi, kokması söz konusu olacak. O yüzden işçi arkadaşlar bunu bilerek önümüzdeki birkaç günü çok daha disiplinli, çok daha inançlı götürmeleri gerek. Ve gerçekten içlerinde 3-5 tane zaaf insan olabilir. Sendikamızın maddi olarak verdikleri işçilerin gerçekten ekmek parasına yetmeyebi-

li. Bunların tümü greve çıkmadan önce anlattıklarımız, söylediklerimiz. Bayan işçilerimiz bu mücadelede bütün davranışları ile erkek arkadaşlara örnek olabilecek direnç, disiplin ve kararlılık göstermişlerdir. Bu mücadelemizin mihenk taşıdır.

Muhtemelen bu grevimiz, ekonomik anlamda bir şey ifade etmese de, Türkiye'deki anti-demokratik olan tüm yasal sınırlamaları aşma yönünde, pratik davranma yönünde direniş ve mücadeleyi yükseltme yönünde kriter oldu, mihenk taşı oldu kanaatindeyim.

Salı günü bir somut öneriyle gelebilirler, bir adım daha geri adım atabiliriz. Böyle bir geri adımda sözleşmenin yitirilmesine kapı açabilir, biter diyemiyorum ama.

Hatice BAL (Üç senelik işçi) (Deri-İş San firmasında-çalışıyor)

19'unda görevliydim. İkide bayan vardı, bir baktım arabayı çektiler fabrikasının içine, kapıları kapadılar. Kapıda bir delik vardı gözetledim, içeri giren müşteri kapının ağzında durdu, sonra gelip bagajı açtı, ondan sonra bütün kanatları koydular. Ben hemen diğer arkadaşlara haber vermeye koştum. Diğer arkadaşlara siz koşun müdahale edin, ben sendikaya telefon ediyorum dedim.

O arada arkadaş, müdahale etmedi, araba kaçmaya çalıştı, görevli sivil polis müdahale etti. Deri götürüyorlar dedik. İşlik kaldı ama araba durmadı kaçtı gitti. Sonra işverene gittik. Deri çıkarıyorsunuz, yasak, kendi malınızı çalışıyorsunuz dedik, önce inkar etti ama biz bastırınca bildiğiniz yere gidin şikayet edin, dedi.

Bir taraftan evde çalışmak, bir taraftan mücadele etmek biraz zor oluyor geçinmek açısından, ama zevkle yapıyoruz. Çünkü kendi haklarımızı savunuyoruz. O yüzden gereken her neyse yapmak mecburiyetindeyiz.

Kimi işveren para verip susturuyor ama, biz istemiyoruz. Deri fabrikalarında işçiyi işçiye düşürmeye çalışıyorlar ama, biz birlik olmalıyız.

İsmet AKBAŞ

Bizim grevimiz dört dörtlük devam etti. İşçiler ve yöneticiler tam bir uyum içerisinde bugüne kadar çalıştık. Hiçbir aksaklık doğmadı. Diğer sendikacı arkadaşlar da bize destek oldu, maddi manevi her türlü yardımda bulundular. Lokavtın kalkıp kalkmaması çok önemli değil, biz yine greve devam edeceğiz. Sonuna kadar.

Bizim Türk-İş'e bahsimiz net. Biz Türk-İş'i benimsemiyoruz, evet Türk-İş'e bağlı sendikayız ama Türk-İş'in tavrı bizim tavrımız olamaz. Türk-İş'e her zaman karşıyız, karşı da olacağız.

Ayşe DÜDÜKÇÜ

Kaçıncı gün olduğumu bilmiyorum ama, bugüne kadar hiçbir anlaşma olmadı, biz anlaşma bekliyoruz, hakkımızı istiyoruz. İnşallah başaracağız. Adamlar bizi bedava çalıştırmak istiyorlar. Biz de birkaç parça ekmek için savaşıyoruz.

Sendika ile ilişkilerimiz çok iyi. Bir şeyden korkmayın diyorlar. Hepimiz işbirliği içindeyiz.

İlyas KÖSE

Sonuna kadar direneceğiz, altı değil yedi yıl da gitsek direneceğiz. İşverenin tavrı grevi kıramaz.

Bu parayla geçinmeye çalışıyoruz ama, sendikamızın koşullarının nasıl olduğunu biliyoruz, gerekirse, sendikamızın parası biterse biz ona para veririz.

Süleyman BURAK

Biz 59 gün direndik bundan sonra da direneceğiz. Aramızda zayıf insanlar olabilir, grev kırıcıları olabilir. Ama biz direneceğiz. İşverenin amacı da grev kırıcılığı.

Grev komitesi olarak sokak başlarında grev kırıcılarını engellemek için bekliyoruz. Mücadele edeceğiz.

Tavrımız hiç değişmeyecek, kazana kadar direneceğiz. Gerekirse ölüyoruz. Aldığım haftalık 21 yıllık işçi olmama rağmen 16.000 TL., ben bununla kira mı vereyim, ekmek mi alayım? Lokavt ne demek, memleketin ekonomisini darboğaza sürüklemek demek, çocuk aç bırakmak, işçiyi sokağa dökmek demektir. Grev bizim sosyal hakkımız. Çalıştığım için sosyal haklarımı almak isterim.

Son olarak söylemek istediğim bir şeyler var. 2 gün önce işverenler dernek başkanı Turgut Koşar ve siyasi polisletti. Mal geliyor içeri alıyorlar. Daha önce pek çok greve katıldım kuş uçmazdı. Şimdi işveren mal almaya kalkıyor.

Hüseyin ÇINAR (Kazlıçeşme'de 7 yıllık işçi):

Sendikamızın tutumu çok iyi, biz de haklı olarak hakkımızı almak istiyoruz. İşveren lokavt uyguladı, lokavt insanlık suçudur. Sendikamız ve biz gücümüze güvendik. İşveren bugüne kadar anlaşmaya yanaşmadı. Salı günü toplantı var, bundan sonra bakalım neler gelececek.

DEVLET MALZEME OFİSİ'NDE GREV

Kamu kesiminde asgari ücretten daha düşük ücretle çalışan DMO işçileri, 31 Temmuz 1987'de greve başladı. 2821 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, özel sektörde olduğu gibi kamu sektöründe de grevler yayılmaya başladı. Genellikle özel sektörde, işveren ve sarı sendikacıların uzlaşmacı tutumu nedeniyle grevler uzun sürmezken, kamu sektöründe grevler ya uzun sürüyor, ya da başlamadan bitiyor (Demiryolu gibi). Özal'ın MESS eski başkanını hatırlayarak grevlere karşı uzlaşma tavrı, Seydişehir Alüminyum Tesisleri'nde olduğu gibi DMO'da "da sürüyor. Özd hükümetinin bu uzlaşmaz tutumuyla işverenlere örnek olmaya çalıştığı açıktır. Zafer örgütlü ve bilinçli işçi sınıfının olacaktır.

Grev pankartını açarak bayrama giren DMO işçilerinin grevini; ilk grev gömleğini giyerek başlatan Basın-İş (Türkiye Basın ve Yayın İşçileri Sendikası) Genel Başkanı Ali' Ekber Güvenç ile konuştuk:

— **Greve çıktığınız işyerinde neler üretiyorsunuz?**

— *A.Ekber Güvenç:* Maliye Bakanlığı'nın, Ziraat Bankası'nın bilgisayar formları, köprü biletleri, devlete ait kırtasiye ihtiyaçlarının yüzde 65'ini DMO karşılamaktadır. (TEK, Sümerbank vb.)

— **Genel olarak ücret ortalaması ne kadar?**

— *A.Ekber Güvenç:* Brüt olarak 316 TL., ayda ortalama olarak bir işçinin eline 48 bin TL geçiyor. (Bu belirttiğimiz saat ücreti bir-üç itibarıyla) Bugün kü asgari ücretin bile altındadır, saat ücretimiz. Zira bugün bilindiği gibi, asgari saat ücreti 330 TL olmuştur.

— **Uyuşmazlık maddeleriniz nelerdir?**

— *A.Ekber Güvenç:* Toplam 28 maddede uyuşmazlık söz konusu, 18 madde parasal konularda, 10 madde de idari konularda.

Uyuşmazlık maddelerini şöyle sıralayabiliriz:

İDARİ MADDELER

M.7-İşyeri sendika temsilcilerinin çalışmaları ve işverenle görüşmeleri, M. 11 - İşverenin tarafsızlığı, M. 13 - Sendika üyeliğinin teminatı,

M.17- Vardiyalar, M.18 - İşin değiştirilmesi, M.31 - Yıllık ücretli izin, M.34 - Sendikal çalışma izni, M.35 - Ücretli mazeret izni, M.36 - Tutuklu, gözetim altına alınma,

M.37-Asgari ücret (İlk işe girişte yasal asgari ücretin üstündeki bir saat ücretinin olması, yani ilk giriş ücretinin sendika tarafından belirlenmesi.)

PARASAL MADDELER

M.38 - Ücret ve ücretle ilişkin zamlar,

M.42 - Fazla çalışma ücreti,

M.43 - Vardiyalar,

M.46 - Yemek ve akşam kumanyası,

M.47 - Sorumluluk tazminatı,

M.48 - Süt veya yoğurt,

M.49 - Servis ve yol parası,

M.50 - Sağlık ve ağır işler tazminatı,

M.51 - Çocuk ve aile yardımı,

M.52 - Bayram ödeneği,

M.53 - İkramiyeler,

M.54 - İzin ödenekleri,

M.55 - Yakacak ödeneği,

M.56 - Doğum ve evlenme ödenekleri,

M.57 - Kıdem teşvik primi,

M.58 - Devam teşvik primi,

M.59 - Yol ödeneği,

M.66 - İhbar öneleri,

M.67 - Kıdem tazminatı.

— **Grevlerle amacınıza ulaşabileceğinize inanıyor musunuz?**

— *A.Ekber Güvenç:* Bu bir mücadele, biz kazanmak amacıyla yola çıktık. Greve çıkan bir sendikanın grevin so-

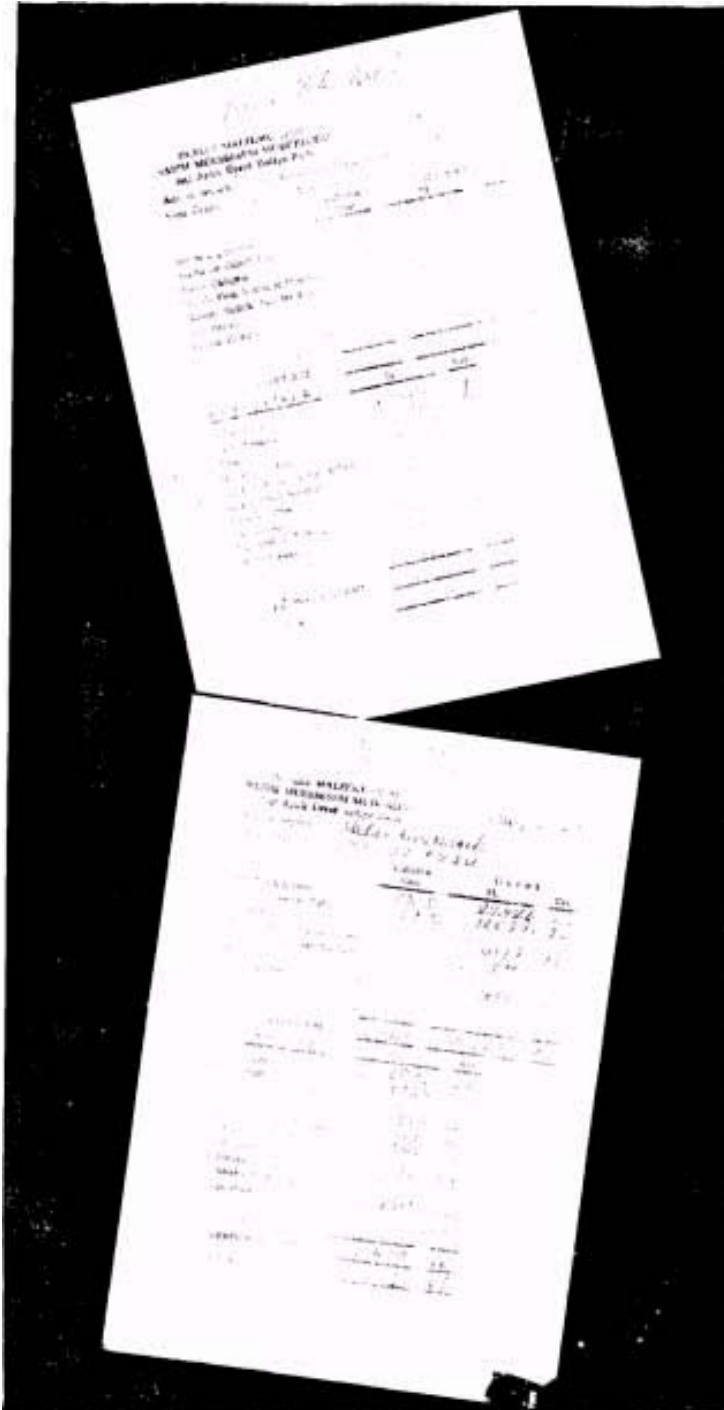
nunda sözleşmeyi imzalayabilmesi için daima bir adım ileride olması gerekiyor. İşçilerimizle yaptığımız geniş katımlı üç büyük toplantıda yaptığımız değerlendirme ve tartışmalarda sonuç olarak, genel talep üzerine grev kararı aldık. Şu anda 159 arkadaşımız grevde, toplam mevcudumuz 179'dur. Geri kalan 20 arkadaşımız yasal olarak grev kapsamı dışında kalanlar.

— **Yakın bir geçmişte DMO'ne 1 Milyarlık bir makine alınıp, bu makineyi kullanan arkadaşlar da asgari ücretle mi çalışıyorlar?**

— *A.Ekber Güvenç:* Maliye Bakanlığı'na ve Ziraat Bankası'na bilgisayar formları üreten bu makine 1 Milyar TL'lik bir makine ve bunda çalışan arkadaşlarımız 33 bin TL aylık alıyor. Bu ücretle makinenin uzun süre üretim içinde tutulamayacağı herkes kabul eder sanırım. Makine '86 yılı içinde alınmış çalıştırılması için iyi bir teknik bilgi gerektirmektedir. Bu konuda çalışan arkadaşlarımıza işveren, herhangibir eğitim olanağı sunmamıştır. Üstelik yasaların mesleki eğitimi de işverene yüklemesine rağmen, böyle bir program sunulmamıştır. Makinayı çalıştıran arkadaşlarımız, kendi gayret ve olanaklarıyla kendilerini yetiştirmişler ve vasıflı birer işçidirler. Belirttiğimiz gibi, bu arkadaşlarımız maalesef çok komik ücretlerle çalıştırılmaktadırlar. Şu anda Kamu Teşebbüslerinde bizim

Basın-İş Genel Başkanı A.Ekber Güvenç ve Malzeme Ofisi işçileri.

"1 Milyarlık Makinayı asgari ücretli ilk işçi çalıştırıyor.. Devlet ayıbını ortadan kaldırmalı."

sektörümüzde en düşük ücreti alan DMO'daki işçilerimizdir. DMO'de yapılan işler, kamu kesiminde başka bir yerde yaptırıldığında 3-4 kat daha pahalıya gelecektir. Bu anlamda da devlet bu yönüyle zarar görecektir. Sebep o işyerlerinde ücretlerin yüksek olması değil, DMO'de çalışanların ücretlerinin çok düşük oluşudur.

— **Kamu iktisadi teşebbüsü müsünüz?**

— **A.Ekber Güvenç:** DMO Maliye Bakanlığı'na bağlı bir Kamu iktisadi Teşebbüsüdür.

— **Sözleşmede tarafları açar mısınız?**

— **A.Ekber Güvenç:** Türkiye Basın ve Yayın işçileri Sendikası (Basın-İş) ile devlet adına (DMO adına) Kamu işletmeleri işverenleri Sendikası (Kamu-İş).

— **Bu ücretle geçinmek nasıl mümkün oluyor acaba?**

— **A.Ekber Güvenç:** Bu soruya DMO'de çalışan bir işçi arkadaşımızın cevap vermesini istiyorum. Sanıyorum yaşadığı sorunları daha iyi dile getirecektir.

Sonuç olarak yukarda açmaya çalıştığımız tabloya bakıldığında, grev kaçınılmazdı. Bu işyeri devlete ait olduğu için "Sosyal Devletim" diyen bir devlete yakışır biçimde bu işyerinde sosyal adaleti sağlamak zorundadır. Devlet buradaki ayıbını ortadan kaldırmalıdır.

DMO işçileri haklıdır. Haklı oldukları için de güçlüdürler. Haklılıkları onları güçlü kılmaktadır. Haklarımızı alınca ya kadar direneceğiz. Başaracağımıza inanıyorum.

— **DMO'den bir işçi Hasan Özcan şunları söylüyordu:**

"Bu ücretle geçinebilmek mümkün değil elbette. Gece gündüz çalıştığımız halde, aldığımız ücret ev kirasını bile karşılamıyor. Ayrıca zorunluluktan dolayı dışarda çalışmak zorunda kalıyoruz. Fakat bu zorunluluğa bünyemizin ne kadar dayanabileceğini işveren ve hükümet daha iyi bilir.

DMO Genel Müdürü, Matbaa Müdürü, İşletme Müdürü, "Aldığımız ücretlerin gerçekten korkunç bir rakam olduğunu, insanca yaşamak için yeterli olmadığını biz de biliyoruz, ancak elimizden bir şey gelmiyor, elimizden gelse herkesin ücretini günün koşullarına göre düzenleriz" diyerek işin içinden sıyrılıyorlar. Bugün en düşük ev kirası 80-90 bin TL ve biz maalesef bu ev kirası kadar bile ücret alamıyoruz. Her ay borç üstüne borç eklemek zorunda kalıyoruz. En haklı temelde greve çıktık ve sonuna kadar da direneceğiz. Haklıyız başaracağız."

Malzeme Ofisi grevcileri dirençli ve kararlı.

Basın-İş Sendikası'na bağlı Randekal işyerinin baştemsilcisi Ramazan Sarıgül'e Devlet Malzeme Ofisi grevi hakkındaki düşüncelerini sorduk. Bastemsilci Sarıgül şunları söyledi:

"Önce bir işçi olarak bütün grevçileri kutlar, başarılar dilerim. Grevlerinin zaferle sonuçlanması tek dileğim. Bence grevleri 1982 Anayasası tama-

men üstü kapalı olarak yasaklamıştır. Bilhassa Kamu İşverenleri Sendikası'nın gaddar tutumu karşısında çok zor şartlar altında yiğitçe grevlerini sürdürmekte olan işçileri gerçekten kutlarım. Bence burada Türk-İş'i suçlamak da mümkün değildir. 12 Eylül yapıldıktan sonra faturasını işçiye çıkardılar. Türk-İş o günlerde işçi kuruluğu değilmiş gibi, tepki göstereceği yerde, günün hükümetine bir bakan vererek destek vermiştir. DİSK yöneticileri yargılanırken Türk-İş yöneticileri sessiz kalmayı tercih ettiler. Bugün ise siyasi yasaklar için evet kampanyası açmışlar. Oysa "atı alan Üsküdar'ı geçti", bile. Her gün açıklama yapan Türk-İş yöneticileri, bu yasalarla sendikacılık yapılmaz demekle yetiniyorlar. Bu yasaları zorlayıcı hiçbir tedbir bugüne kadar alınmamıştır. Basın-İş Sendikası, DMO grevine çıkma zorunluluğunu hissetmiştir. Yakinen takip ettiğim bu işyerinde işveren, yani devlet, hiçbir ayırım yapmadan tüm işçileri asgari ücretle çalıştırmaktadır. Günümüzde gece-konduda bile kiralar 100 bin TL olduğu halde, devlet DMO'de çalışan işçi kardeşlerimizi 49 bin TL'ya çalıştır-

maktadır. Kamu işyerleri böyle yaparsa, özel sektör neler yapmaz sizler düşünün. DMO greve gitmişse, çalışmakla çalışmamak arasında hiçbir fark kalmadığı için gitmiştir. Bence DMO işçilerine teklif edilen ücret, yol parası bile değildir. Bu parayla hiçbir işçi çalışamayacağına göre, devletin bu tutumuna bir anlam veremiyorum.

Devletin, işverenlerin ve tamamen işçi aleyhine olan 1982 Anayasası'nın birleşimi ile işçi üzerinde yoğunlaşan baskılar karşısında ileride ne gibi bir tablo çıkaracağını da merakla bekliyorum. Eğer baskıyla işçiyi sindiririz düşüncesi hakimse, bence bu tutum yanlış ve tehlikelidir. Siyasi iktidarın bu yanlış ve tehlikeli tutumundan vazgeç meşinin kaçınılmaz olduğuna inanıyorum.

O kadar çok söylenecek şeylerimi: varken bu kadarla yetindiğim için özü' dilerim. Zaman gelip geçtiği halde Türk-İş yöneticileri de ses çıkarmadığına göre bizler de beklemekle yetinme meliyiz.

Tekrar haklı olarak greve çıkan tüm grevçilere başarılar dilerim, saygılarımı sunarım".

MADEN-İŞTEN OTOMOBİL-İŞ'E METAL, METALURJİ İŞÇİLERİNİN MÜCADELESİ

12 Eylül 1980 askeri müdahalesi yapıldığında binlerce metal işçisi grevdeydi. MESS ile Maden-İş arasında devam eden grup sözleşmelerinde anlaşma sağlanamamış, 35 bin civarında işçi greve çıkmıştı.

Grup sözleşmeleri çalışma hayatına ilk kez MESS (Madeni Eşya Sanayi İşverenleri Sendikası) tarafından getirildi. Grup sözleşmeleri ile tüm işyerleri için aynı anda iş sözleşmesine başlanacak olacaktı. Böylece çok üst düzeyde ve uzmanlarca sürdürülecek toplu iş sözleşme görüşmelerine işçinin katkısı ve etkinliği olmayacaktı. Aynı anda sözleşme görüşmelerine oturtulduğunda bir işyerinin diğeri için örnek teşkil etmesi önlenmiş olunacaktı. Sermaye arasındaki rekabet çelişkisinden işçi yararına faydalanma olanağı kalmayacaktı. Grup sözleşmeleri bir anlamda toplu pazarlık sistemine müdahale demektir.

1977 yılında getirilen grup sözleşmeleri teklif tasarılarını "DGM'yi ezdik, sıra MESS'de" diyen Maden-İş'in büyük tepkisiyle karşılanmıştı. O dönem gazetelerinde, haber bültenlerinde, "tekeli sermayenin grup sözleşmesi oyununu bozacağız, grup sözleşmelerini kabul etmeyeceğiz" diye büyük manşetlerle karşı çıkan Maden-İş, altı aylık bir grevden sonra önce DİSK başkanlığını, ondan sonra da grev mücadelesini kaybetmişti. DGM'yi ezen Maden-İş(!) VİESS'i ezememişti. Üstelik başta büyük epki gösterdiği ve kesinlikle reddettiği grup sözleşmelerini kabul etmişti, em de grup sözleşmelerine göstermiş olduğu tepkileri sanki başkası gösteriş gibi, bu kez grup sözleşmelerinin irarlarından bahsederek.²

MADEN İŞ SÖZLEŞMELERİ VE MESS

İmzaladığı grup sözleşmeleri ile işverenler nezdinde büyük prestij topayan verenler sendikası MESS gerek ser-

maye, gerekse iktidar nezdinde etkili bir güç olmuştur. Bugünkü Başbakan'ın bir zamanlar MESS başkanlığı, hatırlanırsa bu gücünün etki derecesi daha iyi anlaşılacaktır.

Maden-İş ile yapılan sözleşmeler, bundan böyle işverenlerle yapılan sözleşme görüşmelerinde MESS'in kullandığı başlıca kozlardı. Zira görüşmeler sırasında çıkan her uyuşmazlık karşısında MESS hukuk müşavirlerinin sarıldığı en büyük koz bu sözleşmelerdi. "Bugün DİSK'in en büyük devrimci sendikası Maden-İş olduğuna göre, onun imzaladığı madde metinlerini kabul edin, anlaşalım diyorlardı." Doğrusu, sözleşme metinlerinde işin sevk ve idaresi iş güvencesi, kapsam, kıdem tazminatı gibi temel maddelerde çok geri adımlar atılmış, büyük tavizler verilmişti. Maden-İş yönetimi sözleşmeleri imzaladıktan sonra büyük eleştiriler almıştı. Gelen tepkileri anti-demokratik ve merkezîyetçi tüzük oyunlarıyla tasviye yoluna gitmiş, bastırmaya çalışmışsa da, Demirdöküm ve Ereğli Demirçelik işçileri Maden-İş'ten kopma noktasına gelmişlerdir.

Bunun farkında olan Maden-İş yöneticileri 1980'de oturdukları ikinci grup sözleşmelerinde işverenlere ve Örgütleri MESS'e yukarıda da saydığımız maddeleri yeniden ve işçi lehine düzenleyen yeni teklifler sunmuşlardır ama tavizler bir kez verilmişti. Ne işverenler, ne de MESS bu maddelerde geri adım atmak niyetinde değillerdi.

METAL İŞÇİLERİNİN GREVLERİ VE 12 EYLÜL

12 Eylül 1980'de askeri müdahale yapıldığında 35 bin civarındaki metal işçisinin aylardır başlayan grevleri devam ediyordu. 12 Eylül sabahı tüm işkollarındaki grevler gibi metal işçilerinin grevleri de kaldırıldı. Temel maddelerde ileri bir hak almak bir vana.

sözleşme masasındaki işverenlerin vermeye razı olduklarının bile gerisinde yüzde 10'luk bir ücret zammı ile yetinmek zorunda bırakıldı tüm işçiler.

Yüzde 200'e varan resmi enflasyona karşılık askeri idarenin vermiş olduğu yüzde 10 ücret zammı işçilerin açlığa terk edilmesi anlamına geliyordu.

İstatistikler göstermiştir ki Türkiye'de yapılan askeri darbe sonrasında işçilerin alım gücü düşmüştür. 12 Eylül sonrasında da bu böyle oldu. Petrol-İş Sendikası'nın işçiler arasında yapmış olduğu bir araştırmaya göre 12 Eylül'ü takip eden son yedi yıl içinde işçilerin gerçek ücretlerinde yüzde 60-70 oranında bir düşme olmuştur.

Bu ağır ekonomik ve sosyal koşullara rağmen metal işçileri istifa etmeyecek DİSK'e, Maden-İş'e bağlılıklarını sürdürdüler. Tutuklu bulunan DİSK ve bağlı sendika yöneticilerine, çektikleri telgraflarla, yazdıkları mektuplarla destek oldular.

Yoğun baskı ve sömürü koşullarında sıradan olmanın erdem sayıldığı bir dönemde, döneme özgü olarak kimi yerde iş yavaşlatarak kimi yerde yemek boykotu, kimi yerde servis boykotu yaparak desteklerini sürdürdüler. Bu noktada DİSK yöneticilerinin geneldeki tavrından da kısaca söz edelim. Proletaryanın sendikal mücadelesine önderlik edecek niteliklerden yoksun olan DİSK, 12 Eylül'de de yöneticilerin tavırlarıyla gelişmelerin gerisinde kalmaya devam etmiştir. DİSK'in yöneticileri mücadeleyi günün koşullarına uygun şekilde sürdürmeye çalışma yerine - genç - ellerinde bavullarıyla Selimiye önünde kuyruğa girmişler, bir bölümü de soluğu yurt dışında almışlardır. Örgütlü politik tavır geliştirme sendikal hakların korunmasında direktme tavrı geliştirilmemiş, teslimiyetçi tavır tercih edilmiştir. Bu tavır cezaevlerinde de siyasi tutuklularla bütünleşmeden uzak duran, özel koşulları tercih eden uzlaşmacı tavırla sürdürülmüştür. 15-16 Haziran'

daki gibi mücadelenin yükseldiği aşamalardan potansiyelin-önüne set çeken tavırlardan vazgeçmeyen bazı DİSK yöneticileri, TARIŞ olayları için karşı olduklarını, engellemeye çalıştıklarını mahkemelerde açıklamaya girişmişlerdir. Yükselen mücadelenin sorumluluğunu almamaktaki titizliklerini gözden kaçırmadan önderliklerini (!) düşünmek durumundayız DİSK yöneticilerinin.

2821-2822 SAYILI YASALARLA GELEN KISMI SERBEST PAZARLIK:

12 Eylül askeri yönetimi önce bir Anayasa yaptı. Tarihi bir belge olarak kalacak bu Anayasa ile sendikalaşma, toplu iş sözleşmesi ve grev hakları yok denecek kadar kısıtlandıktan sonra 2821-2822 sayılı yasalar çıktı ve "serbest" toplu pazarlık dönemi başlamış oldu. Ancak bu masanın bir tarafında elleri, ayakları ve gözleri bağlanmış, ağzı bantlanmış bir işçi ile diğer tarafında koltuğuna yayılmış ayak ayak üstünde, gözlerinde gözlük, ağzında purosuyla bir işveren pazarlığı ne denli serbest ise bu da öyle serbest bir pazarlık dönemi idi.

Altı yüz bin civarındaki işçi sendikaları kapalı olduğundan örgütsüzdü. Bu koşullarda nasıl hareket edilmesi, doğru tavrın ne olması ve nasıl hayata geçirilmesi gibi sorulara yanıt bulunabilmesi için yoğun bir tartışma başladı.

Hakim sınıflar 15-16 Haziran'da başaramadıklarını bu kez başarmış, 2821 ve 2822 sayılı yasalarla emellerini gerçekleştirmişlerdi. DİSK ve bağlı sendikalarla bağımsız devrimci sendikalar

faaliyetten men edilmiş, sendikal faaliyetlerde Türk-İş tek konfederasyon olarak bırakılmıştı. Dışarıya göre, demok-rasi olsun diye bağımsız sendika kurma izni verilmişti. Ama, getirilen idari ve mali denetim, yüzde 10 işkolu barajı, sendika gelirine konulan sınırlama ve cheek-off sisteminde yapılan değişikliklerle bağımsız sendikal örgütlenmenin zorlaştırılmasıyla işçiler bir nevi yasal zorlamalarla tek konfederasyon, tek sendika sisteminin temsilcisi Türk-İş'e üye olmaya zorlanıyorlardı. Metal, metalurji işçilerinin önünde de böylesi iki yol vardı. Ya DİSK üyeliğinden ayrılıp, hakim sınıfların ve iktidarın isteği doğrultusunda Türk-İş'e geçmek, ya da kendi öz güçlerine dayalı, bağımsız sendikal örgütlenme gibi zor bir yolu seçmek zorundaydılar.

METAL İŞÇİLERİ VE TÜRK-İŞ

Türk-İş gibi bir konfederasyona geçmek ihtimali karşısında hafızalarını tazeleyen Metal işçileri bir film şeridi gibi Türk-İş'in kuruluşunu ve sonraki gelişimini gözleri önüne getirdiler.

Demokrat Parti'nin ülkemizi "Küçük Amerika" yapma politikasına uygun 1952 yılında kurulan Türk-İş, Amerikancı sarı sendikacılığın ülkemizdeki, temsilciliğini yapmıştır. Savunduğu "partilerüstü" politika ile işçilerin ekonomik-demokratik sendikal mücadefesini her dönemde iktidara ve sermayeye bağlı kılmıştır. 1964'deki Paşabahçe grevine destek ve dayanışma veren Kristal-İş, Petrol-İş, Maden-İş ve Basın-İş sendikalarını geçici olarak Türk-İş üyeliğinden ihraç etmiştir. Çünkü Türk-İş yönetimi siyasi iktidar ve egemen sı-

nıflarla yapmış olduğu sınıf uzlaşmacı ve işbirlikçi, devletçi politika gereği Paşabahçe grevine karşı çıkıyordu. 1966 Türk-İş 6. Genel Kurulu'nda tasfiyeci bir politika izlenmesi, tabanın iradesine itibar edilmemesi, sendikal demok-rasinin kaldırılması adı geçen örgütte işçilerin sınıf çıkarları doğrultusunda mücadele etmesinin şartları kalmayınca metal işçilerinin sendikal örgütü Maden-İş'in de içinde bulunduğu dört sendika 15 Şubat 1967'de DİSK'i (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) kurmuşlardır.

DİSK'in kuruluşunda en büyük yardım ve desteği metal işçileri yapmıştır. Kavel, Demirdöküm işçilerinin Türk-İş'ten ayrılıp işten atılma pahasına da olsa DİSK, Maden-İş'e geçmek için yaptıkları direnişler, işgaller Türkiye işçi sınıfı tarihine altın harflerle girmiştir.

15-16 Haziranlarda, DGM direnişlerinde, 1 Mayıs'ta, 20 Mart faşizme ihtar eyleminde, 30 Nisan direnişinde, grevlerde, fabrika direnişlerinde Türk-İş'in saldırılan, hakim sınıflarından geri kalmamıştır.

12 Eylül'de DİSK ve bağlı sendikalarla bazı bağımsız sendikalar kapatılırken Türk-İş'in tüzel kişiliğine dokunulmadı. Kurulan hükümete genel sekreterini bakan veren Türk-İş diyet borcunu ödedi. Temel hak ve özgürlüklerle sınıfsal hakları kısıtlayan, baştan sona bir yasaklar nizamnamesi olan 1982 Anayasası'na evet çağrısı yaptı.

Türkiye proletaryasının önemli bir bölümünü oluşturan Metalurji işçileri kadar Türk-İş'i tanıyan ve Türk-İş'in ihanetlerine maruz kalan bir başka işkolu yoktur.

BAĞIMSIZ SENDİKAL ÖRGÜTLENME

En zor koşullarda bile mücadele etmenin gerekli olduğuna inanan DİSK üyeleri, özellikle metal işçileri zor da olsa bağımsız sendikal örgütlenme kurmayı benimsediler. Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerini benimseyen işçilere düşen görevde buydu yaşadığımız günlerde.

METAL İŞÇİLERİ VE OTOMOBİL-İŞ

Bağımsız sendikal örgütlenmeyi seçen metal işçilerinin yeni bir sendika kurmalarına gerek yoktu. Çünkü bu işkolunda yabancı olmadıkları, 12 Eylül öncesinde MESS grup sözleşmelerine karşı, kafa-kasa eylem birliği (!) yaptıkları, daha doğrusu yapma kararı aldıkları bir sendika vardı.

12 Eylül öncesinde sarı ve uzlaşmacı bir sendika olan Otomobil-İş tabanında bilinçli, genç bir temsilci ve delege potansiyeli vardı. İlerici, sol ve demokrat çevrelerin gücü şube kongrelerini birkaç oy farkla kaybedecek kadar fazlaydı.

12 Eylül öncesin Gebze şube kongresinde, demokratlar iki ayrı liste ile seçime girmesine rağmen aradaki fark otuz oydu. Eğer tek liste ile girmiş olsalardı, ilericiler 38 oy farkı ile seçimi kazanacaklardı.

Uzlaşmacı ve sarı bir sendika olmasına rağmen 2821-2822 sayılı yasalarla getirilen yüzde 10 işkolu barajından dolayı Otomobil-İş'in DISK üyelerine ihtiyacı vardı. DISK üyelerinin de geçmişten bu yana etkili olmasına da bilinçli bir tabana sahip Otomobil-İş Sendikası'na ihtiyaçları vardı. Birbirlerine karşılıklı ihtiyaç duyduklarından bu zorunlu evlilik gerçekleşti.

Pancar Motor, Netaş, Çimtaş, Ereğli Demir Çelik, Rabak, Philips başta olmak üzere fabrikalar teker teker bu oluşumdaki yerlerini aldılar.

İşkolu barajı aşılmıştı ama, bu kez de yönetimde koltuk kavgaları başladı. Sendika aylarca kayyumda kaldı.

Netaş grevi sendikanın gerek kendi bünyesinde, gerek dışı karşı yaygınlığını artırdı. Otomobil-İş yönetimi, giderek bu tabanın hareketinden rahatsız olmaya başladı. Netaş greviyle yönetimin yetersizliği ortaya çıktı. Soruna parasal açıdan bakan Otomobil-İş işçilerinin dayanışmasına inanmak yerine bakanlık ve Türk-İş nezdinde girişimlerde bulunarak Netaş grevini bitirdi. Onun içindir ki, bugün Netaş'ta tam bir işçi kıyımı var. Grev sonrası baskı ve işten atılmalara karşı yapılan açlık grevleri, diğer eylemlerde genel merkezden gereken desteği görmediler.

Ve bugün Otomobil-İş Sendikası politik hesaplarla Türk-İş'e sokulmaya çalışmaktadır. İşçilerin mücadele verecek, emek sarfederek Netaş greviyle dost-düşmana kanıtladıkları sendikaları Otomobil-İş. Bugün uzlaşmacı devletçi Türk-İş'e girmeye zorlanmaktadır. Çek acıdır ki, bu hareketi başlatanlar DISK, Maden-İş yönetimi çevresidir. Bunca mücadele verilerek yaratılmış demokratik bir mevziyi Türk-İş'e gönüllü olarak ve koşar adımlarla götürmeyi devrimci sendikacılıkla birlikte düşünen mümkün değil.

Türk-İş içinde yer edinmek sevdasıyla Otomobil-İş'i Türk-İş'e götürme hesapları, er ya da geç işçiler tarafından reddedilecektir. Asıl sorun, Otomobil-İş tabanının buna hazırlamak ve duyarlı hale getirmektir. Otomobil-İş tabanında yeterli kadro gücü bulunmaktadır. Önemli olan bu gücü doğru devrimci bir yöne kanallı edebilmektir.

TOPKAPI ŞUBE KONGRESİ VE MUHALEFETİN AMATÖRLÜĞÜ:

26 Temmuz 1987 tarihinde yapılan Topkapı Otomobil-İş kongresi dersler çıkarılması gereken bir kongre oldu.

Başkan adayı dışında 2-5-4 oyla kazanamayan muhalefet listesinden bir kişide listeyi delmeyi başardı ve yönetime girdi.

Kongrenin değerlendirmesine geçmeden önce Otomobil-İş örgütlenme sekreteri İsmail Aykanat'ın kongrede yaptığı olduğu konuşmaya değinmek istiyoruz. İsmail Aykanat Otomobil-İş tabanındaki bilinçli devrimci işçilerin çalışmasından rahatsız olduğu, devrimcileri "köstebeklere" benzeterek dile getiriyor. Herşeyin tam yolunda giderken köstebeklerin yeraltından çıkarak işi karıştırması (!) Otomobil-İş'i Türk-İş'e apar topar götürme hesaplarını boşa çıkarmıştı. Köstebek tabirinin ne denli uygun düşüp düşmediğinin takdirini İsmail Aykanat'la bırakalım ama, küçük bir hatırlatmada bulunmadan geçemeyeceğiz. 12 Eylül sonrasında kimin mücadele içinde, kimin dışında olduğu değerlendirmesini işçi sınıfı ve emekçi halk yapacaktır. Ama bugün cezaevlerinde süren ağır baskı ve işkence şartlarında nasıl direndiği, öğrenci gençlik mücadelesinin bazı politikacılarca işçilere örnek alınmasının tavsiye edilmesi, hükümlü ve tutuklu ailelerin, sıradan olmanın erdem sayıldığı bir dönemde bile susmadıkları biliniyor.

Ama 12 Eylül sonrasında kimin yurt dışında soluğu aldığı, mücadeleyi ertelleyip "kısmi demokratik ortamla" birlikte sınıf mücadelesini burjuvazinin peşine taktığı, sınıf mücadelesine bunca ihaneti yapan Türk-İş'e ne denli methiyeler yaptığı biliniyor.

İsmail Aykanat'da bunun farkında olmalı ki, her gün bültenlerinde okuduğumuz, işçileri Türk-İş'te toplama çağrılarını unutarak şube kongresinde Türk-İş'e gitmek istemediklerini söylemek zorunda kalmıştır.

Topkapı şubesi genel merkez açısından olduğu gibi, muhalefet açısından da büyük bir önem taşıyordu.

Genel Merkez'le muhalefet arasındaki çekişmeler nedeniyle işçiler ve fabrikalar nezdinde iyi bir çalışma yapılamamıştır. Bu nedenle şube yetki sınırları içinde birçok işyeri faşist Türk Metal Sendikası'na geçmiştir. İşçilerin Türk-Metal'e geçmesini yalnızca işverenlerin baskılarına bağlamak yanlış. Sendika yapılarını da böylesi durumlarda değerlendirmek gerekir. Oto-

mobil-İş'teki gelişmeleri kısaca anlatmıştık. Genelde bürokrat, hantal yöneticilerin emekçilerin sendikal mücadelesiyle bütünleşmelerini beklemek yerine devrimci işçilerin sendikal yönetime gelme mücadelesiyle devrimci sendikacılık hayata geçirilmelidir. Devrimci sendikacılık ilkeleriyle hareket edildikçe muhalefette de eksik ve yanlışlıklar gündeme gelecektir. Nitekim Otomobil-İş'te de muhalefet edenler, muhalefetlerini yalnızca Türk-İş üzerinden yoğunlaştırmışlardı.

Türk-İş konusunda delgelerin bu denli duyarlı olması elbette ki olumlu bir gelişmedir. Ama bir muhalefet için yeterli bir faktör değildir. Onun ötesinde şube kongresinden işçilerin beklentileri nelerdir, nasıl bir çalışma programı hayata geçirilecek? Açık ve net değildir. Gerçi şube sekreterliğine muhalefet adayı olarak giren ve 7 oyla seçimi kaybeden Cuma Yıldız'ın konuşmasında bu programın genel hatları çizilmişti ama, muhalefet arasında henüz tam bir netleşme sağlanamamıştı. Ya da muhalefet programını delegelere yeterince anlatamamıştı.

Gerek kongredeki konuşmalardan, gerekse Türk-İş olayına duyulan tepkiden anlaşılıyordu ki, Topkapı şubesinde güçlü bir oluşum mevcuttur.

Muhalefetteki "dernekçilik" anlayışının aşılması, ilke ve programların somuta indirgenmesi halinde revizyonist-reformist sendikal anlayışların üstesinden gelineceğinden kimsenin kuşkusu yoktur.

Unutulmamalıdır ki, savaş kaybetmeyen kahraman yoktur.

Türk-İş'te birlik değil, işçi sınıfının devrimci eyleminde birlik!..

İşçi sınıfının sendikal mücadelesine daha etkili mücadele edebilecek bir Otomobil-İş için ileri!..

Devrimci İşçiler sendika yönetimine!

DİPNOTLAR

¹ En son Petrol-İş ile KIPL AS İşveren Sendikası arasındaki toplu görüşmeler hatırlanıldığında, başla gelen uyumsuzluk konusu grup sözleşmeleri idi. İşveren Sendikası KIPLAS, tüm işyerleri için aynı an da ve üst düzeyde görüşülmeye oturulmasında ısrar etmiş, Petrol-İş Sendikası ise, her işyeri için ayrı ayrı ve işyeri temsilcilerinin sözleşmelere katılmasında ısrar etmiştir.

² DGM direnişinde de tıpkı 15-16 Haziran'la olduğu gibi reformist-revizyonist DISK yönetimi işçi sınıfının mücadelesine önderlik edememiş, yüzlerce öncü işçi ve temsilcinin işten atılmasına seyirci kalmıştır. Profilo fabrikasından atılan 15 işçi önderi ne tepki gösteren 5 bini aşkın işçi, günlerce süren bir direniş yaptılar. Fabrika kapılarını kaynaklayarak güvenlik güçlerinin içeri girmesini önleyen işçilerin bu şanlı direnişinde DISK ve Maden-İş yönetimi sahip çıkmamış, işçiler en büyük desteği çevre halktan ve devrimcilerden görmüşlerdir.

5.6.1987-Wuppertal,

Değerli Arkadaşlar,
İlkin yayını saygıyla karşılayıp izlediğim Çözüm'e ve emeği geçenlere başarılar diliyorum.

Sonra, incelik göstererek bana da dergi yolluyor oluşunuzdan ötürü teşekkür ediyorum.

Çözüm'ün ilk sayısı ulaştığında size benzeri bir mektup yazmıştım. Sanıyorum ki elinize ulaşmadı. İçinde yaşanan koşullarda bizlere "doğal" dedirtiren bu gibi durumlara kuşkusuz ki en anlamlı yanıt, demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak derginin yayınına daha da güçlenerek sürdürmesidir.

Buralardan yapabileceğim bir isteğiniz olur da yerine getirebilirim sevinirim... Ekte size, Türkiye'de yayınlanmamış olan Dörtlüler'imden bir kısmını -16 dörtlülük- yolluyorum...

Başarılı olmanız dileğimi tekrarlıyorum. Sevgiler

Nihat BEHRAM

Çözüm'ün notu: *Nihat Behram 'm bize ulaşan dörtlülerini zaman zaman konularla bütünleşir biçimde yayınlıyacağız.*

Derginizin, Cumhuriyet gazetesinde-19.8.1987 Çarşamba tarihli- verdiği ilanı gördüm ve bir aydın olarak, işkence-

de, sorgu evlerinde ve her türlü baskıda onurunu ezdirmekten ve mücadele geleneğini geçmiştiren olarak direnen mahkum yoldaşlarımıza gönülden yardımcı olma arzusu duydum. Açtığınız imza kampanyası, insanlığımızın onur mücadelesine bir katkıdır. Tebrik ediyor ve sizinle aynı mücadelede saf tutan tüm yoldaşları devrimciliğimin olanca ateşiyle kucaklıyorum.

Yaşasın devrimci mücadelemizin onurlu ve yıkılmayan mücadelesi. İnsanlarımız işkenceye boyun eğmeyecekler. Baskı ve işkencelere artık son!..

Yılmaz Arslan

Sayın Metin Yavuz,

Her ay Çözüm derginizi alıyorum.

Abim Mehmet Aslankılıç Gaziantep Cezaevi'nde 7.nci senesini doldurdu. Özlemlerle dolu koca 7 yılı geride bıraktık. Yaşamış olduğu olayı biz de yaşadık. Tutsak ailesi olmanın tüm sorumluluklarını eksiksiz yerine getirdik. Ağabeyimle iftihar ediyoruz.

Bayramın yalnızca 2. günü yarımşar gün görüştük. Cezaevi müdürünün vermiş olduğu karar ile 3 ve 4. gün görüş verilmeyi. Oysa ki, genel görüş günü, yani 10.8.1987 günü kapalı görüşe gittiğimizde yine göremedik Bu ceza 3 ay gö-

rüş ve mektup yasağı olacak uygulanmış. Bayramın 3. günü mahkumları hücrelere aldılar. Gönüllü değillerdi. Direndiler. Koşullar küçük, en fazla dört kişi kalıyorlar. Birbirine kenetlenen arkadaşları zorla, sürükleyerek, hücrelere kapattılar. Hücreler kalmayınca birer kişi olmak koşuluyla koşullara konuldu. Eyleme gitmelerinin elbette ki nedenlerini biliyorsunuz. İstedikleri doğal hak ve insani taleplerdir.

Bizler mahkum anası, bacısıyız. Günumüzde mahkum ailesi olmak kolay değil, ama yılmadık. Daima güçlü ve dayanıklıyız. Bizler de yılınlık, merak, üzüntü yok. Yüreğimiz sevgi ve ümitle dolu. Ölüm orucu şehitleri ölümsüzdür. Şu an on gün oldu. Değil on veya yirmi gün, kırk gün de olsa yine hissetmezler. Çünkü onlar besinlerini bizlerin desteğinden, neşemiz ve gücümüzden, varlığını bizden alıyorlar. Tabii ki ölmezler, yılmazlar. Dürüstçe, haklıdan doğrudan yana olarak haksızlığa, baskıya karşı direnerek yaşayacaklar.

Şu an hücrede bulunan mahkumların ellerinden şekerleri de alınmış. Her ne olursa olsun, onlara insan gibi muamele yapılmalı, onların toplumda saygın yerleri var.

Güçümüzün ve kararlılığımızın olanca sıcaklığıyla sevgiler, saygılar.

Hatice ASLANKILIÇ

ABONE KARTI	
ÇÖZÜM	
Adım-Soyadım:	
Mesleğim:	
Yaşım:	
Adresim:	
6 aylık / 1 yıllık abone bedeli olan 00/6000 TL'nı, Ziraat Bankası, Cemberlitas Subesi'nin Metin YAVUZ üzerine 6059 no.lu hesabına vattım. Banka Alındı belgesi ektedir.	

Gelişmeler şu şekilde kendini gösterdi. Bayramın 3. günü görüşümüz idare tarafından keyfi bir biçimde yasaklandı. Bu da yetmiyormuş gibi bayramın 3. günü sabahında cezaevinde operasyona giriştiler. Ve bizleri yerlerde sürükleyerek tek kişilik hücrelere koydular. 3 kişilik koşullarda birer kişi bıraktılar. Bu olaylar başlayınca durumu protesto için sloganlara başladık. Bu, bayramın son gününe kadar sürdü. Hücrelere ne şeker, ne de tuz verildi. (Sadece günde iki veya üç kez birer bardak şekerli su içiyorduk.) Hücrelerde 5 gün kaldıktan sonra, idare bir sonuç alamayacağını anlayınca, bizleri koşullara geri gönderdi. Amaç bizlerin açlık grevini kırmaktır. Başaramadılar.

Şimdiki durumumuza gelince: Ayın 19'unda (Çarşamba günü) akşam üstü, yani 16. günde taleplerimizin ve haklarımızın büyük bir bölümünü idarenin kabul etmesi sonucu açlık grevine son verdik. Şu anda hepimiz çok iyiyiz. Beslenmemizle ilgileniyoruz.

Kabul edilen taleplerimizi şu şekilde özetleyebilirim.

— Biliyorsunuz daha önce yılda 7 kez olan açlık görüşlerimiz 2'ye düşürülmüştü. Şimdi yine yılda 7 kez olan açlık görüş hakkımızı kullanabileceğiz.

— Yine açık görüşlerde yiyecek alımı yasaklanmıştı. Bu konuda da yine yiyecek alma hakkı sağlandı. Gelen her türlü yiyecek alınacak ve hiçbir sorun çıkarılmayacak.

— Kitap ve dergi konusunda kısıtlı malar vardı- Şimdi bu da ortadan kalktı. Mahkemece yasaklanmamış tüm kitap, dergi vb. alınacak. Ayrıca kitabevlerimizden ve ailelerimizden koliyle gelecek kitaplar da alınacak.

— Dışardan kendi paramızla istediğimiz yiyecekler alınacak.

— Mektuplarımız konusunda ise, cezaevleri arası mektuplaşma yapılabilir, tabii soyadı tutarsa. Bunun yanın da akraba sınırlaması olmadan dışarıyla mektuplaşabileceğiz.

— Yine demokratik kuruluş ve derneklerle serbestçe mektuplaşabileceğiz.

— Yine açık görüş günlerinde ailelerimize dışarıda uygulanan kaba ve keyfi uygulamalar yapılmayacak.

— Elbise konusunu biliyorsunuz (si vil) devam edecek.

— Kapılarımız herhangi bir nedenle keyfi olarak kapatılmayacak.

Bunların yanısıra bahsetmeye gerek görmediğimiz bazı sorunlarımız da çözüldü.

Kabul edilmeyen taleplerimiz; radyo, teyp alınması, kapılarımızın sabaha dek veya gece TV kapanana kadar açık tu-

tulması. Buna da, çalışma saatinin 8 saate düşmesi durumunda izin verileceği sözü yerildi.

Bir de 3 ay mektup ve ziyaret cezası verilmişti. Bu cezayı 1 aya düşürebildik. (Eylül'ün 14'ünde bitiyor.)

Bu arada cezaevine açlık grevleri sırasında Malatya'dan 32, Çanakkale'den 5 kişi geldi. Onlar da gelir gelmez açlık grevine başlamışlardı.

GAZİANTEP CEZAEVİ'NDEN
BİR OKUYUCU

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERLE İNSANCA YAŞAM DİLEKÇESİ

Ceza ve Tutukevlerinde baskı ve işkencele-
re son verilsin!..

Çağımızın yüzkarası, insanlık suçu olan baskı ve işkenceye karşı çıkmak, insanca yaşamayı savunan herkesin insanlık görevi ve sorumluluğudur.

Baskı ve işkenceyi hoş görmek her insan için utanç verici bir durumdur.

Tarih boyunca özellikle inanç ve düşünce/erinden dolayı insanlar ağır baskı ve işkencele-
re maruz kalmışlardır. Ama, ne inanç ve düşünce-
ler, ne de savunulan gerçekler, bu baskı ve işkencelerle yok edilememiştir. Baskı ve işkenceleri yapanlar, yaptırımlar, bugün insanlığın yüzkarası olarak lanetle anılmaktadır.

İşkence, insanca olmayan bir davranış, işkenceciler ise, insanca yanlarını yitirmiş kişilerdir.

İşkence, ilkel insana özgü ve hayvanca bir davranış da değildir. Doğada doğal işleyişte baskı ve işkence yoktur. İşkence "insan" a özgü bilinçli bir davranıştır. Ancak bu bilinçli davranış, çürümekte ve yak olma sürecini yaşamakta olan insanlık ve bilim düşmanı olanların acizliğinin ve çaresizliğinin bir dışavurumudur.

Baskı ve işkence, insanlığı ve bitimi yadlıdır. Bu nedenle, baskı ve işkenceye boyun eğmemek ve karşı çıkmak insanlık onuru gereğidir..

Türkiye'mizde de özellikle son 7 yılda, ki ve işkence büyük boyutlarda artmıştır. Eti durumu bir ölçüde de olsa, mevcut iktidarlar bile kabul etmek zorunda kalmış, yadsıyamaz mışlardır. Bu durumun dolaysız etkileri enleri olan tutuklu ve hükümlüler, insanca yaşayabilmek için, kendi yaşamlarını da ortaya yarak, insanca yaşam hakkını talep etmektedirler. Özellikle son zamanlarda artan açlık grevleri ve ölüm oruçları, bu durumun en iyi göstergesi olmaktadır.

Son olarak Sağlıkçılar Sivil Cezaevinde baş, layan açlık grevi, süresiz açlık grevi ile ve bunu izleyen süreçte diğer cezaevlerindeki açlık grevleri (Gaziantep, Malatya, Bursa, Metris vb.) baskı ve işkence uygulamaları konusunda hepimizi düşündürdü. Cezaevlerinde yakımlan bulunan analar, babalar, aileler de artık baskı ve işkence son bulsun, açlık grevlerinde evlatları ölmesin diye açlık grevlerine gittiler. Fakat, baskı ve işkenceye karşı olan bu protesto ne acıdır ki, baskı ve işkence ile bastırıl-

maya çalışıldı. Tutuklu yakınları bayram arifesinde gözaltına alındı, hapse atıldılar. Baskı ve işkenceye karşı çıkarak, salt insanca yaşam koşullarının sağlanması için Açlık yrevi ve Ölüm Oruçlarında ölenlerin acısı ve anısı henüz yaşanırken, Sağlıkçılar Sivil Cezaevi'nde 7 kişi Süresiz Açlık Grevine başladı.

Biz Türkiye'li aydınlar, demokratlar diyoruz ki, ceza ve tutukevlerinde baskı, işkence-ler son bulsun. Bu gibi yerlerdeki kişilere yönelik "rehabilite, İslak" vb. adı altında "tektip"leştirmeye yönelik insanlık dışı uygulamalardan vazgeçilsin.

Baskı ve işkenceleri, insanlık dışı uygulamaları yasalaştıran ceza ve tutukevleri tüzik ve yönetmelikleri değiştirilsin, insanlık onurunu temel alan bir anlayışla ele alınacak yeni bir ceza ve tutukevleri yönetmeliği, kamuoyunda tartışılarak yeniden hazırlansın. Özellikle bu tüzik ve yönetmelik için Türkiye'nin de altında imzasının bulunduğu "Tutuklu ve hükümlülere muamelede uygulanması gereken asgari kurallar" adlı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin temel alınmasını istiyoruz.

Bizler yakın tarihin acı deneyleriyle biliyoruz ki, Türkiye'de her kademede yöneticiler fife dahil olmak üzere, büyük bir çoğunluk için, "dışarı" ile "içeri" arasındaki mesafe sanıldığı kadar büyük değildir. Bugün atacağımız bir imzanın bir gün size de yararı dokunabileceğini düşünerek, toplumun insan haklarına saygılı tüm özel ve tüzel kişileri imza atmaya çağırıyoruz.

İNSANLIK ONURU İŞKENCEYİ
YENECEKTİR

"TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERE"
İNSANCA YAŞAM DİLEKÇESİNE
BİR İMZA VER!
BİR GÜN SANA LAZIM OLABİLİR!

"SIYRILIP GELEN" Grup YORUM

Yorum Müzik
Topluluğunun
İlk kaset
çalışması
yakında
çıkıyor.

NECDET PİŞMİŞLER
(1956-1981)

YÜKSEL KAŞIKÇI
(1960-1979)

HÜSEYİN AKSOY
(1959-1978)

Onurlu Yaşamları Mücadelemize Işık Tutuyor

DEVRİMCİ ARKADAŞLARI

**DİDAR ŞENSOY,
TBMM ÖNÜNDE
YAŞAMINI YİTİRDİ**

1 Eylül Salı günü cezaevi sorunlarını içeren ve bu sorunların çözülmesini isteyen dilekçeyi TBMM'ye sunmak amacıyla Ankara'ya yürüyüş düzenleyen bir grup tutuklu ailesine Ankara girişinde polis saldırarak tutuklu yalanlarından bir kısmını gözaltına aldı. Bunun üzerine diğer aileler TBMM önünde oturarak protestoyu sürdürdüler. Bu arada, polisin saldırısının etkisi, Didar Şensoy'un rahatsızlanarak yaşamını yitirmesine yol açtı.

12 Eylül sonrası yaşanan yoğun cezaevi işkencesi, tutsak yakınlarının cezaevi sorunlarına sahip çıkmalarını beraberinde getirdi. Bu sahip çıkmanın bedeli ise, içerideki yakınları ile aynı koşullarda yaşama, takip, gözaltı, işkence, coplama, yerlerde sürüklenme, tutuklanma oldu. Son olarak da cezaevi sorunlarına çözüm arama amacıyla yapılan girişimler sırasında meydana gelen bu ölüm, tutuklu ailelerinin bugüne dek yaşadıkları sorunların bir parçası... Evlatlarının en basit demokratik hak ve istemleri için uğraşan ailelere polisi saldırtan İktidarın "demokrasiye geçiş" çılgınlığının ne denli inandırıcı olduğu ortada!..

İnsanca yaşam için verilen mücadelede düşenlerle birlikte Didar Şensoy'u saygıyla anıyoruz.

ÇIKTI

Bütün Kitapalarda.